

Statsforvalteren i Trøndelag

Årsrapport 2021

Innholdsliste

Innholdsliste	2
1 Statsforvalterens beretning	4
1.1 Overordnet vurdering av samlede resultater, ressursbruk og måloppnåelse	4
1.2 Overordnet framstilling av de viktigste prioriteringer for året	4
1.3 Sentrale forhold internt og eksternt som har hatt betydning for oppnådde resultater	5
1.4 Andre forhold	5
Sted, dato og statsforvalterens signatur	6
2 Introduksjon til statsforvalterens hovedtall	7
2.1 Statsforvalteren og samfunnsoppdraget	7
2.2 Organisasjon og ledelse	7
2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall	8
3 Årets aktiviteter og resultater	11
3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater	11
Hovedmål 1 - Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket	11
Hovedmål 2 - Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger	13
Hovedmål 3 - Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av statsforvalterne	15
Hovedmål 4 - Statsforvalteren skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk	16
3.1.1 Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket	17
3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk	17
3.1.1.2 Understøtter kommunenes arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap	23
3.1.1.3 Et velfungerende plansystem i kommunene	25
3.1.1.4 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven	26
3.1.1.5 Økt tilgjengelighet og kapasitet, samt styrket kvalitet og pasientsikkerhet i helse- og omsorgssektoren i kommunene	29
3.1.1.6 Andre oppdrag	31
3.1.1.7 Økosystemene i fylket skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester	32
3.1.1.8 Ingen arter og naturtyper skal utryddes, og utviklingen til truede og nær truede arter og naturtyper skal forbedres	33
3.1.1.9 Et representativt utvalg av norsk natur skal tas vare på for kommende generasjoner	35
3.1.1.10 Forurensning skal ikke skade helse og miljø	35
3.1.1.11 God økonomiforvaltning i kommunene	37
3.1.1.12 Økt verdiskaping i landbruket og landbruk over hele landet	38
3.1.1.13 Bærekraftig landbruk	41
3.1.1.14 Andre oppdrag	43
3.1.2 Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger	45
3.1.2.1 Gode og helhetlige tjenester til utsatte barn og unge	45
3.1.2.2 Den offentlige boligsosiale innsatsen skal være helhetlig og effektiv	48
3.1.2.3 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring	50
3.1.2.4 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer	52
3.1.2.5 Andre oppdrag	53
3.1.2.6 Miljø- og skogfaglig kompetanse i skogvernarbeidet	53
3.1.3 Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av statsforvalterne	53

3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og saksbehandling	53
3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning	55
3.1.3.3 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester	59
3.1.3.4 Andre oppdrag	63
3.1.3.5 En effektiv og velfungerende vergemålsforvaltning som ivaretar rettsikkerhet	63
3.1.3.6 Vergemål utøves med respekt for vergehavers behov og vilje	66
3.1.3.7 Barnehagemyndigheter, barnehageeiere og skoleeiere forstår, formidler og etterlever regelverket	66
3.1.3.8 Statsforvalteren understøtter nasjonale myndigheters, fylkeskommunenes og kommunenes arbeid med bosetting og integrering	78
3.1.4 Statsforvalteren skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk	78
3.1.4.1 Barnehageeiere og skoleeiere har ansatte med kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel tilpasset barn og unges behov	78
3.1.5 Gjennomførte evalueringer	83
3.2 Avvik på oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i virksomhets- og økonomiinstruks	83
3.2.1 Tverrsektorielle oppdrag/oppgaver	83
3.2.2 Arbeids- og sosialdepartementet	83
3.2.3 Barne- og familiedepartementet	83
3.2.4 Helse- og omsorgsdepartementet	84
3.2.5 Justis- og beredskapsdepartementet	85
3.2.6 Klima- og miljødepartementet	85
3.2.7 Kommunal- og moderniseringsdepartementet	85
3.2.8 Kunnskapsdepartementet	85
3.2.9 Landbruksdepartementet	85
3.3 Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet	86
3.4 Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk	130
3.5 Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat	132
3.6 Andre forhold	132
4 Styring og kontroll hos statsforvalteren	133
4.1 Redegjørelse for vesentlige forhold hos statsforvalterens planlegging, gjennomføring og oppfølging	133
4.1.1 Statsforvalterens risikostyring	133
4.1.2 Statsforvalterens internkontroll, herunder iverksatte tiltak	133
4.1.3 Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen hos statsforvalteren	134
4.1.4 Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)	134
4.1.5 Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet	135
4.2 Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende	135
5 Vurdering av framtidssikter	137
5.1 Forhold i og utenfor statsforvalteren som kan påvirke statsforvalterens evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt	137
5.2 Konsekvenser for statsforvalterens evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt	138
6 Årsregnskap	139

1 Statsforvalterens beretning

1.1 Overordnet vurdering av samlede resultater, ressursbruk og måloppnåelse

Gode faglige leveranser, tett dialog med kommuner og andre omgivelser, omstilling til ny økonomisk hverdag og utvikling av egen organisasjon har gått hånd i hånd i 2021. Men om endringer i rammebetingelser handler om pandemi, økonomi eller annet, er det uansett kompetente og fleksibelt innstilte medarbeidere som gjør jobben, og som fortjener takken for gode resultater.

Statsforvalterens nøkkelrolle som bindeledd i kommunikasjon og samhandling mellom kommuner og andre lokale aktører og våre nasjonale myndigheter er viktig. Dette er en rolle som ivaretas godt i det daglige, men som ikke alltid er like synlig. Hvor viktig og nyttig dette arbeidet er, er ytterligere synliggjort gjennom pandemihåndteringen i 2021 – være seg om det er til smittevern, vaksinerings, skole, barnehage, beredskapsarbeidet generelt eller annet.

Barn og unges situasjon har fortsatt å være et gjennomgående viktig tema i våre oppdrag relatert til pandemien. Kommunene gir videre positive tilbakemeldinger på våre bidrag for å heve kompetansen i lokalt NAV og berede grunnen for barnevernreformen/oppvekstreformen.

Innen helse- og omsorgsområdet er det fortsatt krevende å nå forventningene til tilsynstall. Det er satt inn ekstra ressurser for å bedre saksbehandlingstiden på rettighetsaker, men økt sakstilgang gjennom det nasjonale restanseprosjektet gjorde det krevende å få til den ønskede forbedringen.

I kommunene har mange mer enn nok med å levere lovpålagte tjenester og har lite kapasitet til å drive utviklingsarbeid – dette kan skyldes både økonomi, mangel på personell og annet. Vi er tett på for å støtte kommunens utviklingsarbeid, og ser at tross de nevnte utfordringene har kommunene i Trøndelag både ønske om og vilje til å utvikle ledelse, faglig arbeid og lokalsamfunn for å møte fremtidens utfordringer innen helse og omsorg.

På reindriftsområdet bruker embetet til dels store ressurser både på enkeltsaker og på forvaltningsmessige utfordringer. Stikkord er utfordringer med å holde beitende rein unna privat grunn, manglende private avtaler for å sikre beite- og forflytningsareal og at inntegning av reinens beiteområder på digitale kart skaper usikkerhet i kommunene. Vi har tett dialog med forvaltningen for øvrig, men når noen av sakene er vanskelige å løse bunner dette også i mangel på eller utilstrekkelige virkemidler i det regelverket forvaltningen rår over.

Fjoråret viste en positiv utvikling i saksbehandlingstid for klagesaker etter plan- og bygningsloven og reguleringsplaner, og vi har fortsatt god kontroll innen disse områdene.

Embetet er fortsatt i en omstillingsprosess som følge av nedtrekk i rammetildelinger. Stram økonomistyring sammen med vakanser og reduserte reiseutgifter bidro til et mindreforbruk, selv om økte utgifter til bl.a. beredskapsvakter og flytteutgifter trakk i motsatt retning. Resultatet på ca. kr. 8,2 mill. er tett på prognosen som ble meldt inn pr 31. august. Mindreforbruket er vår buffer for å sikre omstillingskravene med naturlig avgang. Det vises til regnskapskommentarene for nærmere redegjørelse.

Sykefraværet har de siste årene hatt en positiv utvikling, og var i 2021 det laveste siden embetet ble etablert (4,2%). Sykefraværet er dermed også redusert gjennom årene med pandemi. Samlet viser utviklingen at egenmeldt fravær er redusert hvert år siden 2018. Vi har fortsatt en bevisst satsting på at vi skal være en helsefremmende arbeidsplass, og samarbeider bl.a. med NAV Arbeidslivssenter om dette. Samtidig tror vi nok den høye graden av hjemmekontor bidrar til at medarbeidere som normalt ville vært for syke til å dra på jobb, likevel jobber litt hjemmefra som et alternativ til å melde seg syke.

1.2 Overordnet framstilling av de viktigste prioriteringer for året

Dialogen med kommunene har fortsatt å utvikle seg, på ulike nivå og innen ulike sektorer, blant annet som følge av den tettere kontakten som følger av mange oppgaver knyttet til pandemien. Men vi videreutvikler også den helhetlige dialogen, hvor en samlet ledelse fra statsforvalteren møter en samlet politisk og administrativ ledelse i kommunen. Tilbakemeldingene er at dette er viktige og verdifulle møter også for kommunene, og de kommunebildene vi utvikler gir godt grunnlag for en utviklingsrettet dialog med kommunen.

På slutten av året ble første versjon av den nasjonale, digitale løsningen for kommunebilder lansert. Trøndelag har vært nært knyttet til dette arbeidet fra starten, og det jobbes godt med å ta det i bruk på en måte som er hensiktsmessig både for oss og kommunene.

En egen vri på kommunedialogen ble gjennomført i møte med fire kommuner i Namdalen; Grong, Lierne, Namsskogan og Røyrvik. Dette har resultert i et utviklingsarbeid med mål om mer formalisert og forpliktende samarbeid om utfordringer knyttet til både tjenesteproduksjon og samfunnsutvikling. Arbeidet pågår videre i 2022.

Det gode samarbeidet med Trøndelag fylkeskommune og KS i Trøndelag om kommunedialogen er videreført – med felles konferanser for ordførere & kommunedirektører, felles statistikkutvikling mm.

Som et ledd i Statsforvalterens oppdrag med økt brukerinvolvering og ivaretagelse av rettsikkerheten til innbyggere har vi tatt initiativ til etablering av brukerråd for utviklingshemmede, en gruppe som i liten grad har blitt involvert og fått bidra med innspill på systemnivå. Arbeidet gjøres i samarbeid med både fagmiljø og brukerorganisasjoner.

På vergemålsområdet har vi jobbet systematisk for å oppnå bedre resultater, men målkravene har vist seg å være krevende også i 2021. Imidlertid begynner vi på starten av 2022 å se en positiv utvikling på flere av de prioriterte områdene, noe vi mener skyldes en kombinasjon av ny organisering og tydeligere prioriteringer.

Byvekstavtalen for Trondheimsregionen (Miljøpakken) er en prioritert oppgave for Statsforvalteren, og vi opplever at arealdimensjonen i avtalen etter hvert

har fått en tydelig plass også i det løpende arbeidet. Det er en avtale som krever mye fra alle parter, og det er liten tvil om at vi så langt har brukt betydelig mer ressurser enn vi kunne forutse da vi fikk oppdraget. Samtidig håper vi styringssystemet i avtalen vil virke bedre fremover, og gjøre vår ressursinnsats noe mer overkommelig.

FNs bærekraftsmål må forankres internt for å kunne få god effekt utad. Derfor er kompetansehevingstiltak gjennomført både for ansatte generelt, for den samlede ledergruppen og mer utdypende i enkeltavdelinger. Det jobbes med å implementere bærekraftmålene i vår egen kommunedialog, samtidig som vi også på dette området har et tett samarbeid med fylkeskommunen som har tatt oppmannsrollen for et eget bærekraftnettverk for trønderske kommuner. Statsforvalteren deltar her, hvor et utvalg kommuner går i bresjen som piloter for et mer systematisk bærekraftarbeid.

Bærekraftmålene er også sentrale i det nye konseptet med lederavtaler i embetet. Dette er avtaler som skal bidra til at vi utvikler felles, avdelingsvise og (i noen tilfeller) individuelle mål i toppledergruppen. Ett av de felles målene er nettopp at «Lederen skal bidra til embetets arbeid med bærekraftmålene og hvordan disse kan konkretiseres og følges opp i tråd med våre oppdrag.»

Vi har jobbet for å øke bevisstheten om og skape gode rutiner for å kunne realisere ambisjonene i inkluderingsdugnaden. I 2021 nådde vi for første gang 5%-målet. To personer med nedsatt funksjonsevne eller hull i CVen ble ansatt, noe som tilsvarer 5,3% av de nyansatte.

Det er jobbet systematisk med både å utvikle internkontrollen og policy for denne og en enda bedre sikkerhetskultur i embetet. Dette arbeidet fortsetter naturlig nok.

1.3 Sentrale forhold internt og eksternt som har hatt betydning for oppnådde resultater

KMDs budsjettfordelingsmodell og tilhørende nedtrekk i ramma har stilt embetet ovenfor økonomiske omstillingsutfordringer. Disse har vært større på enkeltområder som f.eks. helse og klima/miljø enn andre, men de fleste avdelinger er berørt. Embetet har jobbet målbevisst over år med å effektivisere driften for å tilpasse oss trangere økonomiske rammer. Det har vært et mål å klare dette uten oppsigelser, noe vi ser ut til å lykkes med. 2022 er det første året med full effekt av den nye modellen alle embeter, og vi mener det er viktig at det gjøres en evaluering av om den ønskede effekten av ny modell er oppnådd for departementene.

I mars fullførte embetet en flytteprosess for oppunder halvparten av de ansatte, ved at disse fikk nye lokaler i Trondheim. En slik prosess er ressurskrevende i seg selv, men vi opplever vi har fått gode løsninger. På grunn av hjemmekontor tok det imidlertid lang tid før de fleste fikk mulighet til å ta i bruk de nye lokalene på skikkelig vis.

I løpet av året ble det også påbegynt et arbeid med å se etter nye kontorlokaler for reindriftsavdelingens medarbeidere på Snåsa, og det er etablert et samarbeid med Sametinget for mulig samlokalisering i den forbindelse.

I 2021 gjentok vi undersøkelsen fra året før om hvordan ansatte opplevde «hjemmekontorsituasjonen», tilgang på informasjon og ledelse mv. Det var fortsatt jevnt over gode resultater, men man kunne også lese ut en viss slitasje av svarene. Man gikk på med friskt mot våren 2020, men et år senere var savnet etter å møte kolleger og andre, tilgang til leder og kanskje generelt matthet på grunn av hele situasjonen mer påtagelig.

Statsforvalteren i Trøndelag er etablert på flere steder rent geografisk og alle ledere har medarbeidere på (minst) to steder. Fjernledelse og digital samhandling er med andre ord en premis i vårt embete, men pandemien har gitt en like bratt læringskurve for oss som for de fleste andre. Etter det første litt hektiske pandemiåret, brukte vi 2021 blant til en gjennomgang av hvordan vi kan ta med oss det beste av den digitale lærdommen videre, men også hvordan vi øker egen kompetanse på digitale prosesser og møter. Like viktig er å reflektere over hvilke fysiske møteplasser (interne og eksterne) vi vil videreføre, og hvordan også disse kan utnyttes bedre.

Basert på egne erfaringer og for å være i forkant av en mer normal hverdag, har vi gitt mulighet til, etter søknad, å avtale inntil 40% av arbeidstiden som hjemmekontor for ansatte som har oppgaver som egner seg. Dette er i første omgang en prøveordning ut 2022.

Vi opplever et godt samspill med tillitsvalgte og vernetjeneste, og har velfungerende medbestemmelsesapparat og arbeidsmiljøutvalg.

1.4 Andre forhold

Embetets nyutviklede konsept med lederavtaler har vært et viktig arbeid som forhåpentlig vil bidra til å styrke embetets evne til å gjennomføre de oppdragene vi får. De felles målene i lederavtalene oppsummerer samtidig hvor det strategiske fokuset til embetets ledelse ligger, og vi gjengir dem derfor likegodt i sin helhet:

- Lederen skal bidra til embetets arbeid med bærekraftmålene og hvordan disse kan konkretiseres og følges opp i tråd med våre oppdrag.
- Lederen skal delta og bidra i arbeidet med revisjon av embetets strategiske plan.
- Lederen skal delta og bidra i lederutviklingsprogrammet i regi av KMD/DFØ.
- Lederen skal bidra til at egen avdeling utvikler sin kompetanse i bruk av digitale møter og arbeidsprosesser.
- Lederen skal bidra til at egen avdeling følger opp embetets miljøhandlingsplan.
- Lederen skal bidra til å følge opp inkluderingsdugnaden og målet om at 5% av nyansatte i skal være personer med nedsatt funksjonsevne og/eller hull i CV.
- Embetet er inne i siste fase av innføring av ny budsjettfordelingsmodell for embetene og ny intern budsjettmodell. Lederen skal bidra til egen avdelings

og embetets samlede behov for omstilling som følge av dette.

Sted, dato og statsforvalterens signatur

Steinkjer 25.02.22

Frank Jenssen (sign.)

2 Introduksjon til statsforvalterens hovedtall

2.1 Statsforvalteren og samfunnsoppdraget

Statsforvalteren er Kongens og Regjeringens representant i fylket og skal arbeide for at Stortingets og Regjeringens vedtak, mål og retningslinjer blir fulgt opp. Statsforvalteren skal med dette som utgangspunkt virke til gagn og beste for fylket og ta de initiativ som finnes påkrevd.

Statsforvalteren fyller sin funksjon gjennom bl.a. følgende roller:

- Formidler av nasjonale mål og styringssignal til fylket
- Sektormyndighet på mange politikkområder
- Regional samordningsmyndighet for staten
- Rettssikkerhetsmyndighet
- Initiativtaker til gagn og beste for fylket
- Formidler av virkningene av styringssignal til sentrale myndigheter

Visjon

Trøndelag – et godt sted å bo, vokse og virke i for alle

Verdigrunnlag

Vårt mål er at følgende verdier skal særprege Statsforvalteren i Trøndelag.

KOMPETENT

- Vi har god lokalkunnskap om Trøndelag, og er kompetente og oppdaterte innen våre fagområder
- Vi veileder og gir god og tydelig informasjon

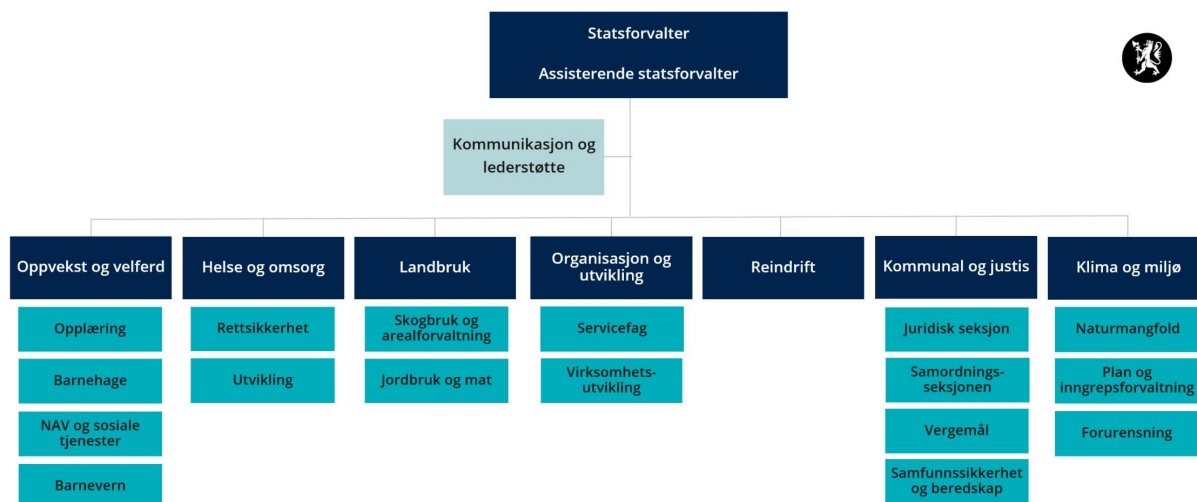
ENGASJERT

- Vi er løsningsorientert og positiv til utfordringer og endringer
- Vi jobber aktivt for at innbyggerne i Trøndelag får et godt tjenestetilbud, attraktive lokalsamfunn og et livsgrunnlag for fremtiden
- Vi ligger i forkant, prøver ut nye løsninger og deler erfaringer og kompetanse med andre

SAMORDNET

- Vi tar en aktiv rolle for å sikre dialog og samordning med statlige virksomheter så vel som andre aktører
- Vi framstår som ett statsforvalterembete
- Vi er tilgjengelig og pålitelig

2.2 Organisasjon og ledelse

Embetet har kontorer i Steinkjer, Trondheim, Snåsa og Røros med hovedsete på Statens Hus Steinkjer. I tillegg har vi 9 nasjonalparkforvaltere som sitter Røyrvik, Lierne, Røros, Rindal og Tydal.

Statsforvalteren hadde pr. 31.12.21 246 ansatte årsverk Disse er fordelt på 164 årsverk kvinner og 82 årsverk menn.

Embetet ble ledet av Statsforvalter Frank Jenssen og Assisterende Statsforvalter Øystein Johannessen.

Embetet var organisert i 7 fagavdelinger, i tillegg til embetsledelsen. Avdelingsledelsen bestod av:

Kommunal og justisavdelingen: Direktør Mari Mogstad

Helse og omsorgsavdelingen: Fylkeslege Jan Vaage

Oppvekst og velferdsavdelingen: Direktør Frode Kvitem

Klima og miljøavdelingen: Direktør Line Lund Fjellvær

Reindriftsavdelingen: Direktør Siv Merethe G. Belbo

Landbruksavdelingen: Direktør Tore Bjørkli

Organisasjon og utviklingsavdelingen: Direktør Roar Veiseth

2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall

Tabellene nedenfor viser de utvalgte nøkkeltallene for Statsforvalteren i Trøndelag. Tallene er tatt ut iht brukerveiledning SAP fra koordineringsembetet på HR.

For nærmere omtale av nøkkeltall knyttet til personalområdet vises det til kap.4.2. For nærmere omtale av nøkkeltall på økonomiområdet vises det til kap.3.4. Se også ledelseskommentar til årsregnskapet.

Budsjettavvik

Betegnelse på rapporteringskrav	
Budsjettavvik (tusen kr)	8 254,9
Budsjettavvik (%)	4.2 %

For en nærmere forklaring til budsjettavviket se punkt 3.4 og ledelseskommentar i årsregnskapet.

Husleie

Husleie (tusen kr)	21 803,9
Husleie (% av driftsutgifter)	11.6 %

Husleie 2021 er redusert pga SFTL har flyttet til nye lokaler i Trondheim og Røros, samt at refusjon husleie fra STAF er inntektsført netto iht nye føringsregler.

Journalposter

Betegnelse på rapporteringskrav	Journalposter totalt	Antall journalposter i ePhorte	Antall journalposter i vergemåls-ePhorte
Antall journalposter	116 787	73 448	43 339

Tallene for vergemål er i 2021 oppgitt til å være ufullstendige pga overgang til nytt system.

Regnskapstall sortert på poster

Betegnelse på rapporteringskrav	2021
052501	187 448
052521	7 814
Post 01 (unntatt 052501)	38 404
Post 20-29 (unntatt 052521)	153 549
Post 30-39	14 062
Post 40-49	650
Post 60-69	198 317
Post 70-79	64 085
Post 80-89	5 620

Tall i 1000kr. Belastningen på postene vil avhenge av tildelingene vi mottar på de ulike postene.

Sykefravær

Betegnelse på rapporteringskrav	Dager/Prosentdel
Sum totalt sykefravær (legemeldt og egenmeldt)	2 574.0
Prosent sykefravær (legemeldt og egenmeldt)	4.2 %
Sum totalt sykefravær menn (legemeldt og egenmeldt)	305.0
Prosent sykefravær menn (legemeldt og egenmeldt)	1.5 %
Sum totalt sykefravær kvinner (legemeldt og egenmeldt)	2 269.0
Prosent sykefravær kvinner (legemeldt og egenmeldt)	5.4 %
Antall legemeldte sykedager for menn	203.0
Prosent legemeldte sykedager for menn	1.0 %
Avtalte arbeidsdager for menn	19 866.0
Antall legemeldte sykedager for kvinner	1 924.0
Prosent legemeldte sykedager for kvinner	4.6 %
Avtalte arbeidsdager for kvinner	41 669.0
Antall egenmeldte sykedager for menn	102.0
Prosent egenmeldte sykedager for menn	0.5 %
Antall egenmeldte sykedager for kvinner	345.0
Prosent egenmeldte sykedager for kvinner	0.8 %

Sykefraværet i embetet har gjennom de to siste årene hatt en positiv utvikling, og var i 2021 det laveste siden embete ble sammenslått. 2019 er året med høyest sykefravær 5,2% med en nedgang til 4,7 i 2020 og en ytterligere nedgang til 4,2 for 2021. Interessant at sykefraværet er redusert gjennom årene med pandemi. Samla viser utviklingen at egenmeldt fravær er redusert hvert år siden 2018. Den største reduksjonen finner vi i sykefravær hos menn som har vært jevnt fallende i embetets historie, og er halvert fra 3,0% i 2018 til 1,5% i 2021.

Likestilling

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall kvinner	Andel kvinner	Antall menn	Andel menn	Årslønn kvinner	Årslønn menn	Andel kvinners lønn av menns lønn
Totalt i virksomheten	182.0	66.9 %	90.0	33.1 %	621 215.0	668 956.0	92.9 %
Kategori 1: Embetsledelse/Dir/Admsjef	3.0	33.3 %	6.0	66.7 %	970 000.0	1 111 029.0	87.3 %
Kategori 2: Seksjonssjef/Ass dir	16.0	69.6 %	7.0	30.4 %	843 321.0	847 691.0	99.5 %
Kategori 3: Saksbehandler 1	118.0	67.8 %	56.0	32.2 %	622 100.0	638 153.0	97.5 %
Kategori 4: Saksbehandler 2	28.0	62.2 %	17.0	37.8 %	549 544.0	572 585.0	96.0 %
Kategori 5: Kontorstillinger	10.0	71.4 %	4.0	28.6 %	496 945.0	533 885.0	93.1 %
Kategori 6: Fagarb. stillinger	7.0	100.0 %	0.0	0.0 %	413 357.0	0.0	
Kategori 7: Lærlinger							

Kategori 2 er seksjonsledere ved alle avdelingene, samt assisterende fylkesleger, som er stillinger uten personalansvar. Videre inngår i denne tabellen fylkesskogmester, fylkesagronom i kategori 4, saksbehandler 2. Det gjør at denne tabellariske framstillingen av likestilling har sammenligningsverdi med tidligere år i embetet. Sammenlignet med fjoråret ser vi at andelen kvinner totalt har økt noe fra 67,5% til 69,6. Den stillingsgruppen som har økt mest er ledemivå en fra 12,5% til 33,3%. Reelt er en mann erstattet med en kvinne gjennom året, og den relativt store økning skyldes i tillegg at en stilling som var besatt av en kvinne var ubesatt ved forrige årsskifte/rapport. For de andre stillingskategoriene er de mindre endringer i kjønnsfordeling. Lønnskartlegging som er gjennomført utdyper likestilling ytterligere under rapportens kapitel 4.2.

Årsverk

Betegnelse på rapporteringskrav	2021
Totalt antall årsverk	246.6
Totalt antall årsverk for kvinner	164.7
Totalt antall årsverk for menn	81.9
Totalt antall årsverk for faste stillinger	236.6
Totalt antall årsverk for midlertidige stillinger	10.0
Sum andel administrasjon	5.6 %
Økonomi	3.8
Lønn	0.9
Personal	2.9
Resepsjon/sentralbord	1.9
Andre administrative oppgaver (spesifiser i kommentarfeltet)	4.4
DFØs definisjon av årsverk er benyttet.	

På administrasjon har vi i 2021 tatt med årsverk knyttet til Organisasjons- og utviklingsavdelingen (ORGU), som embetets felles administrative enhet. Adm.direktøren er fordelt forholdsmessig ut på fagområdene. Embetsledelsen og øvrige direktører er ikke tatt med. På resepsjon/fellestjenester har vi lagt inn vår andel av stillingsressursene. Ressursene til renhold/vaktmester o.l. ligger under andre adm.oppgaver. Vårt sentralbord er Engerdal. Øvrig adm.ressursbruk i fagavd. er ikke tatt med da denne er vanskelig å måle. ORGU har hatt en økning fra 2020 pga endret betalingsandel på fellestjenester.

Turnover

Betegnelse på rapporteringskrav	2021
Turnover i prosent	2.9 %
Gjennomsnittlig antall ansatte	272.0
Totalt antall ansatte som sluttet (ekskudert de som gikk av med pensjon) i løpet av året og ble erstattet	8.0
Totalt antall ansatte som sluttet	22.0
Herav ansatte som sluttet grunnet pensjonering	10.0
Herav ansatte som sluttet grunnet andre årsaker	12.0

Turnover gjennom året er på 2,9%. Dette er noe opp sammenlignet med 2020 (2,0%) med betydelig lavere enn 2019 da turnover var 5,2%. Det er et lavere antall ansatte som har sluttet gjennom året sammenlignet med 2020. Noe av dette kan forklares med at det siste år er et høyere antall ansatte gjennom året i gjennomsnitt. Av de som gjennom året har sluttet er det 10 personer som er gått over til pensjon, som er noe høyere sammenlignet med 2020 da dette utgjorde 4 personer.

HR - fordelt på kjønn

Betegnelse på rapporteringskrav	Kvinner	Menn	Totalt
Sum antall ansatte	182	90	272
Sum antall deltidsansatte	9	3	12
Sum antall midlertidige ansatte	12	8	20
Sum antall ansatte med personalansvar	15	11	26
Ufrivillig deltid			0

Antall ansatte ender i sum med en ansatt mer sammenlignet med 2020. Embetet har redusert bemanning betydelig siden sammenslåingen i 2018 da det var 311 totalt ansatte. Det har økt noe med midlertidig ansatte gjennom 2021 til totalt 20 personer. For 2020 var dette 13 personer. Vi ser en reduksjon av ansatte i deltid fra 14 personer i 2020 til 12 personer i 2021. Det er ikke gjennomført en kartlegging jf aktivitet og redegjørelsesplikten i 2021. Det vil bli gjort i 2022. Vi er kjent med at en deltidsansatt ønsker en større stillingsprosent og det arbeides med å legge til rette for dette ved planlegging av bemanning framover.

Driftsutgifter og lønn

Netto driftsutgifter	187 348.0
Administrativ kostnadsdekning	13 079.1
Brutto driftsutgifter	200 427.1
Lønn 052501	163 592.3
Lønnsandel av brutto driftsutgifter	81.6 %

Tall i 1000kr. Nøkkeltall er endret fra 2020 med at lønnsandel tas av brutto driftsutgifter - ikke netto. Ved sammenligning har lønnsandel av brutto driftsutgifter økt med 1,95% fra 2020. Vi har en økning i netto driftsutgifter fra 2020 på ca 1mill, hvorav lønn har økt med ca 3,9mill. Uttak av adm.kostnadsdekning er redusert med ca 1mill pga nedgang i tildelinger.

HR - fordelt på alder/foreldrepermisjon

Betegnelse på rapporteringskrav	2021
Sum antall ansatte	272
Antall ansatte under 20 år	0
Antall ansatte 20 - 29 år	14
Antall ansatte 30 - 39 år	53
Antall ansatte 40 - 49 år	73
Antall ansatte 50 - 59 år	98
Antall ansatte over 60 år	34
Gjennomsnittlig ukesverk foreldrepermisjon kvinner	19
Dagsverk foreldrepermisjon kvinner	938
Antall kvinner i foreldrepermisjon	10
Gjennomsnittlig ukesverk foreldrepermisjon menn	8
Dagsverk foreldrepermisjon menn	75
Antall menn i foreldrepermisjon	2

Antall ansatte er omtrent likt med 2020. Fordeling mellom ansatte i de ulike aldergrupper er relativt jevn. Størst endring i aldergruppen ansatte over 60 år, som har en nedgang fra 41 i 2020 til 34 i 2021. Dette må sees i sammenheng med at det gjennom det siste året er et høyere antall personer som har sluttet grunnet overgang til pensjon. Det er en markant endring i ansatt dagsverk foreldrepermisjon, 2661 dager i 2020 og 1013 dager i 2021. Fordelingen mellom kjønn er lite endret der av totale dagsverk til foreldrepermisjon i 2020 utgjorde 6,1% til menn, og for 2021 var fordelingen 7,4% til menn.

3 Årets aktiviteter og resultater

3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater

Hovedmål 1 - Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket

Statsforvalteren formidler nasjonale forventninger ved tilbakemeldinger på høringer ved alle typer plansaker og ved deltakelse i regionalt planforum. Det er ikke foretatt avskjæring av statlige innsigelser i 2021, men det er gjennom tett dialog med regionale/statlige myndigheter i konkrete plansaker sikret at innsigelsene er i tråd med rundskriv H-2/14.

Statsforvalteren har gitt uttalelse i 963 dispensasjonssaker etter Plan- og bygningslovens. § 19-1. Dette er en økning på 214 saker fra 2020. Av disse ble det frarådet dispensasjon i 226 saker. I forbindelse med uttalelsene blir det også gitt veiledning til kommunene om blant annet alternativer til dispensasjon, som endring/mindre endring av reguleringsplan samt kommunens adgang til å stille vilkår. Dette blir godt mottatt, og bidrar til bevissthet, selv om vi enda ikke ser effekter i form av reduserte antall dispensasjonssaker.

Vi har som nødvendige tiltak deltatt på møter i formannskap i utvalgte kommuner. Vi har da veiledet på viktige områder innenfor kommunalretten og plan- og bygningsretten. Dette er blitt godt mottatt ute i kommunene og gitt en effekt i form av økt bevissthet omkring bl.a. årsbudsjett, økonomiplan, habilitet samt betydningen av oppdaterte reguleringsplaner og færre dispensasjonssaker på sikt.

Oppfølging av Byvekstavtalen for Trondheimsområdet (Miljøpakken) er en viktig oppgave som Statsforvalteren har gitt høy prioritet i 2021. I dette arbeidet har vi utviklet et tett og godt samarbeid med Statens Vegvesen og Jernbanedirektoratet. Dette for å ivareta statens rolle og forpliktelser i Byvekstavtalen og for å bidra til at staten fremstår samordnet og omforent. I Miljøpakkearbeidet må mye ressurser brukes for å sikre at alle avtalepartene har en omforent forståelse av oppdraget, rollene og hvilke prioriteringer som må gjøres for å sikre en best mulig måloppnåelse. Arbeidet med Handlingsprogram og årsbudsjett for 2022-2025 har i så måte vært utfordrende, men det har også gitt nyttige erfaringer som vi tror vil styrke og bedre samarbeidet i Miljøpakken fremover. Statsforvalteren har i 2021 spesielt fulgt opp arealdimensjonen i Byvekstavtalen. Siste halvårsrapportering fra partene i forhold til avtalens kapittel 5., arealkapittelet, viser at partene i stor grad leverer på de arealforpliktelsene som inngår i avtalen. Statsforvalteren rapporterer mer konkret på dette temaet i egne storbynettverksmøter med KMD. Et arealindikatorsett som en partssammensatt gruppe har utarbeidet og fått vedtatt i Kontaktutvalget, vil bli lagt til grunn for bl.a. å vise om lokalisering av ny bolig- og næringsbebyggelse er i tråd med målsettingene i Byvekstavtalen. En rapport som i tall og kart viser arealutviklingen i avtaleområdet i perioden fra 2019 – 2021 er ventet ferdigstilt i april 2022. Oppfølging krever betydelig innsats fra Statsforvalterens side for å sikre at de overordnede målsettingene i Byvekstavtalen nås. Vi opplever at kommunene i stor grad følger opp dette i bolig og næringslokalisering.

Innenfor samfunnssikkerhet og beredskap legges det vekt på å utvikle kommunenes arbeid med ROS-analyser i plansaker etter plan- og bygningsloven. ROS analysene er av varierende kvalitet og det må satses på ytterligere kompetanseheving for å bedre status på analysene. Ikke minst bestillerkompetansen må bli bedre i mange kommuner, da mange av analysene utarbeides av eksterne konsultentselskap.

Gjennom kommunebesøk og utarbeidelse av kommunebilder formidles et helhetlig bilde av kommunens utfordringsbilde, mht nasjonale føringer og forventninger. Dette bidrar til en mer spisset og målrettet kommunedialog basert på den aktuelle kommunens utfordringer. Det at både kommunen og statsforvalteren stiller bredt i dialogmøtene bidrar også til en tverrfaglig dialog, som oppleves positivt for å møte de utfordringer som er satt på dagsorden. Statsforvalterens samarbeid med KS og Fylkeskommunen har også resultert i en felles møteplass for politiske og administrative ledere i Trøndelag; Arena Trøndelag. Her settes felles utfordringer, nasjonale føringer og politikk på dagsorden.

Nasjonale forventninger og politikk på landbruksområdet formidles gjennom ulike kanaler til kommunene og andre aktuelle aktører. En vesentlig del av vår portefølje er knyttet til areal- og lovforvaltning, hvor et viktig mål er å redusere omdisponering av dyrka jord. Det er variasjon mellom kommunene hvorvidt de planlegger i tråd med nasjonale føringer for jordvern. Gjennom å arrangere møter, ulike webinarer og andre kurs bidrar Statsforvalteren til en dialog for å sette fokus på nasjonale og regionale interesser, samt styrke kommunenes kunnskap på planområdet. Nasjonale forventninger, FN's bærekraftsmål m. m. legges til grunn for en bærekraftig utvikling av kommunene. Innsatsen rettes inn både mot administrativt og politisk nivå i kommunene. Tross denne innsatsen kan vi ikke påvise noen nedgang i antall dispensasjonssaker eller andre konkret målbare effekter knytta til kommunenes praksis. Vi mener likevel arbeidet bidrar til økt bevissthet i kommunenes arbeid med arealforvaltning.

På reindriftsområdet skjer dialogen med kommunene i hovedsak i forbindelse med kommuneplanarbeid og konkrete arealsaker. De aller fleste saker avklares gjennom dialogen, men det har vært nødvendig å fremme innsigelse i noen få saker. Avdelingen prioriterer å være med på møter med kommuner og mellom kommuner og næring, når det er ønskelig.

Vi følger opp forvaltningsoppgaver direkte rettet mot reindriftsnæringa, enten mot den enkelte reindriftseier, mot sjetandelene eller mot reinbeitedistriktet i stor grad digitalt. Oppgaver innen veiledning og forvaltning av reindriftens areal- og ressursgrunnlag tar stor del av arbeidstida. Med forvaltningsansvar for store arealer i 6 fylker, er det viktig å ha god dialog med øvrige statsforvaltere og de kommunene som reindrift utøves i. Vi er i ferd med å gjennomføre dialogmøter med involverte statsforvaltere for å økte kunnskap og dialogen omkring relevante areal- og plansaker.

Med økende press på beitearealene til samtlige reinbeitedistrikter, medfører det igjen økte og eskalerende konflikter mellom ulike interessenter. Det brukes mye ressurser til å dempe disse konfliktene, men vi innser at verktøyene og virkemidlene forvaltningen besitter, ofte ikke er tilstrekkelig for å løse konfliktene. Arealtapene bidrar også til blant annet økte forstyrrelser hos reinen, reduserte muligheter for flokkstrukturering og dermed større driftsutgifter.

Også økt ansvar og selvstyre i enkelte distrikter er en stor utfordring som til dels kan hindre ønsket utvikling og nyskaping hos enkeltutøvere. I tillegg mangler reindriftsutøverne gode veiledere og rådgivere innen reindriftsfaglige tema som andre tilsvarende primærnæringer har. Dette er tema som er tatt

opp gjentatte ganger med Ldir og LMD. Statsforvalterne i de tre nordligste fylkene er sammen med Ldir i gang med prosjektet «Dialog og samhandling i reindriftsforvaltningen», hvor vi i fellesskap skal forsøke å belyse og løse felles utfordringer.

Nasjonal miljøpolitikk omsettes i Trøndelag bl.a. gjennom arealsakene. Vurderinger med rundskriv T-2/16 som grunnlag, er sentralt i vår behandling av plansaker, både gjennom uttalelser og dialog med kommunene i møter, seminarer m.m. Et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag er en viktig premis i arealforvaltningen. Effekten av denne innsatsen er at hensyn til klima og miljø legges til grunn i arealforvaltningen.

Gjennom Nettverk klimatilpasning Trøndelag har flere kommuner startet arbeidet med å kartlegge hvor sårbare de er for klimaendringer, utarbeide mål og strategier og videreføre dette i økonomiplaner og egne handlingsplaner for klimatilpasning. Kommunene har også fått innføring i hvordan og hvilke digitale hjelpemidler som kan brukes i klimatilpassingsarbeidet. Effektene av dette arbeidet kan ikke måles pr i dag, men på sikt forventer vi at kommunene blir mer robuste og bedre forberedte på det som kommer.

Kommunene med de største avløpsanleggene har fått en gjennomgang av anleggene sine gjennom tilsynsaksjonen. Kommunene er stort sett klar over skjerpede krav til utslipp. Utfordringen for mange kommuner er påslippsavtaler for industrien. Avtalene inngås uten at rensanleggene har tilstrekkelig kapasitet, og hensynet til arbeidsplasser kommer i første rekke. Vi leder styringsgruppen til Rydd Norge Trøndelag og bidrar til å prioritere hvilke områder som skal ryddes. Det er god aktivitet og de fleste prioriterte områdene for 2021 er ryddet.

Arbeidet med fredet rovvilt og beitedyr krever rask saksbehandling og tett oppfølging for å forebygge og redusere konflikter. For å sikre god og riktig oppfølging av nasjonale føringer samt informere om effekten av nasjonal politikk, har vi jevnlig kontakt med Miljødirektorat og Klima- og miljødepartementet om status, aktuelle hendelser og problemstillinger og følger opp avgjørelser i klagesaker.

Klima- og miljøavdelingen (KLMI) har i 2021 videreført prosjektet om motorferdsel i utmark med hovedvekt på barmarkskjøring. Målet med prosjektet har vært å skaffe kunnskap om kommunenes forvaltning på området, veilede og bidra til lovlig motorferdsel. Resultatene fra prosjektet vil være nyttige for andre embeter og innspill til videre utvikling av fagområdet, og gir et godt kunnskapsgrunnlag for kommunene i Trøndelag sin forvaltning på dette området. Prosjektet har vist at det fattes noen kommunale vedtak som ligger utenfor motorferdselsregelverket.

KLMI har tatt ansvaret for prosjektet habitatforbedrende tiltak i Gaula. Det har vært jobbet med tiltaksplaner for pilotområder i elva. I skrivende stund er tiltak i ferd med å bli gjennomført. Effektene av dette arbeidet er forbedring av forholdene for anadromfisk i Gaula, noe som kan føre til økning i bestanden.

Verneverdiene i fylkets Ramsarområder er i større grad ivarettatt gjennom flere store naturrestaureringsprosjekter. Det er innledet samarbeid med Statskog regionalt med tanke på restaurering av myr på statsgrunn.

Prosessen med vern av verdifull natur (supplerende vern) i Trøndelag er startet opp. Det er meldt oppstart for utvidelse av sjøfuglområdet Skinna naturreservat i Leka kommune.

På helse og omsorgsfeltet og folkehelseområdet har vi gjort kommunene kjent med ulike nasjonale strategier, kunnskapsbaserte arbeidsmåter og metoder. Det samme gjelder informasjon om pakkeforløp, rundskriv, retningslinjer og veiledere. Vi har formidlet nasjonal politikk både til kommunenes toppledelse, kommunalsjefer innen helse samt enhetsledere og ansatte på ulike fagområder. Vi har tatt i bruk hele verktøykassen av virkemidler som tilbakemelding til kommuner gjennom klagesaksbehandling og tilsyn, fysiske og digitale dialogmøter og webinar. Tilskudd er forvaltet slik at det bidrar til implementering.

Det tar tid fra vi gir informasjon og opplæring til nye retningslinjer, arbeidsmetoder m.v er implementert, men vi jobber langsiktig med dette i samarbeid med flere aktører. Økonomiske begrensninger og mangel på helsepersonell er en stor belastning og et hinder for implementering av nasjonal politikk. Mange har mer enn nok med å levere lovpålagte tjenester og har lite kapasitet til å drive utviklingsarbeid. Til tross for dette erfarer vi at kommunene i Trøndelag har både ønske og vilje til å utvikle både ledelse, faglig arbeid og utvikle lokalsamfunn for å møte fremtidens utfordringer innen helse og omsorg.

Innenfor rus og psykisk helse viser kontakten med kommunene mye godt faglig arbeid i tråd med nasjonale føringer. Når det gjelder pakkeforløp for psykisk helse og rus har kommunene fortsatt en vei å gå. 17 av 36 kommuner svarer nei på spørsmål om de har fått på plass forløpskoordinator for pakkeforløp for psykisk helse og rus, IS-24/8. For øvrig vises til rapportering på enkelte oppdrag som gjelder demensområdet, leve hele livet m.v.

Innenfor oppvekst- og velferdsområdet har områdeovervåkningsfunksjon vår vært særdeles viktig i 2021. Vi har hatt jevnlig oppfølging av sektorene (barnehage, nav, barnevern og skole), og det er gjennomført mange møter hvor fokus har vært informasjon om aktuelle tiltak og drøftinger rundt problemstillinger som sektor har bragt opp. Møtene har vært rettet mot ulike nivå som enhetsledere, sektorledere og ledere på overordnet nivå. Det har vært rom for praksisinnlegg og informasjon om øvrige tema selv om en del fokus naturlig nok har vært koronarelatert. Den tette dialogen har gitt god innsikt i hvilke utfordringer sektor har til enhver tid, og det gir mulighet for å formidle informasjon både fra og til sentrale myndigheter. Det har i tillegg vært mange spørsmål fra sektor som er besvart per telefon og epost. Vi har fått gode tilbakemeldinger fra sektor vedr. vår tilgjengelighet og nærhet.

Oppvekst og velferd følger opp mange store nasjonale satsinger. Når vi har valgt ut deltakere til de ulike satsingene, har det vært gjort med utgangspunkt i ROS-analyser og sektorovervåking/kjennskap til sektor. Trøndelag har forholdsvis mange kommuner med i Oppfølgingsordningen i regi av Utdanningsdirektoratet (8 kommuner av 38), og kommuner som over tid har svake resultater på sentrale områder er prioritert gjennom særskilte tilbud om tiltak, f.eks. deltakelse i nasjonale satsinger. De samme kommunene har også blitt prioritert av Statsforvalteren i arbeidet med informasjon, veiledning og kompetanseheving. Gjennom den nye organisering av Oppfølgingsordningen, Veilederlauget, har vi i Trøndelag etablert et spennende konsept som ut fra de foreløpige evalueringene vil videreføres. Konseptet ser ut til å bidra til å bygge en mer målrettet kapasitet i sektor som vil kunne gi varige effekter. To av de store interkommunale barnevernstjenestene har også vært med i veiledningsteamordningen.

Statsforvalteren har gjennomført regelverkssamlinger for ansatte og ledere for barnehage, NAV, skole, barnehagemyndighet og integreringsarbeid. Vi ser at dette gir økt mulighet for bedre praksis og økt rettsikkerhet for de innbyggerne dette gjelder. I 2021 har vi hatt et spesielt fokus på kompetanseheving i regelverket etter opplæringslovens kap. 9 A, endringer i barnehageloven og veiledning/informasjon om hvordan introduksjonsloven og integreringsloven fungerer sammen. Det er i samarbeid med barnehageeiere, barnehagemyndighet, mobbeombud og øvrige ressurser i sektor utviklet en digital webinarserie som barnehagene kan benytte seg av i sitt eget arbeid med barnehageloven. De digitale opplæringsstilbudene som så dagens lys i 2020 er også videreført og videreutviklet i 2021. «Fredagsprat med Statsforvalteren» er ett av disse tiltakene, der vi løpende har møtt ansatte og ledere i NAV-kontorene i webinarer der formålet dels har vært undervisning/opplæring, dels løpende dialog og «live» råd og veiledning. Dette har vært en godt besøkt arena, og det er gitt gode tilbakemeldinger på opplevd nytte og verdi. I tillegg er også den digitale nyansatteopplæringen i barnevern (som så dagens lys i 2020) videreført og videreutviklet. Tilbakemeldingen fra sektor har også i år vært positive, med ønske om fortsatt videreføring.

Tilskuddsordningene (Dekom, Rekom og kompetanseløftet) er også i utvikling. De tre ordningene har jobbet med å samordne ordningenes dokumenter og prosesser. Per tiden er det etablert overordnede samarbeidsforum som tar beslutninger til det beste for Trøndelag som helhet, og vi har kompetansenettverk som prioriterer og planlegger lokalt. Friskolene inngår i de kommunale/fylkeskommunale nettverkene og de aller fleste private barnehagene deltar i nettverk. For at ordningene skal gi den effekten man ønsker, må det skapes forståelse for intensjonene som ligger til grunn for omleggingen. Vår måte å organisere arbeidet på i Trøndelag, Trøndelagsmodellen, er godt forankret i sektor og hos lokal UH. Vi har løpende og tett dialog med lokal UH, og aktører i sektor. Dette gir oss god innsikt i sektortilstanden. I 2021 har Statsforvalteren videreutviklet samarbeidet med Nord universitet og NTNU knyttet til desentralisert kompetanseutvikling og Oppfølgingsordningen.

Barnevernsreformen, som vi omtaler som oppvekstreformen, har hatt mye fokus i 2021. Vi har gjennom det tette samarbeidet med kommunene, KS, Bufetat og UH sett et tydelig behov for at vi legger til grunn et tydelig oppvekstperspektiv for reformen. Det er gjennomført en rekke dialogbaserte møter for å sikre informasjon og refleksjon vedrørende reformen, og den har vært gjenstand for spisset fokus under alle kommunebesøk. Oppvekstreformen har også vært tema på alle våre sektorarenaer i møte med kommunalsjefer, kommunedirektørene og med kommunedirektørutvalget. KS har vært en viktig samarbeidspartner som har avholdt temamøter vedr. reformen i flere kommunestyrer i fylket. Tilbakemeldingene på disse aktivitetene er gjennomgående gode fra sektor, og det har vært viktig for å berede grunnen for reformen.

Læringsnettverkene, som omfatter alle barnevernstjenestene i fylket, er godt etablert. Nettverkene fremstår som nyttige, både med tanke på tiltaks- og kompetanseutvikling, samt lederstøtte på tvers av kommunene og tjenestene. Nettverkene rapporterer selv om godt utbytte av sitt samarbeid og vi er kjent med at læringsnettverkene i Trøndelag er benevnt særskilt i en nasjonal evaluering av kompetansestrategien. Det har også vært fokus på å utvikle et enda tettere samarbeid på området bosetting og introduksjon mellom fylkeskommunen, NAV fylke, KS og statsforvalteren.

2021 ble også året for igangsettingen av Spagaten-piloten. Gjennom å skape en felles arena for NAV-kontorets eiere, SF og NAV-leder for dialog om muligheter og utfordringer lokalt knyttet til NAV sitt samfunnsoppdrag, har målet vært å bidra til mer målrettede og helhetlige tjenester i NAV-kontoret, bedre brukerreiser, økt samhandling mellom NAV-kontoret og øvrige kommunale tjenester samt å styrke partnerskapet. De gjennomførte pilotmøtene ble vurdert som meget effektive og funksjonelle av de involverte. Spagaten-metodikken vil derfor implementeres videre i Trøndelag i 2022.

Lederutviklingsprogrammet (LUP) for NAV-lederne i fylket, iverksatt i 2020, ble ferdigstilt høsten 2021. Vi opplever at lederutviklingsprogrammet har bidratt til å gjøre den enkelte NAV-leder i Trøndelag mer bevisst om og sikker i egen lederrolle. Programmet har på en utmerket måte kombinert relevant ledelsesteori med påfyll av gode modeller og praktisk trening. Tilbakemeldingene på programmet fra NAV-lederne i fylket har gjennomgående vært meget positive, og de beskriver høyt utbytte. Programmet vil etter vårt syn bidra til å løfte hele NAV i Trøndelag, blant annet gjennom en mer strategisk tilnærming til ledelse.

Hovedmål 2 - Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger

Det er etablert rutiner for samordning av tilsyn som er tilpasset ny kommunelov. I 2021 samordnet vi våre tilsyn med andre tilsynsetater, og hvor vi forsøkte å unngå at kommuner fikk planlagt mange tilsyn i samme tidsperiode. En gevinst av samordning er at partene som samordner og kommunene selv får bedre oversikt, og at vi unngår at kommuner får mange tilsyn i samme periode. Mange tilsyn på en gang kan isolert sett være uheldig for læringseffekten av tilsyn. Vi har ikke avdekket eller fått tilbakemelding om at enkeltkommuner hadde høy tilsynsbelastning i 2021. I 2022 vil vi videreføre satsing på «lærende tilsyn», som innebærer økt erfaringsdeling om hvordan vi kan innrette tilsyn slik at de i større grad gir grunnlag for læring og endring i kommunene. Videre har sekretariatene for kontrollutvalg tatt i bruk tilsynskalenderen slik at det skal være mulig å se tilsyn i sammenheng med kommunens egenkontroll. Vi har brukt tilsynskalenderen som verktøy i både i 2020 og 2021. Vi erfarer fortsatt tekniske utfordringer som gjør at den ennå ikke fungerer som et godt og enkelt styringsverktøy.

Også i 2021 har kommunedialogen hatt høy prioritet, og gjennom arbeidet med kommunebildet, som nå også er i bruk digitalt, fremstår statsforvalterens vurdering av kommunene trolig mer samordnet. I kommunebildet er det en lik tilnærming i vurdering av de ulike fagområdene og vår opplevelse er at fargesetting av fagområdene bidrar til en god prosess for utvelgelse av dialogtema og en konstruktiv dialog i selve møtet med kommunene. Statsforvalteren har også fått gjennomført en kartlegging (NIVI analyse) av alt interkommunalt samarbeid i fylket. Dette benyttes, sammen med kommunebildene, som et kunnskapsgrunnlag i dialogen med kommunene.

I 2021 ble det også gjennomført felles kommunedialogmøte med fire kommuner i Namdalen; Grong, Lierne, Namsskogan og Røyrvik. Dette har resultert i et videre utviklingsarbeid med formål mer formalisert og forpliktende samarbeid for å løse fremtidige utfordringer knyttet til både tjenesteproduksjon og samfunnsutvikling (rapport fra dette kommer i 2022).

Sammen med fylkeskommunen samarbeides det med utvikling av felles statistikkgrunnlag, kalt Trøndelag i tall. Det avholdes faste ukentlige møter

mellom statistikk- og analysemiljøet og det er i 2021 også lansert en digital løsning av Trøndelag i tall. Vi registrerer at kommunene tar dette i bruk i sin planlegging.

På landbruksområdet er det god samhandling med andre regionale statsetater. Eksempel på dette er Nye veier, Statens vegvesen, NVE og andre aktuelle aktører. Vi opplever at dette gir et bedre sluttresultat for landbruksinteressene, samt effekt knyttet til bedre forståelse for de vedtak som fattes. Internt hos Statsforvalteren er det også god samordning mellom de ulike fagavdelingene som kan resultere i felles merknader, innsigelser etc.

Vi har et godt samarbeid med øvrige regionale instanser over et bredt felt. På eksempelvis rovvilt- og beitedyrområdet har vi et godt og nødvendig samarbeid med Statens naturoppsyn (SNO) og Mattilsynet rundt det regionale arbeidet for å nå den todelte målsettingen. Vi avholder faste dialogmøter med politiet og Statens naturoppsyn om rovvilt og motorferdsel i utmark.

Videre er det et tett samarbeid med Mattilsynet innen kriseberedskap og dyrevelferd for reindrift. Fylkeskommunene og Sametinget er viktige bidragsyttere i samhandlingen med næringsutøverne vedrørende næringsutvikling og planarbeid.

Samarbeidet med Trøndelag fylkeskommune for å bidra til klimaomstilling i kommunene har vært godt. Vi har frem til nå fordelt arbeidet i to nettverk for kommunene i arbeidet med henholdsvis lavutslipp og klimatilpasning. Dette vil i 2022 videreføres gjennom ett felles nettverk for klimaomstilling. Dette nettverket vil ha tett kobling mot Bærekraftsnettverket som følger opp FNS bærekraftsmål.

Vi samarbeider med flere aktører for å oppnå hovedmålet om forbedret tilstand i vannforekomstene i vannregion Trøndelag. Gjennom vår rolle som vannmiljøfaglig myndighet bidrar vi til samordning opp mot kommuner, fylkeskommunen og sektormyndigheter innenfor vannforvaltningen. I arbeidet med fremmede fiskearter (spredningsrisikoen for potensiell kanadarøye) fungerer samarbeidet med Statskog godt.

Samarbeidet med de andre tilsynsetatene i fylket er bra og under utvikling. Samarbeid gir god innsikt i de andre etatenes arbeid, vi får tilført kompetanse og lærer av hverandre. Effekten av dette er også at bedriftene sparer ressurser og at de får en bedre forståelse av forvaltningen og kravene vi stiller. Vi planlegger nå et større felles tilsyn i 2022.

På vassdragsområdet, herunder vassdrag i arealsaker ulovlige inngrep i vassdrag og trua arter, har vi jevnlig og god dialog med NVE og fylkeskommunen i enkeltsaker, bl.a. innenfor samferdsel. Virkemiddelbruk er en del av denne dialogen.

Embetet har etablert gode rutiner for intern samordning, dialog og oppfølging av regionale og kommunale plansaker. Mange kommuner i fylket bruker dispensasjonsadgangen i plan- og bygningsloven i for stor grad. For store tiltak blir omsøkt som dispensasjon, og SFTL er av den oppfatning at arealforvaltningen i større grad må skje gjennom planlegging framfor dispensasjoner. For vid tolkning av unntaksbestemmelsen fører til bit for bit nedbygging av arealer og natur. I samarbeid med fylkeskommunen har vi også utarbeidet en egen disp.veileder til bruk i arealdispensasjonssaker som gjør arbeidet med dispensasjoner mer målrettet.

Innenfor helse, omsorg og folkehelseområdet bidrar vi til samordning og helhetlig innsats gjennom arbeid i Velferdsnettverk for statsetater der vi også har inkludert Fylkeskommunen og KS for å sikre at alle er informert og kan bruke sine virkemidler for bedre måloppnåelse. Fylkeskommunen og KS er også invitert i nettverk med kompetansesentra, bruker og pårørendeorganisasjoner som har sammenfallende utviklingsoppdrag med Statsforvalteren. Vi har en egen samarbeidsavtale og rutine som forankrer vår samordna innsats ut mot kommunene. Sammen med disse aktørene har vi utarbeidet oversikter over ulike program og satsinger hvor kommunene deltar. Det har en positiv effekt i seg selv at vi kjenner hverandres oppdrag og kompetanse og sørger for helhetlig og samordnet innsats overfor kommunene. Gjennom dette får kommunene i større grad jobbet med de ulike satsinger i sammenheng og får større nytte av ulike virkemidler som tilbys enten det er kompetansepåfyll, økonomiske bidrag eller annet.

Statsforvalteren samarbeider godt med Husbanken for å bistå kommunene med å få på plass boligsosial strategi og operasjonaliserer målene i «Alle trenger et trygt hjem». I tillegg har vi tatt initiativ til en tverretattlig arbeidsgruppe, «Trøndelag for alle». Her samordner vi vår innsats for å fremme universell utforming og samtidig være pådriver for aldersvennlige løsninger. I tillegg til Statsforvalter og Husbanken er Trøndelag Fylkeskommune, KS og NAV hjelpemiddelsentral representert. Fylkets elderråd og rådet for likestilling deltar også. Vi ser dette som et godt eksempel på samordning og helhetlig oppgaveløsning. Effekten av dette er at vi i sum får tilgang til flere arenaer der nasjonal politikk kan formidles og ulike satsinger kan sees i sammenheng, noe som øker sjansen for å nå bredden av målgrupper fra innbyggere, brukerrepresentanter og beslutningstakere i kommunene. Sluttresultatet er det for tidlig å si noe om, men vi har tro på at det på sikt har en positiv effekt.

Statsforvalteren bidrar med fagkompetanse, kunnskap om kommunene og økonomiske virkemidler for å finne gode helhetlige løsninger i samarbeid med KS, helseforetak og kommunalsjefer innenfor helse og omsorg. Det identifiseres noen hovedutfordringer som man ønsker å finne felles løsninger på i fylket. Denne satsingen er i ferd med å revitaliseres og effekten er det for tidlig å si noe om. Målet er å gi kommunale ledere en felles arena for å styrke sin evne til strategisk ledelse, stå sterkere sammen for å ivareta sine interesser i helsefelleskapet og bedre evnen til å implementere nasjonale føringer innen helse og omsorg og folkehelse.

Både gjennom tilsyn, behandling av rettighetsklager, dialogmøter og annen kontakt med sektor erfarer vi at det stadig er utfordringer med mange ulike statlige aktører som ikke alltid klarer å samordne seg. Statsforvalteren har derfor fulgt opp tidligere tverrfaglige tilsyn og samarbeidet med andre avdelinger i sammensatte enkeltsaker samt plansaker.

Statsforvalteren i Trøndelag erfarer at effekten av rollen som samordningsmyndighet er god når funksjonelle strukturer er etablert. Som tidligere nevnt er det i Trøndelag etablert et velferdsnettverket, og for oppvekst og velferd er dette en viktig arena for å både etablere et felles kunnskapsgrunnlag for fylket og finne felles utviklingsmål. Både Velferdsnettverket, møtarenaen med regionale kompetansesenter og andre mindre etablerte strukturer for tverrfaglig og tverretattlig samhandling bidrar til samordning og koordinering inn mot kommunene.

Hovedmål 3 - Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av statsforvalterne

I vår klagesaksbehandling etter plan- og bygningsloven har vi i 2021 hatt fokus på saksbehandlingstid. Vi har samtidig vært opptatt av å opprettholde kvaliteten i vår saksbehandling, og ivareta vår oppgave som rettssikkerhetsmyndighet på området. Vi driver utstrakt veiledningsaktivitet innenfor plan- og bygningsloven. Spesielt overfor Trondheim kommune, som er vår store leverandør av saker, ser vi at vår tette dialog har gitt god effekt ang. løpende avklaring av diverse spørsmål om praktiseringen av plan- og bygningslovens bestemmelser.

Det er stor forskjell mellom kommunene i fylket med hensyn på hvor godt plan- og bygningsloven (PBL), prosesser og saksbehandling på planområdet håndteres. Flere kommuner har utfordringer med kompetanse og kapasitet på planområdet, og statsforvalteren opplever også at det i noen tilfeller er en manglende forståelse av prosessene som følger av plan- og bygningsloven.

Vi erfarer at mange med stort behov for juridisk bistand faller utenfor ordningen med fri rettshjelp fordi inntektsgrensene for å få hjelp er så lave. Dette er bekymringsfullt med tanke på kravet om tilstrekkelig rettssikkerhet for alle.

Kommunenes ivaretagelse av §§ 14 og 15 i Sivilbeskyttelsesloven kontrolleres ved tilsyn. I 2021 er det gjennomført digitale tilsyn med 11 kommuner, mot 5 i 2020. Det ble avdekket avvik i ca. halvparten av kommunene innen samfunnsikkerhet og beredskapsområdet. Det er manglende oppdateringer av Helhetlig ROS som er hovedårsak til avvikene og flere av de sammenslåtte kommunene har enda ikke fått utarbeidet en analyse som favner den nye kommunen. Statsforvalteren rapporterer rutinemessig dette til DSB. Kommunene presenterer ved avvik en plan for lukking av disse som følges opp. Embetet gir råd og veiledning for å bidra til å lukke avvikene hvis kommunen har behov for det.

I klagesaksbehandlingen etter jord- og konsesjonsloven vurderes kommunenes vedtak ut fra om skjønnsetøvelsen er innenfor de rettslige rammene loven oppstiller, hensynet til det kommunale selvstyret tas i betraktning samt at vi ser etter om nasjonale hensyn er ivaretatt. Vi holder oss orientert om praktiseringen av dette regelverket på nasjonalt nivå, for å sikre at praksis i vårt fylke ikke avviker fra denne. Vi har i tillegg tett dialog med kommunene for å sikre dette og tilbyr også kurs og webinarer for å styrke kommunenes kompetanse på området. Vi kan likevel ikke påvise konkrete målbare effekter i form av færre antall klagesaker. Vi ser at det fortsatt er stor variasjon i praktiseringen mellom kommunene, spesielt for saker som ikke påklages. Statsforvalteren har liten grad kjennskap til saker som ikke påklages. Dette gir begrensninger for vår mulighet til å sikre likebehandling gjennom saksbehandling. Kunnskapsformidling anses derfor fortsatt som et viktig virkemiddel.

Statsforvalteren har middels måloppnåelse på miljøtilsyn. Bakgrunnen for dette er at vi pga covid -19 ikke har fått gjennomført alle tilsyn som bør være fysiske og at vi har en stor mengde med søknader. Vi følger framdriftsplanen for arbeidet med IED. Alle industribedrifter og avfallsbedrifter som er omfattet av IED har fått varsel og pålegg om å utarbeide BAT-vurderinger og vi har fått svar fra alle.

Kommunene har økt innsatsen sin i grunnforurensningssaker, men mangel på kompetanse og ressurser i kommunene gjør at framdriften er langsom.

Vi behandler klagesaker etter KLDs regelverk, noe som omfatter bl.a. motorferdselsregelverket. Regelverksendringen i nasjonal forskrift som omhandlet avstandskravet på 2,5 km for transport av utstyr og bagasje med snøskuter til egen hytte, har påvirket antallet klagesaker. Etter at avstandskravet opphørte, har det kommet færre klagesaker som gjelder tillatelser til bruk av snøskuter. Som en del av motorferdselsprosjektet er det foretatt omgjøring av vedtak som senere er klagebehandlet av Miljødirektoratet. Gjennom prosjektet om motorferdsel i utmark på barmark, har klagesaksavgjørelser gitt viktige regelverksavklaringer.

Klagesaker etter hjorteviltforskriften har hatt lengre saksbehandlingstid enn tidligere.

Kommunenes plikt til å konsultere om samiske interesser har vi tatt opp og orientert om på dialogmøtene med kommunene. Dette er et viktig arbeide som videreføres i 2022. Ekstra viktig er det å øke bevisstheten om at plikten også omhandler flere områder enn arealdisponeringer som gjelder fysiske inngrep, men også andre interesser og knyttet til språk, barnehage/oppvekst, helse/omsorg mv.

For å praktisere reindriftsloven tilnærmet likt i ulike embetene, har reindriftsforvaltningen i 2021 hos statsforvaltere samhandlet om flere fagområder både for at det er ressursbesparende, men også for at det øker rettssikkerheten til enkelt utøvere med mer enhetlig forvaltning. Gjennom det omtalte prosjektet med øvrige statsforvaltere og Landbruksdirektoratet, er det fremkommet et stort potensial med mer dialog for å nivellere oss gjennom tilbakemeldinger, klagebehandling, kursing og veiledning for å sikre at statsforvalterne praktiserer reindriftsloven riktig.

Helse- og omsorgsavdelingen har betydelige rettssikkerhetsoppgaver gjennom behandling av klage og tilsynssaker, overprøving og kontroll av tvangsvedtak og gjennom planlagt tilsyn med tjenestenes overholdelse av lover og forskrifter. Som i 2020 var også 2021 preget av vansker med å kunne gjennomføre planlagte tilsyn. Selv om kravene til utførte tilsyn ble senket klarte ikke Statsforvalteren helt å fylle disse. Dette gjelder også stedlige tilsyn etter kapittel 9 hvor flere tilsyn planlagt gjennomført i desember måtte utsettes på grunn av stort smittepress i kommunene.

De siste årene har vi i tillegg hatt problemer med å klare kravene til saksbehandlingstid på rettighetssaker. Vi gjorde ekstra tiltak i 2021 gjennom å tilsette en ekstra medarbeider for 6 måneder samtidig som vi laget et internt prosjekt for å bedre saksbehandlingen. På grunn av det nasjonale restanseprosjektet (NRP) som tok mye ressurser deler av året klarte vi ikke å levere i forhold til egne forventninger. Det gjøres imidlertid alltid en vurdering av sakene slik at saker av stor betydning for klager blir prioritert. Avdelingen har et stort fokus på saksbehandlingstid generelt og klarte på tross av den økte saksmengden knyttet til NRP å holde saksbehandlingskravet på tilsynssaker.

Vi har jobbet mye med å integrere ny policy og nye veileder fra Statens helsetilsyn i vårt tilsynsarbeid. Dette innebærer at vi prioriterer saker der tilsynets

virkemidler er nødvendige for fremtidig pasientsikkerheten. Vi legger vekt på å bruke de behandlingsmåtene som er virkningsfulle i den enkelte sak i samsvar med veilederen. Ny policy og ny veileder har gitt oss anledning til å snakke med tjenestene om virksomhetenes ansvar og betydningen av god internkontroll og et godt forbedringsarbeid.

Statsforvalteren har over år prioritert undervisning om pasient- og brukerrettighetslovens kapittel 4A. En konsekvens av dette er at vi mottar svært mange vedtak til gjennomgang og overprøving. I tillegg til at vi ser en økt bevissthet omkring tvang ved somatisk helsehjelp er en annen sannsynlig konsekvens av utstrakt opplæring at kvaliteten på vedtakene er gjennomgående god.

Løpende kompetansetilførsel på regelverksforståelse er en forutsetning for arbeidet, og vi deltar på alle initiativ via sentrale aktører. Høsten 2021 reetablerte oppvekst og velferd også regionsamarbeidet Region nord, hvor Trøndelag sammen med Møre og Romsdal, Nordland og Troms/Finmark utgjør en region. Dette er gjort på barnehage, skole, NAV og barnevern. Dette vil være nyttig for å sikre både kompetanseutveksling og en mer samordnet praksis - til beste for innbyggerne i alle våre fylker.

Vi gir videre aktiv råd og veiledning på regelverket overfor våre samarbeidsparter gjennom utfyllende begrunnelser i klagesaker og tilsynsrapporter. Vi gir også løpende veiledning på telefon, e-post og på samlinger/møtearenaer i egen og andres regi. Dette er aktiviteter som vi får gode tilbakemeldinger på av våre samarbeidspartnere.

Hovedmål 4 - Statsforvalteren skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk

Statsforvalteren har hatt tett dialog med KMD og STAF og deltatt aktivt knyttet til arbeidet med kommunebilder og videre kommunedialog om utfordringsbildet i kommunene.

Statsforvalteren har holdt departementet orientert om kommunenes utgifter i forbindelse med dette pandemien. Det er gjennomført en ytterlig evaluering (nr 2) i forbindelse med håndteringen av Covid-19 samt en ny oversendelse til Koronakommisjonen i 2021. Innen beredskapsområdet har ressursene også i 2021 i hovedsak blitt benyttet til håndteringen av pandemien. Dette har i noen grad gått ut over de spesifikke mål gitt i VØI og TB, men arbeidet med pandemien har løftet beredskapsarbeidet og robustheten på en meget god måte. Embetet har innen beredskapsarbeidet prioritert oppgaver på plansiden med høringsuttalelser, tilsyn med kommunal beredskapsplikt og det sivil-militære samarbeidet herunder gradert sikkerhet og beredskap.

Effekten av statlig politikk blir, gjennom året, formidlet til de aktuelle myndigheter. Landbruksavdelinga har jevnlig kontakt opp mot Landbruksdirektoratet og Landbruks- og matdepartementet. Både knyttet til deltakelse i møter og webinarer mm, men også for å etterspørre kunnskap/informasjon og dele erfaringer fra Trøndelag. I 2021 har Statsforvalteren særlig lagt vekt på å formidle utfordringene knyttet til små og mellomstore melkebruk og den pressede økonomien i landbruket. Vi har tatt opp presset på jordvernet spesielt som følge av E6-utbygginga i fylket, og vi har tatt opp utfordringer knyttet til forvaltning av husdyrkonsesjonsregelverket, spesielt utfordringene knyttet til fradeling av tomter til nye anlegg på bruk med eksisterende svin-/fjølfeproduksjon og tett samarbeid mellom disse.

Som et ledd i Statsforvalterens oppdrag med å bidra til økt brukerinvolvering og ivaretagelse av rettsikkerheten til innbyggere har vi tatt initiativ til etablering av brukerråd for utviklingshemmede. Utviklingshemmede er en sårbar gruppe som i liten grad blitt involvert og fått bidratt med innspill på systemnivå. Dette er på mange måter naturlig siden utviklingshemmedes funksjonsnedsettelse innebærer kognitiv svekkelse. Vi ser imidlertid behov for å videreutvikle metoder slik at brukerinvolvering i større grad blir mulig, og vil derfor i dette prosjektet prøve ut arbeidsformer som skal lede mot at utviklingshemmede skal kunne gi god informasjon og brukermedvirkning på systemnivå. Overordnet mål for satsingen er at mennesker med utviklingshemming skal ha en stemme som blir hørt, og en reell innflytelse på utformingen av kommunale helse- og omsorgstjenester gjennom representasjon på systemnivå. Arbeidet gjøres i samarbeid med Utviklingssenter, USHT i Trøndelag og i dialog med brukerorganisasjonene, NFU og LUPE.

Gjennom langvarig engasjement for utviklingshemmede, ikke bare som tjenestemottakere, men også som ressurs, har vi også tatt initiativ til et samarbeid med NAV og Trondheim kommune med tanke på å finne løsninger som sikrer bedre overgang fra videregående skole over i det ordinære arbeidsliv for denne gruppen. Vi samarbeider også med NAV og FFO om en satsing på å økt tilgang på det ordinære arbeidslivet for unge med ulike former for nedsatt funksjonsevne.

Videre har vi tatt initiativ til etablering av flere kommunale brukerråd for mennesker med rusproblematikk. Dette gjør vi i samarbeid med relevante kompetansemiljø og brukerorganisasjoner på området.

Sammen med Husbanken, NAV hjelpemiddelsentral, KS og Fylkeskommunen har vi etablert en tverretattlig arbeidsgruppe som jobber for å fremme universell utforming og aldersvennlige løsninger. Gruppen er beriket med representanter fra fylkets råd for likestilling av mennesker med nedsatt funksjonsevne samt fylkets eldreråd. Gjennom å dele informasjon om hverandres oppdrag og virkemidler og se disse i sammenheng når vi flere og utnytter ressursene totalt sett på en mer effektiv måte.

De initiativ som Statsforvalteren her har tatt er i en tidlig fase og det foreløpig ikke så lett å peke på konkrete resultater av arbeidet. Vi skal ha det overordnede ønske om effekt klart for oss og vil på et senere tidspunkt komme tilbake til hva vår innsats har bidratt til.

Statsforvalteren er fortsatt bekymret for utviklingen når det gjelder kapasitet innenfor samisk lærerkompetanse. Det utdannes alt for få, noe som gir en svært sårbar situasjon. Vi registrerer at virkemidlene som nå er gjeldende ikke er treffsikker og tilpasset denne situasjonen.

Statsforvalteren har jevnlig kontakt med reinbeitedistriktene og vi følger opp reindriftspolitikken som er nedfelt i *Meld. St 32 (2016-2017) Reindrift. Lang tradisjon – unike muligheter*. Det er imidlertid utfordrende å bidra til økt verdiskaping og lønnsomhet i reindriften når den økologiske og kulturelle bærekraften ikke er tilfredsstillende. Store arealtap og dyretap over tid bidra ikke til ønskede mål. Dette er tatt opp og gitt tilbakemeldinger på.

Statsforvalteren registrerer at EMD-dommene innenfor barnevernsfeltet og Nav/EØS sakene har skapt tillitsutfordringer til forvaltningen. Vi ser utfordringer ved bruk og forståelse av menneskerettighetene hos flere aktører. Dette gjelder særlig barnekonvensjonen, men også EMK. Utfordringene ved rettsforståelsen knyttet til menneskerettighetene er etter vår oppfatning større i norsk forvaltning enn EMD-dommene/Nav-EØS-sakene viser. En av de hovedutfordringene er at barn fortsatt ikke får oppfylt retten til å bli hørt. En direkte konsekvens av dette er at barns rettsikkerheter svekkes, også med hensynet til ivaretagelse av barnets beste. At barn blir hørt på riktig måte, er i mange saker en forutsetning for at det offentlige klarer å hjelpe barna. Dette er noe vi har fokusert mye på i dialogen med kommunene, og vi har også vært tydelig på dette i saksbehandling.

Det har lenge vært pekt på interkommunale løsninger som et viktig alternativ til små/mindre tjenester på for eksempel barnevernsområdet. Statsforvalteren registrerer fremdeles betydelige utfordringer knyttet til mange av disse løsningene. Det ser ut til å utfordre eierskapet og samhandling med andre aktuelle tjenester på en krevende måte. I forbindelse med Oppvekstreformen har vi vært tydelig på å adressere dette til de interkommunale tjenestene, men fremdeles er det slik at flertallet av de tjenester vi på barnevernsområdet har stor risikooppmerksomhet på er nettopp interkommunale tjenester.

3.1.1 Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket

3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk

Statsforvalteren formidler nasjonale forventninger ved tilbakemeldinger på høringer ved alle typer plansaker og ved deltakelse i regionalt planforum. Formidling skjer også gjennom digitale konferanser og nettverk, i møter med kommunene og gjennom tilrettelegging og tilgjengeliggjøring av Det Offentlige Kartgrunnlaget (DOK). Som følge av pandemisituasjonen har det vært gjennomført færre konferanser og nettverksmøter i 2021. Forventningene formidles også gjennom Regional plan for arealbruk, som Statsforvalteren har deltatt aktivt i utarbeidelse av, og som skal behandles av Fylkestinget i mars.

Bærekraftsmålene er i større grad satt på agendaen i dialogen med kommunene. Det er også startet et internt arbeid for å se på hvordan vi implementerer bærekraftsmålene i egen virksomhet.

I tilbakemeldinger til større planer vises det til brev fra KMD og LMD datert 8.1.2021 "Jordvern og FNs bærekraftsmål".

Nasjonale og regionale hensyn (fra kapittel 3.1.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene har god kunnskap om nasjonale og viktige regionale interesser

Kommunene vurderes å ha tilstrekkelig kunnskap om nasjonale og viktige regionale interesser knyttet til arealforvaltning innenfor landbruksområdet. Vi registrerer imidlertid at vi ikke alltid har samme oppfatning som kommunene når det gjelder lokalt handlingsrom. Dette kan muligens bedres bl.a. gjennom større oppmerksomhet mot politikeropplæring i tilknytning til kommunevalg.

Klager på dispensasjonsvedtak gir i enkelte kommuner effekt i form av forståelse for både nasjonale/regionale faghensyn samt dispensasjonsbestemmelsens begrensning. For noen kommuner har vi fortsatt en vei å gå når det gjelder formidling av dette. Innholdet i avgjørelser hos settestatsforvalter kan i større grad formidles til kommunene, som eksempel på hvor lista ligger.

Effekten på plansida er avhengig av medhold i innsigelsessakene som sendes til departementet.

Ivaretagelse og samordning av nasjonale og viktige regionale interesser (fra kapittel 3.1.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Nasjonale og viktige regionale interesser er ivaretatt i kommunale og regionale planer.

Nasjonale og viktige regionale interesser blir i stor grad vist til i planer som sendes på høring. Det er likevel slik at hensynet til disse interessene ivaretas i varierende grad i vedtatte planer. Noe som gjenspeiler seg i antallet planer som blir møtt med innsigelse fra regional stat i fylket. Hensynet til støy og bolig-, areal- og transportplanlegging i planer temaene det fremmes flest innsigelser til. Statsforvalteren har i møte med enkeltkommuner samt i nettverkssamlinger veiledet innenfor temaet, men erfarer at effekten ikke har slått helt til.

Samordne og løse statlige innsigelser (fra kapittel 3.1.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Statlige innsigelser er samordnet

Statlige innsigelser er i det alt vesentlige godt begrunnet i forhold til nasjonale og regionale viktige interesser. Regionalt planforum er en god arena hvor dette formidles på en tydelig måte. Hensynet til lokalt selvstyre vurderes også å være godt ivaretatt.

Det er samordnet statlige innsigelser til 35 planer som er sendt på høring i 2021. Det er ikke foretatt avskjæringer av statlige innsigelser, men det er gjennom tett dialog med regionale/statlige myndigheter i konkrete plansaker sikret at innsigelsene er i tråd med H-2/14. Statlige innsigelser løses i all hovedsak i prosessen og svært få ender opp i mekling.

Oppfølging av samfunnssikkerhet i planer etter plan- og bygningsloven (fra kapittel 3.1.1.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Helhetlig og systematisk samfunnssikkerhetsarbeid er ivaretatt i kommunale planer.

Kommunen etterlever kravene om risikoanalyser i plansakene på en god måte. Kvaliteten på analysene er varierende og satt fokus på dette på kommunesamlinger, på tilsyn og i møter med kommunene. Det var planlagt opplæring på ROS-metodikk i 2021 men måtte utsettes til 2022.

Hensynssoner rundt storulykkevirksomheter (fra kapittel 3.1.1.1.3.2 i TB)

Rapportere på

Hensynssoner med tilhørende bestemmelser rundt storulykkevirksomheter er ivaretatt i kommunale planer når planer revideres/rulleres.

Kommunene følger opp hensynet til storulykkesrisiko i middels grad. Temaet berøres på tilsyn med kommunal beredskapsplikt og i møter, samt følges opp i saksbehandlingen på høringssakene som kommer til embetet. Embetet har startet arbeidet med å etterse tidligere reguleringsplaner på dette området

Planleggingen skjer i tråd med rundskriv T-2/16 mm (fra kapittel 3.1.1.1.4.1 i TB)

Rapportere på

Nasjonale og vesentlige regionale miljøinteresser i tråd med rundskriv T-2/16 formidles og ivaretas på en god måte

Kommunene ivaretar nasjonale og viktige regionale føringer for planleggingen i middels grad. Det er fortsatt mange planer som legges ut på høring som ikke varetar dette, og der SF fremmer innsigelser og faglige råd. SF legger føringene i T-2/16 til grunn i alle saker (både plan- og dispensasjonssaker), men opplever at kommuner og statsforvalter har forskjellig syn på handlingsrommet i den enkelte sak. Aktuelle tema fra T-2/16 tas opp ved SF sine kommunebesøk og øvrige treffpunkter med kommunene. Innsigelser og faglige råd gir god effekt, og T-2/16 er et svært godt hjelpemiddel i arealforvaltningen. SFTL ønsker å informere mer om T-2/16 gjennom egen hjemmeside. Tredjeparter, inkl. konsulenter, spiller en viktig rolle i mange arealsaker. Det er viktig å skape forståelse hos disse for føringene. SFTL er bevisst på å alltid inkludere planmyndigheten i dialogen rundt enkeltsaker. SFTL bruker virkemidlene gjennom T-2/16, veileder om innholdet i rundskrivet, og fremmer innsigelser med utg.pkt. i det. I tillegg brukes rundskrivet veiledende ved fraråding og klagevarsel i dispensasjonssaker. Effekten av SFTL sitt arbeid på området er at klima og miljø ivaretas i større grad i arealforvaltningen i fylket, gjennom arbeidet med enkeltsaker (både plan- og dispensasjonssaker).

Alle relevante planer inneholder tilfredsstillende støytredning (fra kapittel 3.1.1.1.4.2 i TB)

Rapportere på

God ivaretagelse av støyhensyn i kommunenes arealplanlegging

Støy vurderes i alle planer på høring (i fellesskap av helseavdelingen og klima- og miljøavdelingen), temaet er også relevant i noen dispensasjonssaker. Av innsigelser som fremmes av SFTL er det støy som oftest er begrunnelsen. Mange av innsigelsene løses ved endring i planbestemmelser (er såkalte tekniske innsigelser). Boligprosjekter som ikke ivaretar støyforhold i tilstrekkelig grad, og der planene ikke bearbeides nok av kommunene er en av årsakene til antallet innsigelser. Innsigelsene løses lokalt, nesten uten unntak. Kommunenes støykompetanse er økende, og dialogen mellom SFTL og kommunene er positiv mht. kompetanseutvikling hos begge parter. Effekten av arbeidet til SFTL er bedre bo- og oppvekstmiljøer i Trøndelag med tanke på støy, og at helseplager knyttet til støy reduseres.

Boligsosiale hensyn i plan (fra kapittel 3.1.1.1.5.1 i TB)

Rapportere på

Kommunenes planlegging skjer i tråd med de boligpolitiske målene i kapittel 4 "Byer og tettsteder der det er godt å bo og leve" i Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging

Ivaretagelse av boligsosiale hensyn: Kommunene ivaretar boligsosiale hensyn i middels grad i samfunnsdel og arealplaner.

Boligsosialt arbeid skal legge til rette for god sosial bærekraft ved å tilby boliger med gode bo- og nærmiljøkvaliteter i tråd med strategien "Alle trenger et trygt hjem". Boligene må være av en type befolkningen trenger, på et sted som avveier hensynet mellom den enkeltes ønsker/behov og samfunnets behov, slik at det også oppnås bærekraft for kommunal tjenesteyting, samtidig som bærekraft ivaretas for oppvekstvilkår og folkehelse. Vanskeligstilte på boligmarkedet krever særlig tilrettelegging, og i arealplaner og den overordnede samfunnsplanleggingen er det et middels fokus på dette. Boligpolitisk handlingsplan utarbeides i all hovedsak som en isolert temaplan, som det gjerne refereres til, men den kan med fordel integreres bedre i planleggingen av arealbruk og den helhetlige samfunnsutviklingen.

Kommunene er svært bevisste på at stedsutvikling med vekt på sosiale møteplasser og nærmiljøkvaliteter bidrar til befolkningsutvikling/bolyst, tilhørighet, god folkehelse og gode oppvekstvilkår. Dette inngår i det boligsosiale arbeidet i bred forstand. Kommunene kan samtidig i mye større grad ta styring både med hvor det etableres boliger og hvilke typer boliger som tillates bygd. Dette kan styres gjennom vedtak om arealbruk, men krever et godt kunnskapsgrunnlag om befolkningens boligbehov, samt tydelige mål og strategier for samfunnsutviklingen. Særlig kan koblingen mellom kunnskap om boligbehovet og aktiv styring av hvor og hvilke typer boliger som skal bygges bli bedre. En mer aktiv og styrende rolle kan også bidra til å møte boligbehovet til den eldre delen av befolkningen. I tettsteder og bygdesentra legges det i noen grad til rette for lettstelte leiligheter med kort vei til handel, servicetjenester og offentlige tjenestetilbud, men dette må utvikles videre for å ivareta føringene i "Leve hele livet."

Tiltak og effekt: Statsforvalteren er i oppstartsvarsel til planprosesser tydelig om at boligsosiale hensyn må ivaretas. Vi oppfatter at det øker bevisstheten i kommunene, men at det fremdeles er en tendens til at oversikten over tilgjengelige boliger svares ut med en oversikt over tomtereserven. Om et definert boligbehov skal følges opp i planleggingen må det i større grad knyttes opp mot at boliger finnes i ulike typer, har ulik størrelse og ulik lokalisering, samt ulike bo- og nærmiljøkvaliteter, noe som gjør dem egnet for ulike beboere/grupper av befolkningen.

Boligsosialt arbeid har vært tema i internundervisning for Statsforvalterens planansatte fra ulike fagavdelinger. Det har gitt økt forståelse for Statsforvalterens rolle i det boligsosiale arbeidet og har gitt bedre balanse mellom de ulike sektorhensyn i planuttalelsene.

Statsforvalterens eget forbedringspotensiale:

Mer direkte dialog med kommunene om bruk av plan som verktøy i det boligsosiale arbeidet, vil supplere uttalelsene som gis til planer på høring hos Statsforvalteren som sektormyndighet. En økt prioritering av slik utadrettet aktivitet må derfor vurderes for 2022. Vi kan også bli enda tydeligere om at kommunene må ha detaljert kunnskap om boligbehovet i befolkningen, og særlig for vanskeligstilte på boligmarkedet.

Andre aktører:

Kommunene er den viktigste aktøren, ikke minst fordi de gjør vedtakene om arealbruk. I tillegg fordi kommunene har ansvaret for å ha oversikt over vanskeligstilte med behov for særlig oppfølging. Husbanken disponerer virkemidler som supplerer kommunenes eget arbeid, og kan gjennom økonomiske og pedagogiske tiltak særlig gi bistand til de som ikke på egen hånd kan finne/kjøre en egnet bolig. Dette er målrettet virksomhet som gir resultater. Husbanken har også kompetanse om boligsosial planlegging og kan fremover gi viktige kompetansebidrag til kommunene. Statsforvalteren i Trøndelag har et formalisert og godt samarbeid med Husbanken. Dette vil bli videreført og videreutviklet i 2022.

Rekruttering og kompetanseplanlegging på helse- og omsorgsområdet (fra kapittel 3.1.1.1.6.1 i TB)

Rapportere på

Rekrutterings- og kompetanseplanlegging ivaretas godt i samfunnsplanarbeidet i kommunene.

Kommunene i Trøndelag har stort fokus på å være attraktive bosteder for innbyggerne og de som vurderer å flytte dit. Temaer som bygger opp under bolyst og attraktivitet er hovedtemaer i samfunnsdelen. Elementer som gis mye oppmerksomhet er variasjon i boligtilbud, oppvekstvilkår, rekreasjonsmuligheter, kulturliv, sosiale møteplasser m.m. Mindre kommuner med svak befolkningsutvikling, er spesielt oppmerksomme på at stedsutviklingen er viktig for å beholde og få nye innbyggere, og dermed også nødvendig arbeidskraft. Slik vil kommunene beholde og tiltrekke seg kompetanse på ulike fagområder. På overordnet plannivå (samfunnsdelen), er det ikke et sektorspesifikt fokus på kompetansetilgang og rekruttering. I den helhetlige samfunnsplanleggingen må derfor mål og strategier i samfunnsdelen følges opp i kommunedelplaner, sektorplaner, temaplaner m.m. Det gjør kommunene på varierende vis og i varierende grad.

Den nasjonale tilgangen på helsepersonell i de ulike faggruppene er den viktigste begrensningen for rekruttering. Spesielt har det nå vist seg for fastleger, hvor det i flere kommuner er kritisk mangel. Vi kan gjerne si at kommunene da ikke har planlagt godt nok, men det hjelper lite hvis ressursen nasjonalt er for knapp. Da vil aktive rekrutteringstiltak ofte medføre at andre kommuner taper kompetanse. Det har vi sett eksempel på i Trøndelag.

Oppsummert: Kommunene har satt rekruttering og kompetanseplanlegging i helse- og omsorgstjenestene på dagsorden, i hovedsak ved strategier for helhetlig samfunns- og stedsutvikling. I tillegg er det stor oppmerksomhet på enkelte faggrupper i helse- og omsorgstjenestene, men der er den nasjonale tilgangen på personell hovedutfordringen.

Høy arealutnyttelse (fra kapittel 3.1.1.1.7.1 i TB)

Rapportere på

Planleggingen skjer i tråd med SPR for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging

Vår vurdering er at kommuner i pressområder i stor grad ivaretar retningslinjen for bolig-, areal- og transportplanlegging.

Våre uttalelser i arealsaker omhandler retningslinjen der det er relevant. Dette bidrar til å sette temaet på dagsorden, og at tilstrekkelig hensyn blir tatt. I områder med svært høyt arealpress er vår erfaring at utbyggere legger opp til høyere utnyttelse enn kravene i kommuneplanen. SPR-BATP kommuniseres inn i alle kommuneplanprosesser, og følges opp i behandlingen av påfølgende reguleringsplaner. Vi formidler nasjonal politikk om behovet for transformasjon, fortetting, nærhet til kollektivtilbud og 0-vekstmål i både oppstartsvarsel og høringsuttalelser til alle relevante detaljplaner fra kommunene, men med klart størst fokus på de større bykommunene i fylket

De fleste kommunene ivaretar dette i middels eller betydelig grad. Vi opplever imidlertid i mindre kommuner at ønske om aktivitet i alle deler av kommunen ofte kan komme i konflikt med de overordnede målsettingene om fortetting, konsentrasjon og knutepunktstenkning. Samtidig ser vi at også en del av de mindre kommunene er opptatt av å lage gode og attraktive tettsteder / sentrum.

Byvekstavtalen for Trondheim tar opp i innholdet i SPR-BATP i betydelig grad. Den stiller store krav til valg av utbyggingsmønster. I Trondheim er det eksempel på boligområder avsatt i kommuneplanens arealdel som ikke blir regulert nettopp på grunn av at de bryter med 0-vekstmålet og byvekstavtalen. Trondheim har vedtatt en byutviklingsstrategi som fokuserer på fortetting og byomforming. Økt fokus på jordvern og ønsket om en mer attraktiv og klimavennlig by har ført til behov for å revurdere bruken av en del jordbruksareal avsatt til boligformål. De andre kommunene i byvekstavtaleområdet kan også etter hvert stå overfor samme type utfordringer, med behov for å gjøre nye overordnede vurderinger for å finne hvilket utviklingsmønster som imøtekommer føringene i Byvekstavtalen. Statsforvalteren har fremmet flere innsigelser til manglende krav til arealutnyttelse, inklusive liberale bestemmelser for overflateparkering. Dette gjelder primært der kommuneplanføringer ikke blir videreført til reguleringsplan. Dette har en direkte effekt for å sikre god arealutnyttelse. Her jobber vi kontinuerlig med å sikre en lik behandling av planer som kan behandles likt, men ulike forutsetninger/konkrete vurderinger kan gjøre dette utfordrende.

Høy arealutnyttelse (fra kapittel 3.1.1.1.7.2 i TB)

Rapportere på

Massehåndtering avklares i regionale og kommunale planer

SF spiller inn temaet i tidlig fase i forbindelse med revidering av arealdeler. Vi er også opptatt av det tidlige i reguleringsplaner for tiltak som gir masseoverskudd. For landbruk sin del er typisk jordflytting særlig relevant, her vil vi i større grad vite hvor jorda skal flyttes tidlig i prosessen - dette for å gi et best mulig beslutningsgrunnlag. SF har inntrykk av at også kommunene og omverden for øvrig ser nytten av tidlige avklaringer av mottaksareal.

Massehåndtering har også vært et tema i regional plan for arealbruk (foreløpig ikke vedtatt).

Strandsone og vassdragsforvaltning (fra kapittel 3.1.1.1.8.1 i TB)

Rapportere på

Planlegging i strandsonen langs sjø og vassdrag skjer i tråd med PBL § 1-8, SPR for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen, RPR for verna vassdrag og regionale planer.

Kommunene ivaretar nasjonale føringer for vassdrag og strandsone i middels grad. Mange kommuner har fastsatt byggegrensar mot sjø og vassdrag og forvalter i tråd med det. Temaene vurderes av SFTL i saker til behandling, og vi bruker virkemidlene på området med utg.pkt. i T-2/16 og strandsoneretningslinjen i både plan- og dispensasjonssaker. Strandsone er grunnlag for innsigelser til planer, og for fraråding og klagevarsel i dispensasjonssaker. På klima- og miljøområdet er det strandsone som gir grunnlag for de fleste klagen i dispensasjonssaker. Vi erfarer at det er ulikt syn mellom SF og en del kommuner mht i hvilken grad strandsonen skal tas i bruk. Dette gjelder spesielt i utkantene. I pressområder er det vår erfaring at kommunene forvalter strandsonen strengere. Effekten av SFTL sin oppfølging på området er at strandsonen langs sjø og vassdrag ikke privatiseres ytterligere, ivaretas for landskap og biologisk mangfold, og er tilgjengelig for allmennheten i størst mulig grad.

Bærekraftig forvaltning fjell og utmark (fra kapittel 3.1.1.1.8.2 i TB)

Rapportere på

Planlegging i fjell og utmark skjer i tråd med Nasjonale forventninger og regionale planer

Samlet belastning av ulike inngrep og utbygginger er ofte vanskelig å synliggjøre overfor kommunene for reindriftsnæringa. Ofte vil et inngrep påvirke næringsvirksomheten i nabokommunene, noe som ofte er krevende å få formidlet og tatt hensyn til. .

Kommunene har i liten grad fastsatt utbyggingsgrenser, og det er til dels store tomtereserver. Til tross for dette legges det ut nye områder. Vurderinger av samlet belastning blir etterspurt av SFTL.

Ivaretagelse av landbrukets arealressurser (fra kapittel 3.1.1.1.9.1 i TB)

Rapportere på

Omdisponeringen av dyrka jord skal være under 4000 daa per år, jf. Stortingets jordvernmål 2020

De fleste kommunene ivaretar føringene for jordvernet i middels eller betydelig grad. Flere kommuner er svært restriktive i omdisponeringsspørsmål, men fortsatt er det forholdsvis mange som foreslår nedbygging av dyrka mark til ulike formål. Her er det gjerne noe ulike holdning mellom administrativt og politisk nivå.

Antall innsigelsessaker fremmet helt eller delvis pga. jordvern: 24 reguleringsplaner og 2 kommuneplaner. I de aller fleste tilfeller endres planene slik at innsigelsene imøtekommes. Det kan også være at kommunene kommer med tilleggsopplysninger som gjør at innsigelsen frafalles. Få saker går til meking.

Utfall av tidligere års innsigelser avgjort i 2021: Medhold i innsigelse til reguleringsplan for Solbakken hyttefelt, Rennebu kommune. Dette ble en viktig sak for oss, da det bekreftet verdien også av innmarksbeite og dyrkbare arealer (en utbygging her ville føre til tap av 45 daa dyrkbart innmarksbeite).

Nedbyggingen av dyrka mark i Trøndelag har vært på et forholdsvis høyt nivå de senere årene, med 784 daa i 2020. Mye av den rapporterte omdisponeringen skyldes vedtak av reguleringsplaner i tråd med gamle kommuneplaner, eller større samferdselsprosjekt som E6. Det settes i svært liten grad av nytt jordbruksareal til utbyggingsformål i KPA nå. Statsforvalteren er tydelig i tilbakemeldingene til kommunene på å vurdere omdisponering ligger veldig høyt, og oppnår med dette å begrense omfanget på utbyggingsforslagene. Vi ser likevel at det foreslås noe nedbygging, både gjennom plan og disp, men dette resulterer i flere tilfeller i innsigelse eller klage (avhengig av samfunnsinteresse og alternativvurderinger).

Generelt opplever vi noe økt forståelse for jordvernet, både i kommunene, media og omverden for øvrig. For å kunne holde trykket oppe må vi fortsette med folkevalgtopplæring og i større grad fronte fagfeltet i media. For å sikre gjennomslagskraft, legitimitet og forutsigbarhet er vi avhengig av støtte og medhold fra departementet i innsigelsessaker som sendes dit til endelig avgjørelse.

Kommentar til tabell:

Omdisponeringsstatistikken i Trøndelag har over tid vært på et høyt nivå. Av denne tabellen er det noen år som peker seg ut spesielt, noe som bl.a. skyldes reguleringsplanen for kampflybasen på Ørlandet samt flere store samferdselsprosjekt. For de tre siste årene (2018-2020) er det imidlertid samlet rapportert om mer enn dobbelt så mye omdisponering til bolig/næring/fritid som til samferdsel. For 2021 var det en omfattende reguleringsplan for et kalkbrudd som gjorde stort utslag på statistikken. Generelt erfarer vi at mye av det som rapporteres, inklusive eksempelvis det nevnte kalkbruddet, gjelder områder som har vært planavklart i KPA over tid, fortrinnsvis for Nasjonal jordvernstrategi fra 2015. Når kommunene nå har strammet inn jordvernpolitikken også i kommuneplansammenheng, vil vi se effekten av dette i flere år framover. Vi ser også at nullvekstmålet og trykket på å skape klimavennlige byer og tettsteder gjør at flere kommuner realiserer potensialet for fortetting og transformasjon framfor å øke byspredningen. Eksempelvis er Trondheim i gang med å revidere arealdelen sin, bl.a. med sikte på å reversere en god del jordbruksområder som ble avsatt til boligformål ved forrige rullering. Samtidig ser vi at Nye Veier og Statens Vegvesen planlegger for flere store prosjekter i fylket, og at det også framover vil bli store jordvernutfordringer på samferdselssida. Det er likevel grunn til å tro at rapporteringen i årene framover bør kunne holdes på et lavere nivå enn den har vært fram til nå.

Reduksjon i omdisponering av dyrka jord

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
922.0	1 228.0	676.0	684.0	1 587.0	1 914.0	851.0	502.0	781.0	784.0

Reindriftens arealressurser (fra kapittel 3.1.1.1.10.1 i TB)**Rapportere på**

Reindriftens interesser og behov ivaretas i planprosesser og arealforvaltning

Vi mener kommunene ivaretar nasjonale føringer for reindrift i middels grad. Noen kommuner innretter seg til reindrifts interesser og våre innspill, mens andre ønsker å foreta utbygging selv om det går på bekostning av reindriften. Grunnen til at kommuner ikke ønsker å hensynta reindrift er mest sannsynlig for at det begrenser deres muligheter for nye tiltak og utvikling.

Det er fremmet to innsigelser begrunnet i reindriftens interesser i 2021, en reguleringsplan og en kommuneplanens arealdel. For kommuneplanens arealdel har vi mottatt tilbakemelding om at de trolig vil imøtekomme den. Innsigelse til en reguleringsplan fremmet i 2018, ble i år avklart av KMD. De tok innsigelsen delvis til følge med å halvere antall hytter ift. det som var planlagt i utgangspunktet.

De fleste kommuner og fylkeskommuner er kjent med om det foregår reindrift innen kommunen. Vi kan ikke si at de har tilstrekkelig kunnskap om reindriftens arealbehov, dette krever en annen innsikt. SFTL informerer om reindriften når vi har mulighet og henviser til hjemmesiden. Bedre kjennskap til reindrift og innsikt i hva gjennomføring av tiltak faktisk betyr for reindriften, vil nok øke ivaretagelsen av reindrift noe. Men innsikt og kunnskap om reindrift vil ikke være tilstrekkelig for at reindriften ikke taper areal. Så lenge reindriften medfører begrensninger for kommunenes utvikling og nye tiltak, vil ikke kunnskap være tilstrekkelig. Dette gjelder også for statlige tiltak. SFTL mener det er nødvendig å fastsette statlige planretningslinjer for å ivareta reindriften ytterligere

Reindriftens arealressurser er ivare tatt i alle planprosesser

	Distrikter med godkjente regler/planer	Antall distrikter med godkjente regler/planer	Antall distrikter i reinbeiteområdet	Antall regler/planer som er oppdatert i løpet av de fire siste år
Distrikter med godkjente bruksregler etter reindriftsloven av 2007	100 %	10	10	1
Distrikter med godkjente distriktsplaner etter reindriftsloven av 2007	93 %	14	15	3

I tillegg har Rendalen renselskap driftsplan (2016). Det ikke et krav etter reindriftsloven, men iht. konsesjon.

Systematisk folkehelsearbeid etter plan- og bygningsloven (fra kapittel 3.1.1.1.11.1 i TB)**Rapportere på**

God ivaretagelse av langsiktig folkehelsearbeid i kommunenes planarbeid

Folkehelse og sosiale helseforskjeller som tema i planleggingen:

Kommunene setter i stor grad folkehelse og sosiale helseforskjeller på dagsorden i planarbeidet. I samfunnsdelen er dette sentrale tema, og det er stor bevissthet om nærmiljøets betydning, stedsutvikling, oppvekstvilkår og arbeid med inkludering/utenforskap. Den mest effektfulle og langvarige påvirkningen av folkehelse skjer ved arealplanleggingen. Utformingen av de fysiske omgivelser påvirker hverdagsvalg og om det skapes møter mellom mennesker. Beslutninger om arealbruken bestemmer hvor folk skal bo, arbeide, ferdes, ha sosiale møteplasser og om det oppnås trygge omgivelser uten skadelige miljømedisinske påvirkninger. Kommunene viser i planprosessene at det er forståelse for dette, og tar i hovedsak nødvendige hensyn, og hvis ikke tilstreber Statsforvalteren å ivareta sektoransvaret for folkehelse ved å bruke faglige råd og innsigelser.

Trøndelag Fylkeskommune har lansert oppdatert digitalt oversiktsdokument over folkehelsen for Trøndelag i 2021. Denne beskriver både utfordringer og styrker innenfor folkehelse i Trøndelag og er formidlet til kommunene som kunnskapsgrunnlag for deres oversiktsarbeid. Statsforvalteren har bidratt med å formidle dette til kommunene gjennom kommunedialogene og i andre webinarer og samlinger der dette er aktuelt tema.

Kommunene skal ha fått tilbud om råd og veiledning til å etablere et systematisk og langsiktig folkehelsearbeid, herunder å motvirke sosiale helseforskjeller etter plan- og bygningsloven.

En indikator på at kommunene har satt folkehelsearbeid og sosiale helseforskjeller på dagsorden i samfunnsplanleggingen er at så mange som 34 av 38 kommuner deltar i Program for folkehelse i Trøndelag der barn og unge psykisk helse og rus er i fokus. Kommunene jobber etter Trøndelagsmodellen for folkehelse som gjør at kommunene må involvere innbyggerne, jobbe kunnskapsbasert og dermed skaffer seg oppdaterte oversiktsdokumenter og sikrer evaluering av igangsatte tiltak med videre.

Statsforvalteren jobber med formidling av "Leve hele livet". Dette sammen med dialogmøter med kommunene handler mye godt om aktivitetstiltak for alle og utjevning av sosiale helseforskjeller. Trøndelag for alle er også bidragende prosjekt. Den røde tråden i folkehelselovens rammer er å motvirke sosiale helseforskjeller.

Statsforvalteren har et godt samarbeid med Trøndelag Fylkeskommunen om arbeid med folkehelse.

Fylkeskommunen rapporterer om at etablering av utstyrssentraler har vært løftet høyt i Trøndelag fylkeskommune de 3 siste årene og finnes derfor nevnt i flere politiske saker. Det ble fattet politisk vedtak på at fylkeskommunen i 2020 skulle tilby to ulike ordninger som kom utstyrssentraler til gode; en støtteordning til etablering (oppstartsmidler) av utstyrssentraler og en støtteordning til oppgradering av utstyr på eksisterende utstyrssentraler. Dette er videreført i 2021 og 2022.

Selv om det er Fylkeskommunen som forvalter tilskuddene følger Statsforvalteren dette opp og holder seg orientert om tildelingen av disse. Evaluering av ordningene med utlån av utstyr gjennom utlånssentraler ble gjennomført i 2021 hvorav 17 av 25 sentraler som fikk tilskudd i 2019-2020 svarte. Utstyrssentralene driftes mye godt på tilskuddene som tildeles og utfordringen ligger i å skaffe midler til å lønne de ansatte slik at utlånssentralene kan ha lengre åpningstid. Trøndelag fylkeskommune dekker kun 1/3 av utgiftene til oppgraderingen / etableringen det søkes på, og de sliter med å fremskaffe den resterende finansieringen. I nesten ¾ av utstyrssentralene er kommunen inne og finansierer deler av driften. Koronasituasjonen det siste året har også bydd på utfordringer for mange sentraler og flere har blitt litt forsinket i etableringen sin

Etter antall søknader i 2021 og dersom alle disse nye utstyrssentralene kommer på plass vil det finnes ca. 40 utstyrssentraler rundt i Trøndelag.

Trondheim vil alene ha totalt 8 utlånssentraler og 28 av fylkets 38 kommuner ville etter denne tildelingen få en eller flere utstyrssentraler. Frivilligsentralene er den store driveren av utstyrssentralene i fylket, for i hele 21 av dem er frivilligsentralene involvert. 14 sentraler i fylket er tilknyttet BUA-nettverket. Utstyrssentralene er med på å forebygge utenforskap og er et miljøvennlig og svært populært tilbud. Selv om hovedmålgruppen til utstyrssentralene er barn- og unge, benyttes sentralene av folk i alle aldre. Utstyrssentralene er med på å bygge opp under flere av FNs bærekraftsmål som «Å sikre god helse og fremme livskvalitet for alle, uansett alder» og «å sikre bærekraftige forbruks- og produksjonsmønstre».

Veileder i systematisk folkehelsearbeid: Det henvises ofte til Helsedirektoratets veileder i systematisk folkehelsearbeid i oppstartsvarsel. Dette som et tiltak for å øke bevisstheten om folkehelse relevante tema, og for å redusere behovet for bruk av innsigelser.

Trøndelag Fylkeskommune har formidlet og orientert om den nye veileder i systematisk folkehelsearbeid på samling i desember 2021. Kommunene er klar over at fomyet veiledere foreligger digitalt, denne er informert om på aktuelle arenaer og lenket opp mot Fylkeskommunens Trøndelag i tall og

folkehelse under litteraturhenvisninger.

Statsforvalteren kan i enda større grad promotere den nye digitale veileder i systematisk folkehelsearbeid i sine møter med kommunene da veilederen er sentral for å jobbe systematisk med folkehelsearbeidet.

Fysisk aktivitet som nasjonal interesse: Tilrettelegging for å øke fysisk aktivitet er et tema i Helsedirektoratets veileder, men Statsforvalteren omtaler i uttalelser til samfunnsdelen også handlingsplanen for fysisk aktivitet - *Sammen om aktive liv*. Dette for å understreke kommunens rolle som tilrettelegger, samt for vise at det er behov for stor bredde i bruken av virkemidler. Det varierer nok om kommunene har en eksplisitt kunnskap om at fysisk aktivitet er en nasjonal interesse som skal ivaretas i planleggingen, men gjennom planprosessene viser kommunene i hovedsak at de i praksis prioriterer å legge til rette for at befolkningen kan bevege seg mer. Det gjøres mye bra for å tilrettelegge for nærfriluftsliv, bygge gang- og sykkelveier/snarveier og etablere nærmiljøanlegg for idrett. Stedsutvikling med fokus på korte avstander mellom boliger, skoler, handel og tjenester er noe som prioriteres, men er lettest å få til i de sentralt beliggende og folkerike kommunene. I kommuner med færre innbygger og lange avstander er det mer krevende å få til stor bruk av gange og sykkel som fremkomstmiddel.

Statsforvalteren har i 2021 hatt møte med Trøndelag idrettskrets med tanke på fysisk aktivitet som nasjonal interesse.

Systematikk: På tross av mye godt planarbeid er det i noen kommuner svakheter i systematikken. Typisk kan det være svakheter i kunnskapsgrunnlaget ved at det mangler oversiktsdokument for helsestilstand og påvirkningsfaktorer. Kommuner som ikke har dette på plass påminnes om kravet når det skrives oppstartsvarsel og ved høringsuttalelse til planstrategi og samfunnsdel.

Effekt av Statsforvalterens tiltak:

Innspill fra Statsforvalteren til oppstartsvarsel bidrar til at folkehelse og sosiale helseforskjeller ivaretas. Det samme oppnås med innsigelser. For faglige råd er det varierende om disse gir konkrete endringer av planforslaget før det vedtas av kommune.

Utadrettet virksomhet foregår ved kommunebesøk/utarbeiding av kommunebilder med ROS-analyse og ved dialogmøter. Når temaet folkehelse tas opp med kommunens ledelse, bidrar dette til å øke bevisstheten om temaet. Statsforvalteren har i 2021 bidratt med innlegg om folkehelse i plan på plannettverksmøte for kommunale planleggere, noe som har bidratt til økt fokus på arealplanlegging som verktøy i folkehelsearbeidet.

Statsforvalteren har gjennom året deltatt i en rekke fora og møter for å bidra til ivaretagelse av det systematiske folkehelsearbeidet, at fokusområder som utjevning av sosiale helseforskjeller ivaretas og at det er fokus på barn og unge, rus og fysisk aktivitet. Effekten av pådriverrollen er vanskelig å evaluere men at tematikken løftes vil trolig øke en bevissthet på områdene i kommunens planlegging.

Statsforvalteren deltar i regional nettverksmøter om folkehelse. Bidratt gjennom deltagelse og innlegg på samling for folkehelserådgivere 17.6.2021 der bla arbeid med oversiktsdokument og oversiktsarbeid ble vektlagt samt psykisk helse og sosiale relasjoner. Innlegg fra Statsforvalteren om «Møte med de demografiske utfordringene» og hvordan planlegge for tidlig innsats, egenmestring og livskvalitet.

Statsforvalteren samarbeider tett med forskningsmiljøet ved NTNU og FoU møter i regi av fylkeskommunen. Siste prosjekt inn her er forskning på effektive tiltak som bidrar til å redusere sosiale helseforskjeller (Monika Lillefjell)

Dette ble belyst på folkehelsekonferansen 2021

Statsforvalterens eget forbedringspotensiale:

Tilstrebe en større bevissthet og direkte dialog med kommunene om bruk av systematisk folkehelsearbeid og kommunens vurdering av effekt av det arbeid Statsforvalteren gjør ut mot kommunen på dette området.

Statsforvalteren bør tilstrebe en økt prioritering av både internt og utadrettet aktivitet på folkehelseområdet sett i den store sammenheng og knyttet opp mot FN's bærekraftsmål. Dette for å ivareta at folkehelse har fokus i alt arbeid som gjøres både innad og utad.

3.1.1.2 Understøtter kommunenes arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap

FMTL har også i 2021 i stor grad understøttet kommunene gjennom håndteringen av Covid-19 med veiledning og rådgiving på krisehåndtering gjennom digitale møter og oppfølging av rapportering.

Valg av virkemidler tilpasset kommunens behov (fra kapittel 3.1.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Den samlede virkemiddelbruken overfor kommunene innen samfunnssikkerhet og beredskap er vurdert av Statsforvalteren og tilpasset kommunenes behov.

Virkemiddelbruken mot kommunene varierer gjennom Statsforvalterens dialogmøter hvor det utarbeides kommunebilder, møter og veiledning som oppfølging av enkeltkommuner, kommunesamling med beredskapskontakter samt tilsyn med kommunal beredskapsplikt.

Tilsyn med kommunal beredskapsplikt (fra kapittel 3.1.1.2.2.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal gjennomføre tilsyn med kommunal beredskapsplikt. Kommuner for tilsyn velges ut på bakgrunn av oppdrag 3.1.1.2.9. Statsforvalteren vurderer om helseberedskap skal inngå i tilsynet, se pkt. 3.1.1.2.1.2

Det er gjennomført tilsyn med 11 kommuner i 2021. Tilsynene har vært gjennomført som fellestilsyn med helse og alle har vært digitale.

Felles tilsyn med beredskap i kommunene (fra kapittel 3.1.1.2.2.2 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren avgjør om det skal gjennomføres tilsyn med helseberedskap i kommunene basert på kunnskap om risiko og sårbarhet. Tilsyn med helseberedskap i kommunene skal gjennomføres som felles tilsyn med kommunal beredskapsplikt etter sivilbeskyttelsesloven, jf. [Veileder for felles tilsyn med kommunal beredskapsplikt og helseberedskap](#) fra DSB og Statens helsetilsyn.

11 fellestilsyn er gjennomført og det registreres avvik i ca. halvparten av disse. Årsaken skyldes i noen grad at sammenslåtte kommuner ikke har revidert sine ROS analyser til nye kommuner og det er også registrert at det overordnede planarbeidet i noen grad er utsatt pga. pandemisituasjonen. Fellestilsynene som vi har gjennomført siden sammenslåingen av fylkene i 2018 har etter vår vurdering hatt meget positiv effekt på håndteringen av pandemien i fylket.

Veiledning om samfunnsikkerhet og beredskap i kommunene (fra kapittel 3.1.1.2.3.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal styrke veiledningen overfor kommunene i arbeidet med samfunnsikkerhet og beredskap, herunder helse- og omsorgsberedskap.

Veiledningen til kommunene i 2021 har i stor grad blitt gjennomført i tilknytning til pandemihåndteringen og de oppgaver som kommunene har hatt i denne. Veiledning til kommuner som har startet opp med revisjon av helhetlig ROS er også gjennomført samt at kommuner med avvik på tilsyn også prioriteres. Pandemien har ført til at dette ikke i stor nok grad er systematisk fulgt opp. Det er ikke gjennomført øvelser med kommunene siste to år. Øvelse SODD ble planlagt både i 2020 og 2021, men ble avlyst pga. pandemien. Øvingsmålet vurderes oppnådd gjennom håndteringen. I 2019 var det 26 av 38 kommuner som deltok på øvelse SODD

Gjennomførte øvelser med kriseorganisasjonen i kommunene

År	Totalt antall kommuner i embetet	Antall gjennomførte øvelser for kommunens kriseorganisasjon	Overordnet øvingsmål
2019	38	26	Alle kommuner
2020	0	0	0
2021	0	0	0

Øvelser i 20 og 21 ble avlyst pga. pandemien. Øvingsmål siste 4 år, alle kommuner, vurderes oppnådd.

Egenberedskap (fra kapittel 3.1.1.2.3.2 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal i 2021 bidra til at kommunene arbeider for styrket egenberedskap hos innbyggerne gjennom lokale tiltak og oppfølging av *Egenberedskapskampanjen* fra DSB.

SFTL har bidratt med informasjon og motivasjon overfor kommunene om kampanjen. Noen kommuner hadde samarbeid med Sivilforsvaret og frivillige organisasjoner om ulike markeringer i fylket.

Øvelse for kommunens kriseorganisasjon (fra kapittel 3.1.1.2.4.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal i løpet av 2019- 2022 gjennomføre øvelse for alle kommuners kriseorganisasjon.

SFTL har som mål at innen 2022 har alle 38 kommuner gjennomført øvelse.

Understøtte arbeid med ROS-analyser og beredskapsplaner på lokalt nivå (fra kapittel 3.1.1.2.4.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal understøtte arbeidet med ROS-analyser og beredskapsplaner på lokalt nivå, med særlig vekt på forbedre samhandling i krisehåndteringen mellom helseforetak - kommune, og kommunenes evne til å omlegge tjenester og kapasiteter til ekstraordinære behov. TISK-øvelser er den del av dette.

Embetet har understøttet kommunene med råd, veiledning og tilsyn med vekt på håndteringen av pandemien i 2021. Kommunene har i stor grad gjennom god planlegging, samhandling med nabokommuner, frivillige og pensjonister håndtert pandemisituasjonen herunder TISK-arbeidet på en god måte selv om det har vært svært krevende.

Iverksette kriseberedskap i reindriften (fra kapittel 3.1.1.2.5.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren har iverksatt system for kriseberedskap i reindriften.

SFTL har deltatt på aktuelle møter med øvrige embeter og direktorat/departement, men det er ikke gjennomført en egen gjennomgang av beitekrisen i 2020 da det ikke ble erklært noen beitekrise i våre områder dette året. Representantene fra utvalget deltok imidlertid på årsmøte for kriseberedskapsutvalgene som ble avholdt i Alta 13. og 14 Oktober 2021, hvor erfaringer fra beitekrisen i 2020 sto i hovedfokus.

I 2021 ble det ikke gjennomført møter i beredskapsutvalgene, men det har vært dialog med alle medlemmene vedr beitesituasjon og covid19 handtering. Da beredskapsutvalgene hittil ikke har vært mobilisert, er det enda ikke foretatt vurdering av eventuelle forbedringspunkter. Det er planlagt møte i januar i alle utvalgene for å vurdere beitesituasjonen 2022 og mulige tiltak. Ukentlige møter med øvrige SFere og Ldir om situasjonen.

3.1.1.3 Et velfungerende plansystem i kommunene

Statsforvalteren erfarer at det er stor forskjell mellom kommunene i fylket med hensyn på hvor godt plan- og bygningsloven, prosesser og saksbehandling på planområdet håndteres. Manglende kompetanse og kapasitet på planområdet er for noen av kommunene utfordrende, men statsforvalteren opplever også at det i noen få kommuner er en manglende forståelse av prosessene som følger av plan- og bygningsloven i forhold til planområdet.

Dialog med kommunene om (fasene i) plansystemet (fra kapittel 3.1.1.3.1.1 i TB)**Rapportere på**

Alle kommuner og fylkeskommuner har vedtatt en planstrategi

Planstrategi er i Trøndelag i stor grad gjennomført ved at 37 av 38 kommuner vedtatt planstrategi i løpet av 2021. Høsten 2019 sendte Statsforvalteren i Trøndelag ut brev til alle kommunen om forestående arbeid med kommunal planstrategi. Her ble det anbefalt spesielt at kommunen hensyntok temaene FN's bærekraftsmål, Leve Hele livet og klima i sine planstrategier. Disse temaene har i stor grad gått igjen i planstrategiene som er mottatt på høring. Det vurderes at statsforvalterens innspill har hatt effekt da mange kommuner har omtalt disse temaene.

Klager over reguleringsplan (fra kapittel 3.1.1.3.2.1 i TB)**Rapportere på**

God og rask klagesaksbehandling

Vi har god kontroll på dette saksområdet. Målsettingen på dette saksområdet er at sakene behandles innen 84 dager.

Statsforvalteren i Trøndelag har en gjennomsnittlig behandlingstid på 58 dager på sine klagesaker angående reguleringsplaner.

Juridisk veiledning og kvalitetssikring (fra kapittel 3.1.1.3.3.1 i TB)**Rapportere på**

Kommunale planer har juridisk gyldige bestemmelser og plankart

Vi veileder kommunene løpende i forhold til formaliteter omkring kommunale planer. Kompetansen ute i kommunene er ulik i forhold til dette saksområdet.

Juridisk veiledning og kvalitetssikring (fra kapittel 3.1.1.3.3.2 i TB)

Rapportere på

Konsekvensutredningsforskriften er fulgt opp

Vi har inntrykk av at kommunene i det vesentlige følger opp KU-forskriftens utredningskrav.

SFTL veileder kommunene om ny digital KU-veileder på Miljødirektoratets hjemmeside gjennom vår behandling av arealsaker. Dette gjelder også i nydyrkingssaker som er av en slik størrelse at KU skal gjennomføres. I mange av nydyrkingssakene er arealene mindre, slik at KU-kravet ikke utløses. SFTL er i dialogen tydelig på at arealer ikke kan deles opp for å unngå KU-plikten.

Effekten av SFTL sin dialog og veiledning gjennom enkeltsaker er bedre beslutningsgrunnlag, og at miljøverdier hensyntas i forbindelse med arealplanleggingen.

3.1.1.4 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven

Vi har også i 2021 gjennomført både generell og individuelt tilpasset opplæring i sosialtjenesteloven rettet mot NAV-kontorene i fylket. Vi har i tillegg deltatt på interne fagdager i enkelte NAV-kontor etter bestilling fra kontorene. Vi vurderer at opplæringstilbudene vi gir har god effekt, og vi ser gradvis endring i praksis og hevet bevissthet om sosialtjenesteloven generelt og barneperspektivet spesielt gjennom klagesaksbehandling, tilsyn og dialog med ledere og ansatte.

Vi har videreført det digitale lavterskeltilbudet "Fredagsprat med Statsforvalteren" også i 2021. Møtene har vært lagt opp i tre økter, der vi dels formidler nyheter, dels har en økt med opplæring og dels har dialog, erfaringsutveksling på tvers av kontor og svarer ut spørsmål fra NAV-kontorene. De digitale møtene har vært svært velkomne og godt besøkt.

Vi vurderer at bredden i opplæringstiltakene vi har tilbudt, både i målgruppe, tematikk/fag, plattform og systematikk/pedagogisk tilnærming, har bidratt til god måloppnåelse og læringseffekt.

Vi har hatt mulighet til raskt å formidle og ha dialog om nyheter, svare opp ønsker om opplæring mm. gjennom Fredagspraten, og understøtte læringseffekt gjennom at praktisk tilnærming og erfaringsutveksling har vært en sentral del av de fleste opplæringstiltakene. Vi ser videre at kontinuerlig fokus på barneperspektivet i NAV gjennom flere år nå er i ferd med å feste seg i kontorene, både gjennom tjenesteutviklingsarbeid og i praktisk saksbehandling.

Vi viser for øvrig til utfyllende vurdering av tiltakene i punktet nedenfor.

Alle NAV-kontor i fylket (fra kapittel 3.1.2.1.1 i TB)**Rapportere på**

Alle NAV-kontor i fylket har fått tilbud om opplæring i sosialtjenesteloven og forskrifter, herunder innføring av plikt til norskopplæring. Det skal legges særlig vekt på individuelle vurderinger knyttet til de sosiale tjenestene.

Statsforvalteren har gitt følgende allmenne tilbud om opplæring i sosialtjenesteloven i 2021:

Generelt sosialtjenesteloven

- Fredagsprat med Statsforvalteren
- Grunnkurs i sosialtjenesteloven
- Bidrag i nyansattopplæringen "Ny i NAV"

Økonomisk rådgivning

- Grunnkurs og videregående kurs i økonomisk rådgivning
- Ekspertkurs økonomisk rådgivning sammen med øvrige regionkontakter og direktoratet

Barneperspektivet

- Fagsamling - "Breddekompetanse i Barneperspektivet"
- Fagdag om oppfølging av utsatt ungdom
- Barneperspektivet i NAV som en del av fagsamlingen "Barn som pårørende"
- Lavinntekt i et barneperspektiv - som del av en fagsamling rettet mot flyktningtjenesten, voksenopplæringen og NAV

Kvalifiseringsprogrammet

- Fagdager i enkeltkontor
- Opplæring som en del av nettverkssamlinger
- Innlegg i "Fagtimen" om KVP

Tilskuddsforvaltning og utvikling av de sosiale tjenestene

- Digital tilskuddssamling
- Generelt tilbud om oppfølgingsdialog/råd og veiledning i forbindelse med søknadsprosess - flere kontor benyttet seg av dette

I tillegg har vi hatt samlinger knyttet til det boligsosiale arbeidet og den nye strategien "Alle trenger et trygt hjem" gjennom satsningene "MUST" (Muligheter og utfordringer i samarbeid på tvers - et prosjekt rettet mot bostedsløse/ROP-gruppen) og "Trygge hjem Trøndelag" - et prosjekt rettet mot barnefamilier. Vi har også valgt å gjennomføre dialog og opplæring med Fylkestannlegen og de rådgivende tannleger som avgir sakkyndige uttalelser til NAV-kontorene i tannsaker. Dette vurderes å ha en effekt ut mot NAV-kontorene, da vi gjennom dialog og opplæring fikk klargjort roller, behov og krav til de sakkyndige uttalelsene.

Det er videre gitt følgende tilbud om individuelt tilpasset opplæring/dialog/deltakelse på fagdager:

- Tilpasset opplæring x 4 samlinger i ett kontor med særskilt behov
- Oppfølging av kontor som deltok i Landsomfattende undersøkelse med dialog/opplæring
- Deltakelse på fagsamlinger etter bestilling fra NAV-kontor

Individuelle vurderinger, formålsbestemmelsen og barneperspektivet er sentralt i alle opplæringstiltakene vi gjennomfører. Vi har hatt en mindre økt med norskopplæringsplikten i "Fredagspraten" i tillegg til at vi har gitt råd og veiledning til NAV-kontor på temaet.

Fredagsprat med Statsforvalteren

Vi har videreført det digitale lavterskeltilbudet "Fredagsprat med Statsforvalteren" også i 2021. Møtene er åpne for ledere og ansatte i alle NAV-kontor i fylket, og er ment som en litt mer uformell arena for dialog, erfaringsutveksling, i tillegg til opplæring og nyhetsformidling. Møtene er etterspurt, og godt besøkt både av ansatte og ledere.

Vi vurderer at Fredagspraten fortsatt er et godt tiltak som gir effekt, blant annet fordi vi når raskt og bredt ut med ny informasjon, og samtidig gitt opplæring og ha dialog om nyheter og problemstillinger som oppstår i NAV-kontorene under gjeldende samfunnsituasjon. Det er en styrke at opplæringen er på medvirkning og innspill fra ansatte i NAV. Gjennomføringsform og omfang har gjort terskel for bred deltakelse lav. Vi ser det som en styrke at vi har hatt mulighet til å invitere andre fagområder hos oss inn for å gi informasjon til NAV, blant annet om Oppvekstreformen og samarbeid mellom barnevern og NAV.

Grunnkurs i sosialtjenesteloven

Alle NAV-kontorene har mottatt tilbud om deltakelse i grunnkurs i sosialtjenesteloven. Dette ble gjennomført digitalt gjennom fire samlinger a 2 timer. Vi vurderer at tiltaket har effekt og at det er behov for en egen grunnopplæring i sosialtjenesteloven ut over "Ny i NAV" for ansatte som skal jobbe med sosialtjenesteloven. Dette blant annet på bakgrunn av at opplæringstiltaket er etterspurt og fordi de sosiale tjenestene er levnet liten plass i "Ny i NAV".

Barneperspektivet

Vi er opptatt av barneperspektivet i all opplæring og dialog med NAV-kontorene, og sjøsatte i 2021 vår satsning på et to-steps opplæringsløp i barneperspektivet. Opplæringsløpet, som er tenkt som en av våre faste satsninger, består av "Breddekompetanse" og "Dybdekompetanse" i barneperspektivet, etter modell fra fagområdet økonomisk rådgivning.

I 2021 ble det gjennomført en samling i "Breddekompetanse": Samlingen var rettet mot alle som jobber med oppfølging i NAV-kontorene i fylket, og ble arrangert sammen med NAV Fylke. Steg 2 - "Dybdekompetanse" i barneperspektivet -gjennomføres som en kursrekke i 2022. Målgruppen for disse samlingene vil være de som jobber spesielt inn mot barnefamilier.

Vi har i tillegg gjennomført en samling om oppfølging av utsatt ungdom i samarbeid med NAV Fylke, der vi involverte brukerstemmen og delte erfaringer fra tjenesteutvikling både på kommunal og statlig side rettet mot denne gruppen.

Vi vurderer at kontinuerlig arbeid med barneperspektivet har effekt. Vi erfarer at både ledere og ansatte i NAV er opptatt av dette temaet, driver utviklingsarbeid på området og løfter praksis. Dette synliggjøres også at at barneperspektivet fra 2022 har fått plass i NAV Trøndelag sitt målbylde. Videre har vi i 2021 hatt flere prosjekt finansiert med tilskuddsmidlene der barn, unge og deres familier har vært målgruppe. Så er det fremdeles mer å gå på når det gjelder NAV-kontorenes ivaretagelse av barns rettigheter etter Barnekonvensjonen, dette vil vi følge opp ytterligere både i opplæring og rettssikkerhetsarbeid i 2022.

Tilskuddssamling

Flere kontor har etterspurt mer kunnskap om tilskuddsmidlene, og vi har over år sett at det til dels er de samme kontorene som søker om midler. Vi har gjort flere tiltak for å utbedre dette, ett av disse er at vi fra 2019 har arrangert egen fagsamling om tilskudd. Vi gjennomførte en digital halvdagssamling i desember 2021.

Målsetningen for samlingen er å gi informasjon om ordningen, dialog rundt spørsmål kontorene har, samt bidra til erfaringsutveksling gjennom å gi at prosjekt som har vært vellykket har presentert sine erfaringer. I 21-samlinga hadde vi blant annet et spennende innlegg fra "Foyer Melhus" og det boligsosiale prosjektet de driver rettet mot unge som har hatt tiltak fra barnevernet og andre unge med sammensatt problematikk.

Vi ser effekt av dette arbeidet i søknadene vi nå mottar i 2022, både i omfang av søknader, kvalitet på søknader/prosjekt og evne til å treffe tilskuddskriteriene bedre, samt at vi mottar søknader fra kontor som tidligere ikke har søkt.

Vi planlegger å videreføre satsningen på årlige tilskuddssamlinger for å stimulere til enda flere gode og velfunderte prosjektsøknader - gjerne fra samtlige av fylkets kommuner.

Individuell oppfølging av kontor

Vi opplever å få god dialog med ansatte i tjenesten i forbindelse med individuelt tilpasset opplæring til enkelte NAV-kontor. Gjennom at vi enten digitalt eller fysisk besøker NAV-kontoret, får vi senket terskelen for å bringe de reelle og praktiske problemstillinger ansatte står i knyttet til sosiale tjenester på banen. Vi ser at opplæringen har effekt, særlig der den strekker seg over noe tid med flere økter, blant annet gjennom utvikling i kontorets praksis.

Opplæringstiltak for NAV

Resultatmål	Differanse resultatmål - resultat	Resultat	Antall NAV-kontor i fylket som har mottatt tilbud om opplæring	Antall NAV-kontor i fylket totalt
100 %	0 %	100 %	21	21

NAV kontor med lav kunnskap tilbys opplæring (fra kapittel 3.1.2.1.1.2 i TB)

Rapportere på

NAV-kontor som vurderes å ha særskilte utfordringer i forståelsen av sosialtjenesteloven og hvordan den skal praktiseres, eller forvaltningsloven og saksbehandlingsreglene i sosialtjenesteloven, har fått tilbud om tilpasset opplæring.

I 2021 tilbød vi skreddersydd opplæring til to kontor. Ett kontor takket ja og har mottatt opplæring over fire økter høsten -21. Kontoret som takket nei er fulgt opp gjennom tilsyn med påfølgende opplæring og veiledning.

Ved planlegging av skreddersyde fagsamlinger tas det hensyn til de behov NAV-kontorene melder inn og de behov vi ser at kontorene har gjennom vår kunnskap om dem og de risiko- og sårbarhetsvurderinger vi har gjort. I opplæringen høsten 2021 ble det vektlagt tema som de individuelle tjenestene Opplysning, råd og veiledning, Kvalifiseringsprogram og Individuell plan, samt ulike problemstillinger knyttet til forvaltningen av økonomisk stønad. Fra vårt ståsted var samtlige tema viktige med tanke på de utfordringer vi hadde sett i kontorets praktisering av loven, og vi valgte å utvide opplæringen fra tre til fire samlinger for å få nok tid til å dekke alle tema.

Gjennom planlagte og tilpassede opplæringsbesøk i NAV-kontoret, får vi senket terskelen for å bringe de reelle og praktiske problemstillinger ansatte står i knyttet til sosiale tjenester på banen. Vi ser generelt at tilpasset opplæring har effekt, blant annet gjennom utvikling i kontorets praksis. Dette gjelder særlig der vi har prioritert oppfølging over noe tid og med flere økter.

Vi har i tillegg deltatt på et utvalg fagsamlinger på bestilling fra NAV-kontor, samt hatt dialog med ledelsen i enkeltkontor om ulike problemstillinger knyttet til de sosiale tjenestene, løftet blant annet gjennom dialogmøtet "Spagaten".

Videre er flertallet av kontor som deltok i "Landsomfattende undersøkelse av tilgjengelighet til de sosiale tjenestene" i 2020 og 2021 tilbudt oppfølgingsmøter i etterkant av undersøkelsen. Møtene hadde til hensikt å påpeke og få dialog rundt forbedringsområder og praksis vi så under undersøkelsen som sannsynligvis var i strid med regelverket.

Oppfølging av kommuner (fra kapittel 3.1.2.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren har systematisk fulgt opp kommuner der det gjennom tilsyn eller klagesaksbehandling er avdekket behov for særskilt oppfølging for å utbedre praksis i samsvar med sosialtjenestelovens formål. Oppfølgingen kan gis gjennom råd og veiledning og annen kompetanseheving

Statsforvalterens arbeid med å vurdere særlige utfordringer i kommunene

Statsforvalteren har siden 2018 brukt "Tjenestebarmeter for sosiale tjenester" i vårt oppfølgingsarbeid rettet mot kommuner og NAV-kontor. Verktøyet bidrar til at vi får sammenstilt kunnskap fra de ulike kildene vi har tilgang til - slik at vi "vet det vi vet" og kan identifisere risiko- og sårbarheter ved de enkelte tjenester. I tillegg bidrar verktøyet til at vi får skaffet oss en oversikt over tilstandsbildet knyttet til de sosiale tjenestene i fylket, og hvilke tema kontorene gjennomgående har utfordringer med.

I 2021 gjennomførte vi to piloter på dialogmøter etter "Spagaten"-modellen. I tillegg var ett møte ferdig planlagt, men dette ble utsatt på grunn av pandemien. Det har vært møter i planleggingsprosess, og pr rapporteringstidspunktet primo februar -22 pågår det nå 14 prosesser for ytterligere møter. Vi valgte å prøve ut dialogmøtet i et ordinært NAV-kontor, og i ett vertskommunesamarbeid. Videre ble ett møte gjennomført med, og ett uten deltakelse fra politisk ledelse.

Vi vurderer at samordnet dialog med kommunene om muligheter og utfordringer knyttet til det lokale NAV-kontoret og NAV sitt samfunnsoppdrag på tvers av kommunen selv, NAV Fylke og Statsforvalter, bidrar til tillit på tvers av "laget rundt NAV-kontoret" og en opplevelse av likeverd og lokal forankring. Etter vårt syn er "Spagaten-tilnærmingen" en god metode som skaper arenaer som aktiviserer og samler sentrale aktører i og rundt NAV-kontoret, og gir rom både for strategiske drøftinger og konkret problemløsning som kan bidra til mer helhetlige tjenester og bedre brukerreiser. Vi viser forøvrig til særberetning om "Spagaten-arbeidet" under punkt Tjenestebarmeter (fra kapittel 7.3.1.2 i TB), samt sluttrapport fra pilotprosjektet oversendt til

Arbeids- og velferdsdirektoratet i 2021.

Hvilke tiltak er gjennomført ut over dialogmøter

Vi har gjennomført særskilt opplæring i ett kontor på bakgrunn av de utfordringer som var avdekket i kontoret gjennom dialogmøte, klagesaksbehandling og tilsyn. I tillegg ble ytterligere ett kontor tilbudt opplæring, men ble fulgt opp med tilsyn og etterfølgende veiledning da de takket nei. Vi har god dialog med sistnevnte kontor, som nå er i god prosess med å rette opp i sine lovbrudd. Flertallet av kontor som deltok i Landsomfattende undersøkelse av tilgjengelighet til NAV-kontorene er fulgt opp i etterkant av undersøkelsen med egne møter. Vi viser for øvrig til rapporteringspunktet over. Vi bruker i tillegg kunnskap fra vårt ROS-arbeid til utvelgelse av tema for opplæring og i øvrig utviklingsarbeid rettet mot kontorene.

De viktigste utfordringene ved NAV-kontorenes forvaltning av de sosiale tjenestene

Det er flere utfordringer knyttet til NAV-kontorenes forvaltning av de sosiale tjenestene. Dette går dels på

- Forvaltningsteknisk vanskelig regelverk som i seg selv gjør det utfordrende for NAV-kontorene å lykkes med å forvalte dette riktig og forsvarlig.
- Tjenester som ikke blir brukt/lite brukt og dermed vanskelig kan sies å være tilgjengelige nok (IP, KVP, Opplysning, råd og veiledning/sosialt arbeid)
- Press på ressurser i NAV-kontoret går ut over kontorenes evne til å gjøre god nok kartlegging og tilstrekkelige individuelle vurderinger.
- Press på ressurser i NAV-kontorene går ut over kontorenes rom for å drive aktivt sosialt arbeid og helhetlig oppfølging i samarbeid med øvrige instanser - til de som trenger det mest
- Ulike systembarrierer og motkrefter som motvirker hensiktsmessig forvaltning av regelverket, herunder datasystemet i NAV, de sosiale tjenestenes plass i NAV, kommunal økonomi, fragmentert regelverk og tjenester/ytelser som treffer mange av de samme målgruppene og er teknisk vanskelig å forvalte. Dette gir rom for at NAV kan "sjonglere" ytelser og tiltak, og flere hensyn enn hensynet til brukerens beste kan slå inn i disse vurderingene.
- Mangelen på gjennomgående kvalitetssystem/interkontroll i NAV

Å gå utdypende inn på alle utfordringene vurderes å bli for langt for denne årsrapporteringen. Vi stiller imidlertid gjerne opp for å utdype disse erfaringene og synspunktene ved behov.

3.1.1.5 Økt tilgjengelighet og kapasitet, samt styrket kvalitet og pasientsikkerhet i helse- og omsorgssektoren i kommunene

Legedekning

De siste årene har vi sett en økende utfordring med å rekruttere fastleger til nye eller ledige avtalehjemler. Stillinger må ofte utlyses flere ganger før det tilsettes kvalifiserte leger, legehjemlene står tomme over lengre tid eller er besatt av vikarer i stafettordning. Vikarordning er en dyr og ustabil ordning for kommunen og dens befolkning.

I løpet av 2021 har utfordringen vokst til å bli et stort problem for mange kommuner. Det har kommet bekymringsmeldinger til Statsforvalteren fra kommuner, legetjenestene og pasienter. De signaler Statsforvalteren mottar fra primærhelsetjenesten er at arbeidsoppgavene som er tilført primærhelsetjenesten har økt betraktelig siste årene og forventningene om hva allmennlegen skal utføre i primærtjenesten er øket i utakt med ressurstilfanget.

Statsforvalteren har i 2021 også fått inn en økende andel klager på fastlegeordningen som en direkte konsekvens av manglende legedekning. Listen er ikke uttømmende, men klager og bekymringer innkommet gjelder følgende:

- pasienter ikke får mulighet til å bytte fastlege, eller få en fastlege
- helsehjelp til kronikere utsettes/følges ikke opp
- resepter blir ikke fornyet i tide
- diskontinuitet i oppfølgingen- Kun konsultasjoner til vikarer eller på legevakt
- pasientene opplever å bli kasteball mellom fastlegekontoret og legevakt
- attester til NAV/ rehabilitering osv. blir ikke skrevet- hvilket er en belastning for pasientene som er syke og da ikke får den økonomiske hjelpen fra NAV
- manglende kontroller og oppfølging av prøvesvar, billedundersøkelser og epikriser
- belastningen på de gjenværende leger blir uoverkommelig.

Status for fastlegeordningen i fylket er at ledig listekapasitet er kraftig redusert og fraværende i 7 av 38 kommuner i fylket per januar 2022. I de kommuner som har ledig listekapasitet er dette med noen få unntak knyttet til legelister uten fast lege eventuelt med vikar. Trondheim kommuner har ingen ledig listekapasitet og har 6 hjemler uten fast tilsatt lege, men med vikarer. Fastlegene melder også at de både ønsker redusere sine lister pga uoverkommelig arbeidsmengde og at det ikke er tilført nok økonomisk støtte til å redusere listelengden. I tillegg er har koronapandemien rammet legekantor i Trondheim, tillegg til langvarig sykefravær og ført til svært redusert kapasitet på minst 3 legekantor meldt oss senhøsten 2021.

Statsforvalteren har som oppdrag å bistå i oppfølging av Handlingsplan for allmennlegetjenesten. Vi gjennomførte derfor et møte i desember 2021 med deltakelse fra kommunene, fastleger, ALIS-kontor og Helsedirektoratet. Handlingsplanen vil på sikt bidra til å bedre situasjonen, men mange kommuner står nå med akutte bemanningsproblemer som går ut over pasientrettigheter og pasientsikkerhet. Statsforvalteren av den oppfatning at det må betydelig innsats til for å sikre rekruttering og stabilisering av allmennlegetjenesten. Dette fordi disse to faktorer er en forutsetning for å kunne lykkes innenfor de

andre målområdene i handlingsplanen.

Statsforvalterens handlingsalternativer i forhold til den reduserte kapasiteten i fastlegeordningen er begrenset. Tilsyn med kommunen har begrenset verdi hvis kommunen allerede har gjort en stor innsats for å rekruttere fastleger. Derimot er det enkelte kommuner der Statsforvalteren ser at kommunens innsats for å stabilisere og rekruttere til fastlegeordningen ikke har vært uttømt og situasjonen har pågått så lenge at dette har gått ut over både pasientrettigheter og – sikkerhet. Tilsyn med kommunens organisering av fastlegeordningen og allmennelegetjenester til befolkningen har da vært vurdert som hensiktsmessig. Kommunen plikter å skaffe allmennelegetjenester til de som oppholder seg i kommunen, og vikarer til lister uten lege eller ved leges sykefravær.

I andre saker har statsforvalteren vurdert at råd og veiledning har vært en hensiktsmessig tilnærming der kommunens plan for allmennelegetjenester herunder fastlegeordningen er etterspurt samt tilbakemeldinger i enkeltsaker som gjelder pasientklager på fastlegeordningen i kommunen eller bekymringsmeldinger fra kommunenes fastleger/legekontoransatte. Dette gjelder 5 kommuner i Trøndelag for 2021. I 2022 har vi startet opp tilsyn med ytterligere en kommune vedrørende kommunens organisering av allmennelegetjenester/fastlegeordningen jf HOL og fastlegeforskriften og tilsyn i ytterligere to kommuner er planlagt med bakgrunn i at pasientsikkerhet og -rettigheter er truet.

Fire kommuner følges opp med råd og veiledning der vi i all hovedsak fokuserer på at kommunen har en aktualisert legeplan og god dialog med kommunens fastleger om allmennelegetjenester til innbyggerne (f.eks særskilte tiltak for stabilisering og rekruttering til fastlegeordningen, ALIS avtaler, egne avtaler med fastlegene om å ivareta helsehjelp til listepasienter uten fastlege, foruten hvordan disse pasienten kan motta øyeblikkelig hjelp ved behov.)

Statsforvalteren er bekymret for at mange innbyggere nå er i en situasjon hvor de har begrenset tilgang til helsehjelp og at dette er særlig sårbar for innbyggere med kroniske lidelser. Mangelen på fastleger gir økte utfordringer med å få bemannet legevakt og det har betydning for veiledning av LIS-1 legene. I mange kommuner har en nå kommet inn i en vond sirkel.

Rus og psykisk helse

Å oppnå økt tilgjengelighet og kapasitet i tjenestetilbud innen rus- og psykisk helsetjenester har vært en stor utfordring i pandemien. Flere kommuner i fylket melder om stor etterspørsel etter tjenester innen dette fagområdet. Dette ser vi beskrevet i søknader om ekstra tilskuddsmidler til styrking av tjenestetilbudet i pandemien. Trondheim kommune ved Enhet for psykisk helse og rus sier det er vesentlig forskjell på psykisk helse og rus, hvor rus i mindre grad har en økning. I tillegg ser de at antallet yngre (under 25) til tjenestene øker vesentlig, særlig på vedtakstjenestene. Når det gjelder vedtakstjenester og lavterskeltjenester (Rask psykisk helsehjelp og MO) har det vært en ekstrem økning i etterspørsel fra 2019 til 2021.

Når det gjelder henvendelser til Rask psykisk helsehjelp har Trondheim gått fra 1550 henvendelser i 2019, via 1212 henvendelser i 2020 (tilbudet var samlet stengt i ca 4 mnd pga covid), til 2604 henvendelser i 2021. En økning fra 2019 til 2021 på 68%.

11 kommuner melder stor økning i omfang av henvendelser til psykisk helse- og rus tjenester for barn og unge fra 2019 til 2021, IS-24/8. Gjelder barn og unge med hovedsakelig psykisk helseproblem. I de fleste kommuner er det uendret i antall henvendelser for rusmiddelproblemer blant barn og unge i pandemien.

I tall fra IS- 24/8 for 2021 svarer 31 av 36 kommuner at de i stor eller svært stor grad har greid å opprettholde ordinær drift i tjenester til voksne. 32 kommuner av 36 svarer det samme om tjenester til barn og unge under covid-19 pandemien. Dette er positive tall, men det er ikke økt tilgjengelighet og kapasitet på grunn av stor etterspørsel etter tjenester.

Helse og omsorg generelt

Trøndelag fylkesting har vedtatt kompetansestrategi for Trøndelag. Den skal bidra til å ruste trøndersamfunnet til å møte nye kompetansekrav som følger av sentrale drivkrefter som teknologiutvikling, globalisering, demografiutvikling, klima- og miljøutfordringer. Statsforvalterens arbeid med å bistå kommunene til å sikre bærekraftige helse - og omsorgstjenester i fremtidens Trøndelag må være i samsvar med denne satsingen, og Statsforvalteren deltar derfor naturlig i dette arbeidet.

Det er i Trøndelag fokus på en helhetlig tilnærming til utfordringene med å rekruttere og øke kapasiteten innen for helse - og omsorgsfeltet. Andel brukerrettede årsverk i omsorgstjenesten med helseutdanning holder seg stabilt på rundt 81,5%. Gjennom ROS vurdering av samtlige av fylkets kommuner på dette området er det imidlertid en sterk bekymring for den demografiske utviklingen. Særlig i mange av våre små kommuner vil det om kort tid være utfordrende å rekruttere tilstrekkelig - og riktig kompetanse. Dette blir problematisert og diskutert med alle kommuner det gjennomføres dialogmøter med. Også i våre faste dialogmøter med kommunalsjefer i Trøndelag er dette blitt satt fokus på. Mange kommuner melder om behov for bistand til å analysere sin dimensjonering av fremtidens helse - og omsorgstjenester, Opplevelsen er at mange kommunene har kompetanse til å fremskaffe relevant data og gjøre vurderinger på enkeltområder, mens de har problemer med å foreta en helhetlig vurdering av sin styringsdata.

I Trøndelag har vi på velferdsteknologiområdet etablert Trøndelagsløftet, som er et nettverk av alle kommuner i Trøndelag. Gjennom nettverket kan man utveksle kompetanse og innovasjonserfaring. Mange kommuner har de siste årene jobbet med utskifting av pasientvarslingsanlegg i eksisterende bygg eller planlegging av pasientvarslingsanlegg i nybygg. Her har covid-19 forsinket noe av arbeidet ettersom det i perioder har vært streng besøkskontroll på sykehjem og bosenter. På tross av det sier 27 kommuner at de nå har moderne pasientvarslingsanlegg.

I Trøndelag har to universitet. NORD universitet har sitt nedslagsfelt i den nordre delen av Trøndelag og NTNU i søndre del. Statsforvalteren deltar i samarbeidsfora med begge universitetene.

For å imøtekomme kommunenes ønske om desentraliserte utdanningsløp har Statsforvalteren i Trøndelag og Nordland samarbeidet med NORD Universitet om deltid nettbasert sykepleierutdanning. Dette gjelder for kommunene i den nordre delen av Trøndelag. I utdanningsstiltaket er det etablert ulike innovative tiltak for å styrke kvaliteten på utdanningen, og sikre at så mange som mulig av studentene gjennomfører studiet. Informasjon finnes på [Sykepleier i Nord](#) sine hjemmesider. Statsforvalteren har benyttet ordningen kompetanse - og innovasjonstilskudd for å bidra i denne satsingen.

Flere av kommunene i søndre del av Trøndelag har bedt om bistand til å utrede muligheten for desentraliserte studieløp. [Kompetansepilot Trøndelag sør](#) jobber med å utrede muligheten for å få etablert desentraliserte studieløp for sine kommuner.

Gjennom samarbeid med NTNU har Statsforvalteren i 2021 jobbet med å etablere [Kompletterende utdanning for sykepleiere med utdanning fra land utenfor EU/EØS](#). Utdanningen vil starte opp ved NTNUs Institutt for samfunnsmedisin og sykepleie høsten 2022. Det er benyttet midler fra kompetanse - og innovasjonstilskuddsordningen for å få utdanningen på plass. Vi håper gjennom dette bidra til at vi får økt sykepleierkompetanse til motiverte fagpersoner.

Statsforvalteren har et stort fokus på kvalitetsarbeid og pasientsikkerhet. Dette ivaretas på flere måter, blant annet gjennom innlegg og foredrag i møter med kommuner og helseforetak. Statsforvalteren har et stort fokus på forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgssektoren og har understreket betydningen av internkontrollarbeidet på flere konferanse. Den viktigste arenaen er kanskje allikevel det daglige tilsynsarbeidet, enten det gjelder planlagt eller hendelsesbasert tilsyn. Gjennom å understreke virksomhetenes ansvar for kvalitet og pasientsikkerhet i vårt tilsynsarbeid når vi virksomhetene på alle nivå.

Bistand til kommunene for å møte demografiutfordringene innen helse- og omsorgso (fra kapittel 3.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene gjennomfører en langsiktig og helhetlig planlegging knyttet til kapasitet, kompetanse og kvalitet i tjenestene.

Demografiutfordringer, bærekraft og fremtidens helse og omsorgstjenester har vært et sentralt dialogpunkt i Statsforvalterens kommunebesøk gjennom året. Bærekraftige tjenester er identifisert som et tema der det trengs et felles løft for kommunene. Det har vært på dagsorden på Arena Trøndelag der politisk og administrativ toppledelse møtes. Det er en økende erkjennelse av behovet for samarbeid på tvers av sektorer og fagområder for å møte utfordringer med kapasitet, kompetanse og kvalitet i tjenestene.

Gjennom arbeid med kvalitetsreformen for eldre, Leve hele livet har Statsforvalteren også formidlet forventninger om at alle kommuner skal utarbeide egne planer i tråd med reformen. Dette er vektlagt som et viktig bidrag i forberedelse på demografiutfordringene.

Det ulikt hvordan kommunene i Trøndelag har arbeidet med reformen så langt, men interessen er stor og de fleste har en målsetning om inkludere reformens innsatsområder inn i kommunens planer. De fleste beskriver at de har/ eller skal innarbeide reformen i kommuneplanens samfunnsdel for å synliggjøre sammenhenger og tverrsektorielt innsats. Noen kommuner beskriver at de innlemmer arbeidet kun i kommunens temaplaner og da spesielt innenfor helse- og omsorgssektoren. Dette indikerer at man ikke har tatt høyde for reformens bredde og omfang.

Kommunene i Trøndelag har gjennom kompetanseløftarbeidet hatt fokus på å utarbeide planer som skal sikre at de har en strategisk tilnærming til sitt kompetansearbeid innen helse - og omsorgstjenesten. Alle kommuner som mottar tilskudd gjennom kompetanseløftet har kompetanseplaner, men vi ser at det er ulikt hvorvidt dette er planer som henger sammen med øvrig planverk. Imidlertid er inntrykket at stadig flere kommuner har fokus på viktigheten av planverk som inkluderer demografiutfordringene og bærekraft. Flere kommuner mottar veiledning knyttet til de fremtidige utfordringene som man ser kommunen vil få.

3.1.1.6 Andre oppdrag

3.1.3.2.1 Forebygging av selvmord

Statsforvalteren og RVTS etablerte i 2020 et regionalt nettverk relatert til forebygging av selvmord og selvskading. Nettverket har ca. 65 deltakere fra ulike kommuner og 4 årlige møter. Fylkeskommunen og brukerorganisasjonene deltar også, i tillegg til KoRus, for å sikre tverrsektorielt samarbeid. I 2021 har nettverket lagt vekt på å formidle handlingsplanen for forebygging av selvmord og de tiltak som hører til denne. RVTS har i nettverksmøtene også formidlet informasjon om kommunalt handlingsplanarbeid med vekt på å vise maler for utarbeidelse av slike planer, samt hvordan RVTS kan bistå kommunene i dette arbeidet. Webinar ble gjennomført høsten 2021 med formidling av forskning om suicidologi og viktige perspektiv i folkehelsearbeidet som det å tenke bredt og integrere mye annet viktig arbeid som gjøres for å fremme helse, trivsel og tilhørighet blant innbyggerne, samt forebygging av blant annet vold og overgrep. Her gjøres det mye godt arbeid, og det er viktig å synliggjøre dette i en kommunal handlingsplan for forebygging av selvmord og selvskading. Statsforvalteren har fått tilbakemeldinger fra kommunene om at de ønsker å arbeide systematisk med temaet bla. gjennom handlingsplaner. Nettverket bidrar til god forankring og prioritering av dette arbeidet. Det har også blitt gjennomført dialogmøter med kommunene om temaet rus, psykisk helse og vold, hvor selvmord har vært tema og kommunene har fått tilbud om oppfølging.

3.1.3.2.2 Samarbeidsrutine ved behov for faglig bistand i kommunene

Det ble etablert en samarbeidsrutine i 2021, basert på samarbeidsavtale mellom partene i Kompetansesenterforum, Statsforvalteren i Trøndelag, KS og Trøndelag fylkeskommune. Disse inngår i samarbeidet: Statsforvalteren i Trøndelag, Trøndelag Fylkeskommune, KS, KORUS Midt, RVTS, RKBU, NAPHA, SIFER og KBT. Ledelsen møtes fast 2 ganger pr år for informasjonsdeling, gjennomgang av nye oppdrag og prioriteringer. Vi har to operative arbeidsgrupper som ivaretar hhv «rus og psykisk helse voksne» og «barn og unge». Arbeidsgruppene møtes i starten på året for gjennomgang av

oppdrag og utarbeidelse av handlingsplan. Her oppdateres oversikt over pågående og planlagte aktiviteter ut mot kommunene og innsatsen samordnes. Arbeidsgrupper for «rus og psykisk helse voksne» og «barn og unge» legger tilgjengelig og relevant statistikk og til grunn for felles handlingsplan. Det vises til f.eks. data fra HUNT, folkehelseprofiler, oppvekstprofiler, Ungdata, elevundersøkelser, brukerplan, IS 24/8. Med bakgrunn i relevant statistikk og kjennskap til kommunene identifiseres kommuner for videre oppfølging. Dette skjer bla. ved dialogmøter i samarbeid med kompetansesentra og brukerorganisasjoner.

3.1.3.2.3 Nasjonal overdosestrategi, overdosesituasjonen i kommunene og samarbeid med KORUS

Statsforvalteren har i 2021 samarbeidet med KORUS Midt om dette arbeidet. Vi har oversikt over overdosesituasjonen i fylket fra 1996 - 2020. Tall fra 2021 har ikke kommet enda. Trendlinje viser samlet sett en økning over tid, med topp i 2018. 29 tilfeller mot 14 registrerte i 2020. Trondheim har en ganske stabil trend, så økningen ligger hos andre kommuner. Det er laget en plan for oppfølging av kommuner i 2022. Det har vært møte med tjenesteledere innen rus og psykisk helse om Nasjonal overdosestrategi, og hva kommunene ønsker at KORUS og Statsforvalter skal bidra med. Fokus på "føre var" – prinsipp, og prosedyrer for at arbeidet må inn i kommunalt planverk. Arbeidet bør også sees i sammenheng med selvmordsforebyggende arbeid.

SWITCH er sammen med Nalokson og førstehjelp noen av grunnpilarene i Nasjonal overdosestrategi, men har kommet litt i bakgrunnen. KORUS Oslo og SERAF inviterte til webinar i forbindelse med lanseringen av ny SWITCH- film og -folder, og kommunene i Trøndelag ble invitert. Det er etablert eget nettverk i Trøndelag, men ingen fysiske samlinger etter covid. Mye av aktiviteten i 2021 ble lagt til tilbud om deltakelse i webinarrekke på temaet, arrangert av KORUSene i Norge. Nasjonalt nettverk gjennomført i Oslo i 2021. Trondheim var godt representert.

3.1.3.2.4 Regjeringens handlingsplan for fysisk aktivitet

Regjeringens handlingsplan for fysisk aktivitet, Sammen om aktive liv, og Nasjonal handlingsplan for fysisk aktivitet 2020 - 2029 er formidlet til kommuner og fylkeskommuner i særlig grad via faglige råd i samfunns- og arealplanleggingen. Fysisk aktivitet er vektlagt i alle oppdrag som Statsforvalteren har der det er naturlig å flette inn fysisk aktivitet som tema. Der er f.eks. via kvalitetsreform for eldre "Leve hele livet", i oppfølging av Frisklivssentraler, i dialog med Fylkeskommunen om folkehelseiltak, i dialog med Trøndelag Idrettskrets, og hele bredden av kommunale tjenester innen helse og omsorg, rus, psykisk helse og folkehelse. For ytterligere rapportering på arbeid med handlingsplan for fysisk aktivitet vises til punktet: "Systematisk folkehelsearbeid etter plan- og bygningsloven (fra kapittel 3.1.1.1.11.1 i TB)"

3.1.1.7 Økosystemene i fylket skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester

Vi rapporterer her på avvik knyttet til våre konkrete oppdrag.

Elver og innsjøer: Vi har de siste årene sett flere ulovlige inngrep i vassdrag. Dette påvirker økosystemene negativt. Veiledning, pålegg og anmeldelser iverksatt. Vi har ikke sett merkbare effekt av tiltakene enda.

Kystvann: Av kapasitetshensyn er vi forsinket med oppdraget for 2021 der vi skal revidere forskriftene for munningsfredningssonene for anadrom fisk. Planlegger å sende denne på høring i løpet av februar 2022. To ulike forskrifter for munningsfredningssoner utenfor anadrome vassdrag er uheldig i forvaltningen av bestandene og for publikum.

Våtmark: Restaurerte myrer gir umiddelbar effekt på økosystemene, men omfanget er for lavt til å gi merkbare effekt i regional målestokk. Tilskuddsordning eller liknende for private og kommuner bør på plass for å øke volumet.

Skog: Arbeidet med trua arter i skog gir økt kunnskap og dermed mulighet for skognæring og andre aktører til å ta hensyn ved planlegging og gjennomføring av tiltak. Effekten fra år til år er liten på økosystemene som helhet på regional nivå.

Kulturlandskap: Vi utnyttet potensialet i utvalgte kulturlandskaper i begrenset grad ved liten deltakelse og veiledning av kommunene.

Fremmede organismer: Vi er ikke i mål med å implementere nye nasjonale føringer og prioriteringer for arbeidet med fremmede organismer i fylket. Vi ser effekt av tidligere arbeid, men er redd noe av dette kan gå tapt i overgangen til nye prioriteringer. Vi har potensiale for større effekt av arbeidet dersom vi bruker mer innsats på koordinering av instanser og myndighetsområder regionalt.

Vannmiljø: SFTL erfarer forbedret tilstand i de trønderske vannforekomstene i siste planperiode. Rullering av regional vannforvaltningsplan gir grunnlag for økt bevissthet om vannforekomstene hos beslutningstakere, noe som forhåpentligvis vil resultere i forbedring av vannmiljøet. Det er utfordringer mht å avklare årsaksforhold og tiltak knyttet til kjemisk tilstand i kyst- og ferskvannsforkomster. Mht tilstand er det mest utfordringer i småvassdrag/sidevassdrag, mens hovedvassdragene har god tilstand mht vannkvalitet.

Kommuner og sektorene er i stand til å ivareta økosystemene i arealforvaltningen (fra kapittel 3.1.4.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene og sektorene bruker kartleggingsdata innhentet i økologisk grunnkartsatsning til å ivareta økosystemene i arealforvaltningen.

Vi veileder fortløpende på forespørsel.

Dette har medium og noe tilfeldig effekt. Bruken av kunnskapsgrunnlaget varierer derfor en del mellom saksbehandlere og kommuner. Effekten på leveransene fra kommunene ville vært bedre med mer systematisk veiledning og kompetanseheving.

Forbedret tilstand i vannforekomstene (fra kapittel 3.1.4.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Forbedret tilstand i vannforekomstene

SFTL har bidratt i planarbeidet, og avgitt høringsuttalelse til regional vannforvaltningsplan for Trøndelag.

SFTL har i 2021 prioritert vha innleid ressurs å forbedre kunnskapsgrunnlaget i vann-nett, med spesiell vekt på Trondheimsfjorden. Dette arbeidet fortsetter i 2022.

SFTL arrangerte webinar for kommunene i januar 2021 om kommunenes sektoransvar på jordbruksområdet. Hensikten med webinarer var både å orientere landbrukskontorene om arbeidet med regional vannforvaltningsplan og kommunenes sektoransvar på jordbruksområdet, herunder ansvar for registrerte tiltak i vann-nett.

Vi registrerer at det har blitt registrert flere tiltak i vann-nett etter webinarer, men det er fortsatt mange vassdrag med landbrukspåvirkning som mangler tiltak.

Antallet vannforekomster som har dårligere enn god økologisk tilstand har gått ned fra 2016 til 2022. Dette gjelder også vannforekomster med påvirkning fra jordbruk. Det gjenstår imidlertid fortsatt mye arbeid for at alle vannforekomster skal nå miljømålene i vannforvaltningsplanen.

Effekten av SFTL sitt arbeid på området er at tilstanden i vannforekomstene går i riktig retning, og at kunnskapsgrunnlaget er bedret.

Hindre negativ påvirkning av fremmede organismer på naturmangfoldet (fra kapittel 3.1.4.1.3.1 i TB)

Rapportere på

God innsats for å hindre negativ påvirkning av fremmede organismer på naturmangfoldet

I samarbeid med Statskog er det ført tilsyn med sperregarn fra Rautjønna i Snåsa slik at spredningsrisikoen for potensiell kanadarøye midlertidig er minimert. Samarbeidet er godt.

SFTL samarbeider med Frøya kommune med mål om at øya skal bli fritt for sitkagran. I utgangen av 2021 var om lag 25 % av sitkagranen fjernet og det er politisk vilje innad i kommunen til å bidra vesentlig økonomisk til prosjektet. Samarbeidet er godt.

SFTL tildeler midler til kommuner for bekjempelse av mink innenfor og utenfor verneområder. Innsatsen vurderes som jevn de senere år, men erfaringen viser at jakt med hund er betydelig mer effektivt enn fellefangst. Samarbeidet med kommuner er relativt godt, med SNO meget godt.

64 lokaliteter med fremmede planer er erklært utryddet i samarbeid med kommunene.

Koordineringen av tiltakene i fylket kunne vært bedre og vi har derfor for dårlig oversikt til å kunne rapportere på andre tiltak/aktiviteter som har gitt effekt. Vi ser at kommunene engasjerer seg mindre når vi har mindre penger å samarbeide med dem om. Andre sektormyndigheter engasjerer seg muligens mer gjennom egne nasjonale føringer. Vi ser at fylkeskommunen har startet et positivt arbeid langs fylkesveiene, men for tidlig fase til at det har gitt effekt enda.

3.1.1.8 Ingen arter og naturtyper skal utryddes, og utviklingen til truede og nær truede arter og naturtyper skal forbedres

Kunnskapen for å rapportere dette for arter finnes i all hovedsak ikke. Ifølge artsdatabankens nye rødliste fra 2021 er det registrert 581 (602 i rødlisten fra 2015) ulike trua arter og 488 (498 i rødlisten fra 2015) nær trua arter i Trøndelag. I tillegg viser artskart at det er registreringer på 2 regionalt utdødde arter i Trøndelag. Det finnes utover dette ingen regional oversikt om arter holder på å bli utryddet i Trøndelag. Det finnes heller ingen systematisert kunnskap på regionalt nivå om utviklingen til truede og nær truede arter. Slik kunnskap finnes kun for et fåtall arter.

Det Statsforvalteren kan si, er at vi ikke er kjent med at noen arter er utryddet i 2021.

Forbedret tilstand for truet natur (fra kapittel 3.1.4.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Forbedret tilstand for truet natur

Det ble gjennomført flytting av en kalkrik dam i fylket i 2017/2018 som skulle fungere som kompensasjonsdam. Dammen ble fulgt opp med tilskuddsmidler til biologisk kartlegging over flere år, også i 2021. Kartleggingen viste at flyttingen hadde god effekt og at dammen var sterkt kalkrik, med

stabil vann fra kilden til den gamle. Det ble også registrert småsalamanderlarver, som videre kan betraktes som en indikatorart når det gjelder dammer med god vannkvalitet og rikt biologisk mangfold.

I verneområdene er tilstanden for truet natur forbedret gjennom en rekke skjøtselstiltak. Truet natur utenfor verneområdene er mangelfullt kartlagt.

Det er vanskelig å måle effekten av tiltak og bidrag til forbedring av truet natur.

SFTL har gjennomført kartlegging og overvåking av de prioriterte artene trøndertorvmose og elfenbenslav, svartkurle, samt taigabendellav. Vi har også gjennomført noe kartlegging av hønehaug og jaktfalk. Begge artene er sårbare på rødlisten. Dette har resultert i at kunnskapsgrunnlaget for disse artene har forbedret seg i 2021.

SFTL har gitt midler til kartlegging og overvåking av hubro. Dette har resultert i at kunnskapsgrunnlaget for arten har blitt forbedret i 2021.

Kunnskapsgrunnlaget for elvemusling er økt gjennom gjennomført kartlegging i Innlandet, Rogaland, Telemark/ Vestfold og Trøndelag fylker. Innlegging av rapporter i elvemuslingbasen, og gjennomført webinar om elvemusling, har ført til at kunnskapen om elvemusling har blitt lettere tilgjengelig. Arbeidet med veileder for flytting av elvemusling er godt i gang og vil bli ferdigstilt i 2022. Dette vil bidra til å minimere effekten fysiske inngrep har på elvemusling. SFTL har behandlet søknader om tilskudd til trua arter og naturtyper innenfor rammen av tilskuddsordningene og tildelte økonomiske rammer.

Vi har hindret negativ påvirkning av fremmede organismer på naturmangfoldet der vi har hatt økonomi til å gjøre tiltak. For å spisse innsatsen mot truede naturtyper, trenger vi mer kunnskap om hvor naturtypene finnes.

Bestandsmålene for rovvilt er nådd og tapene av beitedyr til rovvilt er redusert (fra kapittel 3.1.4.2.2.1 i TB)

Rapportere på

Bestandsmålene for rovvilt er nådd og tapene av beitedyr til rovvilt er redusert.

Bestanden av gaupe og jerv i 2021 var på henholdsvis 18 (treårs gjennomsnitt på 16,2) familiegrupper og 17 ynglinger (treårs gjennomsnitt på 17,2), noe som er over region 6 sitt regionale bestandsmål på henholdsvis 12 familiegrupper og 10 årlige jerv ynglinger. Antall ynglinger av bjørn var i 2021 estimert til 3 ynglinger, noe som er på region 6 sitt regionale bestandsmål på 3 årlige ynglinger av bjørn.

Kvotejakt gaupe:

Trøndelag har nå i flere år ligget over bestandsmålet for gaupe, og det er satt relativt høye kvoter de siste årene. I løpet av kvotejakta 2021 ble det belastet 24 gauper på kvoten for Trøndelag inkl tildeling fra reservekvote (av en kvote på 24) i Trøndelag. Av disse er 20 felt ved kvotejakt (4 er påkjørt og belastet kvoten jf. rovviltforskriftes § 7). Vi mener at kvotejakta er effektiv. Selv om uttaket i forbindelse med kvotejakt er høyt ser vi at bestanden fortsetter å holde seg godt over det fastsatte bestandsmålet for gaupe, dette er utfordrende.

Lisensfelling jerv:

Trøndelag har nå i flere år ligget over bestandsmålet for jerv, og det er satt høye kvoter for lisensfelling av jerv, men på tross av nye og bedre jaktmetoder så har det vist seg å være vanskelig å ta ut dyr i deler av beiteprioriterte områder gjennom lisensfelling. I løpet av lisensjakta 2021/2022 (pr. 28.01.21) er det så langt felt 16 jerver (av en kvote på 25) i Trøndelag, og 12 av disse er felt ved lisensfelling (2 er felt av SNO i ekstraordinært uttak og 2 er felt på skadefelling av kommunale skadefellingslag i løpet av sommeren 2021). Videre ser vi at fordelingen av fellingene er noe skjev, og at fellingene i størst grad foregår innenfor forvaltningsområdet for jerv. Så langt er det felt 9 jerv innenfor forvaltningsområdet og 7 jerv er felt utenfor. Av de 12 ynglingene som ble registrert i Trøndelag i 2021 var 4 lokalisert utenfor forvaltningsområdet og 8 innenfor. Det er ønskelig med et høyere uttak av jerv i beiteprioritert område i fylket.

Lisensfelling ulv:

Trøndelag har ikke bestandsmål for ulv, men årlig forekomst av streifende individer innenfor fylket. Rovviltnemnda fastsatte for lisensfelling 20/21 en kvote på 2 ulv, ingen ulv ble felt. For lisensfelling 21/22 ble det fastsatt en kvote på to ulver, og per 28.01.21 er det ikke felt ulv i fylket.

Effektivitet og bruk av midler til skadefelling:

I 2021 ble det benyttet ca kr 630 000,- til godtgjøring av skadefellingslag i forbindelse med til sammen 15 vedtak om tillatelse til skadefelling på artene bjørn, jerv og gaupe (inkl to forlengelser av enkelte vedtak). Det ble felt fire bjørner og to jerver av kommunale skadefellingslag i fylket i løpet av 2021. Det er brukt betydelige midler på kompetanseheving av kommunalskadefellingslag når det gjelder uttak av bjørn. Slik har effektivitet av uttak på bjørn i forbindelse med skadefelling økt mye de siste år. Når det gjelder de øvrige artene (gaupe og jerv) ser man at skadefelling av disse to artene på barmark er krevende. På snø ser skadefellingslagene ut til å lykkes noe oftere.

Det er meldt om 8055 tamrein og 7339 sau tapt til fredet rovvilt for reindriftsåret 2020/2021 (tamrein) og 2021 (sau). Dette er det høyeste antall rein meldt tapt til fredet rovvilt i perioden 2011 til 2021, og det ser ut til å være en relativt jevn økning i perioden. Antall sau meldt tapt til fredet rovvilt er i 2021 det laveste antall i perioden 2011 til 2021, og det ser ut til å være en relativt jevn nedgang i perioden. Mål om å redusere tap til fredet rovvilt kan således

vrurderes som oppnådd for sau, men ikke for tamrein for 2021.

Planlagte forebyggende og konfliktdependende tiltak (FKT) ser ut til å ha god effekt for å redusere tap av beitedyr til fredet rovilt, mens akutte tiltak vurderes til å i mindre grad redusere tapet. SFTL observerer at det finnes relativt få effektive FKT-tiltak tilpasset reindrifta.

3.1.1.9 Et representativt utvalg av norsk natur skal tas vare på for kommende generasjoner

Tolv nye områder og 5 utvidelser for skogvern vedtatt i 2021 i Trøndelag. Se flere detaljer om skogvern i punkt 3.1.4.3.1.1.

Marin verneprosess pågår i Borgan og Frelsøy er i gang. Oppstartmelding sendt i 2020. 2021 er brukt til informasjonsarbeid lokalt og kunnskapsinnhenting for å forberede høringsprosess i 2022.

Vern av truet natur (supplerende vern) er startet i 2021 med oppstartmelding for utvidelse av Skinna samt forskriftsendring Øvre Forra.

Tilråding for vern av skog (fra kapittel 3.1.4.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Gode underlag for skogvern

Statsforvalteren har etter høring av 22 områder sendt tilråding for 16 områder til Miljødirektoratet, mens 4 av høringsområdene fortsatt er under bearbeiding. Etter vernevedtak i 2021 er ca 7,6% av skogarealet i fylket vernet. Samhandlingen med Landbruksavdelingen fungerer tilfredsstillende. Også samarbeid med grunneierorganisasjoner fungerer tilfredsstillende.

Antall verneområder med kjente trusler mot verneverdiene redusert (fra kapittel 3.1.4.3.2.1 i TB)

Rapportere på

Antall verneområder med kjente trusler mot verneverdiene redusert

Antallet verneområder med truede verneverdier er ikke redusert i Trøndelag i 2021.

For lite oppsyn i verneområder i Trondheimsregionen. Disse områdene er truet av økt ferdsel, forstyrrelse og forstyrrelse.

(Det bør komme tydeligere fram i hjelpeteksten om vi skal rapportere på alle verneområder i fylket eller kun de som Statsforvalteren er forvaltningsmyndighet for).

Fremmede treslag i verneområder (fra kapittel 3.1.4.3.2.2 i TB)

Rapportere på

Redusert forekomst av fremmede treslag i verneområder

Det er tatt ut fremmede treslag på grensen til og innen 13 verneområder i løpet av 2021. I volum er uttak av sitkagran i furuskog og kystlynghei størst. Totalt er det tatt ut 768m³ fremmede treslag. Artene sitkagran, platanlønn, bergfuru og norsk gran er bekjempet.

Det er utført bekjempelse av platanlønn i edelløvskog, flommarksskog og elveos. Her har platanlønn stått spredt og de har blitt behandlet med glyfosat. Det har likevel blitt laget et anslag over m³ og areal. Norsk gran i et plantefelt har blitt tynnet der verneformålet er gammel naturskog og furu er dominerende.

Redusert forekomst av fremmede treslag i verneområder

	Kystlynghei	Løvskog	Myr	Furuskog	Annet
Antall verneområder	6	4	0	2	1
Anslag volum hogd (m ³)	313	3	0	452	0
Anslag areal hogd (dekar)	43	12	0	10	4
Anslag andel sitkagran (%)	40	0	0	60	2
Anslag andel norsk gran (%)	0	0	0	100	0
Anslag andel andre treslag (%)	80	20	0	0	0

Andre treslag er bergfuru i kystlynghei og platanlønn i løvskog. Andel sitkagran, norsk gran og andre treslag er beregnet utfra m³.

3.1.1.10 Forurensning skal ikke skade helse og miljø

Krav i utslippstillatelser til massedeponi, snødeponi, andre avfallsanlegg, utfyllinger og industrien har ført til mindre utslipp av forurensninger til grunnen, vann og vassdrag. Dette fører igjen til at miljøtilstanden ikke forverres. Selv om det er lagt til rette for mottak av snø i de største tettstedene, har vi en kommune som ikke benytter seg av dette tilbudet pga økonomi.

Nye Veier AS har store utbygginger i fylket. Tillatelser som regulerer utslippene fra slike veganlegg vil redusere påvirkninger av vann og vassdrag, men

tiltakene er så inngripende enkelte steder at natur og miljø blir påvirket tross god dialog og vårt arbeid med tillatelser.

Kommunene er stort sett klar over at kravene til utslipp fra avløp blir skjerpet. utfordringer i flere kommuner er påslippsavtaler som inngås med industrien uten at renseanleggene har tilstrekkelig kapasitet. Årsaken til dette er ønsket om å beholde arbeidsplasser.

Etableringen av system for mottak av avfall i havner medfører mindre avfall og mindre plastforurensning i det marine miljøet. Antall godkjente planer øker, men en forskriftsendring og en ytterligere utvikling av fagsystemet vil minske usikkerheten og gi bedre oversikt over statusen på området.

Rydd Norge Trøndelag har hatt en god aktivitet og det er fjernet 2314 m³ søppel og rundt 4000 l spillolje og kjemikalier. Denne innsatsen hindrer ytterligere forurensninger i områdene. Det er ryddet i alle prioriterte områder lengst sør i fylket og i et større område i nord.

Kommunene har økt innsatsen sin i grunnforurensningssaker, men mangel på kompetanse og ressurser i kommunene gjør at framdriften er langsom og noen effekt kan ikke ses av dette arbeidet ennå.

Opprydding ved skipsverft har ført til stans av utslipp av miljøgifter og tungmetaller, progresjonen er positiv, men økonomiske utfordringer kan forsinke dette arbeidet.

Progresjon i arbeidet med å redusere forurensning fra utslipp av avløpsvann (fra kapittel 3.1.4.4.1.1 i TB)

Rapportere på

God progresjon i arbeidet med å redusere forurensning fra utslipp av avløpsvann fra større tettbebyggelser og bedre etterlevelse av EUs avløpsdirektiv

Vi har varslet revidering til de største tettstedene og har fått et godt grunnlag gjennom tilsynsaksjonen. Vi har gitt en ny tillatelse etter ny mal og er i gang med den andre.

Forurensning - avløp, tettbebyggelser omfattet av kap. 14

Tettbebyggelsesid	Kommunenavn	SUM BOF 5 (pe)	Kommentar	Tettbebyggelser som er sammenkoblet
17-008-Stjørdalshalsen	Stjørdal	27 000	Ifølge kommunen er det SARA som betjener Stjørdal tettbebyggelse, men ligger flere anlegg registrert på Stjørdalshalsen i f-basen. Antall pe oppgitt her er for SARA	
17-005-Meråker	Meråker	10 000	Søkt om ny tillatelse. Nåværende belastning 6600 pe, fremskriving av pe maksukebelastning på 10 000	
16-023-Rørøs	Rørøs	11 000	pe maksuke 2020 iflg årsrapport driftsassistansen for Rørøs avløpsrenseanlegg	
17-011-Levanger	Levanger	27 000	pe maksuke 2020 iflg årsrapport driftsassistansen for Havna renseanlegg	
17-002-Steinkjer	Steinkjer	45 000	pe maksuke 2020 iflg årsrapport driftsassistansen for Løsberga. Flere anlegg som er registrert på tettbebyggelsen i f-basen, usikker på om det stemmer.	
17-016-Verdalsøra	Verdal	56 000	pe maksuke 2020 iflg årsrapport driftsassistansen for Ørin renseanlegg	
16-021-Orkanger-Fannrem	Orkland	31 000	pe maksuke 2020 iflg årsrapport driftsassistansen for Gammelosen renseanlegg. Planlegger utvidelse på sikt.	
16-014-Oppdal	Oppdal	9 000	pe maksuke 2020 iflg årsrapport driftsassistansen for Oppdal sentrum renseanlegg	
16-025-Støren	Midtre Gauldal	4 000	pe maksuke 2020 iflg årsrapport driftsassistansen for Møøya renseanlegg	
17-003-Namsos	Namsos	54 000	antall pe tilført fra egenrapport 2020 for Tiendeholmen. Flere små anlegg registrert på tettbebyggelsen i f-basen, usikker på om det stemmer.	

Forurensning - avløp, tettbebyggelser omfattet av kap. 13

Tettbebyggelsesid	Kommunenavn	SUM BOF 5 (pe)	Kommentar	Tettbebyggelser som er sammenkoblet
16-015-Berkåk	Rennebu	2 700	Ny tillatelse høst 21. Nytt anlegg bygges i 2022 - blir kap 14. Antall pe tatt fra søknaden - fremskrevet til 2050	
16-040-Mebonden	Selbu	3 000	Planlagt septikmottak og utbygging hytter etc vil gjøre at Mebonden renseanlegg blir kap14. Ikke mottatt søknad, men i foreløpig notat anslås det ca 3000pe	

Nødvendig informasjon er på plass for å starte arbeidet med å revidere tillatels (fra kapittel 3.1.4.4.1.2 i TB)

Rapportere på

Nødvendig informasjon er på plass for å starte arbeidet med å revidere tillatelser for avløp

Vi har varslet revidering og har fått et godt grunnlag gjennom tilsynsaksjonen.

Trondheim kommune har to utslippstillatelser i selve bykjernen, og disse følges opp gjennom krav fra ESA.

Kommuners registrering i Grunnforurensning (fra kapittel 3.1.4.4.2.1 i TB)

Rapportere på

Flere kommuner registrerer, oppdaterer og vedlikeholder egne lokaliteter i Grunnforurensning i forhold til 2020.

Vi har tatt tak i grunnforurensning på flere måter og dette har resultert i at antall kommuner med en administrator i Grunnforurensningsbasen, er god. Vi har imidlertid merket større aktivitet og vi får flere spørsmål fra kommunene – noe som betyr at det jobbes bra med disse sakene i en del kommuner. Utfordringen er imidlertid at det bare er i underkant av 20 % av kommunene som prioriterer arbeidet med basen. Vi opplever også at større aktører som opererer over flere kommunegrenser ønsker at Statsforvalteren skal ta grunnforurensningssakene samlet.

God framdrift i arbeidet med opprydding på land og i sjø ved prioriterte skipsve (fra kapittel 3.1.4.4.3.1 i TB)

Rapportere på

God framdrift i arbeidet med opprydding på land og i sjø ved prioriterte skipsverft

Pålegg om opprydding på land hindrer tilførsel av ny forurensning til sedimentene. Vi har god framdrift i de 4 sakene vi har igjen. En sak er ferdig ryddet. Ettersom kommunen er grunneier i en av sakene, vil kommunens økonomi være avgjørende, men pålegg om opprydding er gitt. Kommunen er oppfordret til å søke om midler fra Miljødirektoratet. De andre sakene har ulik status, men pålegg er gitt og følges opp.

3.1.1.11 God økonomiforvaltning i kommunene

Det generelle bildet er at det er god økonomisk kontroll i de fleste kommunene, samtidig som vi ser at økonomien er krevende og sårbar i flere kommuner. Også år 2021 er sterkt preget av pandemien, og kommunene har i stor grad fått dekket utgiftene i forbindelse med TISK- og smittevernarbeid i året som har gått.

SF vurderer fortløpende alle kommunene i fylket gjennom arbeidet med kommunebildet. Kommuneøkonomien overvåkes ved analyse av nøkkeltall fra KOSTRA og ved årlig gjennomgang av bunnlinjekontroll av budsjetter og årsregnskap.

Flere kommuner har utfordringer knyttet til endringer i demografi og nødvendige strukturendringer, samt at de små kommunene har utfordringer med fagkompetanse. Vi har i 2021 hatt spesielt oppfølging av fire kommuner som har økonomiske utfordringer. I tillegg har vi også hatt dialog med små sårbare kommuner om deres særskilte utfordringer.

Disse kommunene er fulgt opp av SF gjennom møter med kommunedirektører og økonomisjefer og gjennom presentasjoner i formannskap, kommunestyre og kontrollutvalg. I tillegg har vi også valgt ut kontaktpersoner som har hatt tettere dialog med kommunene per telefonsamtaler og teammøter.

Bortsett fra dette er kommunene generelt fulgt opp ved veiledning både gjennom brev, våre fagnettverk og ved deltagelse i møter. Videre har SF besvart innkomne spørsmål fra kommunene og deltatt på kurs- og konferansevirksomhet, herunder konferanser i forbindelse med statsbudsjett og kommuneproposisjon. I hovedsak har dette foregått digitalt med de muligheter og begrensinger dette har gitt oss. Vi erfarer at digitale konferanser er en effektiv måte å gi informasjon på, vi når ut til mange, og det tar lite tid. Generelt er vår erfaring at det er behov for bistand særlig fra de mindre kommunene.

Antallet kommuner i ROBEK (fra kapittel 3.1.5.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Antallet kommuner i ROBEK ved utgangen av 2021 skal ikke overstige antallet ved utgangen av 2020.

I mars 2020 ble Heim kommune i Trøndelag meldt inn i ROBEK med hjemmel i kommuneloven §28-1 første ledd a) og b). Heim kommunestyret vedtok et budsjett med uspesifisert innsparing. Kommunen vil bli mest sannsynlig bli utmeldt av ROBEK i løpet av første halvår 2022 etter å ha vedtatt budsjett og økonomiplan for 2022-2025 i balanse. Vi har hatt løpende dialog med kommunen, og i tillegg gjennomført et kommunebesøk.

Vi følger godt med på den økonomiske utviklingen i våre kommuner, og for tiden er det fire kommuner som utmerker seg negativt som vi følger opp. For kommuner i en krevende økonomisk situasjon legger vi stor vekt på veiledning og tett oppfølging for å bidra til at ingen kommuner kommer i ROBEK. Eksempel på dette er at vi:

- deltar i formelle fora som budsjettsamlinger, i kommunestyremøter og i formannskapsmøter
- sender formelle brev med veiledning og ved behov for avklaringer.
- gjennomfører møter med enkeltkommuner
- har uformell jevnlig kontakt ved mail, telefon osv.
- formidler kommunelovens krav til økonomisk styring planlegging og god praksis på kurs, konferanser og nettverk rettet mot politikere, rådmenn og økonomisjefer/medarbeidere

I våre retningslinjer for skjønnskudd, viser vi til at skjønnsmidler kan bli gitt til kommuner i økonomisk ubalanse. I 2021 ble det gitt skjønnsmidler til to kommuner på dette grunnlaget, og vi oppfordret ytterligere en kommune til å søke.

For ytterligere informasjon på dette området, se Kapittel 3.1.1.12 God økonomiforvaltning i kommunene.

I 2021 har dette arbeidet stor i grad blitt gjennomført digitalt. Dette har både gitt økte muligheter, men også noen begrensninger. Fordelen er at vi har hatt

hyppigere og kortere møter, men begrensningen med å møtes digitalt er at muligheten for å bli bedre kjent og etablere nettverk reduseres.

Antall kommuner i ROBEK (1)

Betegnelse på rapporteringskrav	Resultat	Antall kommuner i ROBEK ved utgangen av 2020	Antall kommuner i ROBEK ved utgangen av 2021
Antallet kommuner i ROBEK ved utgangen av 2021 skal ikke overstige antallet ved utgangen av 2020	1	0	1

Antall feil i KOSTRA-rapporteringen reduseres vesentlig sammenliknet med 2020. (fra kapittel 3.1.5.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Antall feil i KOSTRA-rapporteringen reduseres vesentlig sammenliknet med 2020.

Vi bruker aktivt SSB sin statusoversikt for innrapportering, og har tatt kontakt med kommuner som hadde manglende rapportering av skjema.

Vi har over tid hatt en reduksjon i antallet feil i nøkkeltallene for eiendomsforvaltning, men har ikke nådd resultatmålet om vesentlig nedgang i antall feil fra 2020 til 2021 (når vi tar hensyn til at det har skjedd en nedgang i antallet kommuner i Trøndelag).

Vi har sendt e-post til alle kommunene der vi har vist til unormale høye eller lave verdier i KOSTRA-dataene for 2020. 11 kommuner er spesielt oppfordret til å se på tall innen eiendomsforvaltning i forbindelse med regnskapsføringen for 2021.

Vi har gjennom flere år jobbet med kvalitetssikring av dataene for eiendomsforvaltning, og KOSTRA har også vært fast tema i samlinger/møter med økonomisjefer/økonomimedarbeidere. På grunn av koronasituasjonen har det ikke vært fysisk samling for ansatte som jobber med kommuneøkonomi i 2021. Vi har avholdt flere digitale møter om kommuneøkonomi, men temaene her har i stor grad vært knyttet til statsbudsjett og koronasituasjonen.

Ikke alle høye eller lave verdier er nødvendigvis en indikasjon på feil. Jevnt over har små kommuner større variasjon i tallene. Som rapportert tidligere år, er det flere av de små kommunene som for eksempel ikke har lønnsutgifter på funksjon 121 (forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltningen), fordi stillingsandelen knyttet til dette blir svært lav. Vi er også usikre på hvordan leie av areal påvirker nøkkeltallene.

Vi vil fortsette å bidra til å gjøre KOSTRA-data mer kjent og

lettere tilgjengelig, og anser dette som ett av de viktigste

tiltakene for å bedre kvaliteten i KOSTRA. Vi bruker KOSTRA-data aktivt i vår dialog med kommune, og viser i den forbindelse til arbeidet med kommunebilder.

Kvalitet i KOSTRA-data

Område	Resultat	Antall feil i 2020	Antall feil i 2021
Feil på eiendomsforvaltning på aggregert nivå - utgifter til renhold (art 075) og forvaltning (funksjon 121)	1	9	10
Feil på byggfunksjonsnivå for utgifter til renhold og energi	4	39	43

Kommunene skal aktivt bruke KOSTRA-data i styring av kommunene (fra kapittel 3.1.5.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene skal aktivt bruke KOSTRA-data i styring av kommunene.

Statsforvalteren har gjennom flere år aktivt benyttet KOSTRA-data som grunnlag for dialog med kommunene, så også i 2021. Vi vil her særlig nevne vår bruk av KOSTRA-data i våre kommunebilder og i våre presentasjoner av status i fylket. Vi må også trekke fram samarbeidet med fylkeskommunen om Trøndelag i tall.

Gjennom aktiv bruk og synliggjøring av KOSTRA-data har vi bidratt til å gjøre KOSTRA mer kjent og lettere tilgjengelig, og anser dette som ett av de viktigste tiltakene for å bedre kvaliteten i tallene. I møter med kommunene har vi også vist til KOSTRA-forskriften og KOSTRA-veilederen, og oppfordret kommunene til å sette seg inn i disse. Vi vil fortsette å arbeide målrettet med å informere og oppfordre kommunene til å bruke KOSTRA aktivt som et kunnskapsgrunnlag for videre utvikling.

Vi ser av vår gjennomgang av kommunenes budsjett og økonomiplaner at kommunene aktivt bruker KOSTRA-data som styringsverktøy. Ved vår gjennomgang av budsjett og økonomiplan for 2021 har vi funnet at kommunene aktivt benytter økonomiske nøkkeltall, informasjon om demografi, kommunale tjenester, mm. I tillegg har de fleste kommuner vedtatt måltall som styringsverktøy, og knyttet dette opp mot nøkkeltall i KOSTRA.

3.1.1.12 Økt verdiskaping i landbruket og landbruk over hele landet

For reindriftsområdet er det i 2021 vært lite fokus på målsetningen om økt verdiskaping foruten ordinær forvaltning av lover og forskrifter som er relevant. Det er på tampen av året innledet diskusjon med fylkeskommunen om muligheter for å utvikle et bedre rådgivningsordning for tilleggsnæringer tilknyttet reindriftsnæringa. Dette arbeidet vil holde fram i 2022.

For landbruk: se rapport under punktet nedenfor

Verdiskaping (fra kapittel 3.1.6.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Regional innsats innen landbruksbasert næringsutvikling er innrettet slik at nasjonale mål og føringer i RNP nås.

Økt regional samhandling

Regionreformen legger vekt på økt regionalpolitisk påvirkning og styrke regional samhandling. Landbrukspartnerskapet i Trøndelag tok høsten 2020 initiativ til en samordning, for å oppnå bedre samspill mellom de regionale landbruksprogrammene og øvrig regionalt plansystem. Statsforvalteren i Trøndelag og Trøndelag fylkeskommune tok initiativ til å gjennomføre en felles prosess for arbeidet med ny regional næringsstrategi og utarbeidelsen av handlingsplan for landbruk. Handlingsplan for landbruket i Trøndelag ble ferdigstilt høsten 2021. Planen bygger på de nasjonale landbrukspolitiske føringene og Trøndelag sin næringsstrategi og andre relevante regionalpolitiske føringer. Handlingsplanen viser retning og prioriteringer for ønsket utvikling i landbruket kommende fireårsperiode, og gir føringer for Regionalt miljøprogram, Regionalt skog og klimaprogram og for arbeidet med næringsutvikling innenfor landbruket i Trøndelag. Statsforvalteren deltar aktivt aktuelle møteplasser og strategiarbeid i regi av fylkeskommunen, og har vært fastmedlem i fylkeskommunens Næringspartnerskap. Gjennom 2021 har det vært jevnlig gjennomført møter i Regionalt landbruksforum som Statsforvalteren har ledet.

Fokus på kommunal landbruksforvaltning

I tillegg til samarbeid på plan og program-områder og prioritering av økonomiske virkemidler, har det også i 2021 vært stor innsats for å styrke kommunenes landbruksforvaltning med fagsamlinger og møteplasser. Det har vært jobbet systematisk med å trekke kommunene med i mat- og reiselivssatsingen og i Inn på tunet-arbeidet.

I 2021 startet Statsforvalteren med ukentlige informasjonsbrev til lokal landbruksforvaltning. At lokal landbruksforvaltning er oppdaterte og har muligheter til erfaringsutveksling og faglig påfyll er en forutsetning for verdiskaping i landbruket.

Prosjekter og satsinger:

Prosjektet Velg Melk ble videreført i 2021. Dette er et samarbeid mellom det regionale partnerskapet, kommunene, faglagene i landbruket, TINE rådgiving og Norsk Landbruksrådgiving i Trøndelag. Prosjektet har gitt faglig og økonomisk rådgiving til små og mellomstore melkebruk (mange med båsfjøs) som står foran store valg for framtida.

Viktigste mobiliseringsprosjekt i 2021 var inkubatorprogrammet Markedshage Trøndelag. Dette er et 2-årig opplæringsprosjekt som kobler forretningsutvikling med opplæring i dyrking av småskala grønt for kommersiell produksjon.

Andre prosjekter og satsinger det har vært arbeidet med i 2021 er Matglede for eldre, Skolemåltid, Økouka 2021, Handlingsplan økologisk landbruk m.a.

Områderetta innsats:

Bruken av fjellandbruksmidlene har hatt fokus på kompetansebygging, omdømme og rekruttering. Prosjektene vil ha betydning for utvikling av et bærekraftig landbruk i fjellområdene. Statsforvalteren i Trøndelag har hatt et koordinerende ansvar for forvaltning av midlene opp mot øvrige statsforvaltere, fylkeskommuner, næringsorganisasjoner og ev. andre aktører i de aktuelle områdene.

Tilfredsstillende foryngelse etter all hogst innen tre år etter hogst. (fra kapittel 3.1.6.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Kommunenes arbeid med tilfredsstillende foryngelse innen tre år etter hogst er fulgt opp.

SF følger opp disse kontrollene gjennom egne brev til kommunene. For foryngelseskontrollen har vi valgt å lage retningslinjer for gjennomføringen med 4 ulike frister. I samsvar med TB/VØ1 har vi i tillegg valgt å holde tilbake en del av NMSK tildelingen midlertidig for det antall felt som ikke ble ferdigstilt ved årsskiftet. Kommunen får inntil et 1/2 år på å ferdigstille og får da tildelt resterende midler. Inntrykket er at dette har virket godt, men er nå tatt bort fra TB/HI for 2022 og videreføres ikke.

Resultatkarlegging har god måloppnåelse.

Vi purrer kommunene utover høsten og sender jevnlig ut statusoppdateringer over kommunens restanser.

Foryngelse etter hogst (opplæring)

Betegnelse på rapporteringskrav	Uttrekk antall felt/kontrollfelt	Antall påbegynt pr. 30.6	Antall sluttført pr. 31.11	Antall ikke påbegynt 31.11
Resultatkartlegging	151	30	146	5
Foryngelseskontroll	244	100	230	14

Foryngelseskontroll: I tillegg til rapporterte felt er det 39 felt som er lagt til av kommunene lokalt. Antall ikke påbegynt inkluderer stats, Ny, Sendt egenmelding og puring. Brev til alle kommuner med kontroll inndelt i faser, inklusive ferdigstillelse av fjorårets restanser. Kommuner med manglende kontroller har fått midlertidig fradrag i NMSK ramme, men mulighet til ferdigstillelse i løpet av 1. halvår. Oppfølging av kommuner fom 2. halvår med status over restanser.

Foryngelse etter hogst (gjennomføring)

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall fellesmøter med kommunene	Antall møter/befaring med enkeltkommuner	Antall andre tiltak
Tiltak og aktiviteter foryngelse	1	0	3

Brev til alle kommuner med kontroll inndelt i faser, inklusive ferdigstillelse av fjorårets restanser. Kommuner med manglende kontroller har fått midlertidig fradrag i NMSK ramme, men mulighet til ferdigstillelse i løpet av 1. halvår. Oppfølging av kommuner fom 2. halvår med status over restanser

Tilskuddsordningene i skogbruket (fra kapittel 3.1.6.1.2.2 i TB)**Rapportere på**

Kommunene forvalter de økonomiske virkemidlene i skogbruket effektivt og i samsvar med regelverket.

NMSK-midler til veg og vanskelig terreng:

For denne tilskuddsordningen har kommunen i Trøndelag inngått et regionsamarbeid om forvaltning av midlene. Trøndelags kommuner samarbeider i fem regioner. Hver region har felles retningslinjer og forvalter potten sammen. Søknader prioriteres regionvis, men behandles av kommunen. Samarbeidet reduserer risikoen for feil forvaltning av virkemidlene. Stor etterspørsel etter midler gjør at de beste vegprosjektene prioriteres. Vi er trygg på at retningslinjene er innenfor regelverket, men feil saksbehandling hos kommuner kan ikke utelukkes.

Vi mener innretning av arbeidet i Trøndelag representerer en modell som gir god måloppnåelse. Viktige elementer her er kommunesamarbeidet, samt utvikling av vegplanlegging og vegpådriving som gode og effektive verktøy. Prosjektet "Skogsatsing Trøndelag" legger grunnlaget for god koordinering i fylket. Statsforvalteren ivaretar sekretariats rollen i denne satsingen og tar et særlig ansvar for å sikre et tilbud om vegplanleggere og vegpådrivere i fylket.

Skogkultur: Både planting og ungsogpleie er preget av arbeidskraftsituasjonen på våren og etterslep er ikke tatt igjen på høst. Ekstra tilskudd til vårplanting har bidratt til at resultatet ikke ble dårligere. Andel av planting utført som eget arbeid har økt vesentlig de 2 siste årene. Ungskogpleien er på et veldig lavt nivå. Arbeidskraftsituasjonen har medført at aktivitet og dermed virkemiddelbruk er lavere enn budsjettert.

Økonomiske virkemidler i skogbruket (forvaltning)

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall kommuner i fylket	Tilfredsstillende (antall kommuner)	Med mulighet for forbedringer (antall kommuner)
Infrastruktur (skogsveier mm)	38	36	38
Skogkultur	38	20	18
Miljøtiltak	38	38	0

Hovedsaklig er virkemiddelforvaltningen bra i kommunene. Det er trolig flere kommuner som har mulighet for forbedringer, men dette har vi ingen dokumentasjon på, da det bare er et utvalg som det er gjennomført forvaltningskontroller på. Forvaltningskontrollene avdekker noen avvik, disse er knyttet til noe uferdige intemkontrollrutiner og lite beskrevne saksbehandlingsrutiner. SF har stort fokus på bedring av slike rutiner i kommunene. For skogkultur er vurderingen tatt med utgangspunkt i oppfulgt tilskuddskontroll, for infrastruktur er med i gjennomførte forvaltningskontroller. Inntrykket er at det er større utfordringer i forvaltningen av infrastruktur enn for skogkultur. For miljøtiltak er det for lite saker til gi en konkret vurdering av forvaltningen.

Økonomiske virkemidler i skogbruket (resultat)

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall kommuner i fylket	Tilfredsstillende (antall kommuner)	Med mulighet for forbedringer (antall kommuner)
Infrastruktur (skogsveier mm)	38	30	8
Skogkultur	38	20	18
Miljøtiltak	38	38	0

Skogkultur: Både planting og ungsogpleie er preget av arbeidskraftsituasjonen på våren og etterslep er ikke tatt igjen på høst. Ekstra tilskudd til vårplanting har bidratt til at resultatet ikke ble dårligere. Andel av planting utført som eget arbeid har økt vesentlig de 2 siste årene. Ungskogpleien er på et veldig lavt nivå. Arbeidskraftsituasjonen har medført at aktivitet og dermed virkemiddelbruk er lavere enn budsjettert. Når det gjelder infrastruktur har vi en del aktive kommuner, mens andre kommuner er passive. Vi mangler imidlertid måleindikatorer for dette. Måleindikatorer for miljøtiltak gir ingen mening.

Økonomiske virkemidler i skogbruket (gjennomføring)

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall fellesmøter med kommunene	Antall møter/befaring med enkeltkommuner	Antall andre tiltak
Tiltak økonomiske virkemidler	11	40	10

Vi har gjennomført en digital landbrukssamling, en fysisk skogsamling, et digitalt skogmøte og 8 digitale regionmøter. I tillegg har vi hatt 40 teamsmøter med en eller flere enkeltkommuner. Vi planlegger noenlunde samme aktivitet i 2022, men noe mer fysisk en i fjor.

Verdiskaping i reindriften (fra kapittel 3.1.6.1.3.1 i TB)**Rapportere på**

Økt produksjon og verdiskaping i reindriften.

For reindriftsområdet er det i 2021 vært lite fokus på målsetningen om økt verdiskaping foruten ordinær forvaltning av relevante lover og forskrifter.

Ser vi nærmere på ressursregnskap for reindriftsnæringa som er en årlig rapport om ressurs situasjonen, belyser den forhold som er knyttet til beitegrunnlag, reintall, flokkstruktur, produksjon og tap. Resultatet her indikerer at det skapes en stor andel reinkjøtt i vårt område, spesielt i gamle Sør Trøndelag/Hedmark RBO og hos tamreinlagene. SFTL jobber daglig med å redusere omfanget av tapte beitearealer gjennom vårt areal- og planarbeid. I tillegg holder vi oversikt over reintallet gjennom søknadsbehandling og reintelling. Vi er i dialog med rovviltforvaltningen om konsekvenser og mulige tapsforebyggende tiltak for å redusere tapsskadeomfanget. Også andre tap relatert til sykdom og dyrehelse, er vi i jevnlig dialogmøter med Mattilsynet om. Vi ser det som vanskelig for næringa å øke verdiskapinga og få økonomisk bærekraftig reindrift med så store tapsprosent.

Konkret på reindriftsfaglige tema som optimalisering av flokkstruktur og effektiv produksjon, foretar vi i mindre grad veiledning på. Dette er et område vi ser at næringa lider av å ikke ha et system for veiledning og rådgivning innenfor. Dette er løftet inn i det nasjonale prosjektet for økt samhandling og dialog innen reindriftsforvaltningen som fortsetter i 2022.

Det er på tampen av året innledet diskusjon med fylkeskommunen om muligheter for å utvikle et bedre rådgivningsordning for tilleggsnæringer tilknyttet reindriftsnæringa. Dette arbeidet vil holde fram i 2022.

Formidling av muligheter for økt verdiskaping innen reindriftsnæringa og næringer relatert til reindrift, orienteres det om både på dialogmøtene/førslaktemøtene og nyhetsbrevene som avdelingen sender ut til utøvere og kommuner i Trøndelag ca hver måned. Det ble grunnet manglende ressurser ikke arrangert reindriftskonferanse i 2021.

3.1.1.13 Bærekraftig landbruk

Statsforvalteren er jevnt over fornøyd med måloppnåelsen innen bærekraftig landbruk.

Regionale miljøutfordringer (fra kapittel 3.1.6.2.1.1 i TB)**Rapportere på**

Virkemidler på miljøområdet er tilpasset til regionale miljøutfordringer

Miljøvirkemidlene er innretta for å ivareta kulturlandskap, biologisk mangfold, kulturminner/-miljø, friluftsliv, avrenning, plantevernmidler og utslipp til luft. Statsforvalteren har sammen med partnerskapet og kommunene gjort prioriteringer som er viktige for Trøndelag. Vi mener at prioriteringene vi gjør, og ordningene vi har, gir positiv miljøgevinst. For å bedre vannkvalitet i vassdrag er det gjort prioritering av vassdrag slik at vassdraga med dårligst vannkvalitet får størst tilskudd til ordninga ingen jordarbeiding om høsten. Vi mener denne prioriteringa har positiv effekt, men synes likevel at for mye areal blir pløyd om høsten, ca 50 prosent. For 2021 er det for ordningene ingen jordarbeiding om høsten tatt i bruk nye kart og drog er innført som tilleggsklasse. Vi har hatt som mål å bruke omtrent samme andel av rammen på denne ordninga etter at nye kart ble tatt i bruk som før, men med endra sats. "Frigjorte" midler på grunn av generelt lavere klassifisering i de nye kartene er brukt til å prioritere økt tilskudd til klassene "med drog". Dette er gjort for særlig å stimulere til at disse arealene ikke blir pløyd om høsten. Det er krevende for Trøndelag at vi har mye areal som ikke er erosjonsrisikoklassifisert. Dette gjør at vi må bruke gammel manuell klassifisering (fra tidlig 1990-tallet) på disse arealene. Denne klassifiseringa gir klart høyere klassifisering enn det den nye modellen for nyekarta gjør. Dette er svært uheldig. Det er derfor viktig å få økt tempoet i jordsmonn kartlegginga, og at kområdene blir prioritert.

Vier ikke fornøyd med at for mye av åkerarealene blir pløyd om høsten, særlig i områdene der vi har utfordringer med vannkvaliteten. I forbindelse medrevidering av RMP vil vi vurdere om vi skal bruke forskrift for å få økt måloppnåelse. Vi vil sammen med kommunene og vannområdene gå gjennom vårprioritering av vassdrag for økt målretting av tiltakene for bedre vannkvalitet.

Ordningene som skal stimulere til redusert utslipp av klimagasser, og for økt fangst av karbon, øker jevnt i omfang og økt ramme tildelt fylket de siste årene har i stor grad blitt brukt til å finansiere disse satsingene. Ordninga pollinatorsoner har blitt godt mottatt i næringa og over 10 mil med striper med pollinatorvennlige vekster ble sådd i 2021.

Friareal til gås er ei stor ordning i Trøndelag. Vi prioriterer her strengt for å gi støtte til de områdene som har mest gås og vi støtter kun ung eng og arealer som ettersom i engåra for å få økt kvalitet på arealene som benyttes slik at det ikke brukes større areal enn nødvendig.

Seterdrifta er viktig både for bruk av utmarksressursen, ivaretaking av seterlandskapet, biologisk mangfold og seterulturen. Vi har siste år økt tilskuddet til setring for å stimulere til at gårdbrukere fortsetter med setringa, og at nye starter. Vi bruker både ordninga drift av seter og besøksseter. Selv med økt satsing ser det ut til at seterbruken reduseres også i Trøndelag, en reduksjon på 2-3 setrer i året. I 2021 var det 116 setrer som fikk setertilskudd.

Virkemidler på miljøområdet (vurdering)

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Vurder kort om de ulike de økonomiske miljøvirkemidlene (RMP, SML, tilskudd til tiltak i beiteområder, drenering, etc.) har hatt ønsket effekt	Miljøvirkemidlene har i hovedsak ønska effekt, men ønsker bedre oppslutning spesielt om ordningene. Det er et ønske om økt oppslutning om dreneringsordninga.
Beskriv kort de største utfordringene innenfor miljøområdet de kommende år	Å nå målet om god vannkvalitet i alle vassdrag innen 2027, redusere tapet av biologisk mangfold og stanse reduksjonen i setringa.
Vurder kort om grensegangen mellom miljø- og landbruksforvaltningens virkemidler er formålstjenlig	Grensegangen fungerer bra og vi har god dialog og godt samarbeid på områder med kryssende interesser
Hvilke tiltak vil Statsforvalteren iverksette fremover for å øke måloppnåelsen/miljøeffekten?	Gjøre gode prioriteringer av tiltak og tilskudd og bidra til god informasjon om utfordringer, tiltak og ordninger.

Virkemidler på miljøområdet (andel)

Andel av RMP-rammen som er brukt på kulturlandskapstiltak	Andel av RMP-rammen som er brukt på å redusere forurensing	Sum
8 %	27 %	35 %

21% til biologisk mangfold, 11% til kulturminner og kulturmiljø, 25 % til utslipp til luft, 1% til plantevern, 7 % til beitelag, < 1 % til klimarådgiving

Miljøvirkemidlene (fra kapittel 3.1.6.2.1.2 i TB)**Rapportere på**

Innholdet i miljøvirkemidlene er godt kjent for aktuelle søkere, landbrukets organisasjoner og kommuner.

Antallet som søker regionalt miljøtilskudd er relativt stabilt, ca 2900 søkere. Statsforvalteren har i 2020 laga veileder for ordningene, både detaljert langversjon og kortversjon som er sendt digitalt til foretakene via kommunene. Statsforvalteren har også deltatt på flere informasjonsmøter om de ulike ordningene, i 2021 i hovedsak digitalt, men også noen fysiske møter. Vi har også oppfordra kommunene og dels støtta kommunene i deres arbeid med informasjon. Norsk landbruksrådgiving er en viktig aktør for bøndene og statsforvalteren støtter dels deres arrangement med midler fra klima og miljøprogrammet for informasjon for å informere om miljøordningene.

Vi vil også i 2022 bidra på informasjonsmøter med informasjon om miljøordningene. Vi håper at vi i 2022 kan være med på flere fysiske møter og markdager om miljøordningene. Vi skal som tidligere år lage veileder for ordningene, både langversjon og kortversjon.

Kommunene er sentrale for direkte informasjon til bøndene for økt miljøinnsats og vi vil stimulere og hjelpe til med at dette informasjonsarbeidet blir så godt som mulig. Vi vil også bidra til at Norsk landbruksrådgiving i sitt arbeid bidrar med informasjon og motivasjon for miljøinnsats.

Innholdet i miljøvirkemidlene (andel)

Betegnelse på rapporteringskrav	2017	2018	2019	2020	2021
Hvor stor en andel (%) av PT søkere søkte RMP	43	46	50	51	51

Innholdet i miljøvirkemidlene (vurdering)

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Gi en vurdering av om omfanget av utførte miljøtiltak har vært stabilt, stigende eller synkende de siste fem år.	Det er svak økning i antall søkere og andel av bøndene som søker om regionalt miljøtilskudd. Vi antar at oppslutninga om ordninga er lavere blant små foretak enn store, dette siden miljøtilskuddet her vil ha relativt liten betydning og arbeidet med søknaden oppfattes større enn de kronene de kan få utbetalt.
Gi en kort vurdering av i hvilken grad Statsforvalteren har bidratt til å gjøre ordningene kjent.	Statsforvalteren har i stor grad bidratt med informasjon om ordningene. Dette er gjort med skriftlig infomateriell og foredrag på digitale og fysiske møter for bønder. Det er og laga veiledningsmateriell for brukerne, utsendt av kommunene. Vi støtter bruker også NLR i informasjonsarbeidet.
Hvilke tiltak vil Statsforvalteren iverksette kommende år for å øke miljøinnsatsen i jordbruket?	Vi håper det i 2022 vil bli økt mulighet for fysiske møter og markdager i 2022 enn de siste åra. Vi vil bidra til at kommunene og NLR arrangerer slike. Statsforvalteren vil også bidra med foredrag på slike arrangement. Veiledningsmateriell skal utarbeides som tidligere år.

Vannforvaltningsplanene (fra kapittel 3.1.6.2.1.3 i TB)**Rapportere på**

Miljøvirkemidlene er innrettet i henhold til vannforvaltningsplanene, med mer forpliktende krav ved behov for forsterket innsats.

SFTL har igangsatt arbeidet med å utrede behov for forsterket innsats mot forurensning fra jordbruk for å oppnå mål om god tilstand i alle landbrukspåvirkede vannforekomster som for eksempel miljøkrav fastsatt i regionale forskrifter. Vi mener det er hensiktsmessig å evaluere ordningene knyttet til vann i gjeldende RMP som en del av kunnskapsgrunlaget for vurdering av om regional forskrift skal innføres i Trøndelag. Arbeidet videreføres derfor i 2022.

I 2021 har SFTL prioritert drågerosjon høgt ved fastsetting av tilskuddssatser for å stimulere til at erosjonsutsatte areal ikke blir jordarbeidet om høsten. Vi erfarer imidlertid at det vært noe nedgang i areal for ingen jordarbeiding om høsten. Samtidig har det vært oppgang i antall meter grasstriper, kantsoner og grasdekte vannveier. Det har også vært en oppgang i kornareal med fangvekster.

Vannforvaltningsplaner

Tema	Hvor mange vannområder vil nå miljømålene, innen gitte frister (utsatt frist regnes som (ny) gitt frist)	Hvor mange vannområder vil ikke nå miljømålene, innen gitte frister	I hvor mange av vannområder som ikke vil nå miljømålene, er det fastsatt regionale forskrifter for å nå målene	I hvor mange av vannområder som ikke vil nå miljømålene, er det fastsatt strengere krav med hjemmel i annet regelverk for å nå målene
Antall	3 461	211	0	0

3.1.1.14 Andre oppdrag

3.1.7.1 Fordeling av øremerkede stillinger til det kommunale barnevernet

SFTL har fordelt og utbetalt tildelte midler til øremerkede stillinger i det kommunale barnevernet.

3.1.7.2. Gjenforeningsmålsettingen

Høsten 2021 gjennomførte SFTL en kartlegging av barneverntjenestens oppfølging av foreldre etter omsorgsovertakelse, jfr oppdrag fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir). Det var et ønske å få mer kunnskap om hvordan barnevernstjenesten ivaretar plikten til å legge til rette for gjenforening. Statsforvalteren innhentet informasjon om barnevernstjenestens arbeid gjennom digital spørreundersøkelse og kvalitative intervju med ansatte i barnevernstjenesten og familieverkontoret.

Kartleggingen viser at det er store variasjoner i hvordan barnevernstjenesten organiserer og følger opp foreldre etter omsorgsovertakelse. Noen barnevernstjenester jobber systematisk med dette, mens andre ser dette arbeidet som utfordrende å prioritere av hensyn til manglende ressurser. Ved knapphet på ressurser, prioriteres barnet framfor foreldrene. Holdninger til foreldre og deres endringspotensiale har også betydning for i hvilken grad foreldrearbeidet prioriteres. I tillegg til at utfordringer ble belyst, framkom det også eksempler på god praksis. God praksis kan fungere som en veiviser i et utfordrende fagfelt. Eksemplene viser at suksesskriteriene innbefatter oppfølging av foreldre satt i system, relasjonsarbeid med søkelys på språk, anerkjennelse og medvirkning, samt utøvelse av kreativitet i valg av tiltak. Stabilitet i barnevernstjenestene ble også trukket fram som en betydelig positiv faktor.

Statsforvalteren vurderer at det er et stort utviklingspotensial i arbeidet med å følge opp foreldre etter omsorgsovertakelse i Trøndelag. Det er viktig at det gjøres en innsats mot en tydeliggjøring av barnevernstjenestens ansvar og av gjenforeningsmålsettingen, samtidig som at det må legges til rette slik at barnevernstjenesten har gode nok rammer for å klare å prioritere arbeidet. Dette innebærer på den ene siden at barnevernsarbeiderne gis rom for å jobbe med dette, og at det er en prioritert oppgave fra ledelsens side. For det andre må det sørges for at barnevernsarbeidere har tilstrekkelig kompetanse i relasjonsarbeid og til å gjøre individuelle og forsvarlige vurderinger knyttet til samværsomfang og tilbakeføring, eller når målet om gjenforening bør forlates. En bekymring flere informanter ga uttrykk for var hvordan rettsapparatet nå har endret praksis hvor det tildeles et betydelig økt samvær. Bekymringen omhandler at dette i mange saker fremstår som en ny standard framfor at tilstrekkelige barnets-beste vurderinger er gjort. Økt samværsfrekvens stiller også krav til at fosterhjemmet har nærhet til foreldrehjemmet. Dette er ofte utfordrende å få til.

Formalisering av samarbeid med eksterne aktører, Familieverkontoret inkludert, etterlyses også. Flere barnevernstjenester oppga at de ikke er kjent med innholdet i Familievernets tilbud, eller opplever at geografisk avstand til Familieverkontoret blir til hinder for at foreldrene kan benytte det. Familieverkontoret på sin side opplever at de fleste foreldrene finner fram til tilbudet på egen hånd, eller via advokat.

Selv om kartleggingen viser at det er flere utfordringer i arbeidet med oppfølging av foreldre, vurderer SFTL at det er viktig å synliggjøre at det foregår mye godt arbeid i Trøndelag. I 2020, basert på finansieringsmidler fra Bufdir, ble det etablert et eget Fosterhjemsnettverk på tvers av læringsnettverkene. Her er det utviklet et pakkeforløp «Omsorgspakken» som nå implementeres og prøves ut i barnevernstjenestene i Trøndelag. Her er oppfølging av foreldre et sentralt tema.

Gjennom kartleggingen har vi fått et tilstandsbilde av gjenforeningsarbeidet i Trøndelag. Den har bidratt til at vi både kan se områder hvor barnevernstjenestene bør styrkes, og vi har fått fram eksempler på god praksis som kan fungere som inspirasjon og veiviser. SFTL vurderer at dette gir et godt grunnlag for videre utviklingsarbeid på feltet. Vi ser fram til å samarbeide med både direktorat og barnevernstjenester i det videre arbeidet i 2022.

3.1.7.3 Kompetansestrategien

Kompetansestrategien som helhet er viktig for utviklingen og kvaliteten i det kommunale barnevernet. Imidlertid ser vi at det kan være en utfordring å sikre bærekraft over tid. Det er også i år signalisert et høyt sykefravær i mange tjenester. Dette, i tillegg til stadig utskifting av personell, gjør at tilført kompetanse kan forsvinne ut av tjenestene og kommunene. Statsforvalteren vurderer at turn-over og omfattende sykefravær er en betydelig sårbarhet i kommunalt barnevern, og ønsker derfor å følge opp med en tilsvarende undersøkelse/questback som i 2020, mars 2022, der vi særskilt ser på sykefravær, turn-over og kompetanse i tjenestene.

Vi har i 2021 hatt to tjenester som har fått tiltaket **Veiledningsteam**. Tilbakemeldingen fra dette er svært positive, og vi har også sett positiv utvikling når det gjelder rapporteringstall og kvalitet i det faglige arbeidet. Det fremstår som viktig at tiltaket varer over en to-årsperiode.

Som følge av pandemien har flere av **dialogmøtene** blitt gjennomført digitalt. Vi erfarer at den digitale møteformen med enkelte tjenester/kommuner kan bidra til en avstand som ikke gir samme utbytte som når møtene gjennomføres ved fysisk oppmøte. Det er i 2021 gjennomført dialogmøte med 14 kommuner og 11 tjenester. Dialogmøte som metode er også benyttet overfor en tjeneste (tre kommuner) der det er avdekket omfattende svikt. Det ble i perioden januar til september avholdt månedlige dialogmøter med tjenesten, der administrativ ledelse fra både vertskommune og samarbeidskommuner var representert i alle møter, mens politisk ledelse har vært representert i enkelte møter. Det ble i samme periode gjennomført tilsyn med tjenesten. Vi vurderer at dialogmøtene kan være hensiktsmessig for å bidra til felles forståelse for tjenestens/kommunens utfordringsbilde, samt drøfte nødvendige

tiltak som en oppfølging av tilsynet. Det har imidlertid vært nødvendig å supplere dialogmøtene med samtaler/møter med barnevernledelsen og administrativ ledelse, for å drøfte konkretisering av oppfølging og tiltak.

Etablering av **læringsnettverk** vurderes å være et godt grep for å imøtekomme noen av intensjonene med barnevernreformene. Selv om det er variasjoner mellom læringsnettverkene, er de i all hovedsak godt etablerte og gode arena for tiltaksutvikling, kompetansedeling, nettverksbygging og lederstøtte på tvers av kommune- og tjenester. Pandemien har imidlertid forsinket deler av den ønskede opplæringen og tiltaksutviklingen, og økt press på drift i tjenestene har medført behov for at Statsforvalteren har bidratt med fasiliteter, samt vært tettere på utvalgte læringsnettverk. Statsforvalteren får stadig positive tilbakemeldinger om de etablerte læringsnettverkene fra barnevernlederne. Læringsnettverkene i Trøndelag er også trukket frem av nasjonale evaluatorene i forbindelse med evaluering av kompetansestrategien.

Videreutdanningene gis positive tilbakemeldinger fra barneverntjenestene. Enkelte tjenester har imidlertid utfordringer med å få prioritert videreutdanning til ansatte. Dette har sammenheng med sårbarheter i tjenesten som størrelse, sykefravær, turn over og høyt trykk på drift.

I løpet av 2021 har totalt 4 tjenester (7 kommuner) deltatt i **tjenestestøtteprogrammet**. Tjenestestøtteprogrammet gis positive tilbakemeldinger og tjenester som har mottatt tjenestestøtteprogrammet tidligere, har i dialog med Statsforvalteren, vist til at planen som ble utviklet i forbindelse med programmet fremdeles benyttes. Fremdriften i programmet for en av tjenestene som har deltatt i 2020 og 2021 er blitt noe forsinket; delvis på grunn av Covid-19 og delvis på grunn av pågående endringsprosesser i egen organisasjon. Tilbakemeldingen fra tjenesten er imidlertid at programmet, til tross for forsinkelsene, har vært viktig i deres forbedrings- og utviklingsarbeid.

Oppsummert vurderer Statsforvalteren at kompetansestrategien med sin bredde, generelt er gode tiltak rettet mot det kommunale barnevernet. Enkelte av tiltakene (veiledningsteam og tjenestestøtteprogrammet) fremstår å være et godt supplement, som kan iverksettes parallelt, i forlengelsen av eller i stedet for tilsyn. Videre vurderes det at læringsnettverkene ser ut til å ha god effekt med tanke på å utvikle tjeneste- og tiltaksløsninger for barn og familier i barnevernet, samt økt fagfellesskap på tvers av kommunegrensene med veiledning, kollega- og lederstøtte.

Statsforvalteren har i tillegg gjennomført opplæring for nyansatte i barneverntjenesten høsten 2021. Dette som et supplement til den opplæringen som er gjennomført i regi av Bufdir. Opplæringen er etterspurt av sektor, og gis positive tilbakemeldinger.

3.1.7.6 Bistå prosjektet Økt kompetanse i NAV

Statsforvalteren i Trøndelag har i samarbeid med NAV Trøndelag bistått Arbeids- og velferdsdirektoratet i prosjektet Økt kompetanse i NAV i 2021. Sentrale leveranser fra Trøndelag blir beskrevet kort i det følgende.

Lederutviklingsprogrammet (LUP)

Lederutviklingsprogrammet (LUP) for NAV-lederne i fylket, iverksatt i 2020, ble ferdigstilt høsten 2021. Programmet, rettet mot NAV-ledere i Trøndelag, gikk over 9 samlinger på halvannet år. Programmet har bestått av en blanding av teori, analysemodeller, verktøy og praktisk trening. Vi opplever at lederutviklingsprogrammet har bidratt til å gjøre den enkelte NAV-leder i Trøndelag mer bevisst om og sikker i egen lederrolle. Tilbakemeldingene på programmet fra NAV-lederne i fylket har vært veldig positive, og lederne beskriver at de har hatt stort utbytte. Programmet vil etter vårt syn bidra til å løfte NAV i Trøndelag, blant annet gjennom en mer strategisk tilnærming til ledelse.

Evaluering av brukersamtalen

Ved årsskiftet 2020/2021 ble det gjennomført en utprøving av pilot på evaluering av brukersamtalen. I samarbeid med direktoratet har denne piloten blitt evaluert og resultatene fra piloten er tilbakeført til direktoratet. Direktoratet ser nå på muligheten for å utvikle en nasjonal digital løsning for tilbakemeldinger fra NAV sine brukere. Det er produsert to artikler som ligger på Navet i forbindelse med utprøving av evalueringssystemet i Trøndelag.

Alt det jeg er/Kunnskapsreisen

Statsforvalteren har også vært involvert i utprøving av veiledningsverktøyet "Alt det jeg er". Verktøyet skiftet navn til "Kunnskapsreisen" etter utprøvingen. Dette verktøyet er nå kjøpt inn av NAV Trøndelag og gjort tilgjengelig for alle NAV-kontor i Trøndelag.

Veileder for inkluderingskompetanse

Statsforvalteren bidratt i utprøvingen av "Veileder for inkluderingskompetanse" i to NAV-kontor i Trøndelag. Vi deltar fortsatt i arbeidsgruppen knyttet til veilederen sammen med NAV Trøndelag. Hensikten med arbeidet er å fremme bruk av inkluderingskompetanse i NAV i Trøndelag.

Samarbeid med NAV Trøndelag om kompetansearbeidet

Gjennom prosjektet har vi jobbet mye med å se på ansvar, roller, prinsipper mv. for kompetansearbeidet rettet mot NAV-kontorene i fylket sammen med NAV Trøndelag. Det er utarbeidet et felles mål bilde for kompetansearbeidet, og det er etablert samarbeid om en felles kompetanseplan. Dette arbeidet er pågående, og vi forventer å fortsette samarbeidet om kompetanse rettet mot NAV-kontorene i Trøndelag også i årene som kommer.

Avslutning av prosjektet

I løpet av 2021 er alle enkelttiltak iverksatt som del av prosjektet "Økt kompetanse" blitt avsluttet og resultatene er oversendt direktoratet. Det er jobbet mye med å dokumentere den bevegelsen prosjektet har skapt i fylket på kompetanseområdet. Mye av det handler om roller, ansvar og strukturer for kompetansearbeid i fylket og i samarbeid med NAV- Trøndelag ble det på slutten av 2021 levert en rapport til sentralt prosjekt som omhandler dette.

Undergruppe økt kompetanse

Statsforvalteren har også vært med i undergruppe om sosiale tjenester i prosjektet. I denne gruppen arbeides det med å finne tiltak og opplæringsmaterieell som kan øke interessen for sosiale tjenester i NAV og fremme bruk av sosialtjenestelovens formålsparagraf.

Statsforvalteren har i den forbindelse prøvd ut "Brukereisen" i ett kontor i Trøndelag. Tiltaket er under evaluering og arbeidet i undergruppen skal fortsette i 2022.

Fra Trøndelag er det også lagt ut beskrivelse og erfaringer med prosjektet «Visitation» i erfaringsbasen.

3.1.7.7. Tjenestebarmometer sosiale tjenester

Vi viser til særrapportering under tildelingsbrevet 7.3.1.2.

3.1.7.9 Kartlegging av tjenestesamhandling mellom NAV-kontor og helse- og omsorgstjenesten

Statsforvalteren i Trøndelag har i samarbeid med NAV Fylke og direktoratene utarbeidet kartleggings skjema som ble sendt ut til NAV-kontor og kommunale helse- og omsorgstjenester høsten 2021. Resultatet av kartleggingen på fylkesnivå ble gjort kjent for Statsforvalteren etter nyttår 2022. Dette skal nå danne grunnlag for oppfølging og igangsetting av relevante tiltak for videreutvikling av samarbeidet mellom NAV og kommunale helse- og omsorgstjenester. Statsforvalteren har en tverrfaglig tilnærming til dette oppdraget i samarbeid med NAV Fylke og ser fram til det videre arbeid.

3.1.2 Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger

3.1.2.1 Gode og helhetlige tjenester til utsatte barn og unge

Vi erfarer at god intern og regional koordinering og samhandling der vi har fokus på det felles utfordringsbildet, hvordan de ulike tiltakene understøtter hverandre gir resultater. Kjennskap til hva kommunene lykkes med og hva som er utfordrende er viktig. Gjennom tett oppfølging og målrettede tiltak vurderer vi at vi er på god vei når det gjelder målet om gode og helhetlige tjenester til utsatte barn, unge og deres familier i Trøndelag. For tiltak og vurderinger vises til rapportering under pkt. 3.2.1.1.1.1, 3.2.1.1.2.1 og 7.3.10.1.1

Godt samordnet tjenestetilbud i kommunene til utsatte barn og unge (fra kapittel 3.2.1.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Godt samordnet tjenestetilbud i kommunene til utsatte barn og unge

Et samordnet tjenestetilbud i kommunene

Statsforvalteren i Trøndelag ser at det er en forskjell i hvilken grad kommunene har et samordnet tjenestetilbud til utsatte barn, unge og deres familier. Samtidig erfarer vi at fokus over tid har bidratt til at dette er noe kommunene er svært opptatt av. Dette ser vi blant annet gjennom at 23 kommuner nå er BTI/BTS kommuner. BTI/BTS er en samhandlingsmodell som skal kvalitetssikre helhetlig og koordinert innsats. BTI bidrar til tidlig innsats, samordning og medvirkning. Modellen gir en oversikt over handlingsforløp, og kan bidra til å rette opp svikt i samhandling mellom tjenester både på lokalt, regionalt og statlig nivå. 9 kommuner deltar i Tidlig inn som er et tilbud om opplæring i gode verktøy og metoder innen tidlig intervensjon der det blant annet gis opplæring knyttet til tverrsektoriell samhandling i oppfølgingen – begge disse i regi av KoRus. 15 kommuner deltar i KS sitt oppvekstprogram ABSOLUTT der 0-24 er en av grunnpilarene i programmet, og 34 av kommunene i Trøndelag deltar i Program for folkehelse der viktige mål er på hindre utenforskap ved å fremme tilhørighet, deltakelse og aktivitet i lokalsamfunnet. 4 kommuner deltar i Pilot for programfinansiering 0-24.

Statsforvalteren i Trøndelag samarbeider tett med aktuelle regionale aktører i disse store satsingene – både for å synliggjøre at vi understøtte disse satsingene og ved å ta vår koordineringsrolle på alvor.

Vår vurdering av hovedutfordringen når kommunene ses under et

Vår samlede vurdering er at kommunene har god kunnskap om risikofaktorer og betydningen av å samordne tjenestetilbudet til utsatte barn, unge og familier. Det er likevel utfordrende å finne gode måter å organisere arbeidet på og sette i verk tiltak som gir ønsket effekt. Mange kommuner deltar i mange satsinger og det er viktig at kommunene har kapasitet til å håndtere dette og se de ulike satsingene i sammenheng. Skal kommunene lykkes i arbeidet er det viktig at det på både nasjonalt og regionalt nivå legges til rette for god samordning, både i styringssignaler og strategier som understøtter målsetningen. Det er viktig at nasjonalt og regionalt nivå er koordinert og helhetlig.

Embetsinnsats på området og vurdering av effekten/resultatet av arbeidet

Statsforvalteren i Trøndelag har særlig oppmerksomhet på utsatte barn, unge og deres familier som har behov for et samordnet tjenestetilbud. Vi jobber målrettet med å bidra til at kommunene ser de ulike satsinger i sammenheng og kompetanseheving, dette både gjennom det interne og regionale arbeidet. Vi har i 2021 hatt et spesielt fokus på:

Barnevernreformen (Oppvekstreformen)

Statsforvalteren har i 2021 hatt regelmessig kontakt og systematisk samarbeid med Bufetat region Midt Norge og KS for å koordinere kommunikasjonen med kommunene om det reformforberedende arbeidet. Vi har i samarbeid med Bufetat og KS blant annet gjennomført: Barnevernreformen - hva innebærer det og hva er ideologien bak? Webinar 9.3.2021 Barnevernreformen - de økonomiske rammebetingelsene. Webinar 16.6.2021 Målgruppe for

webinarene har vært administrativ og politisk ledelse i kommunene, økonomiledere, barnevernledere, kommuneledere/enhetsledere med ansvar innen oppvekst og helseområdet. I tillegg ble det sendt ut en questback for å kartlegge kommunenes behov for ytterligere bistand og informasjon. Statsforvalteren fulgte opp dette med et brev hvor kommunene ble bedt om å henvende seg med beskrivelse av sitt behov for bistand. Vi har erfart at kommunene har opplevd det utfordrende å vite hva de skal forberede seg på, og hvordan. Uklarheter rundt økonomi og fremtidige rammer har vært noe av det som har bidratt til dette. Statsforvalteren har satt barnevernreformen som tema i alle møter med kommunene hvor barnevernet har vært tema. I tillegg er barnevernreformen satt opp som tema i sektormøter eksempelvis rettet mot NAV-lederne, barnehagemyndighet, samt offentlige og private skoleeiere i fylket. Reformen har også vært fast tema i embetsledelsens kommunemøter. Behovet for informasjon om reformens intensjon og konsekvenser har vært stort, og det er i løpet av året gjennomført mange både digitale møter og fysiske møter. Målgruppene har vært ulike, både administrativ og politisk ledelse i kommunene, men også faggrupper som skoleledere, helsesøstre, politi m.v. Aktiviteten og etterspørselen etter dette har i 2021 krevd betydelige ressurser hos Statsforvalteren. Bare siste tertial har det vært i overkant av 20 innlegg om barnevernreformen til ulike målgrupper. Statsforvalteren vil særlig bemerke de spørsmål og utfordringer som har kommet fra de kommuner som inngår i et interkommunalt samarbeid om barnevern. Kommunenes økte ansvar for og styring med barneverntjenesten, økte ansvar for forebygging og tidlig innsats, i tillegg til kommunenes plikt til utarbeidelse av plan for forebyggende arbeid, gjør at flere kommuner stiller spørsmål om hvordan dette best løses og avtales i interkommunale løsninger.

"Jeg vet" og "Snakke sammen"

- Vi har jobbet med å gjøre de voldsforebyggende verktøyene «Jeg vet» og «Snakke sammen» kjent ved å gjennomføre digitale dialogmøter og kurslederkurs for kommunene i Trøndelag i samarbeid med RVTS, samt gjennomført en digital konferanse i samarbeid med embetene i Nordland, Troms og Finnmark. Gjennom dialogmøtene har vi fått en oversikt over status og kompetansebehov i det voldsforebyggende arbeidet i kommunene. Verktøyene er viktige læringsressurser både for å gi barn og unge kunnskap om kropp og egne grenser, samt å samtale med barn ved mistanke om vold og/eller overgrep.

Barn i lavinntektsfamilier

Statsforvalteren har jobbet aktivt med barnefattigdom blant annet gjennom vår satsing på barneperspektivet i NAV, der vi i 2021 hadde et tverrfaglig team på tvers av Statsforvalter og NAV Fylke, og som har vært linket opp mot 0 - 24 arbeidet i embetet. Teamet har fra høsten 2020 jobbet med et opplæringsløp for å styrke grunn- og dybdekunnskapen for NAV-kontorenes arbeidet med utsatte barn og ungdom. Kompetansehevingen startet i 2021 ved at vi arrangerte et «basiskurs» for alle med brukerkontakt i NAV, uavhengig av om de arbeider på statlig eller kommunal side. Kompetansehevingen vil fortsette i 2022 ved at vi lager en kursrekke med dybdekompetanse. Her vil også helhetlige og koordinerte tjenester samt erfaringsutveksling mellom kommuner bli viktig. Statsforvalteren har ellers løpende og gjentatt fremmet kunnskap om barnefattigdom og lavinntekt i dialog med kommunenes ledelse, NAV-ledere og samarbeidspartnere, samt som en del av andre kompetansehevingstiltak og i råd og veiledning rettet mot NAV-kontor. Barneperspektivet er på ulike måter gjennomgående tema i våre innlegg i NAV Trøndelag sine månedlige NAV-ledermøter. Barneperspektivet er også sentralt i vårt rettssikkerhetsarbeid og i forvaltningen av tilskudd til utvikling av de sosiale tjenestene i NAV-kontoret. Flere av kommunene i Trøndelag har tilskudd til tiltak for barnefamilier. Barneperspektivet, herunder tall på barnefattigdom i den enkelte kommune, er et av indikatorene i "Tjenestebarmometer for sosiale tjenester". Kommunens arbeid med barnefattigdom, herunder også arbeid med utsatt ungdom, er tema på våre dialogmøter med kommunene, der kommunens ledelse deltar. Vi bruker Husbankens boligsosiale monitor som en del av dette arbeidet. Statsforvalteren vurderer at informasjon, dialog, erfaringsutveksling og fokus i rettssikkerhetsarbeidet er gode virkemidler for å oppnå økt kunnskap og et bedre tjenestetilbud for barn og unge i familier med lavinntekt. Vi ser i vår dialog med ledere og ansatte i NAV-kontorene at de er mer opptatt av og bevisste på barneperspektivet enn tidligere. Vi ser frem til iverksettelse av kompetanseløpet som er planlagt i 2022.

Oppfølging av utsatt ungdom i NAV

Vi viser til særreportering under tildelingsbrevet 7.3.1.4.

Nasjonal faglig retningslinje for tidlig oppdagelse av utsatte barn og unge og Nasjonal faglig retningslinje for svangerskapsomsorg

Både i 2020 og 2021 har vi gjort kjent Nasjonal faglig retningslinje for tidlig oppdagelse av utsatte barn og unge; både i møte med kommunenes øverste ledelse og i møter med ulike enhetsledere og faggrupper i kommunene. Retningslinjen ses i sammenheng med Nasjonal faglig retningslinje for svangerskapsomsorg og anbefaling om tidlig livstilsamtale, som ivaretar oppdagelse av risiko og iverksettelse av helsefremmende tiltak før fødsel.

Vi har arrangert webinar for ansatte og ledelse i helsestasjon- og skolehelsetjeneste som et bidrag til å styrke kvalitet, kompetanse og kapasitet i de kommunale helse og omsorgstjenestene. Gjennom ulike presentasjoner av nye nasjonalfaglige råd, retningslinjer og verktøy ble det understreket at helsestasjon og skolehelsetjenesten har en særlig viktig rolle i å bidra til tidlig innsats i et helhetlig og samordnet tjenestetilbud. I sammenheng med presentasjon av «Nasjonale faglige retningslinjen for tidlig oppdagelse av utsatte barn og unge», delte en kommune fra sitt prosjekt «Alle skal med» og kommunene fikk anledning til å utveksle erfaringer.

Barn som pårørende

I samarbeid med KoRus har vi gjennomført et webinar for å styrke «Barn som pårørende-arbeidet» i kommunene, hvor kommunene også ble invitert til å delta i et eget nettverk for å styrke kommunene i implementeringen av dette arbeidet.

Psykisk helsehjelp

Vi får tilbakemeldinger fra kommunene om at samarbeidet mellom 1. og 2. linjen om tjenester til barn og unge med behov for psykisk helsehjelp kan være krevende. Vi har over tid jobbet med dette utfordringsbildet og blant annet hørt erfaringer fra arbeidet i Helse Fonna. Helse Nord-Trøndelag har etablert en arbeidsgruppe for å få et styrket tjenestetilbud (lavterskel) og et bedre samarbeid om barn og unge med behov for et sammensatt tjenestetilbud som

Statsforvalteren deltar i.

Barneperspektivet i NAV

I de overordnede prioriteringer for 2021 skal det systematisk sørges for at barneperspektivet ivaretas i NAV-kontor. Statsforvalteren i Trøndelag har arbeidet på ulike arenaer for å ivareta barn- og ungeperspektivet i NAV-kontoret, hvor helhetlige og koordinerte tjenester til barn, unge og familier har vært et gjennomgangstema.

Barn og unges situasjon er vektlagt i kommunedialogen og i møter med NAV-ledere. Ved forvaltning av tilskudd til utvikling av de sosiale tjenester har vi gitt tydelige føringer om at barneperspektivet skal ivaretas, både i forvaltning av sosialtjenesteloven og i samarbeid med andre aktuelle instanser.

I de kompetansehevende tiltak som er gjennomført ut mot NAV-kontor i 2021, har helhetlige og koordinerte tjenester ovenfor barn og unge, vært et gjennomgangstema. Oppvekstreformen og barnekonvensjonen har vært tema i NAV-ledermøte.

Ivaretagelse av barneperspektivet i kommunenes forvaltning av sosialtjenesteloven har vært tema i vår opplæringsrekke, «fredagspraten». Vi har endret vår vedtaksmal for behandling av klagesaker slik at barns rettigheter etter Barnekonvensjonen blir ivare tatt.

Skjønnsmidler

Statsforvalteren i Trøndelag har over tid prioritert, i samråd med kommunene, skjønnsmidler til fellesløft for bedre samordning av tjenestetilbudet til utsatte barn, unge og familier. Vi følger prosjektene og ser at midlene stimulerer kommunene til å utforske nye og bedre måter å samhandle og samordne tjenestetilbudene på.

Pilot for programfinansiering 0-24

Trøndelag er et av fire fylker som deltar i Pilot for programfinansiering 0-24. De fire pilotkommunene jobber systematisk med å utvikle det samordne tjenestetilbudet til utsatte barn, unge og deres familier. Våren 2021 inngikk vi avtale med Price Waterhouse Coopers om prosjektlederkurs som ble gjennomført høsten 2021, og vi har inngått avtale med Nordlandsforskning om bistand til pilotkommunene om kompetanseheving og evalueringsstøtte. Gjennom piloten ser vi at kompetansen om tverrfaglig samhandling øker og at tiltakene gir effekt i målgruppen (gjennom for eksempel familier som har blitt fanget opp og får hjelp ut fra behov, deltakelse i fritidsaktiviteter, i krevende saker der hjelpere går sammen med ungdommen for å finne gode løsninger).

Vi erfarer at oppmerksomheten Statsforvalteren over tid har hatt på viktigheten av et godt samordnet tjenestetilbud til utsatte barn, unge og deres familier, blant annet gjennom 0-24 satsingen, har bidratt til at flere kommuner både setter i gang prosjekt, deltar i kompetansehevingstilbud og organiserer virksomheten med mål om et godt samordnet tjenestetilbud til utsatte barn, unge og deres familier. Det tverrfaglige perspektivet vi har hatt i de overnevnte innsatsene på området vurderer vi har hatt effekt for å nå resultatmålet.

Hvordan Covid-situasjonen har påvirket samordning av tjenestetilbudet i kommunene i 2021

Godt tverrsektorielt samarbeid er viktig og særlig under pandemien, både for å fange opp barn og unge som har eller får behov for hjelp, og for å gi samordnet hjelp til disse. For at utsatte barn og unge skal fanges opp tidlig og få samordnet hjelp, er det viktig at tjenestene i kommunene utvikler kompetanse slik at de sammen kan bidra til et godt og samordnet tjenestetilbud. I Trøndelag har vi siden iverksettelsen av de smittereduserende tiltakene vært opptatt av hverdagen til barn og unge, og spesielt utsatte barn, unge og deres familier. Vi har fulgt kommunene tett både gjennom rapportering og i møter. Vi har i løpet av de siste to årene blant annet sett med bekymring på det økte antall bekymringsmeldinger til barnevernet, bortfall av tilbud om spesialpedagogisk hjelp og undervisning, og periodevis stengte dører til mange av de viktige støttespillerne i barn og unges liv. Det har vært behov for å tydelig formidle til sektor både hvilke rettigheter barn og unge har, hvilke betydning tjenestene har for barn og unge i sårbare situasjoner og hvilke forventninger vi har til tilbudet som gis barn og unge også under en pågående pandemi. Vi erfarer at kommunene er svært opptatt av dette, at mange av tjenestetilbudene relativt raskt åpnet opp og at kommunene har en spesiell oppmerksomhet rundt å kunne gi utsatte barn og unge gode tjenestetilbud. Vi får tilbakemelding fra kommunene om at det tverrfaglige samarbeidet som er etablert for å løse utfordringene som følger av pandemien, har vært avgjørende og vi får tilbakemelding om at Statsforvalterens tette oppfølging har vært viktig.

Statsforvalteren sin samordningsrolle og vurdering av effekten av denne

Statsforvalteren i Trøndelag er pådriveren for et godt samarbeid og koordinert innsats mellom relevante regionale aktører på velferdsområdet. Dette gjør vi i hovedsak gjennom to regionale nettverk.

1. Kompetansesentemettverket består av RKBU, RVTS, KoRus, Statped (deltar ikke fra 2022), NAPHA, KBT, SIFER, KS, fylkeskommunen og Statsforvalteren. Nettverket møtes to ganger i året for informasjonsutveksling og strategisk planlegging av felles innsatser. Det foreligger en samarbeidsavtale, og i 2021 er det utarbeidet en samarbeidsrutine som kan benyttes når det er avdekket behov for faglig bistand i kommunene. Nettverket har nedsatt arbeidsgrupper, en for rus og psykisk helse voksne, og en for barn og unge. Barn og ungegruppen har blant annet utarbeidet en samlet oversikt over de ulike aktørenes innsatser, prosjekter og tilskudd i kommuner i Trøndelag for å sikre at alle kjenner til hverandres oppdrag og innsatser. Videre har vi jobbet med å samordne felles oppdrag og satsinger ut mot kommunene med det formål å samarbeide aktivt i vår dialog og arbeid ut mot kommunene.
2. Velferdsnettverket består av UDI, politiet, Kriminalomsorgen, Husbanken, NAV, fylkeskommunen, KS, Bufetat og Statsforvalteren. Nettverket møtes to ganger per år for informasjonsutveksling rundt strategier og innsatsområder, etablere et felles kunnskapsgrunnlag om utfordringsbildet i fylket og samordne felles oppdrag. I 2021 har nettverket hatt et spesielt fokus på felles innsats mot vold og overgrep og felles innsats for barn i bolig.

I tillegg har vi et godt samarbeid med enkeltaktører gjennom for eksempel KS sitt oppvekstprogram ABSOLUTT, fylkeskommunens program for folkehelse og Husbanken om boligsosialt arbeid og barnefattigdom.

Vi erfarer at samordningsrollen Statsforvalteren har er viktig. Gjennom faste møtepunkter sikrer vi god kjennskap til velferdsaktørenes oppdrag og innsatsområder, vi har et felles kunnskapsgrunnlag om tilstanden i fylket, vi kan identifisere områder der vi kan understøtte hverandres arbeid og på en god måte og forankre arbeidet på tvers av regionale aktører. De aktørene vi samhandler med på regionalt nivå, både gjennom de formaliserte nettverkene og på andre områder, erfarer vi er viktige bidragsyttere til at vi fremstår mer enhetlig overfor kommunene, er mer treffsikker på tiltakene som iverksettes og at bedre regional samordning bidrar til bedre kommunal samordning.

God kompetanse om utsatte barn og unge i kommunene (fra kapittel 3.2.1.1.2.1 i TB)

Rapportere på

God kompetanse om utsatte barn og unge i kommunene

Kommunenes kompetanse om utsatte barn, unge og deres familier som grunnlag for et helhetlig og samordnet tjenestetilbud

Vi har over tid kartlagt de ulike kompetansehevingstiltakene som tilbys kommunene fra de ulike regionale aktørene på velferdsområdet samt midler som er tildelt til ulike prosjekt om oppvekstvilkår for barn og unge. Dette gir oss en god oversikt over hvilke kommuner som deltar i ulike tiltak, og hvilke kommuner som bør prioriteres fremover. Vi har gjennomført dialogmøter med noen av kommunene for å kartlegge hvilke kompetansebehov kommunene har. Tilbakemeldingene fra deltakerkommunene er at de ikke har god nok oversikt over hva som finnes av tilbud, og at de heller ikke vet hva de kan forvente av de ulike aktørene. Det kan se ut som det pr. i dag er for tilfeldig hva som velges. De faglige tilbudene er gode og nødvendige, men kommunene er ikke kjent med alle mulighetene for å få hjelp og hvem som kan bidra med hva. Det er således en utfordring både å skjønne hva en har bruk for – og hvordan man skal samhandle. Samhandlingen påvirkes både av profesjonelle og personlige relasjoner.

Gjennom dialogen med pilot- og skjønnsmiddelkommunene melder kommunene om behov for økt felles kompetanse og forståelse for tverrfaglig samhandling. Samtidig opplever vi en stor vilje i kommunene til å utvikle og teste ut tiltak og modeller som bidrar til bedre samhandling og økt mestring for målgruppen, men erkjenner at implementering og bygging av varig kapasitet i kommunene er tidkrevende i store tverrsektorielle satsinger som involverer politikere, flere ledere og svært mange ansatte. Vi har forhåpninger om at andre kommuner kan ha nytte av erfaringene fra pilotprosjektene, samt at aktuelle departement og direktorat inkluderer erfaringene fra programfinansiering som virkemiddel for å en effektiv og treffsikker tilskudspraksis.

Oppvekstreformen, sammen med øvrige nasjonale satsinger, utfordrer kommunene til en styrket vektlegging av forebygging, tidlig innsats og sammenhengende tjenester i kommunene – både gjennom systematisk planarbeid og tjenesteutvikling. Når det i tillegg kommer parallelle og delvis overlappende satsinger som berører samme målgruppe, oppleves dette overveldende for kommunene – og de etterspør hjelp, råd og veiledning i dette arbeidet.

Som i ledd i å styrke kommunenes kompetanse i tverrsektorielt utviklingsarbeid for barn og unge, ble kommunene invitert til å delta i et prosess- og prosjektlederkurs initiert av oss, hvor de også kunne få veiledning mellom samlingene. Kurset hadde 30 deltakere fra 15 kommuner. Vi ser et behov for at kommunene sikres kompetanse i utviklingsarbeid, særlig på barn og unge-feltet hvor det kreves et tett samarbeid med mange aktører på tvers av flere sektorer (helse, oppvekst, kultur, frivilligheten, mv).

Konkretisering av kommunenes behov for kompetanseutvikling på dette området

Vi ser at det fortsatt er et behov for kompetanseutvikling på området. Kommunene er av ulik størrelse og organisering. Vi vurderer at det fortsatt er et behov for kompetanseutvikling i både å fremskaffe et godt kunnskapsgrunnlag om tilstandsbildet i kommunen, analysekompetanse, forankring og implementering fra prosjekt til varig drift. Kompetansehevingen må hensynta både den faglige utvikling på området og erfaringsdeling i praksisfeltet om hva som faktisk gir effekt for målgruppen.

Videre mener vi at det er behov for økt kunnskap og kompetanse om Barnekonvensjonen og barns rettigheter, spesielt barnets rett til medvirkning både på gruppe- og individnivå, slik at tjenestetilbudet utvikles i tråd med brukernes behov. Det er også behov for kompetanseheving i barnets beste-vurderinger samt barnerettighetsvurderinger i all saksbehandling som omhandler barn og unge for å sikre felles forståelse og lik praksis – både i dialog, veiledning og klagesaksbehandling.

Statsforvalterens samordningsrolle

Statsforvalteren i Trøndelag er pådriver for et godt samarbeid og koordinert innsats mellom relevante regionale aktører på velferdsområdet (se pkt. 3.2.1.1).

Vi viser til embetets innsatser på områder som bidrar til et samordnet tjenestetilbud til utsatte barn, unge og deres familier (se pkt. 3.2.1.1) og mener at de ulike tiltakene har bidratt til at kommunene har god kompetanse om utsatte barn og unge som kan danne grunnlag for et helhetlig og samordnet tjenestetilbud.

3.1.2.2 Den offentlige boligsosiale innsatsen skal være helhetlig og effektiv

Det boligsosiale arbeidet i Trøndelag er forankret i fylkets Velferdsnettverk. Velferdsnettverket består av lederne for alle velferdsetatene i regionen. Statsforvalteren i Trøndelag erfarer at forankringen i Velferdsnettverket gir effekt på operativt nivå. Det konkrete arbeidet inn mot kommunene er organisert inn mot den nasjonale strategiens prioriterte innsatsområder:

- «Ingen skal være bostedsløse» - MUST Trøndelag

- «Barn og unge skal ha gode boforhold» - Trygge hjem Trøndelag
- Personer med nedsatt funksjonsevne
- Samarbeid om investeringstilskudd
- Samarbeid om universell utforming og planlegging for aldersvennlige lokalsamfunn

Målsettingen er å sikre et helhetlig samarbeid mellom regional stat, og at tiltakene i strategien skal iverksettes i kommunene.

Statsforvalteren har en samarbeidsavtale med Husbanken Midt-Norge som er forankret på embets- og direktørnivå. Avtalen ble revidert i 2021 og knyttet opp mot den nye strategien. Sentralt i samarbeidet er den «Nasjonale strategien for den sosiale boligpolitikken (2021-2024)», der de boligsosiale virkemidlene skal sees i sammenheng. På operativt nivå er det utarbeidet en handlingsplan som beskriver aktuelle tiltak det samarbeides om. Handlingsplanen rulleres årlig.

Det er nedsatt operative arbeidsgrupper bestående av regionale aktører for de to overnevnte tiltakene. Høsten 2020 ble det utarbeidet nye mandat for arbeidsgruppene, som også tok høyde for Nasjonal strategi for den sosiale boligpolitikken som gjelder fra 2021 - 2024. Arbeidet i gruppene legger til rette for at kommunene skal kunne møte statlige aktører samlet i arbeidet med de ulike tiltakene.

For utfyllende opplysninger og vurdering av den samlede innsatsen for å skape helhet og sammenheng i det boligsosiale arbeidet vises til rapporteringspunkt 3.2.1.2.1.1

Alle trenger et trygt hjem (2021 - 2024) (fra kapittel 3.2.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Helhetlig samarbeid mellom stat og kommune om de tre prioriterte innsatsområdene i Alle trenger et trygt hjem (2021 – 2024).

MUST - Muligheter og utfordringer i samarbeid på tvers

MUST Trøndelag er vår tverrfaglige satsning rettet mot bostedsløse/mennesker med ROP-lidelser.

Arbeidet har pågått noen år, men er videreført i 2021 under den nye strategien. Aktører i samarbeidet er ut over Statsforvalteren og Husbanken også NAV Trøndelag, kompetansesentra som NAPHA og KoRus, samt spesialisthelsetjenesten og brukerorganisasjonene RIO og Mental Helse.

Jobbing med to målsetninger videreføres også i 2021:

1. Mennesker med ROP-lidelser bor i en egnet bolig og mestrer sin bo- og livssituasjon.
2. Helhetlige og tverrfaglige tjenesteforløp med utgangspunkt i tjenestemottakerens behov sikres.

I 2021 har det vært 4 kommuner som har deltatt i MUST-prosjektet, ytterligere 2 kommuner har deltatt i nettverkssamling. Deltakerkommunene jobber med konkrete prosjektplaner koblet opp mot satsningens målsetninger i egen organisasjon. Prosjektkommunene følges opp av den tverretatlige arbeidsgruppen. Det er gjennomført nettverkssamlinger og workshops for erfaringsutveksling på tvers. Arbeidet videreføres i 2022 med målsetning om å rekruttere ytterligere kommuner inn i satsningen, og med et ønske om å bidra til å spre erfaringer fra prosjektet videre ut i fylket.

Trygge hjem Trøndelag

Vår statlige arbeidsgruppe som jobber med barnefamilier - "Trygge hjem Trøndelag" - består av representanter fra NAV Trøndelag, Trøndelag fylkeskommune, Husbanken og Statsforvalteren i Trøndelag.

Hovedmål for satsingen er helhetlig tjenestetilbud og tverrfaglig oppfølging med utgangspunkt i den enkelte families behov.

- Helhetlig tjenestetilbud og tverrfaglig oppfølging med utgangspunkt i den enkelte families behov sikres (herunder brukervedvirkning).
- Vanskeligstilte barnefamilier med eierpotensialet får oppfølging og støtte til å etablere seg i eid bolig.
- Vanskeligstilte barnefamilier som ikke har mulighet til å eie egen bolig får tilbud om en trygg og egnet utleiebolig i et godt bomiljø.

Arbeidet med "Trygge hjem Trøndelag" er en videreføring av tidligere arbeid rettet mot barnefamilier. Da "Bolig for velferd" ble avsluttet ble det arrangert en erfaringskonferanse, der det samtidig ble orientert om den nye satsningen "Trygge hjem Trøndelag". I april 2021 ble det i tillegg arrangert informasjonsmøte om den nye satsningen der alle kommuner i Trøndelag ble invitert.

Blant tema på samlingen var:

- Hva skal til for å lykkes med å sikre et helhetlig tjenestetilbud og tverrfaglig oppfølging med utgangspunkt i den enkelte families behov?/ved Molde kommune
- Hvordan lykkes med et avgrenset prosjekt? Fra plan til praksis! /ved NTNU/Studio Apertura.
- Modell for gjennomføring
- Blikk fra brukere/brukerorganisasjon - Forandringsfabrikken

Etter dette har arbeidsgruppen arbeidet videre med å rekruttere nye kommuner inn i nettverket. Arbeidsgruppen har drevet oppfølging av de kommunene som deltar i satsingen digitalt gjennom hele 2021.

Arbeidsgruppen har vært opptatt av å få til en bredere deltagelse i den enkelte kommune, da vi ser at det er en forutsetning for å drive effektivt

boligsosialt arbeid i den enkelte kommune at flere kommunale aktører er involvert. Vi har også vært opptatt av forankring i kommunenes ledelse for å sikre kommunalt eierskap til prosjektet. Vi har lyktes med dette, og det er nå flere aktører fra hver kommune som deltar i arbeidet.

Kommunene som deltar i "Trygge hjem Trøndelag" skal utarbeide en egen prosjektplan. Arbeidsgruppen har oppfølgingsmøter med den enkelte deltakerkommune, der det gis råd og veiledning om hvordan de kan komme videre i sitt arbeid. På grunn av pandemien har oppfølging av den enkelte kommune vært gjort på teams.

Det er besluttet å løpende ta inn nye kommuner i satsingen, slik at også kommuner som er i startgropen med å drive boligsosialt arbeid kan lære av kommuner som har kommet lengre i sitt arbeid. På kommende nettverkssamling som arrangeres den 11.02.2022, er 11 kommuner representert.

Personer med nedsatt funksjonsevne

I 2021 startet arbeidet med innsatsområdet «Personer med nedsatt funksjonsevne skal på lik linje med andre kunne velge hvor og hvordan de bor». Husbanken har en koordinerende rolle for arbeidsgruppen som består av Husbanken, Statsforvalteren og representant fra NAKU – Nasjonalt kompetansemiljø om utviklingshemming.

Målet for arbeidet er:

Tilrettelegge og etablere arbeidsprosesser og modeller for at personer med nedsatt funksjonsevne skal kunne eie sin egen bolig. Mennesker med nedsatt funksjonsevne skal ha anledning til å velge bosted og hvor og hvem de vil bo sammen med. Tiltaket skal øke gruppen og kommuners kunnskap om statens og kommunens virkemidler og mulighetsrom, samt resultere i flere valg når det gjelder boligetablering for mennesker med nedsatt funksjonsevne.

Det planlegges en oppstartkonferanse hvor alle kommuner inviteres, og deretter et nettverk for kommuner som velger å jobbe aktivt med satsningen i Trøndelag.

Samarbeid om universell utforming og planlegging for aldersvennlige lokalsamfunn

Den tverretattlige arbeidsgruppen «Trøndelag for alle» bestående av representanter fra Statsforvalter, Fylkeskommune, Husbanken, KS, NAV Hjelpemiddelsentral og brukerrepresentanter fra fylkets eldreråd og rådet for likestilling av mennesker med nedsatt funksjonsevne samarbeider om å fremme universell utforming og aldersvennlige samfunn i Trøndelag. Gruppen jobber ved å løfte frem områdene i fora de deltar, og arrangere fagsamlinger for kommunene. I 2021 har gruppen planlagt konferansen «Universell utforming og tilrettelegging av bolig» hvor ny handlingsplan for universell utforming, gode eksempler fra kommuner, prosjektarbeid, NAV hjelpemiddelsentral, Husbankens virkemidler og boliger til eldre var tema. På grunn av covid ble gjennomføring utsatt fra desember 2021 til februar 2022. Arbeidet er koblet tett på arbeidet med kvalitetsreformen for eldre, Leve hele livet.

Vurdering av samarbeidet

Etter vårt syn fungerer samarbeidet rundt strategien godt, og på en måte som sikrer en samordnet stat på det boligsosiale området. Arbeidsgruppene arbeider med en stemme utad, og faste fora for ledermøter på direktør- og mellomledernivå mellom Husbanken og Statsforvalteren bidrar til å sikre informasjonsflyt og arena for løpende forankring av arbeidet på operativt nivå samt for nødvendige avklaringer og beslutninger. I tillegg er arbeidet med "Trygge hjem Trøndelag" og "MUST" forankret i Velferdsnettverket, noe som sikrer kjennskap og eierskap til arbeidet på tvers av de statlige etatene i fylket. Vi vurderer at dette samlet sett gjør dialogen ut mot kommunene helhetlig og effektiv. Vi ser også at innsatsen gir effekt ute i prosjektkommunene, selv om fremgangen i de enkelte kommuner varierer en del.

Statsforvalteren bidrar som pådriver for samordning, både gjennom vår fasilitering av Velferdsnettverket i fylket og ledermøter på direktør- og mellomledernivå. Vi bruker ulike arena vi har på leder- og medarbeidernivå til å fremme det boligsosiale arbeidet overfor kommunene. Ut over dette er vi en sentral aktør i det operative arbeidet i de enkelte arbeidsgrupper, der vi også drar nytte av den kunnskap og det kontaktnett vi har ut mot kommunene gjennom vårt arbeid med områdeovervåking, rettssikkerhetsarbeid, tilskudd- og utviklingsarbeid, ROS-arbeid, kommunedialog mm.

Statsforvalterens eget forbedringspotensiale:

Vi ser at vi i enda sterkere grad kan bidra til mer direkte dialog med kommunene om det boligsosiale arbeidet, herunder bruk av plan som verktøy i dette arbeidet. Vi ser også at vi i enda større grad kan bidra til å spre erfaringer fra arbeid i prosjektkommunene ut i hele fylket. Denne type aktivitet må derfor vurderes gjennomført i økt grad i 2022.

Andre aktører:

Kommunene er den viktigste aktørene i det boligsosiale arbeidet, og vi ser at fremdriften i de ulike prosjektkommunene er noe ulik. Husbanken er en sentral aktør, og kommunene får god veiledning om de virkemidler Husbanken har tilgang til. Statsforvalteren i Trøndelag har et formalisert og godt samarbeid med Husbanken. Dette vil bli videreført og videreutviklet i 2022. Ut over det vurderes det å være en suksessfaktor at arbeidet med innsatsområdene er så bredt forankret både på strategisk og operativt nivå i fylket.

3.1.2.3 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring

Vi jobber systematisk med samordning av statlige tilsyn. Samarbeidet med andre statlige tilsynsmyndigheter og sekretariatene for kontrollutvalg fungerer godt. Vi har etablert rutiner slik at vi kan legge planer for tilsyn på et tidligere tidspunkt. Det er likevel to områder for forbedring vi vil trekke fram.

- Tilsynskalenderen må bli et enklere og bedre styringsverktøy. Det er viktig at at det løpende blir jobbet med forbedringer og oppretting av feil i tilsynskalenderen.

- Vi har hatt en intern målsetting om å jobbe videre med lærende tilsyn på tvers av fagområder i embetet. Arbeidet måtte delvis settes på vent både i 2020 og 2021 på grunn av korona, men dette er fortsatt et satsingsområde for oss i 2022.

Den samlede tilsynsbelastningen for den enkelte kommune skal ikke være for stor. (fra kapittel 3.2.1.3.1.1 i TB)**Rapportere på**

Den samlede tilsynsbelastningen for den enkelte kommune skal ikke være for stor.

Statsforvalteren i Trøndelag har et internt tilsynsforum med representanter fra våre ulike avdelinger som jobber med samordning og utvikling av tilsyn. 1. desember 2020 ble det avholdt møte med andre statlige tilsynsaktører og kontrollutvalgssekretariatene for å samordne og koordinere tilsynsaktiviteten rettet mot kommunene for 2021. Kommunene fikk oversikt over planlagte tilsyn i etterkant av møtet, men frist for tilbakemelding innen 1. februar.

Vi har etablert rutiner slik at planene for tilsyn fra og med 2021 skulle komme på plass på et tidligere tidspunkt.

Vi har nå i flere år brukt den nasjonale tilsynskalenderen. Vår erfaring er at det fortsatt er mye tekniske utfordringer med tilsynskalenderen. Vi ser behov for at det settes av ressurser for å rette opp feil og mangler i tilsynskalenderen.

Gjennom samordning med andre tilsynsmyndigheter (Arkivverket, Mattilsynet, Kartverket og Arbeidstilsynet) vurderte vi at det ikke var utfordringer ved at enkeltkommuner fikk stor tilsynsbelastning i 2021. Statsforvalteren flyttet likevel tidspunkt for noen tilsyn slik at tilsyn ikke skulle pågå i samme tidsperiode. Ingen kommuner meldte tilbake om høy samlet tilsynsbelastning, men vi flyttet tidspunkt for noen tilsyn etter tilbakemelding fra kommunen.

På grunn av korona ble det også i 2021 gjennomført noe færre tilsyn enn planlagt. Mange tilsyn ble gjennomført med bruk av digitale møter eller annen tilsynsmetodikk. Eksempler på dette er økt bruk av egenmeldingstilsyn eller dokumenttilsyn. Vi har hatt dialog med kommunene og lagt stor vekt på deres egen vurdering av kapasitet.

Tilsyn mot kommunen innrettes slik at statsforvalterens ressurser benyttes effektivt (fra kapittel 3.2.1.3.2.1 i TB)**Rapportere på**

Tilsyn mot kommunen innrettes slik at statsforvalterens ressurser benyttes effektivt.

Statsforvalteren har i mange år samordnet statlige tilsyn og kommunal egenkontroll. Sekretariatene for kontrollutvalg deltok på koordineringsmøte for tilsyn i desember 2020 (for å planlegge tilsyn for 2021).

Statsforvalteren holdt et innlegg i en konferanse for kontrollutvalgene i Fjell 6. september 2021. Tema for innlegget var samordning av tilsyn.

Kontrollutvalgssekretariatene har tatt i bruk tilsynskalenderen for registrering av forvaltningsrevisjoner, men det har også på dette området vært tekniske utfordringer slik at den ikke har gitt en fullgod oversikt over planlagte og gjennomførte forvaltningsrevisjoner. Samordner hos Statsforvalteren har fulgt med på nettsidene til revisjonsselskapene i tillegg, slik at vi løpende har hatt oversikt over nye publiserte forvaltningsrevisjonsrapporter som er relevant for tilsynsarbeidet vårt.

I 2021 har vi ikke eksempler hvor vi ikke har gjennomførte tilsyn eller utsatt tilsyn på grunn av nylig gjennomført forvaltningsrevisjon.

Vi brukte også i 2021 den nasjonale tilsynskalenderen i planlegging og samordning av tilsyn. Vi samordnet våre tilsyn med Arkivverket, Arbeidstilsynet, Kartverket og Mattilsynet, og hvor vi forsøkte å unngå at kommuner fikk planlagt mange tilsyn i samme tidsperiode.

Kommunene ble oppfordret til å søke rolle i tilsynskalenderen. Vi sendte også over en samlet oversikt over planlagte tilsyn til alle kommunene per e-post i januar 2021. Kommunene fikk da anledning til å melde tilbake om tidspunkt for tilsyn og om samlet plan for tilsyn. Ingen kommuner meldte tilbake om utfordringer knyttet til dette.

Tilsyn fører til læring og forbedring i kommunen. (fra kapittel 3.2.1.3.3.1 i TB)**Rapportere på**

Tilsyn fører til læring og forbedring i kommunen.

Vi vurderer at våre avdelinger som gjennomfører tilsyn jobber systematisk med å bidra til læring i forbindelse med tilsynsarbeid.

Vi har hatt en intern målsetting om å jobbe videre med lærende tilsyn på tvers av fagområder i embetet. Embetets tilsynsforum har delt erfaringer med tilsyn, spesielt av gjennomføring av digitale tilsyn tema i flere møter i tilsynsforum i 2021. Både i 2020 og 2021 var det planer om at vi skulle ha en felles fagdag om lærende tilsyn for alle i embetet som jobber med tilsyn, men på grunn av korona har dette blitt satt på vent.

Under gis en nærmere beskrivelse av hvordan vi fremmer læring og forbedring i tilknytning til tilsynsarbeid innenfor våre ulike fagområder.

Helse- og omsorgsavdelingen har i 2021 i liten grad kunnet gjennomføre de tilsyn som opprinnelig var planlagt - dette på grunn av pandemien.

Gjennomførte tilsyn er i stor grad gjennomført digitalt. Vi har gjennom høsten 2021 forberedt et stort egenvurderingstilsyn som skal gjennomføres i 2022. Tilsyn med fastleger sin meldeplikt etter helsepersonellovens § 34 om førerkort og helsekrav. Mye av formålet med dette tilsynet er å veilede fastlegene om meldeplikten og dermed bedre trafikkikkerheten i Trøndelag.

Når vi gjennomfører tilsyn med **kommunal beredskapsplikt** tilbyr vi alltid veiledning i etterkant av tilsynet, når avvik skal lukkes. I flere tilfeller har Statsforvalteren vært invitert til kommuner og bistått i prosessen når eks. helhetlig ROS-analyse skal utarbeides. Gjennom flere har vi også gjennomført etablert praksis med felles tilsyn med kommunal beredskapsplikt og helseberedskap. Denne samordningen gjør vi i alle våre beredskapstilsyn. Vi ser at felles tilsyn har lagt til rette for økt kunnskap om, og samarbeid mellom, beredskap og helse i kommunene. Denne kontakten mener vi har bidratt til god håndtering av covid-19 i Trøndelag.

Oppvekstavdelingen har gitt tilbud om veiledning både før og etter tilsynsgjennomføring. Vårt mål er at tilsyn totalt sett, inkludert støtte og veiledning, gir best mulig effekt i læring og forbedring.

Det er viktig at vi ut over samordning av tilsyn internt hos Statsforvalteren og på tvers av statlige tilsynsmyndigheter, også ser virkemiddelapparatet vårt i sammenheng når vi planlegger, gjennomfører og følger opp tilsyn i kommunene. Vi kan f.eks. vise til at tiltak innenfor desentralisert ordning og oppfølgingsordning, ses i sammenheng med tiltak og støtte i etterkant av tilsyn. Tilsynsrapport fra tilsyn i våre kommuner er en del av kunnskapsgrunnlaget for veiledere som skal bidra i forfasen i oppfølgingsordningen. Dette blir en kilde til kunnskap i analysearbeidet.

På **Landbruksavdelingen** bruker vi egenvurdering og forvaltningsdialog som virkemiddel for å fremme og formidle læring, på forvaltningskontrollene i kommunene. Vi sender da ut et spørreskjema til kommunene som besvares skriftlig før vi har møte med kommunen. På selve kontrolldagen har vi en dialog rundt de svarene som er gitt. I 2021 ble alle kontrollene gjennomført digitalt, det fungerer godt. Vi har arbeidet med å videreutvikle de digitale kontrollene. Blant annet har vi i år, på noen av kontrollene, prøvd å fordele møtene med kommunen over to dager. Hensikten med dette er å få mer tid til dialogen med saksbehandlere og ledelsen i kommunen. Erfaringen vår er at dette kan være nyttig. I tillegg gjennomfører vi jevnlig kurs for kommunene på de ordningene de er satt til å forvalte.

Klima- og miljø

Tilsynene vi har gjennomført i 2021 har ikke vært direkte kommunetilsyn. I 2021 deltok vi i en nasjonal tilsynsaksjon på avløp i kommunene, med forurensningsloven som hjemmelsgrunnlag. Aksjonen var rettet mot kommuneledelsen, og de fleste kommunedirektørene deltok på tilsynene.

Selv om tilsynene ikke var direkte formet som lærende tilsyn, mener vi at både gjennomføringen og innholdet i tilsynene førte til kompetanseheving ute i kommunene.

Tilsynet var i denne omgangen hevet fra å fokusere på tekniske systemer, til en mer helhetlig gjennomgang av kommunens avløpssystemer, kommuneledelsens kjennskap til fagområdet og planlegging for framtidige utfordringer. Vi fokuserte også på at kommunen i framtida må forvente strengere håndheving av kravene i avløpsregelverket, og at det kan komme nye og strengere krav gjennom EUs avløpsdirektiv.

Enkelte kommuner har bedt om mer veiledning etter tilsynene, og dette har vi prioritert. For øvrig veileder vi jevnlig kommunene på avløpsfeltet, etter behov.

3.1.2.4 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer

Klimahensyn er en viktig og integrert del av arbeidet innen landbrukssektoren. Dette er nærmere omtalt flere steder i rapporten under både jordbruk og skogbruk.

SFTL drifter klimanettverk for kommunene (klimatilpasningsnettverk), og deltar i fylkeskommunens lavutslippsnettverk. Det er god oppslutning om SFTL sitt nettverk.

Klima og klimatilpasning er et viktig tema i SFTL sin innsats innenfor arealforvaltning.

Kommunale klima- og energiplaner har ambisiøse mål (fra kapittel 3.2.1.4.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner har i sin klima- og energiplanlegging en oppdatert handlingsdel (nyere enn 4 år) med ambisiøse mål og gjennomfører tiltak som bidrar til å redusere klimagassutslipp

SF har inntrykk av at det generelt jobbes godt med klima- og energiplanlegging, men at det kan være krevende å gjøre tiltakene konkrete og målbare. SF formidler forventningene i SPR'en regelmessig til kommunene, men har også selv utfordringer knyttet til å gjøre dette konkret nok. Ett eksempel er avbøtende tiltak ved omdisponering, i form av økt opptak av CO₂ i skog og andre landarealer.

Klima og klimatilpasning er tema i arealsaker på høring, både oppstartsvarsel og i selve høringen. I arealforvaltningen anbefaler vi at kommunene gjennomfører klimaregnskap, og gir faglig råd om å unngå nedbygging av myr. Effektene av dette er økt bevissthet, og reduserte utslipp.

Mange kommuner har klima- og energiplaner av eldre dato, og har meldt behov for revisjon. SF gir uttalelser til planstrategier som omhandler klima og klimatilpasning.

SF mener nettverksarbeidet har god effekt for kommunenes klimaarbeid, noe som samlet sett bidrar til reduserte utslipp i sum, og bedre tilpasning av

lokalsamfunnene til klimaendringene.

Kommunene har integrert klimatilpasning i planer (fra kapittel 3.2.1.4.1.2 i TB)

Rapportere på

Kommunene har integrert klimatilpasning i sine planer i tråd med statlig planretningslinje (SPR) for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning

SFTL uttaler seg til planstrategier i kommunene, og inkluderer klima og klimatilpasning i uttalelsene. Det også tema i arealforvaltningen generelt, og er en del av høringsuttalelsene. De fleste kommuner har klima- og energiplaner av eldre dato, dvs det er behov for revisjon, og flere kommuner har ambisjoner om å rullere klimaplanene i nåværende kommunestyreperiode. Gjennom Nettverk klimatilpasning Trøndelag har flere kommuner startet arbeidet med å kartlegge hvor sårbare de er for klimaendringer. Kommunene skal utarbeide mål og strategier og dette skal videreføre i økonomiplaner og egne handlingsplaner for klimatilpasning. Vi ser også at en del kommuner tenker å lage klima- og miljøplan, noe som gir mulighet til å se flere tema i sammenheng.

Omlagging til miljøvennlig energibruk er med i SFTL sine uttalelser der det er relevant.

Effektene av SFTL sin innsats på området er økt bevissthet i kommunene, reduserte klimagassutslipp og økt klimatilpasning.

3.1.2.5 Andre oppdrag

3.2.1.5.2 - Statsforvalteren skal evaluere håndteringen av covid-19 for å sikre læring og utvikling av samfunnssikkerhetsarbeidet lokalt og regionalt: SFTL har gjennomført 2 evalueringer av pandemien som en del av DSBs samlede underveisevalueringer. Vi har også bidratt med en oversendelse av dokumenter til koronakommisjonens del to. Beredskapsarbeidet på regionalt og lokalt nivå har hevet beredskapskompetansen og forbedret krisekommunikasjonen på en god måte.

3.2.1.5.4 - Statsforvalteren skal delta i forberedelser knyttet til vertslandsstøtte i forbindelse med Forsvarets øvelse Cold Response som finner sted i 2022: SFTL har deltatt på konferanser om CR 22 og samarbeidet tett med HV-12 i forbindelse med forberedelsene til øvelsen herunder samarbeidet med andre regionale samarbeidspartnere. Det er gjennomført to orienteringer for Fylkesberedskapsrådet i 2021.

3.2.1.5.5 - Statsforvalteren skal i løpet av 2021-2022 inkludere sikkerhetspolitisk krise/krig i fylkesROS. Analysegrunnlag utarbeidet av DSB bør brukes i arbeidet: I samarbeid med tre kommuner utarbeidet SFTL en Gradert ROS som ble presentert i februar 2020. Pandemisituasjonen satte oppfølgingen av denne på vent og vil bli tatt tak i 2022 for revidering i forbindelse med revidering av ROS Trøndelag.

3.2.1.5.6 - Statsforvalteren skal ta kontakt med Forsvaret for å gjøre en felles vurdering av behovet for sivilt regionalt planverk for vertslandsstøtte dersom dette ikke er gjort i løpet av 2020: Samarbeidet med HV-12 er startet opp på dette. Vertslandsstøttekonseptet på sivil side ble utviklet i samarbeid med Møre og Romsdal samt HV-12 i forbindelse med Trident Juncture og er videreutviklet gjennom arbeidet med CR 22.

3.2.1.5.7 - Statsforvalteren skal på forespørsel bidra til revisjon og videreutvikling av Forsvarets planverk: Vi har et tett og godt samarbeid med HV-12 og bidrar jevnlig med input til militær side i forbindelse med planlegging for sikkerhetspolitisk krise. Det er etablert et eget sikkerhetssamarbeid etter mal av tidligere Sikkerhetsnemd Trøndelag som samler de mest relevante aktørene til møter. Arbeidet med ROS Trøndelag mht. sikkerhetspolitisk krise er også relevant for dette arbeidet og gir et godt grunnlag for både sivil og militær planlegging.

3.1.2.6 Miljø- og skogfaglig kompetanse i skogvernarbeidet

Både skogbruksfaglig kompetanse, arealdata (landbruksavdelingen) og miljøfaglig kompetanse er lagt til grunn i arbeidet med frivillig vern av skog. Samarbeidet innen etaten er tilfredsstillende.

3.1.3 Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av statsforvalterne

3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og saksbehandling

I landbruksavdelingen brukes juristkompetansen i utstrakt grad til veiledning av kommunene innenfor eiendomslovgivningen. Det arrangeres i tillegg kurs for både administrativt ansatte og politiske beslutningstakere med tema innenfor jord- og konsesjonsloven. Vi har god oppslutning om disse kurstilbudene. Vi bruker kontrollhjemmelen i jordloven § 3 regelmessig i tilfeller der vi ser at kommunenes praksis etter jord- og konsesjonsloven ikke er i tråd med nasjonale hensyn.

Samlinger (fra kapittel 3.3.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Minimum 2 samlinger innen utløpet av 2 kvartal 2021.

Statsforvalteren gjennomførte webinarer 17.02., 28.04. og 28.05.2021 der ulike sider ved den nye integreringsloven var tema. Vi vektla differensiert programtid (§ 13) og krav til opplæringen i norsk (§§ 31 og 32). To av de digitale samlingene ble arrangert i regi av Samarbeidsgruppen for integrering i Trøndelag og rettet seg både mot NAV, flyktningsjenester og voksenopplæringene. Samlingen 28.04. var rettet spesielt mot kommunale og fylkeskommunale voksenopplæringer.

Alle klagesaker er behandlet innen (fra kapittel 3.3.1.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle klagesaker er behandlet innen 12 uker, jf. § 7-1 bokstav d, i byggesaksforskriften

Vi har god kontroll på sakene som gjelder dette saksområdet.

Resultatkravet på klagesaker byggesak er en behandlingstid på innen 84 dager.

Vi har en gjennomsnittlig behandlingstid på 43 dager på våre klager som gjelder byggesaker etter plan og bygningsloven.

Saksbehandlingstid i antall uker for klager over kommunens vedtak i byggesaker etter plan- og bygningsloven

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	-5 %	95 %	323	307

Alle klagesaker der det er gitt (fra kapittel 3.3.1.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Alle klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42, er behandlet innen 6 uker, jf. § 7-1 bokstav e, i byggesaksforskriften

Vi har god kontroll på disse sakene.

Saksbehandlingstid for klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 6 uker
100 %	0 %	100 %	3	3

Alle ekspropriasjonssaker i førsteinstans (fra kapittel 3.3.1.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Alle ekspropriasjonssaker i førsteinstans på plan- og bygningsrettens område er behandlet innen 12 uker

Saksbehandlingstid i antall uker for ekspropriasjonssaker på plan- og bygningsrettens område

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	-100 %		0	0

Alle ekspropriasjonssaker som klageinstans (fra kapittel 3.3.1.1.3.2 i TB)

Rapportere på

Alle ekspropriasjonssaker som klageinstans på plan- og bygningsrettens område er behandlet innen 12 uker

Saksbehandlingstid i antall uker for ekspropriasjonssaker (klageinstans) på plan- og bygningsrettens område

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	-100 %		0	0

IED: Implementering av BREF (fra kapittel 3.3.1.1.4.1 i TB)

Rapportere på

God progresjon i arbeidet med nye tillatelser til virksomheter som omfattes av nye bransjekrav om beste tilgjengelige teknikker (BAT-konklusjoner).

Vi følger framdriftsplanen. Alle industribedrifter og avfallsbedrifter som er omfattet av IED har fått varsel og pålegg om å utarbeide BAT-vurderinger og vi har fått svar fra alle.

På bakgrunn av dette er det gitt 3 nye tillatelser til industribedrifter. De andre er under vurdering.

Vi forventer at minst en av industribedriftene vil søke om unntak fra utslippskravet for utslipp til vann.

Flere avfallsbedrifter har opplyst at de ikke bruker rammen på mellomlagring av farlig avfall og at de søker om redusert ramme. Nye tillatelser til disse er ikke gitt.

Forurensningstilsyn: God kompetanse (fra kapittel 3.3.1.1.5.1 i TB)

Rapportere på

God kvalitet på tilsynsaktiviteten

Statsforvalteren har middels måloppnåelse på tilsyn. Bakgrunnen for dette er at vi pga covid -19 ikke har fått gjennomført alle tilsyn som bør være fysiske og at vi har vi en stor mengde med søknader.

3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning

Vi tilstreber en maksimal saksbehandlingstid på tre måneder for all klagesaksbehandling på avdelingen. Regelanvendelsen er innenfor de rammer som er trukket opp i relevant lovverk og tilhørende retningslinjer i rundskriv.

Effektiv internkontroll knyttet til tilskuddsforvaltning (fra kapittel 3.3.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren har effektiv internkontroll av sin tilskuddsforvaltning på landbruks- og reindriftsområdet.

På reindriftsområdet foreligger allerede noen internkontrollrutiner i saksbehandlingsrutinene. På resterende områder er vi i ferd med å konkretisere og gjennomgå interne rutiner. Dette arbeidet skal ferdigstilles i løpet av 2022.

I 2021 ble 16 av 66 søknader kontrollert iht. kontrollplanen. Kontrollplanen tydeliggjør saksbehandlingen og fører til en mer effektiv tilskuddsbehandling. For distriktstilskuddet kontrolleres det at vilkårene er oppfylt. Grunnet stor arbeidsbelastning med reitelling, ble det mindre ressurser til saksbehandling av tilskudd og kontroll i 2021. Gode rutiner gjorde at dette fungerte greit likevel. Vi har styrket fagfeltet med en nyansatt. Vi har ikke mottatt opplysninger som tilsier at tidligere vedtak er feil.

Statsforvalteren har igangsatt et arbeid med å sikre at vi har et effektivt system for internkontroll knyttet til vår tilskuddsforvaltning på landbruksområdet. Vi har i 2021 gjennomført en egenvurdering av vårt arbeid med internkontroll, og har i etterkant av det laget en plan for arbeidet videre. Dette for å sikre prioritering av tiltak, og at vi har et system for internkontroll som er godt implementert og som dekker våre behov. Vi har en del på plass, men har også en del vi må jobbe videre med for å bli enda bedre i dette arbeidet.

Kontroll av foretak - husdyrkonsesjon

Betegnelse på rapporteringskrav	Svar
Er kontroll av foretak på husdyrkonsesjonsområdet gjennomført i samsvar med Ldirs rundskriv?	Ja, arbeidet er igangsatt, men ikke slutført.
Antall foretak der det er innhentet opplysninger utover det som er tilgjengelig i egne systemer	5
Antall foretak som er fulgt opp etter kontroller i tidligere år	27
Antall foretak hvor det er gjennomført stedlig kontroll	1
Antall foretak som er kontrollert pga. mistanke om driftsfelleskap	4
Antall foretak som har fått vedtak om standardisert erstatning på grunn av overproduksjon	18
Antall foretak som har fått vedtak om standardisert erstatning pga. driftsfelleskap	0
Antall foretak som er kontrollert, og hvor vedtak om standardisert erstatning er under arbeid	5
Beløp standardisert erstatning sendt til Ldir for innkreving	Kr 432 885,-

Kontroll av foretak - tidligpensjonsordningen

Betegnelse på rapporteringskrav	Svar
Kontrollert som følge av mistanke om avvik	9
Saker funnet i orden	8
Saker med feil	0
Beskrivelse av feilene	

Mangler fortsatt svar på den siste saken som dermed ikke er avklart. Dette er en liten sak men vi kan ikke konkludere før svar er mottatt.

Kontroller som følge av mulige feilopplysninger

Sak nr	Ordning og årsak	Resultat	Oppfølging
A	Husdyrkonsesjon, Produksjonstilskudd og avløsertilskudd - driftsfelleskap - 4 foretak		Også rapportert i 2020. Er sendt ut varsel om vedtak til foretakene.

Internkontroll for tilskuddsforvaltningen

Ordning	Etablert internkontroll	Risikobasert kontroll	Merknad
Tilskudd til tidligpensjon	Delvis	Ja	Det er gjennomført risikobasert kontroll av opplysninger fra søker. På grunnlag av liste fra skatteetaten oversendt fra Ldir. Effekten av kontrollpunktene er lav. Det var 66 søkere som var på lista fra skatteetaten. 9 av disse er trukket ut til kontroll. Vi har fått svar fra 8 søkere der alt er i orden. Det vil ikke bli sendt ut krav om tilbakebetaling for disse. 1 søker har det ikke kommet inn svar fra enda. Vi har satt fristen til 4.2.2022.
Tilskudd til landbruksvikanvirksomhet	Delvis	Nei	Vi kontrollerer alle opplysninger og krever alle tall dokumentert i alle saker. God effekt, vi finner en god del feil som vi retter opp.
Tilskudd til veterinærreiser	Delvis	Ja	Det er gjennomført risikobasert kontroll av opplysninger fra søker. Kontrollert 85 søknader. 11 avslag. Kr 66 363,- som følge av avslag.
Stimuleringsstilskudd til veterinærdekning	Delvis	Ja	Risikobasert kontroll på grunnlag av rapporter for året før som kommunene sender inn sammen med årets søknad. Risikobasert kontroll på grunnlag av rapporter for året før som kommunene sender inn sammen med årets søknad. Disse rapportene blir gjennomgått. Kommunene rapporterer også hvis de ikke har brukt opp hele tilskuddet året før. De må også informere om hvilke tiltak de skal bruke tilskuddet til. I forbindelse med utvidet fokus på denne ordningen i 2021 har vi innhentet informasjon fra kommunene om det er snarlig generasjonsskifte blant veterinærene og om kommunen betaler fra eget driftsbudsjett til veterinærene. Det er ikke rapportert om stor grad av generasjonsskifte eller utbetaling fra eget driftsbudsjett. Dette er med i vurderingen av tildeling av stimuleringsstilskudd. Effekten: en kommune betalte tilbake kr 48 904 i ubrukte midler.
Tilskudd til regionale prosjekter innen klima og miljøprogrammet	Delvis	Nei	Vi kontrollerer alle opplysninger og krever alle tall dokumentert i alle saker. God effekt, vi finner en god del feil som vi retter opp.
Erstatning etter offentlige pålegg	Delvis	Nei	Vi kontrollerer alle opplysninger og krever alle tall dokumentert i alle saker. God effekt, vi finner en god del feil som vi retter opp.
Erstatning ved avlingssvikt	Delvis	Nei	Vi kontrollerer alle opplysninger og krever alle tall dokumentert i alle saker. God effekt, vi finner en god del feil som vi retter opp.
Kompensasjon ved avviking av pelsdyrhold	Delvis	Nei	Vi kontrollerer alle opplysninger og krever alle tall dokumentert i alle saker. God effekt, vi finner en god del feil som vi retter opp.
Fylkesvise rentemidler fra skogfond	Delvis	Nei	Budsjettet for bruken av fylkesinntrukne rentemidler, godkjennes av Ldir i ØKS. En del av midlene lyses ut offentlig. Utbetaling til tildelte prosjekter skjer på bakgrunn av sluttrapport med regnskap.
NMSK, kommuneskog	Nei	Nei	Få saker, SF følger vanlige saksbehandlingsrutiner. Gjennomført kontroll veg.
Tilskudd til skogbruksplanlegging med miljøregistreringer	Delvis	Nei	Det er vanskelig å gjennomføre tilfredsstillende kontroller av skogbruksplaner. Det foretas et utplukk av enkelte planer med gjennomgang i forhold til forskriftens krav til innhold. Fagområdet bør utvikles med bedre elektronisk saks og tilskuddsbehandling i fagsystemet ØKS.
Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag	Delvis	Ja	Det er kun kontrollpunkt for produksjonspremie. Vi ser ikke at man kan effektivisere de andre tilskuddene
Tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag	Nei	Nei	Det er ikke utarbeidet egne dokument for kontroll, men tilskuddet behandles etter forskrift og veileder fra Ldir
Andre ordninger	Nei	Nei	Vi kontrollerer alle opplysninger og krever alle tall dokumentert i alle saker. God effekt, vi finner en god del feil som vi retter opp.

Andre ordninger er Tilskudd til konfliktforebyggende tiltak i forholdet mellom reindrift og annen berørt part.

Internkontroll som ivaretar kontroll med kommunenes tilskuddsforvaltning (fra kapittel 3.3.1.2.1.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren har effektiv internkontroll som ivaretar kontroll med at kommunenes tilskuddsforvaltning på landbruksområdet utføres på en forsvarlig måte.

I arbeidet med å ivareta kontroll med kommunenes tilskuddsforvaltning på landbruksområdet har Statsforvalteren i Trøndelag mange gode maler, som bidrar til å sikre en god gjennomføring av forvaltningskontroller av kommunene. I 2021 har vi prioritert å videreutvikle vår ROS-analyse av kommunene ved å gjøre denne enda mer faktabasert. Kommunenes tilskuddsforvaltning følges også opp gjennom direkte kontakt mellom de ansvarlige for den enkelte tilskuddsordning hos oss og ansatte i kommunene, og gjennom opplæring og møter.

På produksjonstilskudd og avløsertilskudd gjennomførte vi i 2021 en kartlegging av utfordringer i kommunene, ved å gå gjennom avviksrapporter med fokus på avkorting, hvordan kommunene fulgte opp stoppmeldinger og om de kontrollerte nok søknader. Resultatet av kartleggingen inngikk i kommuneROS som er brukt til utplukk av forvaltningskontroller i 2022. I tillegg vil resultatet av kartleggingen bli fulgt opp i forvaltningskontrollene i 2022.

Kontroll med kommunenes tilskuddsforvaltning

Kommune	Omfang	Resultat	Oppfølging kontrollene
Tydal	Se årsrapport 2021		Vi har i 3 runder måttet be kommunen om utdypende svar, før vi anså at svarene som ble gitt i forhold til de avvikene som var påpekt i endelig rapport, var tilfredsstillende. Statsforvalteren overprøvde 2 av sakene som ble kontrollert på tilskudd til avløsning ved sykdom, og uberettiget tilskudd er krevd tilbake. Kontrollen ble avsluttet 2.7.2021.
Trondheim	Se årsrapport 2021		Det ble varslet utsatt utsendelse av endelig rapport, denne ble sendt ut 5.3.2021. Vi har i 3 runder måttet be kommunen om utdypende svar på endelig rapport, før vi anså at svarene som ble gitt i forhold til de avvikene som var påpekt i endelig rapport, var tilfredsstillende. Kontrollen ble avsluttet 21.06.2021.
Rennebu	PT, RMP, sykdomsavløsning	9 avvik PT – manglende dokumentasjon rundt vurdering av vanlig jordbruksproduksjon, mangelfull kontrollplan og mangelfullt risikobasert utplukk Sykdomsavløsning – ikke vurdert kravet til næringsinntekt, manglende dokumentasjon av utgifter RMP - manglende risikovurdering ved stedlig kontroll, manglende avkorting, endring til søkers gunst, innvilget uberettigta tilskudd	Svarbrev etter endelig rapport mottatt og godkjent. Kontroll avsluttet.
Melhus	PT, SML, NMSK skogkultur og drift, skogfond	2 avvik PT – manglende dokumentasjon rundt vurdering av vanlig jordbruksproduksjon SML - mangelfull oppfølging av vilkår satt i vedtaket	Svarbrev etter endelig rapport mottatt og godkjent. Kontroll avsluttet.
Orkland	PT, RMP, avlingssvikt, sykdomsavløsning, AR5	9 avvik RMP – manglende risikovurdering ved stedlig kontroll, ikke gjennomført 5 % kontroll, innvilga uberettigta tilskudd, manglende dokumentasjon på vurdering og begrunnelse ved avkorting PT – manglende vurdering av vanlig jordbruksproduksjon, manglende vurdering av økologisk produksjon, manglende kontrollplan, manglende varsling av kontroll og ikke gjennomført 10 % kontroll, feil praksis ved vurdering av avkorting Avlingssvikt – oversendte søknader var ikke komplett	Svarbrev etter endelig rapport mottatt og godkjent. Kontroll avsluttet.
Åfjord	Avlingssvikt, SML, tilskudd til drenering	9 avvik Manglende system for internkontroll SML - uberettigta tilskudd gitt til vanlig jordbruksdrift og til oppgradering av vei, søknadene er ikke vurdert opp mot Naturmangfoldsloven, mangelfulle vilkår i vedtak Drenering – tilskudd til gjennomførte tiltak Avlingssvikt – manglende kontroll i vekstsesongen, manglende oppmåling av forlagger, oversendte søknader var ikke komplett	Svarbrev etter endelig rapport mottatt og godkjent. Kontroll avsluttet.
Høylandet	NMSK- veg	3 avvik Mangler intern rutine for saksbehandling Godkjent veg som ikke holder krav til vegnormalen Manglende kostnadskontroll av skogeieres eget arbeid ved saksbehandling	Svarbrev etter endelig rapport mottatt og godkjent. Kontroll avsluttet. Vi har bedt om å bli holdt oppdatert på videre saksgang i kommunen.
Midtre Gauldal	PT, RMP, NMSK skogkultur, drift og veg, skogfond	11 avvik Brudd på habilitetsregler AR5 - Manglende kontinuerlig ajourhold RMP - manglende kontrollplan og risikovurdering, manglende dokumentasjon av kontroll, uberettigta tilskudd, endring til søkers gunst, manglende avkorting NMSK – manglende tilskuddskontroller PT - manglende vurdering av vanlig jordbruksproduksjon på sau, manglende vurdering av driftsfellesskap, manglende kontrollplan og manglende risikovurdering	Svarbrev etter endelig rapport mottatt og godkjent. Kontroll avsluttet.
Frøya	PT, RMP, AR5, SML	12 avvik Manglende system for internkontroll AR5 - manglende kontinuerlig ajourhold – manglende rutiner PT – manglende vurdering av vanlig jordbruksproduksjon på sau, manglende vurdering av husdyr på beite, manglende vurdering av økologisk produksjon, mangelfull kontrollplan RMP – uberettigta tilskudd, manglende avkorting og aktsomhetsvurderinger, manglende kontrollplan og risikovurdering SML – tilskudd til tiltak som er utenfor ordningen, manglende vurdering Naturmangfoldsloven, mangelfull oppfølging av vilkår	Svarbrev etter endelig rapport mottatt og godkjent. Kontroll avsluttet.
Snåsa	PT, RMP, avlingssvikt, sykdomsavløsning, AR5, NMSK skogkultur og drift, skogfond	12 avvik Manglende system for internkontroll, brudd på habilitetsregler PT – vanlig jordbruksproduksjon på sau og mangelfull kontrollplan Avlingssvikt – Mangler rutiner for stedlig kontroll og fastsetting av klimaprosent NMSK – utilstrekkelige tilskuddskontroller og skogfond til feil tiltak RMP – Mangelfull kontrollplan og manglende risikovurdering, uberettigta tilskudd, endring til søkers gunst, manglende avkorting og aktsomhetsvurderinger	Endelig rapport utsendt 3.11.2021. Kommunen ba om utsatt svarfrist og fikk innvilget utsatt frist 21.01.2022. Svar er mottatt og gjennomgått.
Skaun	Jordloven § 3 - pålegg om innsending av saker	Ingen avvik avdekket i 2021	Innsending av alle vedtak 01.01.21-01.01.23
Trondheim	Jordloven § 3 - pålegg om innsending av saker	Ingen avvik avdekket i 2021	Innsending av alle vedtak 01.12.20-01.12.23
Midtre Gauldal	Jordloven § 3 - pålegg om innsending av saker	Ingen avvik avdekket i 2021	Innsending av alle vedtak 01.10.20-01.10.22
Rennebu	NMSK- veg	3 avvik Kan ikke dokumentere at byggeplan for vegen foreligger eller er godkjent av kommunen, urimelig høy utbetaling av tilskudd til rydding av veglinje, manglende dokumentasjon av saksbehandling	Svarbrev etter endelig rapport mottatt og godkjent. Kontroll avsluttet.

Forvaltningskontroller av kommunene, 20%

Resultatmål	Differanse (resultatmål - resultat)	Resultat	Antall gjennomførte forvaltningskontroller	Antall kommuner i fylket
20 %	1	21 %	8	38

Internkontroll; informasjonssikkerheten i fagsystemene (fra kapittel 3.3.1.2.1.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren har effektiv internkontroll som ivaretar kravet til informasjonssikkerhet i fagsystemene som Landbruksdirektoratet stiller til rådighet.

Ved hver ny innmelding undersøker vi om det er noen som skal slettes eller ha færre tilganger. Vi har en årlig grundig gjennomgang.

Gjennomført telling av rein i henhold til planen (fra kapittel 3.3.1.2.2.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren har gjennomført telling av rein i henhold til planen for 2021.

SFTL fikk oppdrag fra Landbruksdirektoratet om telling av rein i et distrikt vinteren 2020/2021. Telling ble ferdig vinteren 2021, og resultatet er oversendt direktoratet. Avvik mellom telleresultat og tall i melding om reindrift (MOR) er korrigeret i fagsystemet MOR. Telling ble svært ressurskrevende, både grunnet mange gjerdeinntak samt store interne konflikter i distriktet. SFTL ser at telling i våre reinbeiteområder normalt vil medføre et behov for at finansiering av telling strekker seg over to budsjettår, da forholdene for samling før jul flere steder er svært varierende. Dette forholdet vil kunne forsterkes ved endringer i klimaet. Gode samlinger er en forutsetning for en effektiv telling.

SFTL har sendt tellerapporten til Ldir og bedt om tilbakemelding på både gjennomføring og enkelte oppfølgingspunkter vi mener er hensiktsmessig å følge opp på kort og /eller lang sikt. Vi synes ikke vi har fått konkret/spesifikk tilbakemelding på disse punktene, og vil derfor følge det opp i vår skriftlige dialog med direktoratet.

Erfaringene vi har gjort oss med tellingen viser at det er svært viktig med god kommunikasjon mellom alle parter i forkant av tellingen, og at begrunnelsen for telling kommuniseres godt. Det er videre viktig at slike tellinger planlegges i god tid for å kunne fange opp faktorer som kan medføre til at tellingen kan bli svært ressurskrevende. For å kunne forsvare ressurser brukt til tellinga, som i dette tilfellet var et forbruk på i underkant av 3 millioner kroner til offentlig telling og deretter tvangstelling, bør en vurdere effekten nøye

Alle reinbeitedistrikt har oppdaterte bruksregler og distriktsplaner (fra kapittel 3.3.1.2.3.1 i TB)**Rapportere på**

Alle reinbeitedistriktene har oppdaterte bruksregler og distriktsplaner.

Alle reinbeitedistrikter har vedtatte bruksregler. Ett distrikt har fått opphevet sine beitebruksregler av jordskifteretten. Dette distriktet har ikke utarbeidet distriktsplan. De resterende reinbeitedistrikt og reinlag har vedtatt distriktsplaner. Noen av bruksreglene og distriktsplanene er preget av å være førstegangsutgave. Dette viser at reinbeitedistriktene ikke har et aktivt forhold til planene. Både bruksregler og distriktsplaner vurderes til å oppfylle innholdskravene i reindriftsloven. Distriktsplanene er offentliggjort på våre hjemmesider, og vi henviser kommuner, fylkeskommuner og andre til å gjøre seg kjent med de.

SFTL vil foreta en gjennomgang og kontakt med distriktene når veileder for distriktsplaner blir ferdigstilt. Vi avventer veilederen før vi starte dette arbeidet. Ressurssituasjonen har også bidratt til at vi ikke har prioritert dette arbeidet.

Vi har fått tilbakemeldinger på at distriktene opplever at distriktsplaner inkl. kartene, medfører at de blir fanget av det som står der. Tiltakshaver/ kommune leser planen og kartet bokstavelig. Da vil nødvendig annen bruk, behov som ikke fanges opp i planen eller som ikke stemmer med planen, ikke bli forstått. Dette gjør at distrikter også er negative til å lage konkrete planer som bidrar til at de i ettertid ikke kan ha andre innspill eller behov enn de som er forklart i planen/ kartet.

SFTL har ikke lagt til rette for at distriktene kan ta i bruk løsningen med ajourhold av reindrifts arealbrukskart. SFTL mener det uavklarte problemstillinger knyttet til løsningen som må på plass først. Dette gjør at distriktene ikke har mulighet for å oppdatere arealbrukskartene.

Brudd på regler, bestemmelser og vedtak er fulgt opp (fra kapittel 3.3.1.2.4.1 i TB)**Rapportere på**

Brudd på bruksregler, bestemmelsene i reindriftsloven eller vedtak gitt i medhold av reindriftsloven er fulgt opp.

Det ble i 2021 gitt to pålegg om tvangstelling av rein etter manglende etterlevelse av pålegg om å fremstille rein for offentlig kontrollert telling.

Det ble i 2021 også gitt pålegg om tilbakeflytting av rein etter at en siidaandel hadde flyttet sin rein til et nabolag. Dette ble av SF vurdert som et brudd på reindriftsloven. Grunnlaget for pålegget falt senere bort ved at aktuelle reieiere med sin rein ble tatt inn i en eksisterende siidaandel i det aktuelle nabolaget.

Det er utfordringer i flere områder med rein utenfor lovlig beiteområde. Dette er både knyttet til arealer utenfor reinbeitedistrikt eller avtaleområder, og til arealer med dyrka mark innenfor reinbeitedistrikt. Utfordringene har blitt tatt særskilt opp med direktoratet og departementet. Det har i to tilfeller blitt gitt varsel om pålegg om utdriving der rein befant seg utenfor reinbeitedistrikt. I disse sakene ble reinen flyttet eller trakk selv ut før pålegg ble gitt. Det er ellers jobbet videre med forsøk på å få til bedre dialog og varslingsrutiner, etablering av sperregjerder og inngåelse av beiteavtaler.

Brudd på bestemmelsene i reindriftsloven

	Antall
Antall brudd på bruksregler	0
Antall brudd på andre bestemmelser i reindriftsloven	5
Sum	5

Brudd omfatter også forhold der pålegg ble varslet, men ikke gitt

3.1.3.3 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester

Sosiale tjenester

Tilsynsaktivitet, resultat fra klagesaksbehandling samt kunnskap fra dialog, opplæring og råd og veiledning samt vårt ROS-arbeid viser at kommunene fortsatt har en vei å gå for å sikre gjennomgående forsvarlige sosiale tjenester.

I løpet av året er det gjennomført to planlagte tilsyn som systemrevisjoner. Det ble funnet lovbrudd i begge tilsyn, og det ene tilsynet avdekket omfattende lovbrudd som berører mange sider ved NAV-kontorets forvaltning av de sosiale tjenestene. Ved gjennomføring av landsomfattende undersøkelse i seks kommuner ble det funnet overskuddsinformasjon på områder som ikke var gjenstand for undersøkelse, og som indikerer en praksis som ikke er i henhold til lovkrav. Vi har fulgt opp dette som en del av vårt generelle ROS-arbeid, samt i flere tilfeller gjennom egen dialog med ledelsen i NAV-kontoret.

I alle tre hendelsesbaserte tilsynssaker med vurdering ble det konkludert med lovbrudd. Vi har stadfestet 75% av rettighetsklagene, noe som er en økning i prosentvis stadfestelse på 4% fra 2020. Selv om stadfestelsesprosenten i rettighetsklagene har økt viser resultat fra vårt klage- og tilsynsarbeid at befolkningen ikke nødvendigvis får de tjenester de har krav på.

Vi vurderer likevel at det er økt fokus på og bevissthet rundt de sosiale tjenestene, herunder barneperspektivet, i kontorene. Etter vår vurdering går det fortsatt riktig vei, selv om det vil være behov for kontinuerlig fokus på utvikling av kunnskap om og kompetanse knyttet til de sosiale tjenestene over tid.

Hovedansvaret for at kompetansen er tilstrekkelig, og for at tjenestene er forsvarlige ligger hos kommunene selv. Vi ser likevel at jevnlige endringer i praksis og regelverk gjør at det fortsatt vil være behov for tiltak både på utviklingssida og i rettssikkerhetsarbeidet fra Statsforvalterens side for å bidra til at tjenestene er forsvarlige. Dette understøttes av at lowerket knyttet til de sosiale tjenestene generelt er forvaltningsteknisk vanskelig, og at regelverk og praksis er i stadig utvikling. Vi ser også at det er behov for å gi kommunene noe "dra-hjelp" blant annet fordi de sosiale tjenestene generelt har liten plass i NAV, og at tjenestene er under press på bakgrunn av utgiftsvekst og krevende kommuneøkonomi.

Hvordan kommunenes selv arbeider med kompetanse knyttet til de sosiale tjenestene er et fokusområde i vårt ROS-arbeid i tjenestebarmometeret. Vi har dialog med kommunene om dette, blant annet gjennom dialogmøter som nå videreføres etter "Spagaten-metodikken". Vi vurderer at dette er effektivt både fordi det gir oversikt hos Statsforvalteren som muliggjør valgt av treffsikre tiltak ut mot NAV-kontorene, men også fordi kompetansesituasjonen i NAV-kontoret løftes og drøftes med ledelsen i kommunene. Spagaten-metodikken muliggjør at dette kan gjøres på tvers av statlig og kommunal eierlinje.

Videreføring av vår digitale fredagsprat vurderes å ha effekt på praksis i NAV-kontorene fordi det dels har gitt mulighet til å skreddersy opplæringen opp mot aktuelle behov i NAV-kontorene, og dels siden det har gitt mulighet til å nå ut raskt og til mange kontor med løpende nyhetsformidling, opplæring, dialog og "live" råd og veiledning. Fredagspraten gir mulighet for læring og erfaringsutveksling på tvers, og kan fungere som en arena for spredning av "beste praksis".

Vi har et mindre avvik på resultatkravet til saksbehandlingstid for rettighetsklagene, samt avvik på median saksbehandlingstid for hendelsesbaserte tilsynssaker. Vi viser til egen rapportering på dette.

Barneverntjenester

Statsforvalteren jobber systematisk med risiko- og sårbarhetsvurderinger, og har over år benyttet ROS-barmometer både overfor kommunalt barnevern og barneverninstitusjoner. Et godt ROS-arbeid gir mer treffsikre tilsyn og øker sannsynligheten for å avdekke områder der barn/unge og familier ikke får sine rettigheter ivaretatt.

Barneverntjenestene deltar i flere kompetansetiltak i forbindelse med regjeringens kompetansestrategi. Flere tjenester i Trøndelag har ansatte som går på Bufdirs videreutdanninger. Videre har flere tjenester deltatt i Tjenestestøtteprogrammet og Veiledningsteam. Det er også etablert fem læringsnettverk som har stimulert til økt samarbeid og tiltaksutvikling på tvers.

Det har i 2021 vært ansatt egne fosterhjemsveiledere i alle fem læringsnettverkene. Dette fosterhjemmsnettverket har arbeidet med å styrke oppfølgingen og veiledning av fosterhjem, og med implementering av kunnskap og rutiner i tjenestene på fosterhjemsområdet. Bufetat har bidratt med viktig kompetansedeling. Nettverket har utarbeidet en veileder "Omsorgspakken" som skal bidra til systematisert oppfølging av barn, fosterforeldre og biologisk foreldre første året etter at barnet har flyttet ut av hjemmet. Det er gjennomført opplæring i "Omsorgspakken" i alle læringsnettverk.

Statsforvalteren har gjennomført en ny runde med opplæring for nyansatte i barneverntjenestene høsten 2021, med godt oppmøte fra aktuelle ansatte. Flere av barneverntjenestene sliter imidlertid fortsatt med rekruttering, høy grad av turn-over og sykefravær.

Det er også i 2021 vært regelmessig dialog med barnevernlederne; både ved deltakelse i barnevernledernettet og gjennom digitale møter på teams.

Kunnskap fra våre tilsyn, råd/veiledning/dialog, utviklingsoppgaver, rapportering og områdeovervåking, viser et vedvarende utfordringsbilde i flere tjenester og som bidrar til at det er krevende å sikre forsvarlig praksis i alle saker og alle faser av barnevernsarbeidet.

Det vises til vår rapportering på resultatmål 7.3.2.6 der vi gir en vurdering av kvalitet og risiko i barneverntjenesten.

Landsomfattende tilsyn

Det er i 2021 gjennomført systemrevisjon med én tjeneste (tre kommuner) og egenvurderingstilsyn med 8 tjenester (15 kommuner). Det ble funnet

tilnærmet likelydende lovbrudd og forbedringspunkter i alle tilsyn. Vi vurderer at egenrevisning er en egnet tilsynsmetode i utvalgte tjenester, da dette bidrar til økt eierskap i kommunen og tjenesten. Tilsynsgjennomføringen har fått positive tilbakemeldinger fra kommunene som har deltatt. Det er også gitt tilbakemelding om at Statsforvalterens tilsyn fra både 2020 og 2021 har bidratt til læring og utvikling i tjenestene.

I tillegg er det gjennomført stikkprøvetilsyn i én tjeneste (tre kommuner) med samme tilsynsystema som det landsomfattende tema, dog avgrenset til å se på barns rett til beskyttelse.

Avdekking av lovbrudd medfører videre oppfølging og dialog med aktuelle tjenester, uavhengig av tilsynsmetodikk. Det ses også til kompetansestrategiens tiltak, og flere tjenester der det er avdekket lovbrudd og sårbarheter har fått tilbud om veiledningsteam og/eller tjenestestøtteprogrammet.

Hendelsesbasert tilsyn

Statsforvalteren i Trøndelag seksjon barnevern har mottatt 140 skriftlige henvendelser/klager i 2021. I løpet av året har vi åpnet 40 tilsynssaker, hvorav 22 ble lokalt avklart/sendt til leders gjennomgang uten videre tilsynsmessig oppfølging. Av 57 vurderte bestemmelser i de ordinære tilsynssakene, ble det konkludert med lovbrudd i 40% av dem, noe som er en økning fra i fjor (31%). Lovbruddene omfatter blant annet brudd på forsvarlige barneverntjenester, forsvarlige undersøkelser og barnets rett til medvirkning, noe som viser at det fortsatt er sårbarheter i barnevernets tjenesteyting.

Rettighetsklager

Det er behandlet totalt 17 klager på enkeltvedtak fra barneverntjenesten i 2021, der kun 2 har blitt opphevet og tilbakesendt for ny behandling. Det vil si at vi i all hovedsak vurderer at barneverntjenestens vurdering er i tråd med regelverket.

Tilsyn med bameveminstitusjoner og klager på bruk av tvang

I 2021 er det for alle institusjonene kontrollert til sammen 693 avgjørelser om tvang og begrensninger.

Det er i alt mottatt 33 klager, som er en nedgang fra 2020 (der vi mottok 43 klager). Det ble gitt medhold i 27% av klagen (9 vedtak), noe som viser en økning i medholdsprosent sammenlignet med året før der det ble gitt medhold i 16 % av klagen (8 vedtak).

Det vises for øvrig til "Årsrapport 2021 for Statsforvalterens tilsyn med bameveminstitusjoner, omsorgssentre og sentre for foreldre og barn i Trøndelag" der institusjonstilsyn og klager på bruk av tvang og begrensninger beskrives og utdypes.

Statsforvalteren skal ta kontakt med det enkelte barn (fra kapittel 3.3.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal ta kontakt med det enkelte barn med tilbud om tilsynssamtale. Hvilke konsekvenser koronapandemien har for omsorgen og oppfølgingen barna får på institusjonen, må være tema i samtalen med barna. Tilsynet bør gjennomføres på ettermiddag/ kveldstid for å få snakket med flest mulig barn. Dersom barnet ikke var tilstede under tilsynsbesøket, skal statsforvalteren i etterkant kontakte barnet med tilbud om samtale.

Ved meldte tilsyn, sender vi eget brev til barn og unge som bor på institusjonen. Vi tar også direktekontakt med barna som er til stede under tilsynet, for å informere om formålet med tilsyn og motivere barnet/ungdommen for samtale. Vi benytter de digitale samtaleverktøyene HER BOR og NÅ ER som supplement i tilsynssamtalen. Vi vurderer fortsatt at samtaleverktøyene er nyttige og bidrar til økt trygghet hos barnet/ungdommen, samt økt lengde og kvalitet i samtalen.

Med noen få unntak, er det gjennomført fysiske tilsyn gjennom hele 2021. Pandemi og smittevern hensyn har vanskeliggjort muligheten til å ta direktekontakt med noen av barna/ungdommene under enkelte tilsyn. De aller fleste barn og unge (92%) har imidlertid fått tilbud om samtale, men av ulike årsaker takket nei til dette etter at vi har presentert oss og forklart vår rolle.

Er ikke barnet/ungdommen til stede under tilsynet, sender vi sms direkte til barnet/ungdommen og orienterer om muligheten til å ta kontakt med oss ved behov. Det er få barn som benytter muligheten til dette.

Det vises til "Årsrapport 2021 for Statsforvalterens tilsyn med bameveminstitusjoner, omsorgssentre og sentre for foreldre og barn i Trøndelag" som gir ytterligere beskrivelser av våre institusjonstilsyn.

Statsforvalteren skal gjennomføre samtale med alle barn som ønsker det. (fra kapittel 3.3.1.3.1.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gjennomføre samtale med alle barn som ønsker det.

Alle tilsyn gjennomføres på ettermiddag og kveld, når barnet/ungdommen er hjemme. Kontakter barna oss mellom tilsynene, prioriterer vi alltid å følge opp dette gjennom samtale med barnet/ungdommen. Som nevnt over fikk 92 % av alle barn på tilsynsidspunktene tilbud om samtale.

Det vises for øvrig til det som er beskrevet i punktet over og i "Årsrapport 2021 for Statsforvalterens tilsyn med bameveminstitusjoner, omsorgssentre

og sentre for foreldre og barn i Trøndelag"

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker HOD (fra kapittel 3.3.1.3.2.1 i TB)

Rapportere på

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker: 6 måneder eller mindre.

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker: 6 måneder eller mindre (Helse/omsorg)

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Helse/omsorg	50 %	4 %	54 %

Saksbehandlingstid for tilsynssaker ASD (fra kapittel 3.3.1.3.2.2 i TB)

Rapportere på

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker: 5 måneder eller mindre

Vi har avvik på kravet til saksbehandlingstid for tilsynssakene. Dette til tross for at vi på grunn av vakanse og sykefravær har hevet terskelen for å opprette hendelsesbaserte tilsynssaker. I 2021 har vi avsluttet 3 ordinære saker, mot åtte året før. En gjennomgang av de 3 sakene viser en median saksbehandlingstid på 11,3 måneder. En av sakene har vært en svært krevende og omfattende sak som i tema, omfang og oppfølging har vært på nivå med en systemrevisjon. Denne saken har vi brukt lang tid på, også som følge av saksbehandlerskifte underveis.

Vi ser at vi gjennomgående og over år har hatt utfordringer med å nå resultatmålet. Noe av dette skyldes samhandlingen med NAV, og manglende svar/forespørsler om utsatte eller forlengede frister under saksbehandlingen. Videre er vi nøye med å sikre kontradiksjon overfor den som har klaget inn saken hos oss - dette krever også tid i saksbehandlingsprosessen. Vi stiller spørsmål ved om det er behov for å vurdere realismen i resultatmålet, dersom våre erfaringer samsvarer med øvrige embeters.

Vi har iverksatt ulike tiltak for å bedre saksbehandlingstiden. Dette er blant annet intern opplæring, utvikling av rutiner og maler og saksbehandlingsstøtte/tverrfaglighet i saksbehandlingen i tillegg til hevet terskel. Vi vurderer at dette isolert sett er gode grep som vil bidra til at vi lykkes bedre på sikt. At vi ikke har nådd målet i 2021 tilskrives en utfordrende bemanningssituasjon og dermed vurderinger av kapasitet sett opp mot og prioritert mot øvrige oppdrag.

Saksbehandlingstid for tilsynssaker: 5 måneder eller mindre (Sosial)

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Sosial	50 %	- 50 %	0 %

Avslutning av klagesaker (fra kapittel 3.3.1.3.2.3 i TB)

Rapportere på

Avslutning av klagesaker: Minst 90 prosent innen 3 måneder.

Vi har et mindre avvik på resultatmål for rettighetsklager. Dette skyldes dels at vi har hatt flere ressurskrevende saker, dels at vi har vært underbemannet store deler av året som følge av vakanser og sykefravær.

Saksbehandlingstid - Avslutning av klagesaker: minst 90% innen 3 måneder

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Realitetsbehandlet innen 3 md.
Sosial	90 %	- 2 %	88 %
Helse/omsorg	90 %	- 13 %	77 %

Andel vedtak om bruk av tvang og makt (fra kapittel 3.3.1.3.2.4 i TB)

Rapportere på

Andel vedtak om bruk av tvang og makt overfor personer med psykisk utviklingshemming som er overprøvd innen 3 måneder: Minst 90 %.

Saksbehandlingstid - Vedtak om bruk av tvang og makt: minst 90% innen 3 måneder

Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
90 %	4 %	94 %

Andel søknader om dispensasjon fra utdanningskrav (fra kapittel 3.3.1.3.2.5 i TB)

Rapportere på

Andel søknader om dispensasjon fra utdanningskrav som er behandlet innen 3 måneder: Minst 90 %.

Statsforvalteren har et fåtall dispensasjonssøknader som ikke kommer samtidig med vedtak til overprøving. Disse svares regelmessig ut i løpet av 1 - 2 uker. Vi har ingen som ikke er behandlet innen 3 måneder.

Avslutning av klager på tvang i barnevernsinstitusjoner og omsorgssentre (fra kapittel 3.3.1.3.2.6 i TB)

Rapportere på

Minst 90 % av klager på tvang i barnevernsinstitusjoner og omsorgssentre skal være avsluttet innen 1 måned.

Statsforvalteren i Trøndelag har behandlet 70 % (23 av 33) av klagene innen 1 måned. Dette er avvik fra kravet på minimum 90 %. 50 % av klagene som hadde lenger saksbehandlingstid enn 1 måned, skyldtes behov for innhenting av ytterligere opplysninger (samtaler med barnet/ungdommen og/eller innhenting av mer dokumentasjon). Median og gjennomsnittlig saksbehandlingstid for klager på tvang i barnevernsinstitusjoner i 2021 er 0,9 måned, noe som viser at behandling av klager på tvangsbruk og begrensninger er høyt prioritert.

Saksbehandlingstid - klager på tvang i barnevernsinstitusjoner og omsorgssentre: minst 90% innen 1 måned

Resultatmål	Differanse	Avsluttet innen 1 måned
90 %	-20 %	70 %

Gjennomsnittlig og median saksbehandlingstid er på 0,9 måned.

Resultatmål FMTL (fra kapittel 3.3.1.3.3.10 i TB)

Rapportere på

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 290-poeng..

Endres til 130 poeng.

Statsforvalteren hadde opprinnelig plan om gjennomføring av planlagte tilsyn tilsvarende opprinnelig måltall, 295 poeng. Imidlertid måtte mange planlagte tilsyn avlyses/usettes også i 2021, dette på grunn av pandemi. Måltallet ble redusert til 130 poeng, og Statsforvalteren i Trøndelag har oppnådd 126 poeng i gjennomføring av planlagt tilsyn. Helse- og omsorgsavdelingen har i tillegg til dette brukt mye ressurser på håndtering av Covid-19, mye av dette har hatt betydelig islett av tilsyn, uten at det har vært relevant å registrere det i NESTOR. Av aktivitet der vi har brukt vår myndighet som tilsynsorgan, må nevnes:

- Innhenting av/gjennomgang av/tilbakemelding på/oppfølging av
 - Kommunens vaksinasjonsarbeid
- Oppfølging og håndtering av smitteutbrudd i kommunene/tjenestene
- Oppfølging av om kommunene yter forsvarlige tjenester under pandemien.
 - Kapasitet til å yte nødvendig hjelp (fastleger, helsestasjon, pleie og omsorg)
 - Normalisering/kartlegging av tilbudet til sårbare grupper etter nedstenging
 - Testkapasitet
 - Smitteoppsporing
 - Oppfølging av besøksrestriksjoner
 - Lav terskel for direktekontakt mellom kommunedirektører/ helse- og omsorgsledere/ kommuneoverleger og helse- og omsorgsavdelingen.

Helse- og omsorgsavdelingen har hatt tett kontakt med kommunene, ukentlig som gruppe, samt individuelt ved behov.

Aktivitetsvolum av tilsyn med kommunale helse- og omsorgstjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
130	-4	126

Resultatmål SFTL og SFIN (fra kapittel 3.3.1.3.4.1 i TB)

Rapportere på

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 65 poeng

Statsforvalteren har nådd måltallet for tilsynsaktivitet i spesialisthelsetjenesten i 2021. Dette til tross for at landsomfattende tilsyn med bruk av tvang i psykisk helsevern ble utsatt til 2022. Gjennomføring av egenvurderinger og oppfølging knyttet til LOT 2021-2022, Egenvurderingstilsyn med psykisk helsevern for barn og unge, står for hoveddelen av tilsynsaktiviteten i spesialisthelsetjenesten. I tillegg til dette har helse- og omsorgsavdelingen brukt mye ressurser på håndtering av Covid-19, mye av dette har hatt betydelig islett av tilsyn, uten at det har vært relevant å registrere det i NESTOR. Av annen aktivitet der vi har brukt vår myndighet som tilsynsorgan, må nevnes:

Oppfølging av om helseforetakene yter forsvarlige tjenester under pandemien

Helse- og omsorgsavdelingen har gjennomført tilsynsmøter (2) med helseforetakene, der helseforetakene blant annet har blitt bedt om å redegjøre for aktivitet, herunder også fristbrudd og ventelister.

Helse og omsorgsavdelingen har hatt møter med våre to helseforetak hver/hver 2.uke gjennom hele pandemien.

Aktivetsvolum av tilsyn med spesialisthelsetjenesten

Resultatmål	Differanse	Resultat
65	0	65

Resultatmål SFIN og SFTL (fra kapittel 3.3.1.3.5.8 i TB)

Rapportere på

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 95 poeng

Vi har gjennomført 8 systemrevisjoner, 6 landsomfattende undersøkelser og to egeninitierte tilsyn hvorav ett med brukermedvirkning og ett med mer-oppfølging i etterkant i form av skreddersydd opplæring rettet mot kontoret spredt over fire dager. I tillegg er det avsluttet en større hendelsesbasert tilsynssak som i tema, omfang og oppfølging er på nivå med en systemrevisjon. Samlet sett medfører dette at resultatkravet på 95 poeng er nådd.

Aktivetsvolum av tilsyn med sosiale tjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
95	0	95

Resultatkrav nådd

3.1.3.4 Andre oppdrag

Når det gjelder oppfølging av ny kommunelov erfarer vi følgende: Spørsmål omkring habilitet i politiske organer er et tilbakevendende tema. Det samme er reglene om permisjon og fritak for politiske verv, herunder reglene om suppleringsvalg. De nye reglene om interkommunalt samarbeid har også fått stor oppmerksomhet. Reglene for lovlighetskontroller er det også en del henvendelser på. Det samme gjelder tema kommunalt selvstyre - herunder fritt skjønn. Handteringen av interpellasjoner kan også være utfordrende for kommunene.

I vår veiledning til kommunene ang. internkontrollbestemmelsen i kommuneloven er vi bevisst på at det ikke skal utvikle en ulik forståelse av bestemmelsen.

3.1.3.5 En effektiv og velfungerende vergemålsforvaltning som ivaretar rettsikkerhet

Måloppnåelse

SFTL har ikke klart resultatkravene innenfor de prioriterte sakstypene på vergemålsområdet i 2021.

Vi er klar over tilbakemeldingen på vår årsrapport for 2020. Målkravene har vist seg å være for krevende for SFTL i 2021. Vi begynner nå å se effektene av ny organisering av fagteamene innenfor området vergemål samt resultatet av enda tydeligere prioriteringer i oppgaveløsningen.

Per 10. februar 2022 kan vi derfor melde om følgende status ang. måloppnåelse på områder med resultatkrav:

Opprett vergemål: Vi hadde pr. 31.12.2021 220 ubehandlede saker opprett vergemål. Vi har nå liggende 120 ubehandlede saker. Av disse har 6 av sakene oversittet fristen. De resterende sakene vil løpende fremover bli behandlet innenfor fristen.

Stadfestelse av fremtidsfullmakt: Vi har måloppnåelse innenfor dette resultatområde - 82 % av sakene er behandlet innen fristen.

Klagesaker: Vi har 2 ubehandlede klagesaker liggende. Den ene av disse sakene har utgående frist - dette skyldes at vi venter på ytterligere opplysninger. Den andre saken blir behandlet innen fristen for dette.

Kurs

SFTL har i 2021 hatt stort fokus på opplæring av faste verger. SFTL gjennomfører månedlige dialogmøter med våre faste verger. Vi har ulike tema hver gang. Vi leier også inn eksternt kompetanse på ulike områder. Eks. NAV og skatteetaten. Dette bidrar til at vergene er godt kjent med regelverket og blir

godt rustet til å ivareta rettssikkerheten til vergehaverne. Vi opplever at våre faste verger er godt rustet til å håndtere vergemålene og tar kontakt med oss dersom de lurer på noe. Vi er av den oppfatning av at vårt opplæringsprogram samt vår tilgjengelighet har gitt god effekt til nytte for vergehaverne. Vergene våre gir oss gode tilbakemeldinger, og vi er opptatt av å være tilgjengelig for våre verger.

Oppdrag 5.3.4.5 i VØI 2021

SFTL har ført tilsyn med verger med mer enn fem oppdrag oppnevnt etter at vergemålsloven trådte i kraft og t.o.m 2015. Vi har vi ført tilsyn med 25 verger. Vi har kontrollert gjennomføringen av 72 oppdrag. Vi har hatt fokus på vergehavers rettssikkerhet og selvbestemmelsen. Statsforvalteren har foretatt risikovurderinger og foretatt nødvendig oppfølging av vergene. Tilsynet ble avsluttet i januar 2022.

Bruk rammeverket for vergefullmakter

Statsforvalteren har startet arbeidet med å gjennomgå eksisterende vergemål for å tilpasse vergefullmaktene. Vi er godt i gang, og pr. 31.01.2022 har vi 489 digitaliserte vergefullmakter.

Samtale med verge

Statsforvalteren i Trøndelag gjennomfører oppstartssamtaler med alle som blir oppnevnt som verge. Vi har her en nedskrevet rutine på hvilke punkter som gjennomgås i denne samtalen. Blant annet blir det da informert om hvilke forventninger vi har til vergen, og et spesielt fokus på vergemålsloven § 33.

Rekruttering av faste verger

Statsforvalteren har per i dag god tilgang på kvalifiserte verger.

Samtale med vergehaver

Vi gjennomfører i den grad det er mulig samtaler med vergehavere ved oppstarten. De får da informasjon om hva som er vergens rolle, vergens rettigheter og hvilke forventninger vi har til vergen. Vi forsøker i denne samtalen å kartlegge hvordan et eventuelt oppstartsmøte bør finne sted knyttet til behovet til vergehaver, og hva som er ønskelig for vergehaver.

Opprett vergemål (fra kapittel 3.3.2.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Opprett vergemål – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 70 dager.

SFTL har 69 % måloppnåelse på opprett vergemål.

Vi hadde pr. 31.12.2021 220 ubehandlede saker opprett vergemål. Vi har nå pr. 10.02.2022 liggende 120 ubehandlede saker. Av disse har 6 av sakene oversittet fristen. De resterende sakene vil løpende fremover bli behandlet innenfor fristen.

SFTL har hatt stor fokus på å opplyse saken til det beste for vergehaver.

Dersom dokumentasjon ikke har kommet inn har vi brukt mye tid på å purre og innhente nødvendige opplysninger selv om fristen på målkavet har blitt overskredet.

Bakgrunnen til denne praksisen er at SFTL strekker seg langt for å ivareta rettssikkerheten til den det er søkt vergemål for. Dersom vi har manglet opplysninger i saken har vi prioritert å bruke tid og ressurser på å innhente dette.

I 2021 har vi brukt mye til på å utvikle og tilpasse malene og rutinene våre. Dette for å ivareta lik praksis mellom lokasjonene Steinkjer og Trondheim, og mellom saksbehandlerne.

Siste halvdel av 2021 har vi hatt et ekstra fokus på å individtilpasse vergens mandat til hver enkelt sitt behov.

I tillegg til økt fokus på våre faste verger, har vi i 2021 hatt stort fokus på opplæring av alminnelige og nærstående verge i oppstarten av et vergemål.

Vi har innarbeidet rutiner og maler for gjennomføring av samtaler med vergene. Dette for å sikret at alminnelige og nærstående verger har riktig rolleforståelse og er skikket til å ivareta vergehavers interesser på en god måte.

Saksbehandlingstid - Opprett vergemål – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 70 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
69 %	80 %	- 11 %

Klagesaksbehandling (fra kapittel 3.3.2.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Klagesaksbehandling – 80 % av klagen statsforvalteren mottar på vergemålsområdet skal være behandlet innen 60 dager.

SFTL har en måloppnåelse på 44 % i 2021.

Vi har ikke nådd måloppnåelsen på klagesaker.

Mange klagesaker er omfattende og tidkrevende.

Klagesaker - status pr. 10.02.2022: Vi har 2 ubehandlede klagesaker liggende. Den ene av disse sakene har utgående frist - dette skyldes at vi venter på ytterligere opplysninger. Den andre saken blir behandlet innen fristen som er satt for dette.

Klagesaksbehandling – 80 % av klagen Statsforvalteren mottar på vergemålsområdet skal være behandlet innen 60 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
44 %	80 %	-36 %

Stadfestelse av fremtidsfullmakter (fra kapittel 3.3.2.1.1.3 i TB)**Rapportere på**

Stadfestelse av fremtidsfullmakter - 80 % av fremtidsfullmaktene som stadfestes, skal være behandlet innen 30 dager.

SFTL har en måloppnåelse på 69 % i 2021. Vi har således ikke klart resultatmålet for dette området.

Vi har pr. 10.02.2022 måloppnåelse innenfor dette resultatområde - 82 % av sakene er behandlet innen fristen.

En årsak til at vi ikke har nådd resultatmålet i 2021 er at vi ikke får tilsendt nødvendig informasjon til å kunne behandle saken innen fristen. Vi har brukt mye tid på å purre på nødvendige opplysninger.

Vi har i 2021 sett på våre rutiner for å behandles stadfestelse av fremtidsfullmakter. Får vi ikke inn nødvendig informasjon vil saken avvises. Saken vil behandles på nytt igjen når vi mottar all nødvendig informasjon.

Etter omorganiseringen av teamene i seksjonen er det i dag en fast gruppe som har ansvaret for å behandle fremtidsfullmakter, og vi ser nå i 2022 at vi klarer måloppnåelsen. Vi har per 31.01.2022 en måloppnåelse på 86 % innen 30 dager.

Stadfestelse av fremtidsfullmakter - 80 % av fremtidsfullmaktene som stadfestes, skal være behandlet innen 30 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
57 %	80 %	-23 %

Vergeregnskapskontroll (fra kapittel 3.3.2.1.2.1 i TB)**Rapportere på**

Alle vergeregnskap i sentralt uttrekk fra Statens sivilrettsforvaltning skal være kontrollert innen fristen.

Regnskapskontroll

Statsforvalteren i Trøndelag har ikke innen fristen ferdigstilt samtlige saker i det sentrale uttrekket fra SRF for 2020. EY presiserer at vergeregnskapene som er gjennomgått av oss er kontrollert på et tilfredsstillende nivå.

Sentral kontroll medførte et utvalg for SFTL på 690 saker. Av disse har SFTL meldt inn 86 saker etter egen risikovurdering dvs. ca. 12%.

Vi har i tillegg notert 13 saker for lokal kontroll i 2021. 3 av disse har medført endring av verge.

Gjennom sentral kontroll er 632 regnskap kontrollert innen fristen, av disse er det bemerket at 20 regnskap har ført til fratagelse eller til en vurdering av endring av verge.

Per 25.01.2022 har vi ferdigstilt 95,51 % av regnskapene.

Alle vergeregnskap i sentralt uttrekk fra Statens sivilrettsforvaltning skal være kontrollert innen fristen

Resultat	Resultatmål	Differanse
92 %	100 %	- 8 %

Digital innsending av søknader (fra kapittel 3.3.2.1.3.2 i TB)**Rapportere på**

Andelen søknader om godtgjøring og søknader om statsforvalterens samtykke (bruk av kapital, salg av eiendom etc.) som leveres digitalt, skal være minst 75 %

Utskifting av ny arkivkjerne i Vera, august 2021 og en feil i Documaster gjør at vi ikke har disse tallene.

Andelen søknader om godtgjøring og søknader om Statsforvalterens samtykke (bruk av kapital, salg av eiendom etc.) som leveres digitalt via Altinn, skal være minst 75 %

Resultat	Resultatmål	Differanse
	75 %	- 75 %

3.1.3.6 Vergemål utøves med respekt for vergehavers behov og vilje

Vi gjennomfører i den grad det er mulig samtaler med vergehavere ved oppstarten. De får da informasjon om hva vergens rolle er, vergehavers rettigheter og hvilken forventning vi har til vergen. Vi forsøker i denne samtalen å kartlegge hvordan et eventuelt oppstartsmøte bør finne sted knyttet til behovet til vergehaver, og hva som er ønskelig for vergehaver.

Dersom det ikke er mulig å snakke med vergehaver tar vi kontakt med pårørende eller helsepersonell.

I tilsynet for 2021 hadde vi stort fokus på vergehavers selvbestemmelse, slik at vi er sikre på at våre verger ivaretar vergehavers selvbestemmelse.

Statsforvalteren er godt i gang med å implementere det nye rammeverket for vergefullmakter, og vi har stort fokus på å tilpasse vergemålet til vergehavers behov.

Utvikling av tiltak for å sikre vergehavers selvbestemmelse (fra kapittel 3.3.2.2.1.1 i TB)**Rapportere på**

Vergemål skal utøves med respekt for vergehavers behov og vilje. Statsforvalteren skal innarbeide prosesser ved opprettelsen av vergemål som sikrer at omfanget av vergemålet er tilpasset den enkelte. Begrunnelsen for omfanget av vergemålet skal fremgå av vedtaket.

Statsforvalteren skal påse at vergene har god rolleforståelse og utøver rollen med respekt for vergehavers selvbestemmelsesrett.

Vi har fokus på å prøve å få tak i så mange av vergehaverne som mulig ved opprettelse av vergemålet. Gjennomgående ser vi at det i stor grad er personer rundt vergehaver som kan bidra med informasjon for individtilpasning.

Vi gjennomfører oppstartssamtaler med alle verger. Vi har her fokus på selvbestemmelsesretten.

Vi ber alle oppnevnte verger gi oss en tilbakemelding dersom legitimasjonene/mandatet ikke er tilpasset vergehaver tilstrekkelig, slik at vi raskt får endret dette ved behov.

Vi har fokus på opplæring av faste verger, slik at vergene har en god rolleforståelse og utøver rollen med respekt for vergehavers selvbestemmelsesrett. Dette var også et av våre fokusområder i tilsynet vi gjennomførte med våre verger i 2021.

3.1.3.7 Barnehagemyndigheter, barnehageeiere og skoleeiere forstår, formidler og etterlever regelverket

Vi erfarer at det er variasjon kommunene imellom knyttet til regelverksforståelse og regelverksetterlevelse på barnehageområdet. Spesielt er forholdet mellom kommunen som myndighet og kommunen som eier utfordrende samt å ta tilstrekkelig forvaltningskompetanse til å fatte vedtak. Etter endringene i barnehageloven med tydeligere krav til likebehandling og uavhengighet ser vi at mange kommuner er opptatt av hvordan dette lovkravet kan etterleves.

Vi har mottatt flere klagesaker i 2021 enn i 2020, og vi har opphevet flere saker dette året. Manglende forvaltningskompetanse vises i noen av disse sakene. Vi avdekket regelverksbrudd under alle tilsynene i 2021. Vi har gitt omfattende veiledning i forbindelse med lukking av avvik gitt i tidligere gjennomførte tilsyn. I 2021 har vi hatt et spesielt fokus på barnekonvensjonen og hvorvidt barnets beste er vurdert i sakene. Gjennom veiledning,

klagesaksbehandling

og tilsyn, bidrar vi til at barnehageeiere og barnehagemyndigheter forstår, formidler og etterlever regelverket.

Den tette dialogen og hyppige møter med sektor som er etablert under pandemien erfarer vi er svært nyttig. Vi ser at terskelen er lav for å ta kontakt og be om veiledning. Kommunene uttrykker at den tette dialogen har vært viktig for å oppnå god regelverksforståelse og regelverksetterlevelse.

I 2021 har vi videreført forvaltningsturnéen med barnehageloven § 37, gjennomført BASIL-samling og veiledning og gjennomført kompetansetiltak rundt endringene i barnehageloven som trådte i kraft 1.1.2021. Gjennom BASIL-rapporteringen har vi sett en positiv utvikling i bemannings- og pedagognorm og det er få avvik. Vi ser også at det er betydelig mindre feilføringer i BASIL etter veiledning. Vi følger opp nye barnehagemyndigheter spesielt, og tilbyr veiledning rundt rollen de skal inn i. Gjennom jevnlig dialog og veiledning og kompetanseheving bidrar vi til at barnehageeier og barnehagemyndighet forstår, formidler og etterlever regelverket.

Vi ser at endringene i regelverket fortsatt medfører et behov for informasjon, kompetanseheving og veiledning.

På opplæringsområdet har vi jobbet mye med å kvalitetssikre vårt eget arbeid både for veiledning, informasjon, klagesaksbehandling og arbeid med håndhevingsordningen. I denne sammenhengen har vi det siste året hatt en spesiell fokus på barnekonvensjonen og barn og unges rett til å bli hørt i saker som angår dem.

Selv om vi har informert om dette til sektor, ser vi at vi for 2021 har prosentvis flere saker hvor klager gis medhold, eller saker som oppheves og sendes tilbake for ny behandling på grunn av saksbehandlingsfeil av kommunene. Samtidig ser vi nå stadig flere vedtak hvor barnekonvensjonen er ivaretatt i saksbehandlingen. Det er en bevegelse i retning av bedre forståelse for regelverket.

Hvis vi alene ser på klagesaksbehandlingen, er det det fortsatt behov for å jobbe med at skoleeiere skal forstå, formidle og etterleve regelverket.

Vi erfarer at det er mange henvendelser for veiledning fra kommunenes side, men også mange fra foresatte. Vi opparbeider oss kunnskap om kommunenes kompetanse på området både gjennom veiledningen, klagesaksbehandling og tilsyn.

Det er mange tilbakemeldinger fra kommuner som får tilsyn at de ser behovet, og at de ønsker alt de kan få av veiledning før og eventuell oppfølging etter tilsynet for å sikre egen forståelse for regelverket. Vi tilbyr i de aller fleste tilsyn førveiledning, og vi erfarer at dette bidrar til at kommunene og skolene starter en vurdering av egen praksis før selve tilsynet gjennomføres. Også dokumentasjon og informasjon i intervju viser at det ofte er en pågående prosess for å sikre egen praksis opp mot regelverket. Kommunene som får tilsyn, følges opp inntil regelverksbrudd er lukket.

Arbeidet med tilsynsresultater skulle med fordel ha spredd seg bredere enn til den aktuelle kommunen som får tilsyn, men det er vanskelig å se at andre kommuner har satt seg inn i gjennomførte tilsyn for så å gå inn i egen praksis. Så langt vi har mulighet, ber vi skoleeiere om å delta bredt på veiledningsøktene for å bidra til at den når flere enn den eller de skolene vi har stedlig tilsyn på.

Erfaringene våre med kommunenes forståelsen for regelverket ser ut til å være nesten uavhengig av små og store kommuner. Det kan skille noe ut fra kapasitet, men evnen til å etterleve regelverket ser ut til å være likt fordelt mellom kommunene i fylket. Vi erfarer å ha en god dialog med kommuner, fylkeskommunen og friskoler rundt regelverket. Vi vurderer fortsatt at regelverket knyttet til skolemiljø er det som utfordrer sektor i fylket mest. Det er nok slik at skoleeiere har en økt forståelse for regelverket, men det er fortsatt vanskelig å gjennomføre arbeidet i praksis.

Sektorkunnskap ligger til grunn for vurdering av oppfølging og virkemiddel (fra kapittel 3.3.3.1.1.1 i TB)

Rapportere på

All vurdering av oppfølging og valg av virkemiddel skal være basert på kunnskap om tilstanden på rettsikkerhetsområdet

På barnehage - og opplæringsområdet har Statsforvalteren ulike kilder til kunnskap om tilstanden i sektor.

Arbeidet med BASIL-rapporteringen gir oss en god innsikt i tilstanden på utvalgte områder både i kommunene og i den enkelte barnehage. Alle rapportene gjennomgås og godkjennes og i tillegg velger vi oss årlig ut oppfølgingspunkter som vies spesiell oppmerksomhet. Oppfølgingspunktene tas med i planleggingen av aktiviteter gjennom året som en del av risiko- og sårbarhetsanalysen.

På opplæringsområdet har vi gode statistiske data for skole. Det er også tilgjengelige data for integreringsområdet. Vi bruker dette aktivt i arbeidet med risiko- og sårbarhetsvurderingene for videre å velge ut til tilsyn, sette fokus på enkeltområder i dialog med sektor, for arbeid med kommunebilder og for vurdering av aktuelle tiltak for oppfølging. Samlet gir dette et godt grunnlag for å velge riktig virkemiddel.

Vi har jevnlig dialog med sektor, både gjennom kommunebesøk, sektormøter, kompetansetiltak og veiledning. Det å være tett på og tilgjengelig for sektor erfarer vi er viktig for å kunne ha den nødvendige kjennskapen slik at de ulike virkemidlene treffer hensiktsmessig.

Gjennom tilsyn, klagesaksbehandling og veiledning på rettsikkerhetsområdet får vi god kjennskap til aktuelle kommuner. Informasjonen systematiseres og brukes i risiko- og sårbarhetsanalysen som igjen danner grunnlaget for valg av virkemidler.

Henvendelser fra foreldre og andre interessenter, medieomtaler og samarbeid med ulike instanser er også med på å gi oss kjennskap om tilstanden i sektor. Sektorovervåkingen bidrar til et utvidet bilde av kommunene.

Vi har begynt å ta i bruk det digitale verktøyet for kommunebilder som gir oss en bedre mulighet for å systematisere risiko- og sårbarhetsarbeidet vårt gjennom nøkkeltall, kvalitative indikatorer og logg. I årsplanleggingen legges alle elementene i risiko- og sårbarhetsvurderingen til grunn for valg av prioriterte områder og egnede virkemidler. Vi erfarer at vi har god kunnskap om tilstanden i sektor og at risiko- og sårbarhetsvurderingene gir et godt grunnlag for valg av virkemidler. Det å ha et jevnlig fokus på dette arbeidet er viktig for å fange opp behov for tiltak. Risiko- og sårbarhetsanalysene danner således grunnlag for valg av tilsynsobjekt og tilsynsystema, tema i møter med sektor og spisset veiledning.

Bruk av tilsyn som virkemiddel skal øke (fra kapittel 3.3.3.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Økt bruk av tilsyn som virkemiddel der risikovurderingene tilsier det

Det er prioritert tilsyn der vår risiko- og sårbarhetsanalyse gir høy sannsynlighet for regelverksbrudd.

På barnehageområdet ble det i 2020 gjennomført 2 tilsyn. Den planlagte tilsynsaktiviteten ble redusert på grunn av pandemien og en vurdering av kommunenes totale kapasitet. I 2021 har vi prioritert å gjennomføre flere tilsyn, blant annet de tilsynene vi ikke fikk gjennomført i 2020 der tilsynsystema og tilsynsobjekt var valgt ut på bakgrunn av en risiko- og sårbarhetsanalyse. Dette resulterte i at det i 2021 er gjennomført 4 tilsyn, i tillegg til at tilsyn fra tidligere år har blitt fulgt opp og avsluttet. Med utgangspunkt i vår risiko- og sårbarhetsanalyse har vi ført tilsyn med deltemaene meldeplikt til barneverntjenesten, godkjenning av familiebarnehager og veiledning og tilsyn. Vi har avdekket lovbrudd i alle tilsynene og erfarer derfor at valg av tilsyn som virkemiddel har vært riktig og at tilsynet har hatt effekt for bedre regelverketterlevelse hos tilsynsobjektene.

På opplæringsområdet er det i 2021 gjennomført 17 tilsyn. Dette er 10 tilsyn mer enn for 2020. I 2021 gjennomførte vi stort sett planlagte tilsyn til tross for pandemien som fortsatt satte begrensninger for ordinær drift i mange skoler og kommuner.

I 2020 pekte vi gjennom ROS-vurderingene på behov for å gjennomføre tilsyn med spesialundervisning. Dette ble ikke gjennomført da, men i 2021. Det ble gjort nye vurderinger av om området fortsatt pekte seg ut som aktuelt for tilsyn, noe vi konkluderte med at det var.

I 2021 var det to planlagte tilsyn som ikke ble gjennomført. Ett av de på grunn av at kommunen hadde hatt tilsyn på det aktuelle området for kort tid siden fra en annen Statsforvalter. Den aktuelle kommunen ble fulgt opp gjennom kommunebesøk med veiledning og drøfting rundt aktuelle områder for skoleeiernivået og for ansatte på skole. Det andre tilsynet som ikke ble gjennomført, gjennomføres våren 2022.

Det er også gjennomført to hendelsesbaserte tilsyn i 2021. Ett av disse var innenfor området spesialundervisning, og det andre omhandlet fylkeskommunens ansvar for opplæring av barn som bor i barnevernsinstitusjoner.

De resterende tilsynene var innenfor områdene tidlig innsats, skolemiljø, pilotering av nytt tilsyn innen skolemiljø, gratisprinsippet, lærekandidatordningen og særskilt språkopplæring.

Selv i 2021 ble deler av tilsynene påvirket av koronapandemien, men ikke på annet vis enn at deler av intervju måtte flyttes i tid eller fra stedlig til digitale. Vi flyttet noen tilsyn i tid fra vår til høst. Dette første til en liten opphopning av tilsynsaktivitet på høsten med tilsvarende bruk av personellressurser til dette.

Vi får mange gode tilbakemeldinger om at tilsynene bidrar til en bedre forståelse for regelverket, og at skoler og kommuner sin praksis på områder blir evaluert og vurdert internt.

Tilsyn skal avdekke brudd med store konsekvenser (fra kapittel 3.3.3.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Tilsyn er prioritert på områder hvor det er høy sannsynlighet for brudd på regelverket og hvor det er store konsekvenser for barn, unge og voksne og læringer

På barnehageområdet er en risiko- og sårbarhetsanalyse lagt til grunn for valg av tilsynsystema og tilsynsobjekt.

Valg av deltema meldeplikt til barneverntjenesten er et område der konsekvensene av regelverksbrudd er store, spesielt har vi sett dette under pandemien der vi har hatt stort fokus på sårbare barn og unge. Valg av tilsynsobjekt er gjort etter en helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse.

Valg av tilsynsobjekt med deltema godkjenning av familiebarnehager følger av resultatet fra BASIL-rapporteringen der vi ser utstrakt bruk av unntak i godkjenningsprosessene. Tilsynsobjektet som ble valgt har mange familiebarnehager og konsekvensen av praksisen og regelverksbrudd er stor for mange barn.

Tilsynsobjekt og deltema veiledning og tilsyn er gjort ut fra en helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse der blant annet ønske om å gjennomføre tilsyn også i noen av de nylig sammenslåtte kommunene - som vi ikke kjenner så godt - har vært en viktig faktor.

Risikovurderinger ligger også til grunn for valg av tilsynsystema og tilsynsobjekt på opplæringsområdet. Alle tilsynsystema er valgt ut fra at de har stor

betydning for det enkelt barn og dets utvikling og læring.

Vår vurdering er at dette gjelder alle tema det ble gjennomført tilsyn på i 2021: Spesialundervisning, skolemiljø, tidlig innsats, gratisprinsippet, særskilt språkopplæring, lære kandidatordningen og fylkeskommunens ansvar for opplæring av barn som bor i barnevernsinstitusjoner. Regelverksbrudd på alle disse temaene vil ha betydning for elever/lærlinger i deres opplærings situasjon og for den enkelte sin mulighet til utvikling.

Vi vurderer at det er hensiktsmessig å ha rom for hendelsesbaserte tilsyn i løpet av et år, da det ofte oppstår situasjoner hvor tilsyn akkurat her og nå, er rett virkemiddel. Det at vi gjennomført to hendelsesbaserte tilsyn i 2021, ble et godt virkemiddel i de aktuelle situasjonene.

Rapportering av tilsyn - barnehage og opplæringsområdet

Område	Kommune	Navn på barnehage (kun særlige tilfeller)/skole	Nasjonalt initiert tema eller egeninitiert	Tema nasjonalt initiert tilsyn	Tema egeninitierte tilsyn	Stedlig/skriftlig	Antall kontrollspørsmål per tilsyn	Status tilsyn per 31.12.	Antall korreksjonspunkter i foreløpig rapport pr tilsyn (= brudd på regelverket per tilsyn)	Dato foreløpig tilsyns
Opplæring	Holtålen	Hov skole	Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Tidlig innsats	Tilsynsbesøk	6	Endelig rapport	2	14.10.21
Opplæring	Trøndelag fylkeskommune		Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Retten til spesialundervisning §5-1 og 5-3	Skriftlig	2	Endelig rapport	0	10.09.21
Opplæring	Stjørdal kommune	Stokkan ungdomsskole	Nasjonalt initiert	Spesialundervisning		Tilsynsbesøk	13	Endelig rapport	4	29.10.21
Opplæring	Indre Fosen kommune	Vanvikan skole	Nasjonalt initiert	Spesialundervisning		Skriftlig	3	Endelig rapport	3	04.01.22
Opplæring	Trøndelag fylkeskommune	Alle skoler	Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Fylkeskommunens ansvar for grunnskoleopplæring	Digitale intervju	2	Foreløpig rapport	2	30.04.21
Opplæring	Namsos kommune	Vestbyen skole	Nasjonalt initiert	Skolemiljø		Tilsynsbesøk	16	Endelig rapport	12	29.10.21
Opplæring	Melhus kommune	Gimse ungdomsskole	Nasjonalt initiert	Skolemiljø		Tilsynsbesøk	10	Endelig rapport	0	03.06.21
Opplæring	Inderøy kommune	Inderøy ungdomsskole	Nasjonalt initiert	Skolemiljø		Tilsynsbesøk	10	Endelig rapport	3	20.10.21
Opplæring	Levanger kommune	Alle skoler	Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Gratisprinsippet	Skriftlig	2	Endelig rapport	2	19.05.21
Opplæring	Malvik kommune	Alle skoler	Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Gratisprinsippet	Skriftlig	2	Endelig rapport	2	19.05.21
Opplæring	Verdal kommune	Alle skoler	Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Gratisprinsippet	Skriftlig	2	Foreløpig rapport	2	11.11.21
Opplæring	Tydal kommune	Alle skoler	Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Gratisprinsippet	Skriftlig	2	Foreløpig rapport	1	30.11.21
Opplæring	Selbu kommune	Alle skoler	Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Gratisprinsippet	Skriftlig	2	Foreløpig rapport	1	30.11.21
Opplæring	Steinkjer kommune	Alle skoler	Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Gratisprinsippet	Skriftlig	2	Foreløpig rapport	1	30.11.21
Opplæring	Orkland kommune	Orkanger barneskole	Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Særskilt språkopplæring	Tilsynsbesøk	13	Endelig rapport	6	27.04.21
Opplæring	Midtre Gauldal kommune	Støren ungdomsskole	Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Særskilt språkopplæring	Tilsynsbesøk	13	Foreløpig rapport	5	30.12.21
Opplæring	Meråker kommune	Alle skoler	Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Gratisprinsippet	Skriftlig	2	Endelig rapport	0	13.09.21
Barnehage	Ørland		Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Barnehagemyndighetens plikt til å påse at barnehagen etterlever reglene for meldeplikt til barneverntjenesten	Digitale intervju	8	Endelig rapport	4	25.06.21
Barnehage	Trondheim		Nasjonalt initiert	Familiebarnehager		Skriftlig	16	Endelig rapport	9	03.06.21
Barnehage	Tydal		Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Barnehagemyndighetens plikt til å påse at barnehagen etterlever reglene for meldeplikt til barneverntjenesten	Digitale intervju	5	Foreløpig rapport	3	01.12.21
Barnehage	Meråker		Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Barnehagemyndighetens plikt til å påse at barnehagen etterlever reglene for meldeplikt til barneverntjenesten	Digitale intervju	8	Endelig rapport	2	05.03.21

Rapportering av funn fra tilsyn - barnehage og opplæringsområdet

Område	Kommune	Navn på barnehage/skole	Tema/deltema nasjonalt initierte tilsyn	Tema/deltema egeninitierte tilsyn	Kontrollspørsmål som er avdekket brudd på (nasjonalt initierte tilsyn)	Kontrollspørsmål som er avdekket brudd på (egeninitierte tilsyn)	Kommentarer
Opplæring	Holtålen kommune	Hov skole	Egeninitiert tilsyn	Tidlig innsats		verksette egnede tiltak	

Opplæring	Holtålen kommune	Hov skole	Egeninitiert tilsyn	Tidlig innsats		Følge opp at iverksatte tiltak gir elevene økte ferdigheter	
Opplæring	Stjørdal kommune	Stokkan ungdomsskole	Spesialundervisning - Fatte vedtak		Gir skolen eleven og foreldrene mulighet til å uttale seg om innholdet i den sakkyndige vurderingen, før skolen fatter enkeltvedtak?		
Opplæring	Stjørdal kommune	Hov skole	Spesialundervisning - Fatte vedtak		Sørger skolen for at saken er tilstrekkelig opplyst før den fatter vedtak om spesialundervisning?		
Opplæring	Stjørdal kommune	Hov skole	Spesialundervisning - Fatte vedtak		Inneholder vedtakene opplysninger om hvordan skolen skal organisere spesialundervisningen?		
Opplæring	Stjørdal kommune	Hov skole	Spesialundervisning - Fatte vedtak		Tar skolen stilling til hva som er barnets beste når den fatter vedtak om spesialundervisning?		
Opplæring	Indre Fosen kommune	Vanvikan skole	Spesialundervisning - Fatte vedtak		Fatter skolen vedtak så snart som mulig i alle saker der PPT har gjennomført en sakkyndig vurdering?		
Opplæring	Indre Fosen kommune	Vanvikan skole	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Utarbeider skolen IOP-er snarest mulig for alle elevene som har vedtak om spesialundervisning?		
Opplæring	Indre Fosen kommune	Vanvikan skole	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Utarbeider skolen årsrapport for elever som får spesialundervisning?		
Opplæring	Trøndelag fylkeskommune		Egeninitiert tilsyn	Fylkeskommunens ansvar for grunnskoleopplæring		PPT i fylkeskommunen utarbeider sakkyndige vurderinger, jf. oppl. § 5-3, for elever som det blir gjort vedtak om plassering i institusjon etter barnevernloven.	
Opplæring	Trøndelag fylkeskommune		Egeninitiert tilsyn	Fylkeskommunens ansvar for grunnskoleopplæring		Fylkeskommunen fatter enkeltvedtak om spesialundervisning, jf. oppl. § 5-1, for elever som det blir gjort vedtak om plassering i institusjon etter barnevernloven.	
Opplæring	Orkland kommune	Orkanger barneskole	Egeninitiert tilsyn	Særskilt språkopplæring		Rektor følger opp at lærerne vurderer om elevene i tillegg har behov for morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring hvis eleven har behov for særskilt norskopplæring, jf. opplæringsloven § 2-8 første og fjerde ledd.	
Opplæring	Orkland kommune	Orkanger barneskole	Egeninitiert tilsyn	Særskilt språkopplæring		Enkeltvedtaket må inneholde informasjon om retten til å se sakens dokumenter.	
Opplæring	Orkland kommune	Orkanger barneskole	Egeninitiert tilsyn	Særskilt språkopplæring		Rektor må fatte enkeltvedtak når den særskilte språkopplæringen opphører i samsvar med regelverket.	
Opplæring	Orkland kommune	Orkanger barneskole	Egeninitiert tilsyn	Særskilt språkopplæring		Enkeltvedtaket må inneholde informasjon om retten til å se sakens dokumenter.	
Opplæring	Midtre Gauldal kommune	Støren ungdomsskole	Egeninitiert tilsyn	Særskilt språkopplæring		Rektor følger opp at kartleggingen gjennomføres innenfor en tidsramme som gjør det mulig at vedtak om særskilt språkopplæring kan fattes innenfor rimelig tid. Vi viser i denne forbindelse til avsnitt 3 om enkeltvedtak	
Opplæring	Midtre Gauldal kommune	Støren ungdomsskole	Egeninitiert tilsyn	Særskilt språkopplæring		Rektor følger opp at kartleggingen også synliggjør om elever også har behov for morsmålsopplæring og språklig fagopplæring, dersom eleven har behov for særskilt norskopplæring	
Opplæring	Midtre Gauldal kommune	Støren ungdomsskole	Egeninitiert tilsyn	Særskilt språkopplæring		Rektor fatter vedtak om særskilt språkopplæring innen rimelig tid etter at behovet for slik opplæring foreligger.	
Opplæring	Midtre Gauldal kommune	Støren ungdomsskole	Egeninitiert tilsyn	Særskilt språkopplæring		Skolen vurderer om eleven har rett til to-språklig fagopplæring som del av den særskilte språkopplæringen.	
Opplæring	Midtre Gauldal kommune	Støren ungdomsskole	Egeninitiert tilsyn	Særskilt språkopplæring		Enkeltvedtakene inneholder informasjon om retten til å se sakens dokumenter, jf. forvaltningsloven § 27 tredje ledd.	
Opplæring	Inderøy kommune	Inderøy ungdomsskole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		Sørger rektor for at alle som jobber på skolen, griper inn mot krenkelses som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering, dersom det er mulig?		

Opplæring	Inderøy kommune	Inderøy ungdomsskole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?		
Opplæring	Inderøy kommune	Inderøy ungdomsskole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor så raskt som saken tilsier?		
Opplæring	Namsos kommune	Vestbyen skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?		
Opplæring	Namsos kommune	Vestbyen skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Forsvarlig system		Varsler rektor skoleeieren om alvorlige tilfeller?		
Opplæring	Namsos kommune	Vestbyen skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Forsvarlig system		Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor så raskt som saken tilsier?		
Opplæring	Levanger kommune	Alle skoler	Egeninitiert tilsyn	Gratisprinsippet		Levanger kommune må endre sin praksis, jf. punkt 6 Statsforvalterens konklusjon, slik at den er i samsvar med bestemmelsene i oppl. § 2-15 samt rundskriv F-14-03. Dette for å sikre at aktiviteter og turer i skolens regi, og som er en del av opplæringen, er gratis for alle elever.	
Opplæring	Tydal kommune	Alle skoler	Egeninitiert tilsyn	Gratisprinsippet		Tydal kommune må endre sin praksis, jf. punkt 6 Statsforvalterens konklusjon, slik at den er i samsvar med bestemmelsene i oppl. § 2-15 samt rundskriv F-14-03. Dette for å sikre at undervisning, aktiviteter og turer i skolens regi, og som er en del av opplæringen, er gratis for alle elever	
Opplæring	Selbu kommune	Alle skoler	Egeninitiert tilsyn	Gratisprinsippet		Selbu kommune må endre sin praksis, jf. punkt 6 Statsforvalterens konklusjon, slik at den er i samsvar med bestemmelsene i oppl. § 2-15 samt rundskriv F-14-03. Dette for å sikre at aktiviteter og turer i skolens regi, og som er en del av opplæringen, er gratis for alle elever.	
Opplæring	Steinkjer kommune	Alle skoler	Egeninitiert tilsyn	Gratisprinsippet		Steinkjer kommune må endre sin praksis, jf. punkt 6 Statsforvalterens konklusjon, slik at den er i samsvar med bestemmelsene i oppl. § 2-15 samt rundskriv F-14-03. Dette for å sikre at aktiviteter og turer i skolens regi, og som er en del av opplæringen, er gratis for alle elever.	
Opplæring	Malvik kommune	Alle skoler	Egeninitiert tilsyn	Gratisprinsippet		Malvik kommune må endre sin praksis, jf. punkt 6 Statsforvalterens konklusjon, slik at den er i samsvar med bestemmelsene i oppl. § 2-15, samt rundskriv F-14-03. Dette for å sikre at aktiviteter og turer i skolens regi, og som er en del av opplæringen, er gratis for alle elever.	
Opplæring	Verdal kommune	Alle skoler	Egeninitiert tilsyn	Gratisprinsippet		Verdal kommune må endre sin praksis, jf. punkt 6 Statsforvalterens konklusjon, slik at den er i samsvar med bestemmelsene i oppl. § 2-15, samt rundskriv F-14-03. Dette for å sikre at aktiviteter og turer i skolens regi, og som er en del av opplæringen, er gratis for alle elever.	
Opplæring	Namsos kommune	Vestbyen skole	Egeninitiert tilsyn	Sikrer kommunen plikten til å varsle i skolemiljø saker		Alle som arbeider på skolen vet at de har plikt til å varsle og til hvem de skal varsle, ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø eller blir krenket av en som arbeider på skolen.	Pilot FNT 2022
Opplæring	Namsos kommune	Vestbyen skole	Egeninitiert tilsyn	Sikrer kommunen plikten til å varsle i skolemiljø saker		Alle som arbeider på skolen vet at de må vurdere i den enkelte sak hvor raskt de skal varsle.	Pilot FNT 2022

Opplæring	Namsos kommune	Vestbyen skole	Egeninitiert tilsyn	Sikrer kommunen plikten til å varsle i skolemiljø saker		Kommunen gjør det tydelig at alle som arbeider på skolen har en varslingsplikt, og hva varslingsplikten innebærer.	Pilot FNT 2022
Opplæring	Namsos kommune	Vestbyen skole	Egeninitiert tilsyn	Sikrer kommunen plikten til å varsle i skolemiljø saker		Kommunen vurderer risikoen for at de som arbeider på skolen, ikke oppfyller varslingsplikten eller plikten til å dokumentere.	Pilot FNT 2022
Opplæring	Namsos kommune	Vestbyen skole	Egeninitiert tilsyn	Sikrer kommunen plikten til å varsle i skolemiljø saker		Kommunen følger opp om iverksatte tiltak fører til at de som arbeider på skolen oppfyller varslingsplikten og at dette blir dokumentert.	Pilot FNT 2022
Opplæring	Namsos kommune	Vestbyen skole	Egeninitiert tilsyn	Sikrer kommunen plikten til å undersøke i skolemiljø saker		Skolen og skoleeier vet at de må gjøre de undersøkelser som ut fra en faglig standard med rimelighet kan forventes.	Pilot FNT 2022
Opplæring	Namsos kommune	Vestbyen skole	Egeninitiert tilsyn	Sikrer kommunen plikten til å undersøke i skolemiljø saker		Skolen og skoleeier dokumenterer hva som blir gjort for å oppfylle undersøkelsesplikten.	Pilot FNT 2022
Opplæring	Namsos kommune	Vestbyen skole	Egeninitiert tilsyn	Sikrer kommunen plikten til å undersøke i skolemiljø saker		Kommunen gjør det tydelig at skolen har en undersøkelsesplikt og hva den innebærer.	Pilot FNT 2022
Opplæring	Namsos kommune	Vestbyen skole	Egeninitiert tilsyn	Sikrer kommunen plikten til å undersøke i skolemiljø saker		Kommunen sikrer at skolen og skoleeier dokumenterer hva som blir gjort for å oppfylle undersøkelsesplikten.	Pilot FNT 2022
Opplæring	Namsos kommune	Vestbyen skole	Egeninitiert tilsyn	Sikrer kommunen plikten til å undersøke i skolemiljø saker		Kommunen vurderer risikoen for at skolen ikke oppfyller undersøkelsesplikten eller plikten til å dokumentere.	Pilot FNT 2022
Opplæring	Namsos kommune	Vestbyen skole	Egeninitiert tilsyn	Sikrer kommunen plikten til å undersøke i skolemiljø saker		Kommunen følger opp med tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at undersøkelsesplikten eller dokumentasjonsplikten ikke blir oppfylt.	Pilot FNT 2022
Opplæring	Namsos kommune	Vestbyen skole	Egeninitiert tilsyn	Sikrer kommunen plikten til å undersøke i skolemiljø saker		Kommunen følger opp om iverksatte tiltak fører til at skolen oppfyller undersøkelsesplikten og plikten til å dokumentere.	Pilot FNT 2022
Barnehage	Trondheim		Familiebarnehager - Behandling av søknad		Innhenter barnehagemyndigheten nødvendig informasjon for å: - kunne godkjenne organiseringen og sammenslutningen/ ordningen som utgjør familiebarnehagen, - vurdere om det enkelte hjemmet er bebodd, og - vurdere om det enkelte hjemmet eventuelt baselokale er egnet for familiebarnehagedrift?		
Barnehage	Trondheim		Familiebarnehager - Behandling av søknad		Innhenter barnehagemyndigheten polititattest for søkeren, eier av familiebarnehagens lokaler og deres familiemedlemmer, hvis de har mulighet til å være i direkte kontakt med barna i familiebarnehagen?		
Barnehage	Trondheim		Familiebarnehager - Avgjørelse på søknad		Godkjenner barnehagemyndigheten den sammenslutningen/ordningen som samlet sett utgjør familiebarnehagen?		
Barnehage	Trondheim		Familiebarnehager - Avgjørelse på søknad		Godkjenner barnehagemyndigheten enkeltstående hjem som én familiebarnehage kun i særlige tilfeller?		
Barnehage	Trondheim		Familiebarnehager - Avgjørelse på søknad		Godkjenner barnehagemyndigheten kun enkle grupper i ubeboede lokaler?		
Barnehage	Trondheim		Familiebarnehager - Avgjørelse på søknad		Vurderer barnehagemyndigheten om hjemmene og baselokalet er egnet for familiebarnehagedrift etter barnehageloven §§ 1, 1a og 2?		
Barnehage	Trondheim		Familiebarnehager - Avgjørelse på søknad		Tar barnehagemyndigheten hensyn til uttalelser og eventuelle vilkår fra andre myndigheter i sin vurdering av om den skal godkjenne familiebarnehagen?		
Barnehage	Trondheim		Familiebarnehager - Avgjørelse på søknad		Inneholder vedtaket informasjon om retten til å se sakens dokumenter?		
Barnehage	Trondheim		Familiebarnehager - Avgjørelse på søknad		Inneholder vedtak om avslag eller innvilgelse med vilkår informasjon om: a) Klageadgang? b) Klagefrist? c) Klageinstans? d) Fremgangsmåten ved klage?		
Barnehage	Ørland		Egeninitiert tilsyn	Barnehagemyndighetens plikt til å påse at barnehagen etterlever reglene for meldeplikt til barneverntjenesten		På bakgrunn av denne informasjonen, vurderer dere om det er sannsynlig at barnehagene ikke oppfyller reglene som gjelder meldeplikten til barnevernet, og hvilke konsekvenser et slikt brudd på regelverket vil få?	

Barnehage	Ørland		Egeninitiert tilsyn	Barnehagemyndighetens plikt til å påse at barnehagen etterlever reglene for meldeplikt til barneverntjenesten		På bakgrunn av disse risikovurderingene, vurderer dere behovet for å gi veiledning eller føre tilsyn i barnehagene?	
Barnehage	Ørland		Egeninitiert tilsyn	Barnehagemyndighetens plikt til å påse at barnehagen etterlever reglene for meldeplikt til barneverntjenesten		Gir dere veiledning eller fører tilsyn hvis dere kommer frem til at det er nødvendig?	
Barnehage	Ørland		Egeninitiert tilsyn	Barnehagemyndighetens plikt til å påse at barnehagen etterlever reglene for meldeplikt til barneverntjenesten		Gir dere veiledning eller fører tilsyn, basert på oppdatert og gjeldende forståelse av hvilke krav barnehageloven stiller når det gjelder meldeplikten til barnevernet?	
Barnehage	Tydal		Egeninitiert tilsyn	Barnehagemyndighetens plikt til å påse at barnehagen etterlever reglene for meldeplikt til barneverntjenesten		Bruker barnehagemyndigheten informasjonen til å gjøre risikovurderinger?	
Barnehage	Tydal		Egeninitiert tilsyn	Barnehagemyndighetens plikt til å påse at barnehagen etterlever reglene for meldeplikt til barneverntjenesten		Vurderer barnehagemyndigheten behovet for å gi veiledning og føre tilsyn på bakgrunn av risikovurderingene?	
Barnehage	Tydal		Egeninitiert tilsyn	Barnehagemyndighetens plikt til å påse at barnehagen etterlever reglene for meldeplikt til barneverntjenesten		Gjennomfører barnehagemyndigheten veiledning og tilsyn i tråd med sine risikovurderinger?	
Barnehage	Meråker		Egeninitiert tilsyn	Barnehagemyndighetens plikt til å påse at barnehagen etterlever reglene for meldeplikt til barneverntjenesten		På bakgrunn av denne informasjonen, vurderer dere om det er sannsynlig at barnehagene ikke oppfyller reglene som gjelder meldeplikten til barnevernet, og hvilke konsekvenser et slikt brudd på regelverket vil få?	
Barnehage	Meråker		Egeninitiert tilsyn	Barnehagemyndighetens plikt til å påse at barnehagen etterlever reglene for meldeplikt til barneverntjenesten		På bakgrunn av disse risikovurderingene, vurderer dere behovet for å gi veiledning eller føre tilsyn i barnehagene?	

Etter som vi ikke fant "Tema/deltema nasjonalt initierte tilsyn" og "Kontrollspørsmål som er avdekket brudd på (nasjonalt initierte tilsyn)" som mulige valg, er piloteringstilsynet for FNT 2022 lagt inn som egeninitiert tilsyn.

Kompetanse på trygt og godt skolemiljø (fra kapittel 3.3.3.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Alle skoleeiere og skoleledere har kompetanse på hva som gir et trygt og godt skolemiljø

Tross pandemien, har embetet i flere perioder av 2021 jobbet mer utadrettet enn i 2020 med det forebyggende arbeidet for at skoleeiere og skoleledere skal få kompetanse på hva som gir et trygt og godt skolemiljø. Covid-19 har til tider begrenset muligheten til å gjennomføre planlagte veiledningsmøter med kommunene og fylkeskommunen stedlig. Dette har medført at møtene er gjennomført digitalt, eller blitt forskjøvet. Høsten 2021 gjennomførte skolemiljøteamet hos oss syv ulike veiledningsmøter i ulike regioner i Trøndelag, der vi samlet deltakere fra flere kommuner og fylkeskommunen samtidig. Vi nådde dermed bredt ut. Veiledningsmøtene ble planlagt sammen med representanter for deltakerne, der de på forhånd meldte inn behov for tema for kompetanseheving innen regelverket for sine enheter. Deres medvirkning har vært av stor betydning for å oppnå tilsiktet effekt. Deltakerne besto av skoleeiere, rektorer, avdelingsledere, relevante samarbeidspartnere og andre ansatte med et spesielt ansvar for skolemiljø. Vi har fått gode tilbakemeldinger etter møtene og er sikre på at møtene har ført til økt kompetanse om hva som gir et trygt og godt skolemiljø. Vi begrunner dette med at kommunene for eksempel sender inn mer relevant dokumentasjon gjennom håndhevingsordningen, de oppfyller flere av delpliktene i aktivitetsplikten, de oppgir at saker hos oss eller veiledningsmøter har gitt en læringseffekt, samt at temaene de ønsker veiledning på ofte ikke lengre er grunnleggende kunnskap om regelverket, men vanskeligere problemstillinger. Etter noen veiledningsmøter har vi bedt deltakerne om en konkret tilbakemelding på om møtet har vært nyttig og det har vi fått bekreftelse på. Et annet tegn på at skoleledere og skoleeiere har fått økt kunnskap etter dette, er at de gjerne kontakter oss på nytt etter møtet, for å drøfte flere problemstillinger. Vi fortsetter med nye veiledningsmøter med kommuner gjennom våren 2022.

Skolemiljøteamet har i tillegg til veiledningsmøtene deltatt i dialogmøter og drøftingsmøter med skoleeiere og skoleledere som har tatt kontakt med oss, eller der vi har sett et behov for ekstra oppfølging i det forebyggende arbeidet. Det har variert om møtene har foregått fysisk eller digitalt, ut fra smittesituasjonen. Temaene i dialogmøtene har blitt valgt ut fra innspill og ønsker fra sektor, men også gjennom vår kartlegging av behov for spesifikk informasjon om hvordan det forebyggende arbeidet for et trygt og godt skolemiljø kan drives. Vår kunnskap om deres behov baserer seg på våre egne erfaringer med skolemiljøsakene i regionen, samt informasjonen vi har i sektorovervåkningen.

Som eksempel på hva noen av møtene har omhandlet, kan vi vise til følgende innhold:

- Statsforvalterens erfaringer med skolemiljø saker
- Opplæringslovens kap. 9 A - regelverksforståelse

- Beslutningsgrunnlag og pålegg/tiltak
- Håndhevingsordningen, saksgang og dokumentasjon
- Barns bestevurderinger
- utfordringer i skolemiljø saker gjennom håndhevingsordningen. Statsforvalteren sine anbefalinger i skolemiljø arbeid
- Sosial læring og inkluderende læringsmiljø.

I vårt forebyggende arbeid, er kommunikasjonen vi har med skoleleder og eventuelt skoleeier i hver enkelt sak viktig for å øke kunnskapen om et trygt og godt skolemiljø. Dette kommenteres ytterligere under punkt 3.3.3.1.3.2.

Skolemiljøteamet og ansatte i seksjon for opplæring har i de senere årene inntatt en mer aktiv rolle når det gjelder å oppfordre sektor til å kontakte oss angående informasjon og veiledning om regelverk. Dette har ført til at vi ukentlig mottar telefonsamtaler med skoleledere som har spørsmål om lovverk og elevens rett til å ha det trygt og godt. Denne delen av det forebyggende arbeidet er ikke systematisk, men det bidrar til grundig og god informasjon angående konkrete henvendelser eller situasjoner som skolene er opptatt av der og da. Vi tenker at dette i stor grad bidrar til å øke skolelederes kompetanse. Mer om dette under punkt 3.3.3.1.3.2.

I 2020 brukte vi mye tid og ressurser på å produsere informasjonsfilmer, webinarer og foredrag med aktuelle tema som sektor hadde ønsket seg mer informasjon om. I 2021 har vi i stor grad anbefalt og anvendt de digitale løsningene i møter og foredrag. Vi har fått tilbakemeldinger på at webinarene, filmene og foredragene som ligger på Statsforvalteren sine nettsider, er blitt brukt i fellestid og planleggingsdager gjennom 2021. I januar 2021, publiserte vi i tillegg en produksjon med et storforedrag med temaet "Inkluderende læringsmiljø". Foredraget ligger også ut på våre nettsider til fri bruk for sektor.

Vi opplever å ha en større måloppnåelse i 2021 enn i 2020, når det gjelder å drive et forebyggende arbeid om trygt og godt skolemiljø til skoleledere og skoleeiere i regionene våre. Vi har i større grad fått gjennomført våre planer med å ha stedlige foredrag i regionene fra høsten 2021, til tross for pandemiens periodevis begrensninger. Skoleeiere og rektorer har gjennom dette deltatt i erfaringsutveksling, drøfting av aktivitetsplikten, samt fått belyst aktuelle problemstillinger i grenseflaten mellom regelverk og praksis. Dette mener vi har bidratt til økt kompetanse. I noen grad har veiledningsmøtene også sørget for en annen kontaktflate mellom kommuner, enn de etablerte regionene de bruker i annet samarbeid. I tillegg til veiledningsmøtene, har vi benyttet de mulighetene vi har funnet gjennom digital tilrettelegging, for å kompensere noe. Dette gjelder blant annet mer konkret veiledning over telefon og teams, samt det digitale løftet vi produserte i 2020, som vi fikk bruk for i 2021. Vi mener at vi har oppfylt dette oppdraget på en god måte i 2021.

Kompetanse på aktivitetsplikten (fra kapittel 3.3.3.1.3.2 i TB)

Rapportere på

Alle skoler har fått økt kompetanse om aktivitetsplikten

I løpet av 2021 har vi ikke hatt noen saker gjennom håndhevingsordningen til videre klagesaksbehandling hos Utdanningsdirektoratet, slik vi hadde i fjor. Vi er også kjent med vedtakene som Utdanningsdirektoratet har fattet, og som er delt med embetene. Vi mottok nylig vedtak fra Udir for 2021. Vedtakene har gitt oss ytterligere kunnskap om fortolkningen av lovverket innen håndhevingsordningen. Dette bidrar til at saksbehandlerne i 9A-temaet jobber ut fra en standard som ikke i vesentlig grad avviker fra Utdanningsdirektoratets føringer innen saksbehandlingen i håndhevingsordningen. Utdanningsdirektoratets vedtak, er videre viktig bakgrunnskunnskap i vårt arbeid med å sikre at skolene får økt kompetanse om aktivitetsplikten. Her er det særlig tre områder fra 2021 vi vil framheve at vi har arbeidet med;

- bruk av digital informasjon som en del av veiledningen i dialogmøter
- veiledning gjennom prosessen i konkrete saker gjennom håndhevingsordningen
- generell veiledning av skoleledere som tar direkte kontakt. Vi ser også at det forebyggende arbeidet vi har beskrevet i punkt 3.3.3.1.3.1, bidrar til å øke skolenes reelle kompetanse innenfor temaet.

Vi vet at vår bruk av digital informasjon har vært viktig for å lære mer om aktivitetsplikten og tilstøtende, relevante tema, og at dette har bidratt til å øke skolenes kunnskap. Digitale foredrag og refleksjonsoppgaver er lagt tilgjengelig for bruk på våre nettsider. Vi har fått tilbakemelding om at svært mange skoler i fylket har brukt våre lunsj-webinarer og foredrag aktivt. Vi henviser også til webinarene når disse temaene blir aktuelle i foredrag, møter og veiledningssamtaler med skoleledere eller ansatte i skolen. I 2021 har vi i tillegg til informasjonsmateriell som er relevant for skolens ansatte, også laget informasjonsfilmer som er spesielt rettet mot foresatte og elever. Dette er informasjon som vi vet at også skolene benytter seg av, fordi de informerer godt om elevens rettigheter.

Kommunikasjonen vi har med skoleeiere, skoleledere og eventuelt andre ansatte på skolene i hver enkelt sak, har vært viktig for å øke kunnskapen om et trygt og godt skolemiljø og aktivitetsplikten. I de fleste skolemiljø sakene gjennom håndhevingsordningen, finner vi at skolene oppnår en læringseffekt av å få en gjennomgang av sine rutiner i skolens aktivitetsplikt og at det kan ha en forebyggende effekt i skolens videre arbeid i skolemiljø saker. Brudd på delplikten i en skolemiljø sak, vil etter vår erfaring føre til at skolen forbedrer sin kunnskap, samt framgangsmåte i det videre arbeidet. I kommuner der vi mottar flere skolemiljø saker fra samme skoler med omtrent samme utfordringer, legger vi merke til at vedtak gjennom håndhevingsordningen ikke har hatt tilstrekkelig læringseffekt. I slike tilfeller informerer vi skoleeier om dette. Dette bidrar også til å ansvarliggjøre kommunene til å jobbe forebyggende ved sine enheter i det videre arbeidet.

Vi har ukentlige telefonsamtaler med skoleledere som har spørsmål om lovverk og elevens rett til å ha det trygt og godt. Informasjonen vi gir og svar på spørsmål der skolene ikke opplever å ha nok kunnskap, vil etter vår mening bidra til å øke skolelederes og skolenes kompetanse. Denne formen for kompetanseheving er imidlertid ikke et systematisk arbeid fra Statsforvalteren, som gis likt til alle. Vi har merket oss en markant økning i henvendelser per telefon i de senere årene, også i 2021. Vi har gjennom pandemien hatt stor pågang når det gjelder veiledning, klargjøring og presisering av midlertidige regelverk, både knyttet til skolemiljø og særskilt sårbare elever i forbindelse med smittevern og trafikklysmodellen.

Kompetanse hos barnehagemyndigheten til å veilede (fra kapittel 3.3.3.1.3.3 i TB)

Rapportere på

Alle barnehagemyndigheter har kompetanse til å veilede barnehageeiere i nytt kapittel VIII i barnehageloven

I 2021 har Statsforvalteren hatt fokus på kompetanseheving rundt endringene i barnehageloven, og spesielt nytt kapittel VIII. I mars 2021 arrangerte vi et webinar for barnehagemyndighetene der KD informerte om regelverksendringene. Regelverket i nytt kapittel VIII har i tillegg vært tema i møter med sektor. Vi har deltatt med kompetanseheving i enkeltkommuner og i regioner, på medlemsmøter for tillitsvalgte og for kommuner som deltar i andre kompetansesatsinger. Vi har også jevnlig fokus på å styrke forståelsen av kommunenes rolle som barnehagemyndighet, både i tilsyn og i veiledning. Vi har blitt bedre på å utforske det digitale mulighetsrommet og har i 2021 arrangert webinar med Guttorm Helgøy om inkluderende barnemiljø. Webinaret fikk god respons både fra myndighet, eiere og ansatte i barnehagene. Vi har også laget en webinarrekke om trygt og godt barnehagemiljø der målgruppen er foreldre i barnehagen. Webinarene ligger ute på hjemmesiden vår til fri bruk i sektor.

Flere av kommunene i Trøndelag deltar i Læringsmiljøprosjektet og jobber systematisk med et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø. Det nye regelverket er gjennomgått med deltakerkommunene.

Vi har få henvendelser fra myndighetene rundt bestemmelsene i barnehagelovens kapittel VIII, noe som kan tyde på at barnehagemyndighetene har kompetanse til å veilede barnehageeiere på dette området.

Vi erfarer at fokuset vi har hatt gjennom året både på det nye regelverket og kommunenes ansvar for myndighetsoppgaver, bidrar til at barnehagemyndighetene har kompetanse på å veilede barnehageeiere i nytt kapittel VIII i barnehageloven.

Kompetanse hos barnehagemyndighet til å påse at loven blir fulgt (fra kapittel 3.3.3.1.3.4 i TB)

Rapportere på

Alle barnehagemyndigheter har kompetanse til å påse at nytt kapittel VIII i barnehageloven blir fulgt

Statsforvalteren i Trøndelag har gjennom tilsyn, klagesaksbehandling, veiledning, ulike kompetansetiltak og i møte med barnehagemyndighet et stort fokus på barnehagemyndighetenes ansvar for å påse at barnehagene drives i samsvar med regelverket. Vi erfarer at skille mellom kommunale myndighetsplikter og kommunale eierplikter er noen krevende for enkelte kommuner. Vi har i 2021 skaffet oss en god oversikt over hvordan kommunene er organisert og hvilke planer kommunene har for å imøtekomme kravet til likebehandling og uavhengighet som følger av barnehageloven § 11. Vi ser at endringene i regelverket medføre en større bevissthet rundt skillet mellom eier- og myndighetsoppgaver og vi ser at mange kommuner har eller planlegger en organisering som er i tråd med regelverket. Vi følger spesielt opp nye myndigheter med veiledning rundt pliktene. Videre vises det til rapporteringen under punkt 3.3.3.1.3.3

Kompetanse hos barnhageeiere og ledere (fra kapittel 3.3.3.1.3.5 i TB)

Rapportere på

Alle barnehageeiere og barnehageledere har kompetanse på hva som gir et trygt og godt barnehagemiljø

I 2021 har Statsforvalteren hatt fokus på kompetanseheving rundt endringene i barnehageloven, og spesielt på nytt kapittel VIII. Vi har blitt bedre på å utforske det digitale mulighetsrommet og har i 2021 arrangert webinar med Guttorm Helgøy om inkluderende barnemiljø. Webinaret fikk god respons både fra myndighet, eiere og ansatte i barnehagene. Vi har også laget en webinarrekke om trygt og godt barnehagemiljø der målgruppen er foreldre i barnehagen. Webinarene ligger ute på hjemmesiden vår til fri bruk i sektor.

Flere av kommunene i Trøndelag deltar i Læringsmiljøprosjektet og jobber systematisk med et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø. Som lokal avslutning for kommunene som deltok i de samlingsbaserte tiltakene, satte vi fokus på hvordan nytt regelverk forankres og gjenkjennes i barnehagehverdagen. Ved å knytte forskningsmiljø (DMMH) og Statsforvalteren sammen med praksisfeltet øvde vi på å operasjonalisere og utvikle felles forståelse om nytt regelverk. Det er fremdeles litt tidlig å si om tiltaket har ønsket effekt i form av at ansatte har blitt tryggere i den lovmessige skjønnsutøvelsen for barnehagemiljø.

Vi har gjort kompetansepakkene kjent i sektor.

Vi har få henvendelser fra foreldre som ikke er fornøyd med det psykososiale barnehagemiljøet eller som har varslet om at regelverket ikke er fulgt.

Fem virkedager til tilbakemelding og vurdering (fra kapittel 3.3.3.1.4.1 i TB)

Rapportere på

Innen fem virkedager skal statsforvalteren ta kontakt med eleven/foreldre som har meldt inn saken og gi dem en plan for videre saksbehandling. Innen samme frist skal statsforvalteren ha avgjort om saken skal avvises.

I våre rutiner for mottak og oppstart av behandlingen av saker, følger vi en fast framgangsmåte i skolemiljøteamet. Innmeldte saker blir fordelt til saksbehandler samme dag eller dagen etter, og saksbehandler tar kontakt med melder samme dag (eller dagen etter). Dersom meldingen fyller kriteriene for å ta saken til behandling, tar saksbehandler kontakt med skolen (ev. skoleeier) og sender innhentingsbrev med informasjon om skolens dokumentasjonskrav i løpet av samme dag eller dagen etter. I samtalen og innhentingsbrevet blir det også gitt informasjon om saksgang, rettigheter og tidsfrister. Vi sender en sladdet utgave av innhentingsbrevet til skolen på e-post mens vi samtidig snakker med skoleleder, slikt at informasjonen gis både visuelt og auditivt. I samtalen med melder blir samme informasjon om videre saksgang gitt muntlig, slik at melder får mulighet til å spørre om det som er uklart.

Det tar 1-3 dager å gjennomføre denne delen av oppstartsprosessen i skolemiljø saker, unntaksvis så mye som 5 dager. I noen få tilfeller går det mer enn fem dager, fordi vi må undersøke om saken skal tas til behandling av særlige grunner. I slike tilfeller vil det være aktuelt å gjennomføre elevsamtaler, som er viktig for å opplyse saken. Dette kan ta lengre tid enn fem dager å få på plass. Andre tilfeller der det kan gå mer enn fem dager, er når vi ikke får tak i melder gjennom den kontaktinformasjonen som er oppgitt.

Vi har veldig god måloppnåelse når det gjelder å komme raskt i gang med behandlingen av saker og holder oss alltid innenfor fristen på fem virkedager for å ta kontakt med melder.

Rask ferdigbehandling (fra kapittel 3.3.3.1.4.2 i TB)**Rapportere på**

Alle saker er ferdigbehandlet så raskt som mulig

Etter oppstartsprosessen, og når Statsforvalteren har gjennomført alle nødvendige samtaler (deriblant oppfylt elevens rett til å bli hørt) og har mottatt skolens dokumentasjon og eventuell kontradiksjon fra foresatte, kan vedtaket skrives.

Vår erfaring er at saksbehandlerne kommer raskt i gang med oppstarten av saker, men at behandlingstiden av og til trekker ut i tid på grunn av mange innmeldte saker samtidig. I 2021 har vi heldigvis hatt færre tilfeller der saker må settes i "kø" over tid. Det foretas alltid en skjønnsmessig vurdering av prioritering av rekkefølge på saker. Dette kan blant annet bero på sakens alvorlighetsgrad, om det er et akutt behov for avklaringer, eller at sakens innhold er ekstremt på en måte som krever særlig rask behandling.

I hele 2021 har vi hatt en fast «saksbehandler 2» i alle våre skolemiljøvedtak. Dette har ført til en langt mer effektiv saksbehandling, der saksbehandler 1 har mottatt korrektur og innspill fra saksbehandler 2 i løpet av en dag eller to. Saksbehandler 2 har sammen med utarbeidelse av faste rutiner over tid, medført en sterk reduksjon av saksbehandlingstid for vedtak i 2020 og 2021, sammenlignet med tidligere år.

I slutten av 2021 ble det foretatt en omorganisering av ansvar for godkjenning av skolemiljøvedtak hos oss. Vedtak godkjennes nå av fagkoordinator for skolemiljø, i stedet for av seksjonsleder for opplæring. Den nye ordningen har til nå ikke hatt en direkte betydning for hvor raskt saker behandles. Det er likevel et mål at fagkoordinators kunnskap om sakene helt fra meldingsstadiet, kan bidra til en tettere oppfølging i saksbehandlingsprosessen. Vårt ønske er at dette på sikt skal gi utslag på saksbehandlingstid.

Vi mener på bakgrunn av gode framgangsmåter, nye rutiner og vår konkrete kunnskap om kortere saksbehandlingstid, at måloppnåelsen er god.

Høy kvalitet i vedtakene (fra kapittel 3.3.3.1.5.1 i TB)**Rapportere på**

Alle vedtak etter § 9 A-6 har høy kvalitet i saksbehandlingen

Vi har i 2021 jobbet mye med å sikre kvaliteten av vårt arbeid gjennom at fagteam har gått inn i og vurdert ulike regelverksområder hvor vi er flere saksbehandlere på samme type saker. Vi jobber også med kvalitetssikring av alle håndhevingsaker, klagesaker og veiledningsforhold gjennom å sikre at det er minst to saksbehandlere på hver sak, og gjennom å skape et profesjonsfellesskap hvor drøfting og felles problemløsning er en del av arbeidshverdagen. I håndhevingsaker har vi en fast saksbehandler 2 i alle vedtak, oppfølgingsbrev og avslutningsbrev. I tillegg til effektiv saksbehandling, har dette også bidratt til å sikre klarspråk, kvalitet, brukervennlighet og lik anvendelse av regelverket.

Også dette året har vi gjort endringer i våre vedtaksmaler. I 2021 har vi blant annet tydeliggjort kravet om barns bestevurderinger i vedtaksmalen vår. Arbeidet har videre bestått i å beskrive andre krav til saksbehandling, og vi har hatt drøftinger av hva som vil være tilstrekkelige beskrivelser innenfor ulike regelverk. Dette fungerer som opplæring for nyansatte og oppfriskning og samkjøring for erfarne saksbehandlere. I 2021 har vi hatt et stabilt 9A-team, i tillegg til en nyansatt.

Vi vurderer at arbeid med vedtaksmaler bidrar positivt til å redusere rettsanvendelsesfeil og/eller saksbehandlingsfeil. I løpet av 2021 har vi ikke mottatt klager på vedtak i håndhevingsordningen. Vi er av den oppfatning at vi har god måloppnåelse på dette området.

Vedtak i klarspråk og tilpasset mottakeren (fra kapittel 3.3.3.1.6.1 i TB)**Rapportere på**

Alle vedtak er skrevet i et klart språk og er tilpasset mottakeren

Statsforvalteren i Trøndelag har også i 2021 hatt klarspråk som et satsingsområde. Vi erfarer at kunnskap om og fokus på klarspråk har bidratt til mer brukerrettede vedtak.

Hele embetet jobber med å utvikle klarspråk. Dette kommer fram i embetets kommunikasjonsplan og også i vår avdeling sin kommunikasjonsplan. Alle ansatte er oppfordret til å delta i praktiske kurs/samlinger hvor klarspråk er tema. Vi ser at det på opplæring og barnehage er godt arbeid på dette området. Vi har også utviklet en kultur hvor dette med et brukerrettet språk er tema i drøftinger og i arbeid med håndhevingssaker, klagesaker og tilsynsrapporter. Videre ser vi at maler som Utdanningsdirektoratet har utarbeidet, har bidratt til at våre saker også har et enklere språk.

Når vedtak i skolemiljø saker skal sendes ut, har vi en praksis på at saksbehandler tar kontakt med melder for å gi en muntlig tilbakemelding om innholdet i vedtaket. Dette er et viktig ledd i arbeidet rundt klarspråk, fordi saksbehandlers forklaringer ofte bidrar til nødvendige oppklaringer og tydeliggjøring av vurderinger og konklusjoner. I tillegg gis melder muligheten til å stille spørsmål som kan være avklarende. I februar 2021, sendte skolemiljøteamet ut en spørreundersøkelse blant mottakerne av vedtak fra perioden august 2020 til januar 2021, for å få tilbakemelding på klarspråk og forståelse av vedtakets innhold. Vi fikk stort sett gode tilbakemeldinger på klarspråk og mottakerbevissthet. Likevel ga svarene også god informasjon om ordbruk, oppbygning, samt grad av kommunikasjon av budskapet i vedtakene. Informasjonen ble deretter brukt til å revidere og forbedre vedtaksmalen for skolemiljø, samt skjerpet våre arbeidsrutiner for likebehandling.

Vårt arbeid med et enklere språk som er mer tilpasset mottaker, skjer gjennom kontinuerlige vurderinger av hva som er leservennlig og informativt for folk flest.

Vi har også i løpet av siste år ved flere anledninger enn tidligere år, valgt å bruke tolk i arbeidet med å innhente informasjon og å formidle innholdet i vedtak og tilbakemeldinger fra oss.

Arbeidet har så langt gitt positiv effekt gjennom at språket i vedtak og tilsynsrapporter er enklere og at vi sikrer melderens forståelse av vedtak gjennom dialog.

Vedtak fra skoleeier med rettsanvendelsesfeil eller saksbehandlingsfeil (fra kapittel 3.3.3.1.7.1 i TB)**Rapportere på**

Antall vedtak fra skoleeier med rettsanvendelsesfeil og/eller saksbehandlingsfeil er redusert

Ved gjennomføring av tilsyn ber vi om tilbakemeldinger fra skoleeier/skoler. Vi får mange tilbakemeldinger hvor skoler og skoleeiere viser til at tilsynet har vært lærerikt og nyttig. Det er derfor naturlig å anta at regelverksforståelsen har økt gjennom tilsyn, og vi forventer da at det også bidrar til færre rettsanvendelsesfeil.

Vi erfarer både gjennom veiledning og klagesaksbehandling å få mange avklarende spørsmål fra sektor. I de langt fleste henvendelsene kan vi gi nødvendig veiledning, men vi ber også om avklaringer fra Udir, i de tilfeller at regelverket ikke er helt tydelig. I 2021 har vi bedt om flere avklaringer spesielt innenfor regelverket knyttet til videregående opplæring. Vi forutsetter at vår veiledning har bidratt til færre rettsanvendelsesfeil og/eller saksbehandlingsfeil.

Helt konkret finner vi at flere rettsanvendelsesfeil er redusert på noen av delpliktene i skolens aktivitetsplikt etter kap. 9 A. De fleste skoleeierne har bedret sine rutiner, framgangsmåter og standard skjema som brukes ved enhetene. Et eksempel kan være at skolens aktivitetsplan skrives ut fra en fast mal, som oppfyller de formelle kravene i tråd med lovverket. Det samme gjelder meldeskjema, varslingsskjema, møtereferatmal og samtalelogger. Skjemaene inneholder ofte hjelpetekst, som kan bidra til bedre regeletterlevelse og færre rettsanvendelsesfeil.

I revideringen av Statsforvalterens maler og framgangsmåter, laget vi i 2020 et hjelpeskjema som skolelederne kan benytte når de sender inn dokumentasjon gjennom håndhevingssakene. Vi har fått svært gode tilbakemeldinger på at skjemaet i bruk, bidrar til både struktur og oversikt, også fordi det er utarbeidet enkle hjelpespørsmål innen hver delplikt. Dette bidrar derfor til å rette fokuset mot det som er vesentlig å dokumentere i tråd med lovverket, og hjelper samtidig også skolene til å forstå hva de ikke trenger å vektlegge.

Samlet sett vurderer vi at måloppnåelsen på dette punktet er godt.

Vedtak fra barnehagemyndighet med rettsanvendelsesfeil eller saksbehandlingsfeil (fra kapittel 3.3.3.1.7.2 i TB)**Rapportere på**

Antall vedtak fra barnehagemyndigheten med rettsanvendelsesfeil og/eller saksbehandlingsfeil er redusert

På barnehageområdet har Statsforvalteren i Trøndelag i 2021 videreført forvaltningsturneèn med tema bhg.l. § 37. Vi har gjennomført veiledningen regionvis og fulgt opp enkeltkommuner etter behov. Vi har i 2021 mottatt 1 klage om tilrettelegging etter barnehagelovens § 37, noe som er en liten nedgang fra 2020.

Omfanget av klagesaker er relativt lavt, men vi har spesiell oppmerksomhet rundt dette temaet og bruker kunnskapen vi får i risiko- og sårbarhetsanalysen, blant annet i valg av tilsynsystema og tilsynsobjekt. I 2022 er et av temaene vi har valgt spesialpedagogisk hjelp i noen kommuner der vi av klagesakene gjennom 2021 ser at det forekommer rettsanvendelses- og/eller saksbehandlingsfeil på området.

Vi får en del forespørsler om veiledning fra barnehagemyndigheter, og vi forutsetter at veiledningen som gis bidrar til å redusere rettsanvendelsesfeil/saksbehandlingsfeil i vedtak.

I 2021 har vi hatt et spesielt fokus på barnets beste vurderinger i klagesaksbehandlingen vår.

Vi gir grundig veiledning gjennom klagesaksbehandlingen vår.

Hvorvidt tiltakene har effekt er vanskelig å måle da klagesaksinngangen er relativt lav, og det kan gå lang tid mellom hver gang vi mottar klage fra samme kommune. Utskifting av ansatte som fatter vedtak i kommunene medfører at dette er et område der vi må ha kontinuerlig oppfølging. I en del kommuner er vedtaksmyndighet på det spesialpedagogiske området delegert til styrene i barnehagene.

3.1.3.8 Statsforvalteren understøtter nasjonale myndigheters, fylkeskommunenes og kommunenes arbeid med bosetting og integrering

Statsforvalteren prioriterte i 2021 har vært å bygge opp gode samarbeidsrelasjoner på fylkesnivå mellom relevante aktører på integreringsfeltet. Vi vurderer resultatene på dette området som svært gode, ettersom det ble skapt en arena på ledernivå for utveksling av gjensidig informasjon, samordning av tiltak rettet mot kommunene og samarbeid om aktuelle fellestiltak. Samarbeidsgruppen var arrangør for flere webinarer som rettet seg mot NAV, flyktningsjenester og voksenopplæringer i kommunene. Samarbeidet rundt disse 5 webinarne bidro til informasjons- og erfaringsutveksling både på saksbehandler- og ledernivå i de fire involverte organisasjonene - KS Trøndelag, Trøndelag fylkeskommune, NAV Trøndelag og Statsforvalteren i Trøndelag. Det er utarbeidet både mandat og årshjul for samarbeidet.

Statsforvalterens bidrag til samarbeid mellom stat- og kommunesektor om bosetting (fra kapittel 3.3.3.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Samarbeid mellom stat, fylkeskommuner og kommuner om rask og treffsikker bosetting.

Statsforvalteren prioriterte i 2021 å bygge opp gode samarbeidsrelasjoner på fylkesnivå mellom relevante aktører på integreringsfeltet. Vi vurderer resultatene på dette området som svært gode, ettersom det ble skapt en arena på ledernivå for utveksling av gjensidig informasjon, samordning av tiltak rettet mot kommunene og samarbeid om aktuelle fellestiltak. Samarbeidsgruppen stod som arrangør for flere webinarer som rettet seg mot NAV, flyktningsjenester og voksenopplæringer i kommunene i fellesskap. Samarbeidet rundt disse 5 webinarne bidro til informasjons- og erfaringsutveksling både på saksbehandler- og ledernivå i de fire involverte organisasjonene KS Trøndelag, Trøndelag fylkeskommune, NAV Trøndelag og Statsforvalteren i Trøndelag. Det er utarbeidet både mandat og årshjul for samarbeidet.

3.1.4 Statsforvalteren skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk

3.1.4.1 Barnehageeiere og skoleeiere har ansatte med kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel tilpasset barn og unges behov

Barnehage

Barnehageeiere i Trøndelag har ansatte med riktig formalkompetanse for å innfri kravet om norm for pedagogisk bemanning. Riktignok finnes det dispensasjoner fra både utdanningskrav og pedagognorm. Flere av barnehageeierne søker om lokale tilretteleggingsmidler som støtte til noen av sine assistenter og barne- og ungdomsarbeidere slik at de kan utdanne seg til barnehagelærere, og at dispensasjonskravet etter hvert opphører.

Av kompetansenettverkernes rapportering ser vi at 65 % av alle barnehagene i fylket, deltar i partnerskap med UH. Tiltakene er kollektive kompetansetiltak hvor tema er å lede utviklingsprosesser, analysere og vurdere lokale behov og skape felles forståelse for tilskuddsordningen. Det er fortsatt store forskjeller på hvordan kompetansenettverkene med barnehageeiere har forstått og formidlet videre innretningen av kompetansemodellen.

Det samiske perspektivet i tilskuddsordningen setter fokus på barnehagens ansvar om å innfri rammeplanens krav om dette. Ansatte er opptatt av å få økt kompetanse om temaet. For samiske barnehager har det vært utfordrende å få pedagoger med sørsamisk språk. I år startet det opp en 4-årig ABLU (arbeidsplass basert barnehagelærerutdanning) med samisk profil ved Nord Universitet Levanger. Tiltaket er initiert fra samarbeidsforum, og 8 private barnehageeiere og 7 kommunale barnehageeiere har nå ansatte som tar utdanningen.

Skole

Det er fremdeles forskjeller mellom skoleeierne i Trøndelag. Kommunene i randsonen rundt Trondheim, og større kommuner, har – i hovedsak – flere lærere med formalkompetanse, enn de mindre og mer rurale. Dette er noe vi drøfter med kommunene når vi er på kommunebesøk.

Kompetanse for kvalitet (KFK) er fortsatt et godt virkemiddel for å øke andelen lærere som oppfyller kravene til undervisningskompetanse. Vi erfarer at Kompetanseløftet har aktualisert den tverrfaglige kompetansen, og den tverrfaglige samhandlingskompetansen. KFK har imidlertid en sterk faglig orientering, der enkelte fag er prioriterte. Konsekvensen av dette er at tverrfaglige fagområder ikke blir prioritert i videreutdanning.

Formalkompetanse er én ting; noe annet er at strukturer på tvers av fagområder mangler i mange kommuner. Vi erfarer med andre ord at svært mange kommuner har en tjenesteområdeinndeling, som ikke bidrar til helhet og sammenheng. Dermed får de ikke utnyttet den kompetansen de faktisk har i egen kommune/region. Å få god nok oversikt, øke kompetanse og utnytte kompetansen på tvers av profesjoner og tjenesteområder, krever mye tid og administrasjon, og blir i de fleste tilfeller et utnyttet potensial. Akkurat dette har det blitt mye diskusjon omkring i forbindelse med de nye retningslinjene for lokal kompetanseutvikling når det nå gis rom for å bruke tilskuddsmidler til koordinering. Flere har signalisert at det vil være behov for å koordinere kompetanseutvikling som går på tvers av fagområder. Spørsmålet vi stiller oss er; vil dette være et behov bare i en startfase – eller vil det nærmest oppleves som et driftsbehov? Dette kan by på spenning mellom kommunalt og statlig nivå framover.

KFK er altså et viktig bidrag til skoleeierne for å få på plass den formelle kompetansen som trengs. Like viktig er det at kompetanseordningene treffer med tanke på å bygge organisatorisk kapasitet; at skoler utvikler seg, og jobber lærende. De fleste sentralt initierte kompetansetiltak retter seg mot lærere, og de er selvfølgelig en sentral målgruppe, men vi ser at hele verdikjeden har betydning – og virker inn på skolens kvalitet. Trøndelag er casefylke i følgeevalueringen som gjøres på Dekom, og vi har studert de trønderske tallene i samarbeidsforum. Vi registrerer at vi kommer ut med en relativt høy score på at tiltakene møter lokale behov. Det er med andre ord treffsikre tiltak. Dette kan tyde på at analysene av lokale behov er bedre enn vi har rapportert tidligere.

I møte med kompetansenettverkene, registrerer vi at flere kjenner seg igjen i dette, men at den store utfordringen knyttes til å jobbe systematisk med praksisutvikling. Ser vi dette i sammenheng med et av de andre områdene som følgeevalueringen presenterer som funn for Trøndelag, ser vi at gruppen skoleledere peker på at skoleeier ikke godt nok følger opp arbeidet med lokal kompetanseutvikling. Dette er et alvorlig signal. Vi mener vi her er ved et springende punkt for å lykkes med tiltak; sentral stat må innrette kompetanseutviklingen mot hele verdikjeden. Dette stemmer for øvrig godt med det vi erfarer i arbeidet med oppfølgingsordningen.

System for å kartlegge, analysere og vurdere kompetansebehov (fra kapittel 3.4.1.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle barnehage- og skoleeiere som deltar i ordningene sikrer at kompetansebehov er vurdert gjennom lokale prosesser som involverer ansatte i virksomhetene.

Barnehage:

Det er for tidlig å konkludere med at alle eiere som er med i ordningen nå sikrer den lokale vurderingen av kompetansebehovet. Men vi kan si at det er en utvikling mot målet. Dette kan også sees i sammenheng med regelverksetterlevelsen og implementeringen av forskriften om Rammepan for barnehagens innhold og oppgaver. Hvor eiernes, styrenes og pedagogiske lederes ansvar tydeliggjøres med bla at barnehageeierne i sin styring av kompetanseutvikling, involverer og vektlegger de ansattes faglige og pedagogiske vurderinger.

Statsforvalteren erfarer at det for de fleste barnehageeiere er kapasitetskrevende å erverve ny forståelse som igjen skal danne kunnskap for å forankre ny ordning i egen barnehage, og det samme gjelder for kompetansenettverket. Vi har vært i tett dialog med kompetansenettverkene for å bidra til at aktørene (barnehageeiere, barnehagemyndigheter og UH) holder fokus på å finne samarbeidsstrukturer som ivaretar de lokale prosessene.

Vi erfarer at det for aktørene tar tid å utvikle felles forståelse for ansvaret. En faktor er erkjennelsen av læringsprosesser og at en ny felles forståelse skal bygges på oppdatert kunnskapsgrunnlag. En annen faktor er at historisk praksis med bestiller/utfører modellen som har ligget til grunn for hvordan kompetansmidler har blitt tildelt, fortsatt gjenspeiles i kommunale strukturer og derav vanskeliggjør prosesser. I 2021 utarbeidet vi maler for kompetansenettverkene beslutningsgrunnlag hvor eierne i samarbeid med UH skulle krysse ut for at kompetansetiltaket møter lokale kompetansebehov. Så kan vi stille spørsmål om hvorvidt det å krysse av på et skjema indikerer at det har foregått fullverdige prosesser hvor ansatte har blitt involvert i vurderingen av kompetansebehov. Ut fra vår kjennskap vet vi i dag at det er store forskjeller på hvordan ordningen blir forstått og formidlet videre. Vi må ta i betraktning at ordningen har fungert i ett år (med utgangspunkt i når retningslinjen kom).

Skole:

I fjorårets årsrapport beskrev vi at vi «turnerte» i nettverkene for å veilede om betydningen av lokale prosesser, for å møte lokale behov. Vi utviklet også en skriveramme som støtte for dette arbeidet. Vi understrekte at arbeid med skolebasert vurdering måtte knyttes til skoleeiers arbeid med tilstandsrapport/kvalitetsmeldinger og arbeidet med kompetanseutviklingsplaner. På grunnlag av eiernes kompetanseutviklingsplaner, skal nettverket lage en langsiktig kompetanseutviklingsplan. I Dekom knyttes det store forventninger til regionenes rolle i arbeidet med kompetanseutvikling. Skoleeierne har vært vant til å prioritere, planlegge og gjennomføre tiltak for egne virksomheter, men å planlegge på regionalt nivå er fortsatt nytt. Dette forholdet ved den desentraliserte ordningen er underkommunisert: Den nye arkitekturen krever mye samhandling, stor aktørbevissthet og økt kapasitet både i sektor og i UH.

Det tar tid å utvikle forståelse når så mange aktører, og nivå, har en rolle i arbeidet med lokal kompetanseutvikling. Når vi ser på årets rapportering fra

nettverkene ser vi spor av arbeidet vi har lagt ned for å skape forståelse for gode lokale vurderingsprosesser som involverer de ansatte i virksomhetene. Noen kompetansenettverk viser til at de benytter plangrupper eller utviklingsgrupper, i dette arbeidet. Vi vet at få hadde dette på plass for et års tid siden. Vi ser også at mange flere enn tidligere nevner samspillet med tillitsvalgte, og i videregående nevnes samarbeidet med fagnettverkene for å få kunnskap om skolenes behov. Oslo Met sin rapport viser relativt gode tall, når vi ser på tillitsvalgtes vurdering av hvorvidt tiltakene møter lokale behov, og om lærerne har vært involvert. Vi må selvfølgelig ta i betraktning at «n» er forholdsvis lavt i denne rapporten.

Mange nettverk har felles behov for kompetanseutvikling. Da har vi sett nytten av å utvikle tiltak som alle kan ta del i. I Trøndelag har vi to fellestiltak som de fleste nettverkene tar del i. Tiltakene er knyttet til vurdering og ny læreplan, og god begynneropplæring. Å utvikle tiltak er kapasitetskrevenende for både UH og kompetansenettverkene. Fellestiltak sparer UH for å utvikle «konseptet» mange ganger, og det gir nettverk som ikke har stor kapasitet og høy kompetanse mulighet til å bidra inn i utviklingen av, og ta del i slike tiltak.

Statsforvalteren har i arbeidet med fellestiltakene tatt oppgaven som koordinator i arbeidet inn mot UH. I slike prosesser har vi sørget for at nettverkene har vært involvert gjennom høringsprosesser og stopp-punkt i samarbeidsforum. Dette for å gjøre viktige avklaringer, og nødvendig tilpasning av tiltaket. Vi mener at et sunt balansepunkt i Dekom kan være skreddersøm for enkeltskoler og kommuner, og fellestiltak. Fellestiltakene bidrar til at flere får ta del i arbeidet, og vi utjevner forskjeller mellom nettverk med tanke på kapasitet og kompetanse. For å lykkes med slike fellestiltak betinger det selvfølgelig gode forankringsprosesser, og et godt ledet utviklingsarbeid lokalt.

Vår erfaring er at begrepet analysekompetanse har blitt "akademisert", og oppleves som ei dørrykkmil for både skoler, kommuner, nettverk - men også UH. Vi mener noe av mystikken med begrepet må bort. Bruk av ulike kilder, og refleksjon omkring behov for forbedring, er en jobb "alle" kan gjøre. Det sentrale er involvering, eierskap, partnerskap, tid og det å unngå handlingsfella. Det ser også ut til at selve forvaltningen og saksgangen i ordningen trigger nye og tilbakevendende/årlige analyseprosesser. Dette tror vi kan hemme langsiktig tenkning – og det å stå i utviklingsarbeid over tid. Akkurat dette var jo ett av de viktigste argumentene ved å gå fra nasjonale tiltak til lokale.

Vi ser også at begrepsbruken som brukes i styringsdokumenter om tilskuddsordningene, kan lede til at man i analysen skal avdekke fagområder eller temaer som skal gjøres til gjenstand for kompetanseutviklings tiltakene, mens det reelle behovet kan være å bli en mer lærende organisasjon. Ekspertgruppa for skolebidrag viste til at ett kjennetegn ved skoler med høyt bidrag eller god progresjon, er kontinuerlig jobb med skolebasert vurdering/forbedringsarbeid.

Når det er sagt opplever vi fortsatt en mismatch mellom mulighetene som ligger i å bruke det statlige kvalitetssystemet i lokal tilstandsvurdering, og kapasiteten i sektor. Vi understreker betydningen av at nasjonale myndigheter holder fast på partnerskapstanken. UH må ha en viktig rolle som refleksjonspartner i analysearbeidet, men vi er usikre på om UH er tilstrekkelig skodd/rigget til dette arbeidet.

Tiltak møter lokale behov og er forankret i langsiktige kompetanseutvplaner (fra kapittel 3.4.1.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Alle samarbeidsforum sørger for at tiltak er forankret i lokale behov og at prioriteringer er forankret i en langsiktig felles plan.

Barnehage:

Samarbeidsforum Rekom vedtok oktober 2021 en revidert langsiktig felles plan. Revideringen er knyttet til retningslinjens krav til innretning av mål og forvaltning av tilskuddsmidlene som ivaretar kravet om at barnehagenes lokale behov også skal være forankret i samarbeidsforums reviderte felles plan. Som vedlegg har samarbeidsforum utviklet "Strategi for å sikre samiske perspektiver i barnehager i Trøndelag". Samarbeidsforum nedsatte i mars to arbeidsgrupper som utarbeidet planene. Den ene utarbeidet en revidering av langsiktig felles plan, mens den andre arbeidsgruppen utviklet strategien om det samiske perspektivet. Statsforvalteren ledet arbeidet i begge gruppene.

Vi erfarer at langsiktig felles plan er til støtte for kommunikasjonen i partnerskapene.

Vi forstår at 4 av 10 kompetansenettverk fortsatt har utviklingspotensialet med å etterleve samarbeidsforums langsiktig felles plan og pådriverrollen (Prosjekt kompetansenettverk) med at tiltak er forankret i lokale behov. Pr i dag ser vi kjennetegn på praksiser som er forankret i bestiller/ utfører modeller i stedet for en praksis som baserer seg på lokale prosesser med involvering fra barnehagene. Noen har nå tatt tak i dette og rapportert å ha brukt en del ressurser på å vurdere kompetansebehov i partnerskapet.

Skole:

I 2021 har vi brukt mye tid på å tolke og forstå de nye retningslinjene for lokal kompetanseutvikling. Vi har brukt tid på å sikre at vår forståelse og oversettning av de lokale ordningene, er i tråd med forskriften. Samtidig har vi også arbeidet med implementering av en ny ordning; kompetanseløftet. Dette har medført et behov for å sikre god harmonisering mellom Rekom, Dekom og nytt kompetanseløft.

I Dekom har vi tidligere lagt rammer for arbeidet, både gjennom kriterier for tildeling – og økonomisk fordeling til samarbeidsforum. Kompetansenettverkene – under forutsetning at de holder seg innenfor disse rammene, har ansvaret for å legge langsiktige kompetanseutviklingsplaner for sitt nettverk. Vi har derfor ikke sett behovet for en felles overordnet plan for arbeidet med kompetanseutvikling innenfor lokale ordninger i Trøndelag.

Vi opplever at samarbeidsforumets oppgaver er presisert som en følge av de nye retningslinjene. I tillegg til å bli enige om en felles innstilling av innsendte beslutningsgrunnlag, skal man utarbeide en langsiktig plan. Planen skal bidra til langsiktighet og forutsigbarhet. I fellesskap med samarbeidsforum har vi i løpet av 2021 arbeidet fram en slik plan. Den dreier seg i hovedsak om å skape forutsigbarhet omkring økonomisk fordelingsmodell, men den skisserer også andre rammer og retningslinjer, og beskriver i tillegg fylkets fellestiltak og varigheten på disse.

Vi har utarbeidet egne maler for behovsmelding, og har her fulgt samme oppbygging som Utdanningsdirektoratet bruker i sin mal for beslutningsgrunnlag. Her må eierne bekrefte at det valgte tiltaket er forankret i lokale kompetanseutviklingsplaner.

Studerer vi tall fra Trøndelag i OsloMet sin rapport, kan vi se at skolelederne i Trøndelag (n=49), svarer de at de er delvis enige i at de valgte tiltakene passer i skolens kompetanseutviklingsplaner. De tillitsvalgtes svar ligger på akkurat samme score, og de er noe mer fornøyd enn tillitsvalgte i resten av landet. Dette kan tyde på at vi er på rett vei, men vi må fortsette å holde fokus på nettopp dette.

Kompetansetiltak gjennomføres i partnerskap med UH (fra kapittel 3.4.1.1.1.3 i TB)

Rapportere på

Alle samarbeidsforum sikrer at barnehage- og skolebaserte kompetansetiltak gjennomføres i partnerskap mellom barnehage-, skoleeiere og UH

Barnehage:

Samarbeidsforum Rekom sikrer i langsiktig felles plan at barnehagebasert kompetanseutvikling foregår i partnerskap mellom barnehageeiere og UH. (Nord Universitet og Dronning Mauds Minne Høgskolen)

Helt siden oppstarten av regional ordning (2018) har Statsforvalteren ved seksjon barnehage hatt høy bevissthet om oppgaven å fasilitere samhandlingsarenaen for aktørene i partnerskapet. Det har vært krevende å både utvikle og drive tidlig involvering i en samskappingsmodell, men vi har hele tiden sett effekten av å være tett på for å initiere treffsikre lokale tiltak.

Vi ser at Statsforvalterens rolle har effekt for utviklingen av aktørenes rolleforståelse i partnerskapet. Med tanke på at Kompetanseløftet er en av tilskuddsordningene som vi forvalter er det av betydning å være tett på aktørene for å sikre intensjonen om laget rundt barnet.

Ett treffsikkert tiltak har vært å initiere «Prosjekt kompetansenettverk» (2020 – 2022), som omhandler aktørenes roller i kompetansenettverkene (partnerskapene). Tiltaket ble utviklet i samarbeid med begge UH-ene. DMMH er en særdeles viktig bidragsyter i både dette samarbeidet og det generelle arbeidet med ordningen. Både i utviklingen og i gjennomføringen av tiltaket både i kompetansenettverkene, men også for utviklingen i samarbeidsforum. DMMH bidrar med forskningskompetanse, er kunnskapsformidlere, refleksjonspartnere og tar ansvar for ordningens intensjoner. Dette gjelder også i de nettverkene/partnerskapene de er som part, samt internt på egen campus.

Statsforvalterens har vært tett på noen av kompetansenettverkene og bidratt med både veiledning og deltagelse i nettverkene når det har vært ønsket. Veiledningen vi har gitt, gir oss kjennskap til prosessene i partnerskapene og at det fortsatt er stort utviklingspotensialet lokalt hos eiere med å involvere ansatte i vurderingen av kompetansebehov.

I oppstarten av REKOM (2019) valgte samarbeidsforum en innretning om at alle midlene skulle tildeles kompetansenettverkene for å sikre god involvering og deltagelse av barnehagemyndigheter og barnehageeiere om datidens ordning og intensjoner. På bakgrunn av presiseringen i retningslinjen har samarbeidsforum i 2021 endret denne innretningen. Året har vært et mellomår hvor 35 % av midlene er betalt direkte til UH. For 2022 vil alle midler som tildeles UH for deres bidrag, utbetales direkte til gjeldende UH. Dette vil gjøre det mer forutsigbart for UH og føre til et tettere partnerskap mellom UH og barnehageeiere.

For de fleste kompetansenettverk er det utfordrende å skulle utarbeide beslutningsgrunnlag for samarbeidsforum. Utfordringer erfarer vi er knyttet til eiers forståelse av hvordan barnehagens lokale behov for kompetanseutvikling artikuleres og møtes i partnerskapet.

Skole:

I Trøndelag har vi ett overordnet samarbeidsforum for Dekom. I dette legges planer for fellestiltak for hele fylket, og det er samarbeidsforum som lager innstilling for de årlige tildelingene – men da basert på en langsiktig og forutsigbar plan for hvordan midler skal fordeles. Dette året har vi vurdert om vi skal videreføre modellen vår med pool av utviklingspartnere som skal sikre det langsiktige partnerskapet mellom eiere og UH. Denne prosessen er ikke ferdig ennå.

Ansvar for å analysere lokale behov, og velge egnede tiltak, som er forankret i langsiktige kompetanseutviklingsplaner, er lagt til kompetansenettverkene. Kompetansenettverkene støttes av utviklingspartnere fra UH i dette arbeidet.

Skoleeierrepresentantene i kompetansenettverkene har god oversikt over skolens kompetansebehov – på et overordnet nivå. For at skoler skal kjenne eierskap, så er involvering og skreddersøm på tiltak sentrale elementer. Her vet vi flere nettverk har utfordringer. Vi ser at det er vanskelig for nettverket å prioritere mellom skolene, og at det ofte derfor velges en løsning der alle blir med – og da gjerne i form av store samlinger. Dette er ikke nødvendigvis i tråd med intensjonen om å møte lokale behov, hverken når det gjelder skreddersøm av innhold eller når det gjelder å støtte skolen i arbeidet med kollektiv læring og utvikling av praksis

Vårt inntrykk er imidlertid at vi er på vei, men sentrale myndigheter må la oss stå i det. Vi opplever at vi står i ei brytningstid; på den ene siden er skoleeiere opptatt av leveranser fra UH, og at de skal oppfylle forventinger fra sektor (top-down) – på den andre siden vet de at tiltakene blir mer treffsikre og skreddersydde når de selv deltar i samskapingen (bottom-up). Dette er både uvant, og ukjent land for mange – og man mangler erfaringer og gode, felles referanser i arbeidet. UH på sin side, signaliserer at de trenger forutsigbarhet for å ha nødvendig kapasitet til å kunne bidra inn mot skoler/eiere/nettverk gjennom alle faser av et utviklingsarbeid – og det er nok også slik at UH ikke har mange nok ansatte som har kompetanse på samskapende prosessarbeid.

Som vi nevnte litt tidligere i rapporteringen, så dreies analysen mot kunnskaper og tematikker, mens lærende arbeidsformer og hvordan man jobber systematisk med praksisutvikling, er underkommunisert. Dette gjelder også når selve utviklingsarbeidet skal i gang. Utviklingspartnere fra UH må beherske både fag og metodikk. Selv om skoler har ulik kompetanse i å jobbe lærende og utviklende, så trenger de fleste støtte på det prosessuelle i tillegg til det faglige. I denne forbindelse blir det også helt nødvendig å innrette kompetanseutviklingen mot hele verdikjeden.

Vi har imidlertid fortsatt en vei å gå i forståelsen av partnerskapsbegrepet. Mange henger nok fortsatt fast i tilbyder/bestiller-rollene, og mange sliter med å finne formen på samarbeidet. Vi opplever også at økonomien og arbeidet med kontrakter og avtaler tar mye tid – og fortsatt bidrar til en del frustrasjoner omkring samarbeidet.

Kompetanseløftet for spes.ped. og inkluderende praksis (fra kapittel 3.4.1.1.4 i TB)

Rapportere på

Kompetansetiltakene omfatter den brede målgruppen i laget rundt eleven, inkludert PPT

I Trøndelag har vi brukt 2021 til å berede grunnen, hvilket vil si at vi har jobbet med å skape forståelse omkring intensjonene i Kompetanseløftet – samt at både regionale nettverk, og samarbeidsforumene (Dekom og Rekom) har gjort valg mht til organisering, forvaltning og struktur. Vi har også involvert den bredere målgruppen i disse strukturene.

På bakgrunn av erfaringer i Rekom og Dekom har vi sett at en grundig og god oppstart er viktig for det videre arbeidet. Vi har også fått signaler, både i Dekom og Rekom, om at sektorene mangler analysekompetanse. For å berede grunnen godt i den nye ordningen, så vi behovet for å støtte den brede målgruppen med et verktøy som kunne støtte analysearbeidet og bidra til refleksjon omkring inkluderende praksiser i skoler og barnehager. Samarbeidsforum i Dekom og Rekom fattet vedtak om at opplæring i Inkluderingsanalysen kunne være en egnet støtte til hovedsporet i tilskuddsordningen; nemlig at eierne melder behov basert på lokale analyser, og iverksetter tiltak i samarbeid med UH basert på disse avdekte behovene.

I 2021 har vi derfor, i samarbeid med UH, begge samarbeidsforumene og Statped, utviklet et tiltak der PP-tjenester får opplæring i Statpeds inkluderingsanalyse. Denne som bla inneholder et refleksjonsverktøy med påfølgende veiledning, ble valgt som et tiltak. De får veiledning og støtte gjennom hele prosessen fra opplæring, til gjennomføringen i to av sine virksomheter (én barnehage og én skole) – og vurdering knyttet til disse funnene. Pulje 1 av dette tiltaket er i gang, og det er planer for pulje 2 og pulje 3. Om det vil være behov for flere puljer, vil vise seg. PPT-ledernetverket i Trøndelag har trukket fram betydningen av at alle PP-tjenestene i fylket får være en del av tiltaket, og at man gjennom dette utvikler felles begreper – og forståelsesrammer for inkluderende praksiser. Dette kan gi mer kraft i arbeidet.

I 2022 vil flere regionale nettverk komme opp med behov for å sette i verk tiltak lokalt. Retningslinjen gir rom for å bruke tilskuddsmidler i «begrenset omfang» til koordinering på nettverksnivå. Vi har fått mange spørsmål knyttet til dette – og vi bekymrer oss litt for denne åpningen som blir gitt i retningslinjene. Det vil trolig medføre et økende press på å bruke midler til koordinering, framfor arbeidsplassbasert kompetanseutvikling.

Statped (fra kapittel 3.4.1.1.5 i TB)

Rapportere på

Statped er involvert ved behov

Statsforvalteren innledet samarbeidet med Statped i 2020 – og har hatt faste møter gjennom hele 2021. Statped har fått fast plass i begge samarbeidsforumene, og flere av de regionale nettverkene har invitert Statped til sine møter.

Vi hadde ikke kommet så langt i arbeidet med inkluderingsanalysen, hadde det ikke vært for det gode og tette samarbeidet vi har med Statped. Vi opplever dem som gode oversettere – sammen med oss, for å skape forståelse for Kompetanseløftet. De bidrar også veldig godt inn i møter i samarbeidsforum; og hjelper samarbeidsforum til å ta det «spesialpedagogiske» perspektivet.

Gjennom tiltaket inkluderingsanalysen har vi også fått en fast møtearena med UH (DMMH, Nord universitet og NTNU) og Statped. De utgjør sammen en arbeidsgruppe for tiltak, sammen med representanter for PP-tjenestene i fylket. Selv om fellestiltaket er temaet til arbeidsgruppen, opplever vi at samarbeidet også gir en merverdi – nemlig at disse aktørene blir bedre kjent med hverandres kompetanse. Dette kan sette UH bedre i stand til selv å vurdere hvilken kompetanse de må bygge opp for å kunne være en god partner for sektorene i arbeidet med kompetanseløftet.

System for å kartlegge, analysere og vurdere kompetansebehov (fra kapittel 3.4.1.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner i oppfølgingsordningen har systemer for å kartlegge, analysere og vurdere kompetansebehov i sine virksomheter

Trøndelag har hatt mange kommuner inne i oppfølgingsordningen (OO) siden denne ble innført (totalt 12 av 38). I uttrekk 2020 kom det inn 8 kommuner, og 3 av disse har vært med i tidligere uttrekk. Alle ønsket imidlertid å gå inn i en ny runde for å kunne få hjelp og støtte videre.

Vi etablerte etter uttrekk 2020 et **veilederlaug** med ansatte fra UH i samarbeid med våre to universitet (Nord Universitet og NTNU). I tillegg fikk vi med en veileder med lang erfaring fra sektor. Laugsmedlemmene ble satt sammen i team som skulle bistå kommunene i arbeidet i forfasen med å kartlegge, analysere og vurdere kompetansebehov samt bygge analysekompetanse i kommunene. Arbeidet har vært krevende både når det gjelder å få på plass avtaler med UH (lite forutsigbart omfang) samt den spesielle situasjonen med covid-19 som dessverre har medført mange *utsettelser* og *forsinkelser* av planlagt framdrift. Forfasen skulle etter planen være fullført våren 2021, men flere av kommunene trengt mer tid. De siste avtalene om veiledning i gjennomføringsfasen kom derfor ikke på plass før jul 2021, mens de fleste kom i gang tidligere på høsten.

Tilbudet om støtte har (med ett unntak) blitt godt mottatt i kommunene, og de sier at de i all hovedsak har fått god støtte til å kartlegge, analysere og vurdere kompetansebehovet sitt – selv om mye har blitt flyttet på og utsatt. Gode prosesser krever gode møtearenaer og digitale plattformer kan ikke alltid erstatte fysiske møter fullt ut når det skal etableres et tillitsbasert samarbeid. Samtidig melder flere at de gjennom digitale møter har kunnet involvere *bredere* enn om en kun skulle hatt fysiske møter og at dette er noe de vil ta med seg videre. Mer av tiden har dermed også gått til veiledning og mindre til reisetid.

Vi er halvveis i treårsperioden, så det er for tidlig å konkludere med at kommunene har systemer for å kartlegge, analysere og vurdere kompetansebehov i egne virksomheter. Midtveissamtaler med samtlige deltakende kommuner, tyder imidlertid på at vi er på riktig vei. Ett av Oslo mets funn i temanotat 3, knyttet til forfasen, er at det kan bli en målkonflikt ved at målet med å identifisere tiltak kommer i forgrunnen. Målet med ordningen er jo at kommunene selv skal kunne gjøre vurderinger og analyse, og finne egnede virkemidler, for å løfte egne virksomheter.

Målrretta tiltak basert på analyser av utfordringer og behov (fra kapittel 3.4.1.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner i oppfølgingsordningen jobber med målrretta tiltak basert på analyser av utfordringer og behov for å bedre læringsmiljøet og læringsutbyttet for barn og unge

Det har som nevnt i pkt 3.4.1.1.2.1 vært noe ulik framdrift i arbeidet blant OO-kommunene. Noen kom i gang høsten 2021, men de fleste er fortsatt tidlig i gjennomføringsfasen. Alle har likevel landet hvilke tiltak de ønsker/prioriterer å jobbe med i tida framover. Mange kommuner sliter med alt for mange prosjekter og satsinger på en gang og OO kan i den forbindelse være en støtte til å velge hva som er viktigst, samt å legge noe på vent. Vi mener at den fremste utfordringen kommuner i oppfølgingsordningen har, er knyttet til kapasitet. Det har ikke manglet på tiltak de siste to tiårene i norsk skole; utfordringen er at tiltakene ikke har gitt ønsket effekt. Det kan handle om at treffsikkerheten ikke har vært god nok, men vi tror årsaken først og fremst ligger i svak organisasjonskapasitet og lav kompetanse til å lede forbedringsarbeid. «Tiltak» i denne sammenhengen kan derfor bestå av å bidra til å *skape kultur for utvikling* – på alle nivå!

Oppfølgingsordningen kan i så måte bidra med prosessuell støtte til kommunen framfor å bli et eget prosjekt/tiltak. Alle ser imidlertid behovet for å målrrette innsatsen og tiltakene sine slik at de kommer barn og unge til gode. Vi mener at støtten kommunene får av veilederlauget, vil gi en positiv effekt på læringsmiljø og læringsutbytte/resultater i kommunene.

3.1.5 Gjennomførte evalueringer

Vi har ikke gjennomført egne evalueringer eller brukerundersøkelser i 2021

3.2 Avvik på oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i virksomhets- og økonomiinstruks

3.2.1 Tverrsektorielle oppdrag/oppgaver

Ingen avvik

3.2.2 Arbeids- og sosialdepartementet

Et mindre avvik på saksbehandlingstid rettighetsklager (88% av 90% saksbehandlet innenfor 3 måneder)

Avvik på saksbehandlingstid knyttet til hendelsesbasert tilsyn.

På grunn av omlegging til "Spagaten-metodikk" på dialogmøtene har vi et avvik på antall gjennomførte dialogmøter - vi gjennomførte 2 møter, ett ytterligere var ferdig planlagt og forberedt men ble avlyst på grunn av nedstengingen i desember.

For øvrig ingen avvik.

3.2.3 Barne- og familiedepartementet

Behandling av rettighetsklager - klage på bruk av tvang

Minst 90 prosent av klager på bruk av tvang i barneverninstusjoner og omsorgssentre skal behandles innen 1 måned. I 2021 har Statsforvalteren i Trøndelag behandlet 70% av klagen (23 av 33) innen frist. Fem av fristbruddene skyldes behov for innhenting av ytterligere informasjon (samtaler med barnet og innhenting av dokumentasjon) for å ha tilstrekkelig grunnlag for vår beslutning. Vår gjennomsnittlige saksbehandlingstid var i 2021 på 0,9

måned, og det er ingen klager på bruk av tvang som blir liggende, uten at det pågår en prosess i dem; feks samtaler med barnet, innhenting av ytterligere dokumentasjon mm.

Landsomfattende tilsyn - barneverntjenestens arbeid med undersøkelser

Statsforvalteren i Trøndelag hadde krav om å gjennomføre seks systemrevisjoner, eller gjennomføre halvparten av tilsynene som egenvurderingstilsyn. En egenvurdering er lik en halv systemrevisjon, slik at man må gjøre to egenvurderinger for å kunne telle det som en systemrevisjon.

Det ble i 2021 gjennomført systemrevisjon i én barneverntjeneste (tre kommuner) og egenvurderingstilsyn i åtte tjenester (15 kommuner).

I tillegg ble det prioritert å gjennomføre stikkprøvetilsyn med én tjeneste med omfattende svikt. Tema for tilsyn var tilsvarende som for det landsomfattende tilsynet, men med hovedfokus på barnets behov for beskyttelse.

Totalt har Statsforvalteren i Trøndelag hatt tilsyn med 10 barneverntjenester og 21 kommuner, dvs. 45 % av fylkets barneverntjenester og 55 % av fylkets kommuner i 2021. Dette er likevel et avvik fra kravet tilsynsomsfang.

Det kan benevnes i denne sammenhengen, at det i tillegg gjennomføres systemrevisjon i en barneverntjeneste (to kommuner) februar 2022 med samme tema som i det landsomfattende tilsynet for 2021. Tilsynet var planlagt høsten 2021, men måtte utsettes etter nødvendige omprioriteringer.

Institusjonstilsyn

I 2021 har vi gjennomført 85 av 90 lovpålagte institusjonstilsyn. En institusjon med tre enheter ble avlyst på grunn av sykdom (korona) på institusjonen. Det samme gjelder et av TFCO-tiltakene. Det femte tilsynet som ble avlyst, skyldtes at institusjonsenheten sto tom.

Felles innkjøpsordning for anskaffelse av barneverntjenester (VØI 5.4.2.14)

I Virksomhets- og økonomiinstruks for 2021 sto det at det var: *"...ønskelig at Statsforvalteren i Trøndelag deler hvordan innkjøpsordningen er organisert og fungerer, samt hvilke resultater og erfaringer en gjorde i forsøket, til andre kommuner og regioner i landet. Dette kan gjerne gjøres i form av en veileder om interkommunalt samarbeid om innkjøp av slike tjenester."*

I 2019 og 2020 fikk Trondheim kommune midler til å utrede muligheten for en felles innkjøpsordning for kommunene og barneverntjenestene i Trøndelag. Det ble utarbeidet en rapport med anbefalinger som ble lagt frem i kommunedirektørutvalget 13. oktober 2020 og det ble gjort følgende vedtak:

«Kommunedirektørutvalget i KS Trøndelag tar utredningsrapporten om en felles innkjøpsordning for barneverntjenestene i Trøndelag til orientering.

Den kommende barnevernsreformen og gevinstene rapporten peker på ved et felles innkjøpssamarbeid på barnevernsområdet er gode grunner for kommunene til å opprette et slikt samarbeid. Kommunedirektørutvalget vil derfor anbefale kommunene i Trøndelag å starte arbeidet med å opprette et felles innkjøpssamarbeid for barnevernsområdet.

Kommunedirektørutvalget har følgende innspill til prosessen videre:

Trondheim kommune tar hovedansvar for å drive prosessen videre

Fylkeskommunen er positiv til å bidra, blant annet for å se muligheter for samordning med øvrig innkjøpssamarbeid

Statsforvalteren i Trøndelag bidrar også i prosessen videre og undersøker muligheten for eksternt finansiering av prosjektet

Barnevernslederne må involveres tett i prosessen videre og kommer med forslag om et par representanter som kan bidra med barnevernfaglig kompetanse, gjerne fra en mellomstor og en mindre kommune»

Se også saksdokument på sak nr. 20/23 <http://opengov.cloudapp.net/Meetings/KS/Meetings/Details/1039693>

Det ble i etterkant av vedtaket fra kommunedirektørutvalget etablert en arbeidsgruppe. Siste halvår 2021 ble det imidlertid avklart at prosessen ikke var kommet i gang slik det var ønsket, og det er behov for å ta opp igjen det arbeidet som ble påbegynt. Statsforvalteren har vært i kontakt med- og orientert Bufdir om status, november/desember 2021. Det er avtalt et møte med nedsatt arbeidsgruppe 17. februar 2022.

3.2.4 Helse- og omsorgsdepartementet

På Helse- og omsorgsdepartementets område er det avvik på noen rettsikkerhetsoppdrag. Dette gjelder antall poeng for planlagte tilsyn og saksbehandlingstid for rettighetsklager. Når det gjelder poeng for planlagte tilsyn har dette først og fremst med konsekvenser at pandemien å gjøre og manglende mulighet til å få gjennomført det som har vært planlagt og er nærmere redegjort for i egne rapporteringspunkt.

Generelt er det et stort press på saksbehandlingsområdet enten det gjelder tilsynssaker, rettighetsklager, klager etter psykisk helsevernloven, overprøving av vedtak etter helse- og omsorgstjenestelovens kapittel 9 eller gjennomgang og overprøving av vedtak etter pasient- og brukerrettighetslovens kapittel 4A. Også i normalår strever Statsforvalteren med å oppfylle oppdraget som forventet. For 2021 har Helse- og omsorgsavdelingen omdisponert personell som ellers er viktig for saksbehandlingen til oppfølging av pandemi. I tillegg måtte vi også bruke mye saksbehandlingsressurser på Nasjonalt restanseprosjekt.

Den generelle bemanningssituasjonen er også avgjørende for hvor stor innsats vi klarer å legge i utviklings- og politikkformidlingsoppdragene fra Helsedirektoratet. Gjennom et godt samarbeid med andre aktører i fylket mener vi at oppdragene blir løst på en rimelig om enn ikke optimal måte. Vi kan ikke se at det er grunnlag for å melde spesielle avvik.

3.2.5 Justis- og beredskapsdepartementet

Vergemål:

SFTL har ikke klart resultatkravene innenfor de prioriterte sakstypene på vergemålsområdet i 2021. Vi viser her også nærmere til våre kommentarer gitt i tekstdel til årsrapporten pkt. 3.1.3.5.

Vi er klar over tilbakemeldingen på vår årsrapport for 2020. Målkravene har vist seg å være for krevende for SFTL i 2021.

Vi begynner nå å se effektene av ny organisering av fagteamene innenfor området vergemål samt resultatet av enda tydeligere prioriteringer i oppgaveløsningen.

Per 10. februar 2022 kan vi derfor melde om følgende status ang. måloppnåelse på områder med resultatkrav:

Opprett vergemål: Vi hadde pr. 31.12.2021 220 ubehandlede saker opprett vergemål. Vi har nå liggende 120 ubehandlede saker. Av disse har 6 av sakene oversittet fristen. De resterende sakene vil løpende fremover bli behandlet innenfor fristen.

Stadfestelse av fremtidsfullmakt: Vi har måloppnåelse innenfor dette resultatområde - 82 % av sakene er behandlet innen fristen.

Klagesaker: Vi har 2 ubehandlede klagesaker liggende. Den ene av disse sakene har utgående frist - dette skyldes at vi venter på ytterligere opplysninger. Den andre saken blir behandlet innen fristen for dette.

Vi vil gi arbeidet med kontroll av vergeregnskap 2021 høy prioritet og det vil bli satt av nødvendige ressurser til dette arbeidet.

3.2.6 Klima- og miljødepartementet

Oppgave 5.1.5.1 kulepunkt tre om oppfølging av naturforvaltningsvilkår gjennom pålegg om undersøkelser og tiltak i tråd med direktoratets veileder, er pga ressursituasjonen ikke utført.

Oppgave 5.1.5.2 om vannforvaltning er mangelfullt fulgt opp pga ressursituasjonen. Det er behov for større innsats på dette området.

3.2.7 Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Ingen avvik

3.2.8 Kunnskapsdepartementet

Ingen avvik på opplæring

Ingen avvik på barnehage

3.2.9 Landbruksdepartementet

På reindriftsområdet har ordinære møter med samarbeidspartnere og næringsutøverne vært skadelidende gjennom siste året. Det er gjort grep for å nå næringsutøverne gjennom faste nyhetsbrev og tettere dialog pr digitale medier. Ordinære møter mellom Statsforvalteren, Sametinget og NRL er ikke gjennomført i 2021. Samtidig har kontakten med fylkeskommunen i Trøndelag, øvrige statsforvaltere og regionale fagorganisasjoner som Sau og geit og Bondelaget er styrket i 2021.

Internkontroll jobbes det kontinuerlig med, og dette vil bli ytterligere intensivert i 2022.

Ingen avvik innen landbruksområdet.

3.3 Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet

Kvalifiseringsprogrammet (fra kapittel 7.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for:

- Hvilke tiltak statsforvalteren har iverksatt for å styrke ledelsesforankringen av kvalifiseringsprogrammet
- Hvilke tiltak statsforvalteren har iverksatt for å øke kompetansen på kvalifiseringsprogrammet i NAV-kontorene, herunder hvordan det sikres kompetanse om at kvalifiseringsprogrammet er en lovbestemt rettighet for de brukerne som fyller vilkårene
- Hvordan statsforvalteren har fulgt opp NAV-kontor med særskilte utfordringer i gjennomføringen av kvalifiseringsprogrammet
- Hva er de største utfordringene i kommunenes arbeid med kvalifiseringsprogrammet?

Kvalifiseringsprogram inngår som tema i tjenestebarmometeret og ROS-analysene vi utarbeider for hvert NAV-kontor i fylket. Kunnskap fra disse analysene danner grunnlag for drøfting av status for KVP med NAV-leder og kommunens ledelse i dialogmøter og i annet oppfølgingsarbeid. Kvalifiseringsprogram har også gjentatt vært tatt opp som en del av vårt innlegg til NAV-lederne i fylket i de månedlige NAV-ledersamlingene.

Vår erfaring er at NAV-kontorene er klar over at kvalifiseringsprogram er en rettighet for de som fyller vilkårene. Dette er likevel alltid tema i vår dialog med veiledere og NAV-kontor. Vi bruker de fem nettverkene på kvalifiseringsprogram aktivt til å øke kompetansen på kvalifiseringsprogram. Her gis veiledning og opplæring basert på spørsmål og problemstillinger veilederne står ovenfor. Vi bruker også teams som kanal for å dele informasjon, råd og veiledning samt svare på spørsmål. Vi er aktive på å gi råd og veiledning til NAV på epost og telefon som vi vurderer virker kompetansehevende.

Enkelte NAV-kontor i fylket har større utfordringer med tjenesten kvalifiseringsprogram enn andre. Disse har fått tilbud om ekstra opplæring, veiledning mv. Oppfølgingen som gis er skreddersydd til det aktuelle NAV-kontorets behov.

Ut fra rapporter fra NAV-kontorene ser vi at de største utfordringene er som følger:

1. Kvalifiseringsprogrammet preges av en gradvis større byråkratisering, der hver enkelt veileder bruker mer og mer tid på å administrere forhold som ligger utenfor det å følge opp den enkelte deltaker og arbeidsgivere, hvor målet er å få folk i arbeid. Det vises til eksempel: Vedtak i forbindelse med midlertidig avbrudd innebærer mye papirarbeid før og etter selve perioden, og utgjør ingen forskjell for deltakeren i seg selv. Det anses derfor som et unødvendig arbeid som tar ekstra tid på bekostning av oppfølging av bruker. Det er ønske om evaluering av lov, forskrift og rundskriv og om hvorvidt disse fungerer som tenkt. Videre vises det til questback på kvalifiseringsprogram, som er tidkrevende og forutsetter en manuell registrering av opplysninger, ettersom informasjon ikke kan hentes ut fra saksbehandlingssystemet.
2. NAV mangler fagsystem som fanger opp aktive deltagere, deltagere med midlertidig stans/permisjon osv. og sier det tekniske ikke henger sammen med lovverket og de kravene som stilles.
3. Flere kommuner står i en vanskelig økonomisk situasjon, som også påvirker NAV-kontoret. Flere rapporterer om innsparinger, nedbemanning og forventninger om å overholde budsjett på kvalifiseringsprogram.
4. Flere NAV-kontor opplyser at veilederne har flere oppgaver, og ikke får opparbeidet tilstrekkelig kompetanse. Ofte står de i «brannslukking» på andre ytelser, og at det gjør det vanskelig å prioritere tett og koordinert oppfølging.
5. Et vanskelig arbeidsmarked og få tiltaksplasser er også en utfordring.
6. Det rapporteres om utfordringer med å finne kandidater, dels som følge av at brukerne har supplerende ytelser, men også som følge av at NAV mangler tid, ressurser og kompetanse. Samtidig ser vi at tiltakspenger brukes aktivt, også til brukere som er i målgruppen for KVP. Argumentet fra NAV er at dette økonomisk sett ikke har betydning for bruker, at kvalifiseringsprogram er subsidiært i forhold til statlige ytelser, og at bruker får oppfølging likevel.

Vi ser at noen NAV-kontor som følge av ovennevnte forhold stiller spørsmålet "Hvorfor kvalifiseringsprogram?" Vi ser også at vi får svært få klagesaker til behandling knyttet til denne tjenesten, noe som kan gi en indikasjon på at tjenesten ikke er tilgjengelig nok. Vi vurderer at dette gir grunn til bekymring, gitt at tjenesten fortsatt skal være en lovpålagt og rettighetsbasert tjeneste og et av myndighetenes fremste verktøy for kvalifisering og oppfølging av de som står langt fra arbeidsmarkedet.

Tjenestebarmometer (fra kapittel 7.3.1.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne i Trøndelag og Vestland skal kort beskrive status i utvikling av tjenestebarmometer. Statsforvalterne bes rapportere på hvordan tjenestebarmometeret er blitt benyttet og hvilke erfaringer statsforvalterne har med denne metodikken.

Status i utvikling av tjenestebarmometer

I 2021 har vi evaluert tjenestebarmometeret i lys av erfaringene fra 2020, og vi har gjort noen justeringer i de underliggende skjema i ROS-vurderingene. Arbeidet er sett i sammenheng med utvikling av det digitale verktøyet for kommunebildet i regi av STAF. Vi vurderer nå at vi har et godt gjennomarbeidet og utprøvd verktøy som vil danne grunnlag for våre risiko- og sårbarhetsvurderinger i årene som kommer.

Hvordan er tjenestebarmometeret blitt benyttet - Spagaten

Statsforvalteren i Trøndelag har i samarbeid med NAV Fylke videreført og spredt prosjektet «Spagaten» i eget fylke. Prosjektet er en videreutvikling av dialogmøter om sosiale tjenester og bruk av tjenestebarmometeret. Prosjektet har fokus på å skape felles eierskap til og utvikling av en arena og dialogform der kommune, NAV Fylke, Statsforvalter og NAV-leder samles for å drøfte muligheter og utfordringer lokalt knyttet til NAV-kontoret sitt samfunnsoppdrag.

Målet er at felles møter skal bidra til å gi et bedre grunnlag for helhetlig styring og støtte både i kommunal og statlig styringslinje - og der effekten av dette skal treffe brukere av NAV-kontoret gjennom mer helhetlige tjenester og bedre brukerreiser.

NAV Trøndelag og Statsforvalteren har utarbeidet relevant statistikk som er videreformidlet samtlige deltakere i forkant av møtene. Statistikken er utarbeidet blant annet med utgangspunkt i tjenestebarmometeret, og gir et godt grunnlag for dialog med kommunene om styrker og utviklingsområder for de sosiale tjenestene.

Statsforvalteren bruker tjenestebarmometeret i sin forberedelse til møtene, og formidler vurderingene i dialogmøtene som del av vår analyse.

Ved inngangen til 2021 hadde vi mål om å gjennomføre 5 dialogmøter, i tråd med oppdraget. Vi gjennomførte 2. Årsaken til dette ligger først og fremst i at det har vært behov for å kjøre flere prosesser knyttet til forankring og videreutvikling av prosjektet før vi gjennomførte flere møter. I tillegg innebærer omlegging av arbeidsformen til "Spagaten-metodikken" noe mer ressursbruk pr møte, og involverer også flere virksomheter og personer. Vi så derfor at det også ble krevende å finne felles datoer på tampen av året, og at dette er møter som bør planlegges i god tid. Ett møte var ferdig planlagt og forberedt i desember, men dette ble utsatt til våren 2022 på grunn av nedstengingen.

Det er gjennomført arbeidsmøter med flere kontor for å kartlegge status og forventninger, samt fastsatt dato for felles dialogmøter i 2022. Per primo februar går det prosesser i 14 NAV-kontor for planlegging av dialogmøter etter "Spagaten-modellen". Det forventes at flere kontor og kommuner vil ønske å starte prosess på dette i løpet av året.

Hvordan er tjenestebarmometeret blitt benyttet - øvrige områder

Tjenestebarmometeret med underliggende dokumenter for ROS-vurderinger blir benyttet gjennomgående i vårt rettsikkerhets- og utviklingsarbeid. Det er vårt verktøy for at vi skal "vite det vi vet" - og gir samtlige ansatte samt ledelsen tilgang til sammenstilt og risikovurdert informasjon fra de mange ulike kildene vi har tilgang til. Dette gir et utmerket utgangspunkt for å vurdere hvilken oppfølging og hvilke virkemidler som er best egnet rettet mot enkeltkontor og enkeltkommuner, og hvilke risikoutsatte tema eller tjenester som bør få fokus i fylket som helhet.

Tjenestebarmometeret er også blitt benyttet som grunnlag for utforming av Statsforvalterens digitale kommunebilder.

Hvilke erfaringer har Statsforvalterne med denne metodikken.

Gjennom bruk av tjenestebarmometeret og det underliggende ROS-verktøyet blir kunnskap fra rettsikkerhets- og utviklingsarbeid, media, logg med mer systematisert, vurdert og sett under ett. Tjenestebarmometeret gir oss en samlet innsikt i status i de enkelte NAV-kontor og i fylket som helhet på valgte indikatorer og tjenester som vi ellers ikke ville fått. Dette muliggjør en risikobasert prioritering av innsats med de virkemidler vi har ut mot kommuner/NAV-kontor.

Videre ser vi at tjenestebarmometeret også danner et godt grunnlag for dialog med kommunene om utfordringsbildet for de sosiale tjenestene. Tjenestebarmometeret bidrar til å gi kommunen selv, og Statsforvalteren – en samlet oversikt over risiko- og sårbarhetsfaktorer i tjenesten. Bruk av barmometeret i dialogen kan dermed bidra til bedre forutsetninger for kommunal styring av tjenesteområdet og understøtte partnerskapet. Kommuner og NAV-ledere har vært svært positive til tjenestebarmometeret og dialogmøter - også etter "Spagaten-metodikken".

Bruk av tjenestebarmometeret, gjennom å sammenstille kunnskap og gjøre vurdering av kommuner, er relativt ressurskrevende. Vi vurderer imidlertid at det er riktig resurs å bruke for å treffe behovene godt, slik at vi får mest mulig effekt ut til sluttbrukere av det arbeidet vi nedlegger fra Statsforvalteren.

Aktivitetsplikt (fra kapittel 7.3.1.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal beskrive utøvelsen av aktivitetsplikt for mottakere av økonomisk stønad under 30 år i fylket; herunder hva slags aktivitet det stilles vilkår om, og hvorvidt statsforvalteren generelt oppfatter aktivitetene som hensiktsmessige for å øke overgang til arbeid og utdanning.

Vi ser at det varierer noe mellom kontorene i hvilken grad, og hvilke vilkår de stiller. NAV-kontor i noen mindre kommuner rapporterer at de har få brukere det er aktuelt å stille vilkår om aktivitet til. Enkelte har også erfart at unge deltar i ulike tiltak på frivillig basis og at det ikke er nødvendig å stille vilkår. Likevel stilles ulike vilkår i de aller fleste saker.

Enkelte kontor har egne veiledere som har som hovedoppgave å følge opp brukere som har vilkår om aktivitet, og sier dette gir gode resultater. Noen kontor har lavterskeltiltak med fokus på for eksempel faglig påfyll, sosiale aktiviteter, besøk hos arbeidsgivere mm.

Oversikt over andre aktiviteter det stilles vilkår om:

- Registrere seg som arbeidssøker
- Søke arbeid, skrive jobblogg/oppdatere aktivitetsplan

- Sende meldekort
- Søke plass på utdanning
- Møte til samtale med veileder på NAV
- Møte til støttesamtale med psykisk helse (ikke behandling)
- Delta på Jobbhus, norskopplæring, arbeidstrening, kurs og oppfølgingstiltak, avklaringstiltak, AFT - arbeidsforberedende trening og utvidet oppfølging

Formålet med vilkår skal være å styrke tjenestemottakers muligheter for overgang til arbeid, utdanning eller bli selvforsørget på annen måte enn ved økonomisk stønad. Vilkår skal også bidra til å motivere og påvirke tjenestemottaker til å komme seg ut av en vanskelig livssituasjon. Sett fra vårt ståsted er det usikkert hvorvidt vilkår om å registrere seg som arbeidssøker, sende meldekort, skrive jobblogg og lignende bidrar til å hjelpe tjenestemottaker til å bli selvforsørget. Denne type vilkårsbruk fremstår som standardisert og utfylles i mindre grad av mer individuelt tilpassede vilkår.

Individuelt tilpassede vilkår av mer arbeidsrettet karakter, der det gis oppfølging og hvor bruker får erfaring, praksis, referanser mv, vurderes å være mer hensiktsmessig for å øke overgang til arbeid og utdanning. Bruk av slike vilkår krever mer ressurs fra NAV-kontoret enn andre vilkår, og dette vurderes å være en av årsakene til at det blir brukt i mindre grad. Etter vårt syn burde bruk av ordningen med vilkårsbruk vært evaluert for å se på hva som er mest hensiktsmessig innretning sett opp mot ressursbruk og effekt.

Kompetansehevende tiltak utsatt ungdom (fra kapittel 7.3.1.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal beskrive hvilke kompetansehevende tiltak de har iverksatt for oppfølging av utsatt ungdom i NAV-kontoret, og redegjøre for hvordan statsforvalteren har tilrettelagt for erfaringsutveksling om oppfølging av utsatt ungdom i NAV.

Kompetansehevende tiltak for usatt ungdom

Vi arrangerte en fagdag om utsatt ungdom i 2021 i samarbeid med NAV Fylke. Målgruppen for samlingen var veiledere, både på statlig og kommunal side som arbeider opp mot ungdom. Samlingen var en kombinasjon mellom innlegg og refleksjonsgrupper. Sentrale tema var kunnskap om målgruppen, brukererfaringer, eksempler på oppfølgingsmetodikk og samarbeid på tvers av tjenester.

Vi vil fortsette arbeidet med kompetanseheving om utsatt ungdom i 2022. I videreføringen planlegger vi blant annet å rette søkelyset mot ungdom som mottar ettervernstiltak fra barnevernet. Gjennom ytterligere kompetanseheving om sårbare unge, ettervern og sårbarhetsfaktorer i overgangen mellom barn og voksentjenester ønsker vi å bidra til at ungdommene får den hjelp, støtte og tjenester som de trenger fra NAV-kontoret.

Barn og unges særskilte behov under pandemien (fra kapittel 7.3.1.5 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for sin oppfatning av i hvilken grad og hvordan NAV-kontorene systematisk har tilrettelagt for å ivareta barn og unges særskilte behov under pandemien.

Generelt har vi inntrykk av at NAV-kontorene i Trøndelag i økende grad er opptatt av å ivareta barneperspektivet i sine kontor. Dette ser vi på ulike måter, blant annet gjennom at flere søker om prosjektmidler som retter seg mot barnefamilier, hvordan de uttrykker seg i dialog med oss, og at ivaretagelse av barneperspektivet fra 2022 har blitt en del av NAV Trøndelag sitt målbylde. Når vi er i dialog med NAV-kontorene gir de uttrykk for at de ikke har iverksatt tiltak ut over det vanlige under pandemien, men at ivaretagelse av barn og unge inngår som en del av det vanlige arbeidet.

Vi er usikre på i hvilken grad økende fokus har "satt seg" i tilstrekkelig grad i kartlegging av barn og barnas behov i barnefamilier og også overfor unge. Vi ser ikke så mange spor av dette i de klagesakene vi mottar. Tilstrekkelig kartlegging har betydning for mulighetene NAV-kontoret har til å foreta konkrete og individuelle vurderinger av barn og unges behov ved utmåling av økonomisk stønad. Vi ser også at NAV-kontorene har en vei å gå med tanke på å ta i bruk og forvalte barns rettigheter i Barnekonvensjonen i forbindelse med sitt arbeid rettet mot de voksne. Vi vil følge opp dette temaet med ytterligere kompetanseheving rettet mot NAV-kontorene i 2022.

Økonomisk rådgivning under pandemien (fra kapittel 7.3.1.6 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for sitt arbeid med økonomisk rådgivning under pandemien.

Vi har jobbet gjennomgående med temaet økonomisk rådgivning gjennom pandemien rettet mot ulike målgrupper og på ulike arena.

Vi har tilbudt følgende kurs i eget fylke:

- Grunnkurs økonomisk rådgivning den 10. og 11. mai 2021
- Videregående kurs økonomisk rådgivning 8. og 9. juni 2021

Videre har vi i samarbeid med Arbeids- og velferdsdirektoratet og øvrige regionkontakter bidratt i direktoratets nettverk og arbeid generelt, og med gjennomføring av følgende ekspertkurs:

- Ekspertkurs 03.02.2021 – Fravikelse av bolig, tvangssalg av bolig og medhjelper ved tvangssalg av bolig
- Ekspertkurs 03.05.2021 - ID-tyveri; hvordan er regelverket, og hvordan kan vi håndtere saker om dette
- Ekspertkurs 07.09.2021 - Økonomi og psykisk uhelse.
- Ekspertkurs 15.12.2021 - Tema Samtaleteknikk, fremtidens innkreving, forslaget til ny gjeldsordningslov

Økonomisk rådgivning og personlig økonomi var videre ett av temaene på "Fredagsprat med Statsforvalteren" i 2021.

Møter og nettverk

Vi har samarbeidet om og deltatt i nettverket til kompetansesenteret i Trøndelag gjennom året, og hatt diverse nyhetsformidling og innlegg. Fra årsskiftet 21/22 har vi trådt ut av samarbeidet i påvente av avklaringer fra Arbeids- og velferdsdirektoratet, men vil bidra inn i nettverket med innlegg og deltakelse på forespørsel. Fra senhøsten -21 og gjennom årsskiftet er det igjen aktivitet i nettverkene i den sørlige delen av Trøndelag.

Betydningen av at tjenesten tilbys til alle aktuelle mottakere på tvers av NAV-kontorets brukere, og at NAV kommer tidlig nok inn med rådgivning har vært et gjennomgående tema i våre møter med NAV-lederne i Trøndelag gjennom pandemien.

Råd og veiledning gjennom dialog og rettssikkerhetsarbeid

Vi har gjennom året fulgt NAV-kontorene tett med råd og veiledning knyttet til de spørsmål de har om økonomisk rådgivning. Videre adresserer vi temaet og tjenesten i forbindelse med vårt rettssikkerhetsarbeid. Vi har blant annet behandlet en hendelsesbasert tilsynssak knyttet til tjenesten økonomisk rådgivning i 2021, og vi gir tilbakemeldinger til NAV-kontorene og bruker der vi ser at tjenesten burde vært aktualisert i forbindelse med behandling av rettighetsklager.

Vilkår for norskopplæring (fra kapittel 7.3.1.7 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal følge med på og beskrive innføring av norskopplæringsplikt for mottakere av økonomisk stønad og kommunenes erfaringer med den nye lovbestemmelsen.

Generelt har vi liten erfaring med hvordan dette fungerer i NAV-kontorene, da slike vilkår inntil videre ikke har vært tema i klagesaker vi har behandlet. Vi har fått spredte spørsmål til lovbestemmelsen, som vi har besvart med råd og veiledning, og gjennomført en mindre opplæringsøkt med kontorene på dette.

Når vi spør kommunene, så sier flertallet av kommunene i Trøndelag at de har ingen eller liten erfaring med å stille vilkår om norskopplæring. Et fåtall har stilt vilkår om norskopplæring, og hatt et samarbeid med skolen. Flere har etablert et samarbeid med voksenopplæringen og flyktningtjenesten slik at de kan håndtere å stille vilkår om norskopplæring dersom det blir aktuelt.

Digitalisering av sosiale tjenester (Digisos) (fra kapittel 7.3.1.8 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for sin oppfatning av hvordan digitalisering/DIGISOS påvirker tilgjengelighet til de sosiale tjenestene.

De sosiale tjenestene er samfunnets siste sikkerhetsnett, når andre muligheter er utnyttet. Dette innebærer at personer i krisesituasjon må kunne oppnå kontakt med et NAV-kontor ved behov for hjelp.

Digital søknad om økonomisk sosialhjelp er positivt, og en viktig del av tilgjengeligheten til NAV-kontoret. Søknad kommer fort inn i systemet, og man kan laste opp dokumentasjon samtidig/ettertid. Samtidig er ikke alle brukerne tilstrekkelig digitale til å kunne utnytte denne muligheten. For eksempel kan språkutfordringer, manglende ferdigheter og manglende digitalt utstyr være til hinder for tilgjengeligheten til de sosiale tjenestene.

Når det gjelder Digisos kan systemet foreløpig bare brukes til å søke om økonomisk sosialhjelp. Vi ser likevel at mange NAV-kontor ber brukere om å sende andre søknader om sosiale tjenestene samt klager via systemet. Dette kan være forvirrende for enkelte søkere, da det gis informasjon ved pålogging om at Digisos kun skal brukes til økonomisk sosialhjelp, og at dersom man søker andre tjenester må man ta kontakt med NAV-kontoret. Det kan også fremstå som uklart for NAV-kontorene hvordan systemet skal brukes, og også bidra til å forsterke oppfatningen om at sosiale tjenester i stort handler om økonomisk stønad. Med det er det en fare for at trenden der de øvrige tjenestene i sosialtjenesteloven, herunder sosialt arbeid forankret i sosialtjenesteloven § 17, mister fokus, status og forankring i NAV-kontoret og blir mindre tilgjengelig for befolkningen.

En del NAV-kontor har delt oppfølging av bruker i arbeidsrettet oppfølging og oppfølging av ytelsen. Brukere som får arbeidsrettet oppfølging er i jevnlig dialog med sin veileder via aktivitetsplan, men mangler tilsvarende kanal for eksempel om økonomisk sosialhjelp. Da blir aktivitetsplan stedet de kan melde et hjelpebehov. Her kan det være en risiko at veileder ikke fanger opp dette, og bruker ikke får hjelp.

Digital tilgjengelighet kan ikke ses på isolert, men må ses i sammenheng med tilgjengelighet på telefon og personlig oppmøte (ikke avtalte møter). Som kjent er det brukere som ikke kan bruke digitale verktøy. Det er også brukere som ikke kan eller har vanskeligheter med å møte på NAV-kontoret (for eksempel på grunn av reduserte åpningstider, arbeid eller skole). Det er også brukere som ikke kan ringe eller vente på svar hos NAV kontaktsenter. NAV-kontoret må være tilstrekkelig tilgjengelig til å ivareta alle disse hensyn i befolkningen. Digitalisering av tjenester kan derfor aldri alene svare ut behovet for tilgjengelige tjenester.

Gevinstrealisering (fra kapittel 7.3.1.9 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren bes redegjøre kort for status på gevinstrealiseringsplanen for oppgavene på Statens helsetilsyns og Arbeids- og sosialdepartementers områder i årsrapport for 2021.

ASD:

Vi ser fortsatt god effekt i 2021 av omorganisering foretatt i 2020, der oppgavene på ASD sitt område ble organisert i egen seksjon. Økt lederkraft på feltet og seksjonering basert på faglig samhörighet har bidratt til tettere oppfølging, tydeligere ansvars plassering og kortere vei mellom ulike nivå. Dette sikrer god informasjonsflyt, rom for raske avklaringer og har vært et godt grep for å bidra til effektiv ressursbruk. Teamorganisering av utviklingsoppgavene har nå satt seg, dette har medført økt spesialisering og et tydelig utviklingsfokus på fagområdene, noe som gir økt kraft ut mot oppfølging av NAV-kontorene.

Organiseringen understøtter et økt fokus på tverrfaglig og tverretattlig samhandling på tvers av NAV stat og kommune, og på tvers av fagområdene på helse- og velferdsområdet. Vår satsning på "Barneperspektivet" er et eksempel på at vi lykkes med dette, tilsvarende også "Spagaten-metodikken".

Vi har videreutviklet og effektivisert vår bruk av tjenestebarmeter for sosiale tjenester, som er vårt fremste risiko- og sårbarhetsverktøy - og som nå inngår som en del av det digitale "Kommunebildet" utviklet av STAF. Vi mener at vi gjør treffsikre ROS-analyser basert på den kunnskap vi har tilgjengelig. Dette har en klar side mot effektivitet, fordi vi bruker tilstandsbildet for det enkelte kontor og fylket som sådan ved valg av virkemidler for oppfølging og ved innretning av utviklingsarbeid. Vi tror dette bidrar til at vi treffer behovene både i enkeltkontor og i hele fylket mer treffsikkert.

Statens helsetilsyn

Sosiale tjenester:

Vi viser til ovenstående om arbeid med risiko- og sårbarhetsvurderinger, der vi også bruker informasjon fra vårt rettssikkerhetsarbeid i analysene. Vi mener at vi får et treffsikkert tilstandsbilde gjennom ROS-arbeidet som sikrer effektiv ressursutnyttelse når det brukes ved utvelgelse av kommuner for tilsyn og annen oppfølging. Ut over dette har vi jobbet med effektivisering i form av implementering av rutiner og maler for hendelsesbaserte tilsynssaker for raskere og mer enhetlig saksbehandling. Dette arbeidet vil fortsette i 2022 med ny policy for tilsynssaker.

Statsforvalteren skal rapportere på antall gjennomførte tilsyn... (fra kapittel 7.3.2.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall gjennomførte tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven og gi en kort vurdering av tilgjengelighet og kvalitet på tilbudet i fylket.

Statsforvalteren i Trøndelag gjennomførte en kartlegging av krisesentertilbudet i kommunene i Trøndelag i 2020.

Kartleggingen viste at alle kommuner har et krisesentertilbud. Tre kommuner har et krisesenter, de øvrige kommunene har en driftsavtale med ett av disse tre sentrene. Kartleggingen viste at oppmerksomheten om eget krisesentertilbud syntes å variere mellom kommunene. I de kommunene det var utarbeidet en handlingsplan mot vold i nære relasjoner syntes kunnskapen om egen tjenesteplikt på feltet å være størst.

Statsforvalteren i Trøndelag valgte på bakgrunn av denne kunnskapen å fokusere på informasjon om kommunens plikt til å forebygge vold i nære relasjoner i 2021.

Det ble den 18.11.2021 gjennomført et webinar for kommunene i fylket i regi av Statsforvalteren og RVTS-Midt. Tema var handlingsplaner mot vold i nære relasjoner og Bufdir's veileder for innholdet i krisesentertilbudet. Målgruppen var ledere og ansatte innenfor barnevern-, NAV-sosial- og helsesektoren i kommunen.

Når det gjelder tilgjengelighet til krisesentrene, så vurderes denne å være bra. Tilbakemeldinger på spørsmål om dette under pandemien synes å vise at krisesentrene i Trøndelag har opprettholdt en god beredskap under hele pandemien, muligens med noe redusert kapasitet våren -20. Kvaliteten på krisesentrene synes også å være god.

Kommunenes krisesentertilbud som helhet synes å variere. Mange kommuner synes å ha en god kunnskap om pliktene etter krisesenterloven, og har et aktivt forhold til å forebygge vold i nære relasjoner. Dette knyttes gjerne sammen med at de har en handlingsplanen mot vold i nære relasjoner. Andre

kommuner har et mindre beskrevet krisesentertilbud. Dette er gjerne små kommuner, med et mindre nært forhold til krisesenteret de har en avtale med. En typisk tilbakemelding er at kommunen ikke er kjent med at tilbudet har vært benyttet i deres kommune.

Kartleggingen fra 2020 viste at langt på veg alle kommunene hadde gode rutiner og praksis for å ha tilgjengelig informasjon om krisesentertilbudet på relevante steder i kommunen og på kommunens hjemmesider. Det var videre en gjennomgående tilbakemelding fra de kommunene som i mindre grad kunne vise til eget krisesentertilbud, at de viste stor vilje i forhold til å legge til rette for tilbud og tjenester i enkelt saker, når dette måtte dukke opp.

Statsforvalteren finner det vanskelig å vurdere tilbudet i disse kommunene. Det kan være grunn til å tro at brukere av krisesentertilbud i små og transparente kommuner, i større grad holder opphold på krisesenteret skjult, men at de får øvrige kommunale tjenester, på linje med andre i kommunen. Kommuner har pekt på at manglende kunnskap om bruk av krisesentertilbudet i kommunen påvirker kommunens mulighet til å utvikle/korrigere sine tjenester på området.

Tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven

Totalt antall kommuner i fylket	38
Antall krisesentertilbud i fylket	3
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2019	0
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2019	0
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2020	3
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2020	35
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2021	0
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2021	0

Statsforvalteren skal rapportere på antall behandlede søknader... (fra kapittel 7.3.2.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall behandlede søknader, og fattede vedtak inndelt i innvilgelser, avslag og avvísninger (avslag og avvísninger skal differensieres i rapporten) knyttet til hver sakstype, etter ekteskapsloven, anerkjennelsesloven og brudvigjingslova i årsrapporten. Når det gjelder ekteskapsloven § 18a andre ledd, bes statsforvalteren differensiere rapporteringen for saker ut ifra sakstype, dvs. etter om sakene gjelder bokstav a), b) eller c).

Statsforvalteren skal rapportere på andelen separasjons- og skilsmisessøknader som er mottatt digitalt.

Separasjon:

Vi mottok 1008 søknader om separasjon. 774 av disse sakene ble mottatt digitalt. Det ble gitt bevilling om separasjon i 780 saker. 7 av sakene ble avvíst. 32 saker ble trukket.

Skilsmisse paragraf 21:

Vi mottok 967 saker etter denne bestemmelsen. 761 av disse sakene ble mottatt digitalt. Det ble gitt bevilling til skilsmisse i 742 av disse sakene. 19 søknader ble avslått. 6 saker ble avvíst.

Skilsmisse paragraf 22:

Vi mottok 41 saker etter denne paragrafen. Det ble gitt bevilling til skilsmisse i 28 av disse sakene. 2 av søknadene ble avslått og 10 av søknadene ble avvíst.

Anerkjennelsesloven: Vi har behandlet 58 saker etter denne loven. Det ble gitt 1 avslag. 57 av sakene ble godkjent.

Vi behandlet 4 saker om skiftefritak. 2 av disse sakene ble avslått.

Brudvigjingslova og ekteskapsloven paragraf 18 a andre ledd: Vi har ikke behandlet saker som gjelder disse bestemmelsene.

Statsforvalteren skal rapportere på antall fattede vedtak... (fra kapittel 7.3.2.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall fattede vedtak etter barneloven i årsrapporten. Statsforvalteren bes om å spesifisere sakstype etter hjemlene i barneloven.

Statsforvalteren i Trøndelag har fattet ett vedtak om tap av opplysningsrett, jf. barneloven § 47 tredje ledd. Vedtaket omfattet tap av opplysningsretten for tre barn.

Vi har vedtaksmyndighet når det gjelder reisekostnader ved samvær, jf. barneloven § 47, og vedtak om tvangskraft for avtaler, jf. barneloven § 55. For begge disse sakstypene har imidlertid Statsforvalteren en begrenset vedtaksmyndighet, og vår erfaring er at den svært sjeldent blir benyttet, noe

statistikken fra de siste årene viser.

Ekteskapsaker

Lov	Sakstype	Sum	Innvilgelser	Avslag	Avvisninger	Andel mottatt digitalt
Ektskapsloven	Separasjon, jf. § 20	787	780	0	7	76 %
Ektskapsloven	Skilsmisse, jf. § 21	767	742	19	6	79 %
Ektskapsloven	Skilsmisse, jf. § 22	40	28	2	10	0 %
Ektskapsloven	Tillatelse til å inngå ekteskap selv om vergen har nektet, jf. § 2	0				
Ektskapsloven	Samtykke til ekteskap mellom adoptivbarn og tidligere adoptivfamiliemedlem, jf. § 3 andre ledd	0				
Ektskapsloven	Fritak fra krav om forlovere, jf. § 7j	0				
Ektskapsloven	Fritak for dokumentasjon av skifte, jf. § 8 siste ledd	4	2	2	0	0 %
Ektskapsloven	Klage på at prøvingsattest ikke er utstedt, jf. § 10 andre ledd	0				
Ektskapsloven	Klage på at vigsel er nektet, jf. § 14 tredje ledd	0				
Ektskapsloven	Godkjenning av ugyldige ekteskap, jf. § 16 andre ledd	0				
Ektskapsloven	Reise sak om et ekteskap består eller ikke, jf. § 16a	0				
Ektskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18a andre ledd bokstav a	0				
Ektskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18a andre ledd bokstav b	0				
Ektskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18a andre ledd bokstav c	0				
Ektskapsloven	Reise sak for å oppløse ekteskap som er inngått i strid med § 3 eller § 4, jf. § 24 andre ledd	0				
Anerkjennelsesloven	Anerkjennelse av utenlandske skilsmisser eller separasjoner, jf. § 4 første ledd	58	57	1	0	0 %
Brudvigjingslova	Godkjenning av ugyldige ekteskap, jf. § 11 tredje ledd	0				

Statsforvalteren skal gi en kort omtale av embetets arbeid... (fra kapittel 7.3.2.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en kort omtale av statsforvalterens arbeid med veiledning og informasjon på familierettens område. Dette kan for eksempel være hvilke typer saker som dominerer, utviklingstrekk og utfordringer. Det er også av interesse å få opplyst hvem som kontakter statsforvalteren.

Vi driver utstrakt veiledningsarbeid innenfor saksområdene søknader om separasjon, skilsmisser og godkjenning av utenlandske skilsmisser samt saker om biologisk opphav.

Vi driver også en del veiledningsarbeid knyttet til reisekostnader ved samvær, jf. barneloven § 47, og vedtak om tvangskraft for avtaler, jf. barneloven § 55. For begge disse sakstypene har Statsforvalteren en begrenset myndighet til å fatte vedtak, og vår erfaring er at det svært sjeldent blir gjort.

I tillegg mottar vi en del henvendelser på barneloven som omhandler bl.a. samvær og fast bosted, og som ligger i grenseland mellom barnevernlov og barnelov.

De fleste henvendelsene vi mottar på barneloven er fra privatpersoner.

Statsforvalteren skal rapportere på antall tilsyn... (fra kapittel 7.3.2.5 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall tilsyn med familievernkontorene.

Det er ikke gjennomført systemtilsyn med familievernkontorene i 2021.

I 2021 har vi hatt en hendelsesbasert tilsynssak rettet mot familievernkontoret i Namsos. Vi har også besluttet å ikke åpne tilsynssak på en henvendelse vi har mottatt.

I tillegg har vi gitt råd og veiledning på telefon til privatpersoner som er misfornøyde med familievernkontorenes behandling.

Akuttberedskap i kommunene (fra kapittel 7.3.2.6 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for statsforvalterens vurdering av kvalitet og risiko i barnevernet i fylket.

Bufo vil oversende utfylte skjemaer med data på utvalgte indikatorer fra kommunenes halvårsrapportering og SSB. Disse skjemaene skal benyttes som underlag i statsforvalterens vurdering av risikobildet i kommunal barnevernstjeneste.

ROS-vurdering

Statsforvalteren har regelmessige ROS-vurderinger av de totalt 21 barneverntjenestene i fylket. Ved årsskiftet ble følgende vurdert:

- 7 tjenester vurderes å ha lav risiko for svikt (grønn)
- 12 tjenester vurderes å ha moderat risiko for svikt (gul)
- 2 tjenester vurderes å ha høy risiko for svikt (rød)

Risikovurderingen gjøres med bakgrunn i tilgjengelig tallmateriale, kunnskap om sykefravær, kompetanse, innhold og konklusjoner etter tilsyn og klagesaker, samt øvrig kunnskap vi får via vår områdeovervåkning og dialog med tjenestene / kommunene.

Vi vil nedenfor trekke frem noen forhold som har betydning i vår vurdering av risiko og kvalitet i de kommunale barneverntjenestene.

Akuttberedskap

Alle barneverntjenestene har akuttberedskap. Med unntak av én barneverntjeneste, er alle tilknyttet en av de to interkommunale barneverntjenestene i fylket, med Trondheim og Steinkjer som vertskommune. Barnevernvaktordningen er viktig for å sikre tilgjengelige barneverntjenester for alle utenom ordinær arbeidstid. Statsforvalteren vurderer akuttberedskapsen som tilfredsstillende i fylket. Det vil i 2022 gjennomføres egne dialogmøter med ledere for de tre barnevernvaktordningene i fylket.

Kompetanse, turn-over og sykefravær

Statsforvalteren i Trøndelag gjennomførte en questback mars 2020 som kartla kompetanse, turn-over og sykefravær. Kartleggingen viste variasjoner når det kommer til kompetanse hos ansatte og ledere i barneverntjenesten. En liten andel av ansatte og ledere i den kommunale barneverntjenesten hadde på dette tidspunktet mastergrad (4,8%), noe som viser at det er en lang veg å gå for å imøtekomme kompetansekravet som tas inn i loven fra 2022, med ikrafttredelse fra 2031. Kartleggingen viste også høy grad av turn-over i flere tjenester, og generelt høyt sykefravær. Flere barnevernledere og kommuner har tematisert vedvarende sykefravær og turn-over i dialog med Statsforvalteren også i 2021, og det vurderes at det dessverre fortsatt er sårbarheter i flere tjenester knyttet til dette. Vi vil gjennomføre en ny kartlegging mars 2022. De ovenstående utfordringene vil ha betydning for kvalitet i tjenestene, og bidrar til større risiko for svikt.

Nyansatteopplæringen som ble gjennomført i Trøndelag hadde god oppslutning og fikk gode tilbakemeldinger. Interessen for å delta på opplæringen, og funn i tilsyn viser et fortsatt behov for økt kompetanse i barnevern- og forvaltningssjuss.

Lovbrudd i forbindelse med tilsyn

Tilsyn (systemrevisjoner og hendelsesbasert tilsyn) har avdekket svikt på flere av barneverntjenestenes kjerneoppgaver; kvalitet og forsvarlighet i undersøkelsesarbeidet, dokumentasjon, barnets rett til medvirkning og dokumentasjon for hvordan barnets mening er vektlagt i barneverntjenestens arbeid og når det fattes enkeltvedtak, samt evaluering av hjelpetiltak. Tilsyn gjennomført av utvalgte tjenester (egenvurderingstilsyn) avdekket samme lovbrudd og forbedringsområder som det Statsforvalteren gjorde i sine systemtilsyn 2020 og 2021.

Rapportering

Innkommne rapporteringstall for 2021 viser en svak økning i innkomne bekymringsmeldinger sammenlignet med 2020 (6%). 36% av alle innkomne meldinger omhandler barn som barneverntjenesten allerede er i kontakt med (åpen undersøkelse eller tiltak). I dialog og i forbindelse med gjennomførte kartlegginger i 2021 har det kommet frem at flere tjenester har redusert kapasitet til undersøkelsesarbeidet, ivaretagelse av hjelpetiltakssaker og oppfølging etter omsorgsovertakelse. Nye bekymringsmeldinger på barn, særlig i tiltaksfasen, kan være en indikasjon på at tiltakene som er iverksatt ikke har tilstrekkelig effekt.

Enkelte tjenester har vedvarende høy andel fristoversittelser, der det kan være relativt store svingninger fra halvår til halvår. Vi ser at de tjenestene som har vedvarende fristbrudd over en periode har rapportert om høyt sykefravær, turn-over, endring i ledelse mv.

Andre forhold av betydning

Barneverntjenestene i Trøndelag har siden høsten 2020 meldt om økning i alvorlige bekymringsmeldinger. Samtidig med pandemi og økning i sykefravær har dette vært krevende å håndtere for flere tjenester. Dialog og kartlegginger har vist at flere tjenester har utfordringer med å sikre forsvarlig kvalitet i de sakene som ikke fremstår som akutte; dvs. undersøkelsesarbeid, oppfølging av barn og unge under omsorg og evaluering av hjelpetiltak. Enkelte tjenester har rapportert om at de ser det som nødvendig å gå ned på kvalitet i undersøkelsesarbeidet, for å kunne overholde lovpålagt frist.

Det ovenstående har også bidratt til at en del av det planlagte utviklingsarbeidet i tjenestene og læringsnettverkene har kommet kortere enn planlagt.

Det er fra flere kommuner rapportert om reduksjon i tjenestetilbudet for barn og unge. Dette har bekymringsfullt med tanke på å imøtekomme intensjonene i barnevernsreformen. Kommunene er i gang med arbeidet med Plan for forebyggende arbeid, men det signaliseres et ønske og behov for en veileder på området. Særlig utfordrer dette arbeidet de interkommunale tjenestene. Tydelig ansvars- og rolleavklaringer er viktig og nødvendig for å sikre gode kvalitative tjenester, både innad i kommunene og mellom kommune og statlige tjenester.

Tjenestekatalogene skal bidra til en tydeligere avklaring av ansvar mellom stat og kommune. Imidlertid opplever vi at Tjenestekatalogene er lite kjent i kommunene.

Rapportering på tiltak i gevinstrealiseringsplanen (fra kapittel 7.3.2.7 i TB)

Rapportere på**Rapporteringskrav på tiltak i gevinstrealiseringsplanen***Søknadsbehandling separasjon og skilsmisssaker*

Statsforvalteren skal redegjøre kort for status på arbeidet med å sentralisere saksbehandlingen av søknader om separasjon og skilsmisse etter ekteskapsloven innenfor de nye sammenslåtte statsforvalterne. Statsforvalterne skal gjennomføre en kartlegging av ressursbruk og kvalitet i siste kvartal 2022 og dette skal rapporteres i årsrapporten for 2022.

Tilsyn etter barnevernloven med forskrifter

Statsforvalteren bes redegjøre kort for status på arbeidet i årsrapporten for 2021.

Søknadsbehandling separasjon og skilsmisse

Vårt arbeid med saksbehandlingen av saker ang. separasjon og skilsmisse er organisert slik at oppgaven løses effektivt og med god nok kvalitet. Vi har flere saksbehandlere som er kompetent på saksområdet. Dette gjør oss mindre sårbare og det er lettere å sette inn nødvendige tiltak og prioriteringer om nødvendig. Vi har et godt og robust fagmiljø på området.

Tilsyn etter barnevernloven med forskrifter - status

Oppvekst- og velferdsavdelingen gjennomførte en omorganisering i 2020. Både hensynet til effektivisering, å kunne nyttiggjøre oss den tverrfaglige kompetansen på avdelingen og tettere lederskap var viktig. Vi vurderer at vi fremdeles er i prosess med å videreutvikle og kunne nyttiggjøre oss den tverrfaglige kompetansen på avdelingen. Ledelsen er tett på seksjonene, og det vurderes at det god oversikt på det arbeidet som til enhver tid utøves, og det gjøres løpende ROS-vurderinger.

Seksjon barnevern har videreført og videreutviklet sin teamstruktur med økt spissing innenfor primæroppgaver rettet mot kommuner og barneverninstitusjoner. Dette har bidratt til noe effektivisering, både med tanke på informasjonsflyt og oppdragsløsning. Videre har vi ved våre tertialvise evalueringer drøftet terskel og tiltak for å bidra til bedre effekt av våre tilsyn.

Utvelgelsen av tilsynsobjekt (med unntak av de volumbestemte tilsynene), tilsynsystema og tilsynsmetodikk er alltid basert på en helhetlig ROS-vurdering. Videre er vi opptatt av å tilby råd og veiledning i forkant og i etterkant av planlagte tilsyn, samt i vår tilbakemelding etter hendelsesbasert tilsyn. Dette mener vi bidrar til økt effekt av vår tilsynsaktivitet. Vi har fått tilbakemelding fra kommuner om at vurderer vår oppfølging som nyttig og at det har bidratt til læring i tjenesten/kommunen.

Vi har stadig jobbet for å finne riktig terskel for når vi åpner ordinær tilsynssak (hendelsesbasert tilsyn). Tall fra 2021 viser at vi har redusert antall ordinære hendelsesbaserte tilsyn, og vi vurderer at vi nå ligger på riktig nivå når det gjelder terskel for disse tilsynssakene. Enkelte av de aktuelle tilsynssakene er svært komplekse og omfattende. Dette har medført lang saksbehandlingstid. Reduksjon av saksbehandlingstid har stadig fokus hos oss, men vi ser at det er krevende å forbedre denne.

Statsforvalteren i Trøndelag initierte på slutten av 2021 etablering av et nasjonalt nettverk for ledere med ansvar for barnevern hos embetene. Nettverket / tiltaket er opprettet med mål om økt samarbeid på tvers, erfaringsutveksling og mer lik praksis nasjonalt.

Tilsyn med familievernkontorene

Totalt antall familievernkontor i fylket	Antall gjennomførte tilsyn i 2021	Antall gjennomførte tilsyn i 2020	Antall gjennomførte tilsyn i 2019
3	0	3	0

Oversikt over antall saker... (fra kapittel 7.3.2.9.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere antall saker i hver kategori og utfallet av dem.

Vi mottok 176 søknader om askespredning i 2021. 2 av søknadene ble avslått.

Oversikt over antall saker i hver kategori... (fra kapittel 7.3.2.10.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere antall saker i hver kategori og utfallet av dem.

Vi mottok 2 søknader om søndagsåpent i 2021. Den ene saken ble avslått da arrangementet ikke var omfattende nok til å fylle lovens vilkår på dette punkt.

Rapportering på Leve hele livet (fra kapittel 7.3.3.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal gi en vurdering av i hvilken grad kommunene i fylket kan vise til politisk vedtatte planer for hvordan innsatsområdene og løsningene i kvalitetsreformen Leve hele livet skal gjennomføres lokalt.

Av 38 kommuner i Trøndelag har 15 kommuner tatt stilling til løsningsforslagene og politisk vedtatt hvordan reformen skal gjennomføres lokalt. 14 av kommuner hadde en plan for prosessen videre slik at planlegging av reformen ble ivaretatt innenfor året 2021.

9 kommuner har ikke et politisk vedtak innen utgangen av 2021. To kommuner svarer at de ser denne oppgaven i sammenheng med overordnet samfunnsplanlegging som har utsatt frist til 2022. To kommuner har forklart at oppgaven ikke er prioritert pga omorganisering og nyansettelser i ledelsen. Fem kommuner viser til at pandemisituasjonene har vært krevende og det ikke har vært kapasitet til å sette reformen på dagsorden.

Denne sammenstillingen viser at det er stor ulikhet i kommunene i forhold til hvor langt de har kommet i gjennomføring av reformen. 27 kommuner oppgir at de fortsatt er i fase to av reformen mens 11 kommuner vurderes seg selv inn i fase tre.

De fleste kommuner oppgir at de har planlagt tiltak eller har tiltak innenfor alle innsatsområdene i reformen, men da i hovedsak innenfor aldersvennlig lokalsamfunn. Mat og måltider, helsehjelp og aktivitet og felleskap er innsatsområder mange prioriterer høyt mens det å skape sammenhengende tjenester er det innsatsområdet som blir minst omtalt.

Det er noe ulikt hvordan kommunene har jobbet med reformen så langt. Noen kommuner har prosjektorganisert arbeidet i arbeidsgrupper mens andre inkluderer arbeidet i etablerte strukturer. Flere viser til at de jobber eller skal jobbe med innbyggerinvolvering i arbeidet. Det er også noe ulikt hvor reformen plasseres i kommunens plansystem. De fleste beskriver at de har/ eller skal innarbeide reformen i kommuneplanens samfunnsdel mens noen innlemmer arbeidet kun i temaplaner.

Rapportering på Demensplan 2025 (fra kapittel 7.3.3.2 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal gi en vurdering av i hvilken grad kommunene i fylket planlegger og utvikler sine helse- og omsorgstjenester til personer med demens og deres pårørende i tråd med mål, strategier og tiltak i Demensplan 2025, samt den demografiske utviklingen og utfordringsbildet for øvrig.

Statsforvalteren gjennomførte i perioden desember 2020 – januar 2021 en egeninitiert kartlegging av status i forhold til hovedutfordringene og strategiene i Demensplan 2020. Samtlige 38 kommuner i Trøndelag deltok i kartleggingen, som var basert på egenrapportering opp mot hovedutfordringene og strategiene i demensplan 2020. En detaljert resultatrapport fra denne kartleggingen ble presentert i Statsforvalterens årsrapport til HOD for 2020.

Hovedutfordringene og strategiene i Demensplan 2025 bygger i al hovedsak på Demensplan 2020, hvor de fleste mål og tiltak i Demensplan 2020 videreføres. Datamaterialet fra kartleggingsundersøkelsen som vi gjennomførte i 2020/2021, ga statsforvalteren mulighet for å planlegge og gjennomføre en optimal målstyrt innsats i råd- og veiledningstilbudet til kommunene i 2021. Denne videreføres i 2022.

For å på best mulig vis kunne samordne oppfølgingstilbudet på demensområdet til kommunene i Trøndelag, tok statsforvalteren i 2021 initiativ til å utarbeide et felles strategidokument sammen med Nasjonalforeningen for folkehelse i Trøndelag og Utviklingssenteret for sykehjem og hjemmetjenester (USHT) i Trøndelag. Strategidokumentet har i vesentlig grad medført at frivilligheten (Nasjonalforeningen), kompetansemiljøene (USHT) og statsforvalteren har klart å etablere en felles målstyrt innsats i tråd med føringene i Demensplan 2020, Demensplan 2025 og resultatene fra statsforvalterens kartleggingsundersøkelse.

Statsforvalterens helhetlige vurdering av status på demensområdet i Trøndelag viser at det fortsatt er behov for styrket innsats mot å få etablert flere dagtilbud til yngre personer med demens og at flere kommuner utarbeider modeller for systematisk oppfølging etter diagnose.

Det er fortsatt en positiv utvikling i kommunene når det gjelder deltakelse i kompetansehevende tiltak når det gjelder utredning, diagnostisering og behandling av personer med demens. Kommunenes aktive deltagelse i kompetansehevingstilbudet «Demensomsorgens ABC» er et tydelig eksempel på dette.

Det er også en positiv trend at stadig flere kommuner tar i bruk personsentrert omsorg. 87% av kommunene i Trøndelag vurderer egen demensomsorg som generelt sett god/meget god (jf. statsforvalterens kartleggingsundersøkelse). Denne vurderingen støttes i stor grad av statsforvalteren, men det er fortsatt 5 kommuner som vurderer egen demensomsorg som svak, mens én kommune vurderer den som svært mangelfull. Statsforvalterens felles strategidokument sammen med Nasjonalforeningen for folkehelse i Trøndelag og Utviklingssenteret for sykehjem og hjemmetjenester i Trøndelag har

allerede nedfelt at disse kommunene vil få tilbud om støtte, råd- og veiledning i den grad de selv ønsker dette.

Statsforvalteren har i 2021 hatt økt fokus på 1. pårørendes situasjon, 2. implementering av nasjonal veileder om demens og 3. informasjon om Demensplan 2025. Vi har gjennomført webinarer hvor samtlige av disse tre temaene har vært hovedfokus. Statsforvalteren har også publisert flere kronikker om temaet demens som har blitt publisert både i lokale og nasjonale media (aviser og tidsskrifter).

I sørdelen av fylket (tidligere Sør-Trøndelag) har det de siste 12 årene eksistert et tverrsektorielt fagforum kalt «Søndre Trøndelag demensforum», hvor geriatri, alderspsykiatri og nevrologi ved St. Olavs hospital og kommunenes helse- og omsorgstjenester i sørdelen av fylket har møttes til en årlig todagers konferanse med ulike tema innen demensområdet.

I 2021 tok statsforvalteren i Trøndelag initiativ til etablering av et tilsvarende fagforum i norddelen av fylket, kalt «Nordre Trøndelag Demensforum», hvor kommunene i norddelen har gått sammen med Helse Nord-Trøndelag (HNT) om et tilsvarende felles fagforum. Dette fagforumet planlegger nå sin første todagers konferanse i løpet av 2022. Statsforvalteren er med i begge forænes programkomiteer hvor vi blant annet deltar på konferansene med innlegg om nasjonale strategier og føringer på demensområdet.

Demografi:

Befolkningen i Trøndelag er eldre enn gjennomsnittet i Norge og har derfor også en høyere andel med demens. Andelen med demens i Trøndelag er 1,91%, mens gjennomsnittet i Norge er 1,88% (siste talloversikt jfr. demenskartet.no). Den høyest prosentvise andel av befolkningen som har demens i Trøndelag finner vi i kommunene Tydal (3,38%), Osen (3,27%), Røyrvik (3,69%) og Namsskogan (3,44%).

Risikoen for å utvikle en demens sykdom stiger med økende alder. Derfor er det interessant å blant annet se på alderssammensetningen i samfunnet. Alderssammensetningen varierer mye fra kommune til kommune i Trøndelag. Den laveste andelen av personer over 80 år finner vi i Klæbu, Skaun, Malvik og Trondheim, som alle har under 4 %. Høyest andel finner vi i Agdenes, Tydal, Fosnes og Verran med over 8 %. I 2040 er det i Fosnes, Leka, Namdalseid og Osen, som har høyest andel over 80 år, med over 15 %. Lavest andel er det da i Skaun, Malvik og Klæbu som har under 7 %. Det blir altså betydelig høyere andel eldre i alle kommuner, men samtidig blir også forskjellene mellom kommunene større.

Behandling av demenspasienter vil kreve enorme ressurser i årene som kommer. Kunnskapen om at vi allerede har- og vil få flere med demens i Trøndelag enn resten av landet, gjør denne situasjonen særlig utfordrende for eget fylkes vedkommende. Denne kunnskapen er et viktig grunnlag til statsforvalteren og kommunene i Trøndelag, når kommunene skal planlegge og dimensjonere «riktige helsetjenester» for personer med demens, men også som grunnlag for å kunne gjøre beregninger av hvilke tjenestebehov kommunene trenger i tiden fremover.

Rapportering på Kompetanseløft 2025 (fra kapittel 7.3.3.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en samlet vurdering av kompetanse- og rekrutteringssituasjonen innen helse- og omsorgstjenestene i kommunene, herunder gi en vurdering av tilgangen på utdanningstilbud i fylket, tilgangen på desentraliserte og deltidsutdanninger i helse- og sosialfagutdanninger.

Statsforvalteren vurderer at Kommunene i varierende grad har kompetanse og kapasitet til å ha en helhetlig tilnærming til sine fremtidige helse – og omsorgsutfordringer. Gjennom kommunedialog har Statsforvalteren utfordret kommunene til å jobbe helhetlig.

Trøndelag har, som i resten av landet, en rask aldrende befolkning. Mange av kommunene har helsepersonell som er over 55 år, samtidig som de har få unge som flytter til/bor i kommunen. Noen av de mest utsatte kommunene vurderer vi ikke har startet omstillingsarbeidet for å møte demografiutfordringene i tilstrekkelig grad.

Fylkets kommuner har stort fokus på hvordan de skal bidra til å få rekruttert helsepersonell, og mange har dette året fått erfaring med at de ikke har nok helsepersonell. Vi mener kommunene må fortsette å ta i bruk annet personell enn det som tradisjonelt er brukt innen helse og omsorgssektoren. Vi vil trekke frem at gjennom tilskuddsordningen "sårbare eldre" har mange kommuner etablert aktivitetstiltak for eldre, gjennom å benytte skoleungdommer, ansatte som ikke har helsefaglig utdanning og private lag og foreninger. Det rapporteres om mange positive tiltak som vi mener kommunene må utvikle videre. Vi er også usikker på om kommunene i tilstrekkelig grad har tatt i bruk ergoterapikompetanse og utnytter den kompetansen i tilstrekkelig grad.

Det er i 2021 tildelt midler til så å si alle kommuner i Trøndelag over kompetanse – og innovasjonstilskuddet. Imidlertid ser vi at det også i 2021 er mange kommuner som har måttet prioritert driftsoppgaver knyttet til pandemi. De har derfor utsatt mange planlagte tiltak. Kommunene har i liten grad hatt kapasitet til å jobbe strategisk med kompetanseutvikling (kompetanseplan).

Statsforvalteren har samarbeidet med KS om utviklingsarbeid knyttet til heltidskultur. Gjennom tilskuddsordningen kompetanse – og innovasjon og prosjektskjønn er det også gitt midler til flere kommuner som jobber med innovasjon rettet mot arbeidstidsordninger og heltidskultur i helse – og omsorgssektoren.

Det er også igangsatt flere tiltak/prosjekt som har fokusert mot å rekruttere og beholde helsepersonell, blant annet er det gitt tilskudd til utprøving av mentorordning og [praksisutprøving av kommunen som helhetlig praksisarena](#).

Gjennom etablering av nettbasert/desentralisert sykepleierutdanning i samarbeid med Nord Universitet har man for de nordligste kommunene i fylket i 2021 økt kapasiteten med 30 sykepleierstudenter, Nytt kull vil bli tatt opp i 2022. Gjennom det har man langt på vei kunne fange opp aktuelle studenter fra disse kommunene. Denne ordningen er i dag ikke på plass for kommunene i søndre del av Trøndelag. Muligheten for deltidd/desentraliserte sykepleierutdanning for disse kommunene er derfor pr i dag ikke tilstrekkelig.

Skal man øke kapasiteten på studenter må man samarbeide og fortsette utviklingen av praksisplasser. Vi ser frem til etablering av praktikkoordinatorfunksjon som skal settes igang via Helsedirektoratet.

Statsforvalteren ser med bekymring på mangelen på kompetanse i tjenestene til utviklingshemmede. Det mottas mange søknader om dispensasjon fra utdanningskravet. Vi merker oss at det er en økning av yngre brukere med sammensatte og ressurskrevende behov hvor det behøves vernepleierfaglig kompetanse som kommunene i dag ikke innehar. Det er i dag ikke tilgjengelig deltid/desentraliserte vernepleierutdanning for kommunene i Trøndelag.

Velferdsteknologi: Statsforvalteren i Trøndelag har gjennom "Trøndelagsløftet" samlet kommunene i et felles nettverk for å jobbe helhetlig med Velferdsteknologi. Vi ser at mange av fylkets kommuner har implementert Velferdsteknologi i ordinær drift og at mange kommuner har kommet godt i gang med flere teknologier, men at det fortsatt mangles volum. Dette uavhengig av kommunistørrelse og innbyggertall. Det er viktig å få opp volumet av de ulike teknologiene slik at man lettere kan hente ut gevinstene med spart tid og ressursbruk for helsepersonell, unngåtte tjenester og økt mestring for brukerne. Mange kommuner har de siste årene jobbet med utskifting av pasientvarslingsanlegg i eksisterende bygg eller planlegging av pasientvarslingsanlegg i nybygg. Covid-19 har forsinket noe av arbeidet ettersom det i perioder har vært streng besøkskontroll på sykehjem og bosenter. På tross av det har en stor del av kommuner installert moderne pasientvarslingsanlegg.

Rapportering på habilitering og rehabilitering (fra kapittel 7.3.3.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en samlet vurdering av hvorvidt tilbudet innen habilitering og rehabilitering i fylket utvikles i henhold til retning og målsetninger i opptrappingsplanen. Rapporteringen skal også inkludere hvorvidt det sikres nødvendig rehabilitering til pasienter med Covid-19 og hvordan pandemien eventuelt har påvirket tilbudet til andre med behov for habilitering og rehabilitering.

Kommunene som fikk tilskudd for å jobbe med å utvikle sitt rehabiliterings- og habiliteringsarbeid lyktes langt på vei med dette. Imidlertid er det noen kommuner som på grunn av pandemi ikke kunne prioritere arbeidet de hadde planlagt. Noen av disse har rapportert at de forventer å fortsette arbeidet i 2022.

Fremdeles er det utfordringer med koordinering av tjenester for personer med sammensatte behov. Til tross for at man i opptrappingsplanen hadde fokus på dette melder kommunene selv at dette er krevende.

Inntrykket til Statsforvalteren er at kommunene i 2021 i liten grad har hatt mulighet til å prioritere utviklingsarbeid på rehabiliteringsområdet. Mye av ressursene har vært brukt til pandemiarbeid. De klagesakene Statsforvalteren mottar bærer preg av at det fremdeles er usikkerhet omkring ansvarsfordelingen mellom spesialisert rehabilitering og kommunal rehabilitering. Gjennom tilskuddsordningen "sårbar eldre" har vi fått kjennskap til at kommunene i pandemiperioden har hatt fokus på hverdagsrehabilitering gjennom innkjøp av trenings- og turutstyr til eldre.

På habiliteringsområdet har Statsforvalteren gjennomført dialogmøte med brukerorganisasjonene NFU og LUPE. Organisasjonene har rettet søkelyset på flere forhold ved livskvaliteten til personer med utviklingshemming de mener er bekymringsfulle. Vi har gjennom tilsyn avdekket, og ser med bekymring på mangelen på kvalifisert personell innen tjenestene for utviklingshemmede.

Statsforvalteren har i 2021 tatt initiativ til å utvikle en modell for brukermedvirkning for personer med utviklingshemming. Vi opplever at mennesker med utviklingshemming, som er en stor bruker av de kommunale tjenestene, i liten grad er representert i brukerutvalg og får medvirket i utviklingen av helse- og omsorgstjenestene de har behov for.

Kommunene melder om flere unge personer som har behov for omfattende sammensatte tjenester fra kommunen. Det er imidlertid ikke noe som tyder på at man har klart å dimensjonere opp kommunenes habiliteringstjenester med kompetente fagpersonell som kan møte dette økende behovet. Statsforvalteren har bidratt med tilskudd slik at [Regional kunnskapssenter for Habilitering har utviklet et etterutdanningstilbud for personell i kommunene](#).

Barn og unge med funksjonsnedsettelse er en sårbar gruppe som vi under pandemien har hatt særlig fokus på. Kommunene gir tilbakemelding om at de under pandemien har hatt dialog med pårørende for å sikre at de tilbyr forsvarlige avlastningstilbud til barna.

To av fylkets kommuner har deltatt i prosjekt for å implementere Velferdsteknologi i arbeidet med barn og unge med funksjonsnedsettelse. Vi ser frem til at det nasjonale velferdsteknologisatsingen skal bredde ut tiltakene slik at flere barn og unge får tatt dette i bruk.

Statsforvalteren er usikker på hvordan barn med funksjonsnedsettelse sin medvirkning blir ivaretatt. Vi mener imidlertid å se at det i mange kommuner ikke er et system for å sikre at barnas ønske og behov blir systematisk innhentet og tatt hensyn til i saker som gjelder barnet. Dette kan være ved opprettelse av avlastnings- og støttekontakttiltak.

Rapportering på kompetanse- og rekrutteringssituasjonen i helsestasjons- og skol (fra kapittel 7.3.3.5 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en kortfattet vurdering av kompetanse- og rekrutteringssituasjonen i helsestasjons- og skolehelsetjenesten, herunder en vurdering av hvordan koronasituasjonen har påvirket kommunenes lovpålagte tilbud til gravide, barn og unge.

Helsestasjon og skolehelsetjenesten er av de tjenestene vi følger med på og gjennom året har vi også blitt bedt om å vurdere hvordan koronasituasjonen har påvirket kommunenes lovpålagte tilbud til gravide, barn og unge. Det vi har sett er at til tross for en noe lav svarprosent på undersøkelsene, så tyder

svarene på at tilbudet med noen få unntak har fungert tilnærmet normalt.

Statsforvalteren gjennomførte en større undersøkelse i 2020 hvor det kom fram at det ikke var tilstrekkelig personell på daværende tidspunkt. Flere kommuner uttrykte bekymringer for kompetanse- og rekrutteringssituasjonen i de kommende tre årene. Flere kommuner med kritisk bemanning i tjenesten, hadde ikke synliggjort utvikling av helsestasjons- og skolehelsetjenesten i kommunal plan (Namsos, Inderøy, Levanger, Malvik og Trondheim).

Spørreundersøkelsen viste at en del av kommunene som opplever utfordringer med kompetanse og rekruttering, tidligere har mottatt tilskuddsmidler for å bedre situasjonen. Dette har resultert i noe bedring, men ikke nok. Kommunene rapporterer i undersøkelsen om mangel på alle typer kjernepersonell i tjenesten, og nevner i tillegg behov for annen kompetanse som familierapeut, barnevernspedagog, miljøterapeut, vernepleier, sykepleiere med videreutdanning innen psykisk helse og rus samt merkantilt personell.

I 2020 meldte mellom 55-70 % av kommunene at koronasituasjonen i 2020 påvirket kommunens tilbud til gravide og kvinner i barsel, at koronasituasjonen påvirket kommunens tilbud til barn mellom 0-5 år og at koronasituasjonen påvirket kommunens tilbud til skolehelsetjeneste 1.-7. trinn. Det samme gjaldt helsestasjon for ungdom. Man kan anta at koronasituasjonen også har påvirket tjenestene i 2021.

Når det gjelder tilskudd til styrking og utvikling av helsestasjon- og skolehelsetjenesten har 27 av 38 kommuner i Trøndelag vedtak for perioden 2021-2023. I tillegg har to kommuner ettårige vedtak.

Statsforvalteren har i perioden 2018-2021 gjennomført tilsyn med svangerskaps- og barselomsorgen i Trondheim kommune. Tilsynet ble opprettet etter flere klager på tilgjengelighet til jordmor. Vi fant at kommunen ikke fulgte nasjonale retningslinjer på flere punkt, og heller ikke hadde alternativer som ivaretok de gravide på en annen og like forsvarlig måte. Dette innebar brudd på forsvarlighetskravet i helse- og omsorgstjenesteloven. Et eksempel var at kommunen etter retningslinjene skal tilby hjemmebesøk til alle av jordmor kort tid etter hjemreise fra barsel, men at hjemmebesøk i Trondheim kun unntaksvis ble benyttet, og da etter en risikobasert utvelgelse. Hjemmebesøk til alle ble av kommunen ansett å være en ny helsetjeneste som skulle ruller ut etter en plan. Koronapandemien gjorde at utrulling og implementeringen tok lengre tid enn planlagt. Tilsynet ble avsluttet i oktober 2021, etter at kommunen hadde lagt frem en statusrapport som viste økning i antall hjemmebesøk fra 36 % i første kvartal 2021 til 51 % i tredje kvartal, samt mål om 75 % oppnåelse innen utgangen av 2021, 85 % etter første halvår 2022 og 100 % innen utgangen av 2022. Det er også presentert tiltak som Statsforvalteren anser å være tilstrekkelige for å sørge for måloppnåelse. Vi har bedt om en ny statusrapport innen 15. september 2022.

Rapportering på planlegging av helse- og omsorgstjenesten (fra kapittel 7.3.3.6 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en vurdering av omfanget og kvaliteten i kommunenes arbeid med å integrere planlegging av helse- og omsorgstjenestene i det ordinære økonomi- og planarbeidet i kommunen, herunder andelen kommuner som ikke i tilstrekkelig grad integrerer disse tjenestene i planleggingen.

Statsforvalteren ser at de fleste kommunene i Trøndelag arbeider godt med å integrere planlegging av helse og omsorgstjenestene i det ordinære økonomi- og planarbeidet. Budsjett- og økonomiplaner inneholder egne kapitler eller avsnitt om befolkningsutvikling og demografi. I denne sammenhengen belyser gjerne kommunene hva dette har å si for kapasitet og tjenesteyting innenfor helsesektoren i planperioden.

De fleste økonomiplanene inneholder også egne avsnitt for hvert tjenesteområde, hvor kommunene belyser utfordringer, beskriver tiltak, og planer for innværende år og ut planperioden. Statsforvalteren ser at de fleste kommunene har kartlagt utfordringer innenfor helsesektoren når det gjelder befolknings- og demografiutviklingen, men at enda flere bør få på plass konkrete planer for hvordan de skal ta tak i utfordringene.

Det er to kommuner i Trøndelag som ikke omtaler disse temaene i sine økonomiplaner, og dette vil Statsforvalteren følge opp.

Tvungen somatisk helsehjelp (fra kapittel 7.3.3.7 i TB)

Rapportere på

Vi ber statsforvalteren evaluere involveringen av brukere og pårørende i tilsynet med praktiseringen av tvungen somatisk helsehjelp i den kommunal helse- og omsorgstjenesten, jf. oppdrag 3.3.1.3.10. Evalueringen vil gjennomføres som en digital samling i siste kvartal av 2021. Statens helsetilsyn vil sende ut invitasjon til samlingen med konkrete spørsmål i forkant av samlingen.

Det vises til oppsummering av evalueringsmøte fra november 2021. Statsforvalteren i Trøndelag gjennomførte samtaler med brukere ved alle våre tilsyn. I et tilfelle var også pårørende til stede. Intervjuene med brukerne ga lite tilleggsopplysninger knyttet til selve revisjonstemaene, men bidro til en bedre helhetsforståelse av virksomheten. Vi opplevde også at brukerne vi snakket med var veldig tilfreds med at tilsynsmyndigheten også inkluderte dem.

Gevinstrealiseringsplan (fra kapittel 7.3.3.8 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre kort for status på gevinstrealiseringsplanen for oppgavene på Helsedirektoratets og Helsetilsynets områder i årsrapport for 2021.

Den største gevinsten embetet har hatt innenfor HODs områder er styrking av fagmiljøet og dermed økt kvalitet på arbeidet. Dette har hatt særlig betydning på rettsikkerhetsområdet. Når det gjelder utviklings- og politikformidlingsoppgaver har det vært en stor turn-over i avdelingen og det er ikke lett å konkludere. En utfordring er at tilpasning til ny budsjettmodell gjør at vi må redusere antallet ansatte i forhold til nivået i 2017. Vi driver med en tolokasjonsmodell i et geografisk stort fylke og får ekstra ressursbruk knyttet til reising. Det er derfor ikke så lett å få til nødvendig effektivisering for å kompensere for redusert stab. De siste to årene har vært i en særstilling på grunn av stor ressursbruk på koronaarbeid. Samtidig har vi blitt mye mer profesjonelle på digitalt samarbeid og digitale møter. Det gir grunnlag for noe optimisme.

Rapportering på nasjonalt restanseprosjekt NRP (fra kapittel 7.3.3.9 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i årsrapportløsningen rapportere på antall overførte saker i nasjonalt restanseprosjekt (NRP), fordelt på rettighetsklager og tilsynssaker, og antall behandlet innen frist.

Nasjonalt restanseprosjekt NRP

Saksområder	Antall overførte saker	Antall ferdigbehandlet innen frist	Antall ferdigbehandlet innen årets utgang
Tilsynssaker	26	23	22
Rettighetsklager	39	28	37

Tilsyn av verger (fra kapittel 7.3.4.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i årsrapporten rapportere på totalt antall kontrollerte vergeregnskap i 2021. Det skal oppgis hvor mange vergeregnskapene statsforvalterne har plukket ut og kontrollert basert på egne risikovurderinger, og hvor mange verger som er fratatt oppdrag som en konsekvens av vergeregnskapskontrollen.

Statsforvalteren skal også rapportere på antall vergemål som det er ført tilsyn med i 2021 utover regnskapskontroll, både planlagte og hendelsesbaserte. Statsforvalteren skal i tillegg kort beskrive hva tilsynene har avdekket og hvordan avvik er fulgt opp. Det skal også rapporteres på antall verger som har blitt fratatt vergeoppdrag i løpet av 2021 på bakgrunn av tilsyn og en kort redegjørelse for årsaker til fratakelsene.

Sentral regnskapskontroll

Gjennom sentral kontroll er p.t 659 regnskap kontrollert. Av disse er det bemerket at 20 regnskap har ført til fratagelse eller til en vurdering av endring av verge.

Sentral kontroll medførte et utvalg for SFTL på 690 saker. Av disse har SFTL meldt inn 86 saker etter egen risikovurdering dvs. ca. 12%.

Vi har i tillegg notert 13 saker for lokal kontroll i 2021. 3 av disse har medført endring av verge.

Planlagte tilsyn

SFTL har gjennomført tilsyn med verger oppnevnt mellom 01.07.13 - 13.12.15 med fem eller flere oppdrag.

Alle vergene svarte på en vergerapport i form av en spørreundersøkelse som er utarbeidet av SRF. Alle vergene svarte på spørreundersøkelsen bortsett fra 1 verge. Vedkommende som ikke besvarte spørreundersøkelsen var allerede i en prosess med å bli fratatt vergemålene.

For verger med 5 til 10 oppdrag kontrollerte vi gjennomføringen av 2 oppdrag. For verger med 11 til 15 oppdrag kontrollerte vi 3 oppdrag. For verger med 16 til 20 oppdrag kontrollerte vi 4 oppdrag. For verger med mer enn 20 oppdrag kontrollerte vi 5 oppdrag.

I tilsynet hadde SFTL stort fokus på vergehavers selvbestemmelse og involvering. I alle sakene snakket vi med vergehaver eller helsepersonell/ primærkontakt som kjenner vergehaver godt.

SFTL har også gjennomgått saken til de vergehaverne som ble plukket ut til samtale. Fokuset var rettet mot eventuelle klager/bekymringer eller andre avvik, samt at regnskapene var levert, og kvaliteten på vergeregnskapene.

Inntrykket til SFTL er at vergen ivaretar vergehavers interesse på en god måte og har høyt fokus på vergehavers selvbestemmelse og involvering.

STFL kontrollerte at regnskap var levert. STFT fant ingen avvik i tilsynene. I et par av sakene tok vi kontakt med verge for å få litt veiledning. Alle vergene har fått en skriftlig tilbakemelding på tilsynet.

Fratakelse av vergeoppdrag

I henhold til vergemålsloven § 29 annet ledd kan Statsforvalteren frata en oppnevnt verge vervet som verge dersom dette vil være til det beste for den som er satt under vergemål.

Statsforvalteren i Trøndelag har benyttet oss av ephorte for å hente ut tall på antall verger som er fratatt vergeoppdrag. Dette er ikke mulig for saker etter 01.09.2021, og samme funksjon er ikke tilgjengelig i Documaster.

For perioden 01.01.2021-01.09.2021 er 38 verger fratatt vergeoppdraget, dette fordeler seg slik:

14 grunnet manglende innlevering og regnskapsfunn.

16 grunnet vergehavers eget ønske om å bytte verge.

8 Annet (hovedvekt av flyttsaker).

Antall kontrollerte vergeregnskap og antall kontrollert på bakgrunn av egne risikovurderinger og på antall vergemål som det er ført tilsyn med i 2021 utover regnskapskontroll

Antall totalt kontrollerte vergeregnskap	Totalt antall leverte vergeregnskap	Antall verger under oppfølging	Antall verger som er fratatt oppdrag
632	690	0	3

Årsrapportering rettshjelp (fra kapittel 7.3.4.2.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i årsrapportløsningen rapportere på antall innkomne, innvilgede og avslåtte søknader for perioden, fordelt på henholdsvis fritt rettsråd og fri sakførsel. Statsforvalteren skal også rapportere på gjennomsnittlig saksbehandlingstid og på antall restanser. Hva gjelder de innvilgede sakene, skal rapporteringen gi en oversikt over forekomsten av økonomisk dispensasjon, samt totale advokatutgifter og evt. andre utgifter som er innvilget i aktuelle periode, fordelt på saksområde. Av rapporteringen skal det videre fremgå hvorvidt det er gitt avslag som følge av økonomisk overskridelse eller av andre grunner i henhold til skjema over rettshjelpsstatistikk fra Statens sivilrettsforvaltning.

Statsforvalteren skal rapportere på forbruk for året samt forventet forbruk på kap. 470, post 01 for påfølgende år. Eventuelle avvik skal begrunnes. Statsforvalteren skal umiddelbart informere SRF dersom det er andre vesentlige risikoer eller avvik på området.

Vi viser til detaljert rapport sendt til SRF 27.01.2022. XL-skjema med statistikk over detaljerte opplysninger som etterspurt i rapporteringskrav 7.3.4.2.1.

Når det gjelder den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden - bemerker vi at saker uten behovsprøving utbetales innen 14 dager. Øvrige saker varierer hva angår saksbehandlingstid. I det vesentlige fra mellom 1 måned til 2- 3 måneder.

Retts hjelp

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Fritt rettsråd	Fri sakførsel
Innkomne søknader	793	770	23
Innvilgede søknader	766	759	7
Avslåtte søknader	97	81	16

Statsforvalteren skal rapportere på forventet forbruk... (fra kapittel 7.3.4.2.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på forventet forbruk på kap. 470, post 01 inneværende og påfølgende år. Eventuelle avvik skal begrunnes.

Forbruk for 2021:

Forbruket for perioden 01.01.2021 – 31.12.2021 var på kr 6 145 752 (eks mva), hvorav ble kr 1 672 080 (320 saker) utbetalt i saker for Kontrollkomisjonen for psykisk helsevern i 2020.

Forbruket for 3. tertial 2020 var på kr 2 076 303 (eks mva).

Forventet forbruk for 2022:

Inntektsgrensene er økt fra og med 01.01.2022 med henholdsvis 30 % for enslige og 34 % for ektepar/samboere. Vi forventer omtrent tilsvarende økning i rettshjelpsutgiftene fremover.

Dvs. med bakgrunn i forbruket for 2017 – 2021 lagt til prisvekst på 3 %, samt økning pga forhøyet inntektsgrense, anslås forbruket for 2022 på kr 8 400 000 og for 2023 på 8 650 000.

Særskilt rapportering på NAV-saker (fra kapittel 7.3.4.2.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere særskilt på de NAV-sakene som omfattes av det særlige rettshjelpiltaket i Justis - og beredskapsdepartementets rundskriv G – 05/2019.

Det skal rapporteres på antallet innkomne saker, behandlede saker og totalt utbetalt beløp.

Vi viser til detaljert rapport sendt til SRF 27.01.2022. XL-skjema med statistikk over detaljerte opplysninger som etterspurt i rapporteringskrav 7.3.4.2.3.

Ivaretagelse av samfunnssikkerhetshensyn i planer (fra kapittel 7.3.4.3 i TB)**Rapportere på**

I hvilken grad ivaretar kommunene samfunnssikkerhetshensyn i alle planer:

1. Alle planprogram beskriver hvordan samfunnssikkerhet skal ivaretas.
2. Det stilles kvalitetskrav til ROS-analyser og kvalitetssikres i etterhånd når disse gjennomføres av eksterne.
3. Avdekket risiko og sårbarhet, inkludert klimaendringer, følges opp i planer.
4. Tiltak fra overordnet plan følges opp på lavere plannivå.

1. Alle planprogram beskriver hvordan samfunnssikkerhet skal ivaretas.

Samfunnssikkerheten blir i liten grad tatt opp i kommunenes samfunnsplan, men bedre i arealdelen.

2. Det stilles kvalitetskrav til ROS-analyser og kvalitetssikres i etterhånd når disse gjennomføres av eksterne.

I for liten grad blir det gjort noen kvalitetssjekk før kommunene sender planene videre til høring. Det er manglende kunnskap blant kommunene på dette. Mye av årsaken er at kvaliteten varierer stort mellom de ulike konsulentfirmaene som ofte lager disse analysene. Det trengs opplæring på bestillerkompetansen i kommunene samt kompetanse på metodikk i konsultentselskapene.

3. Avdekket risiko og sårbarhet, inkludert klimaendringer, følges opp i planer.

Stort sett blir avdekket risiko fulgt opp i bestemmelser i kommunenes planer. SF følger opp dette. Hvis ikke er det grunnlag for innsigelse.

4. Tiltak fra overordnet plan følges opp på lavere plannivå.

Som oftest er dette greit med tanke på f. eks. hensynssoner

Samlet virkemiddelbruk i kommunene (fra kapittel 7.3.4.4 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal redegjøre for status på virkemiddelbruken overfor kommunene:

1. Hvilket kunnskapsgrunnlag er lagt til grunn for valg av virkemiddel tilpasset kommunens behov?
2. Antall gjennomførte øvelser med kriseorganisasjonen i kommunene
3. For gjennomførte tilsyn:
 - Hvor mange tilsyn er gjennomført?
 - Hva var tema for tilsynet?
 - Var det fellestilsyn med helseberedskap eller rent tilsyn med kommunal beredskapsplikt?
 - Hva har Statsforvalteren lagt til grunn for å velge kommuner ut for risikobasert tilsyn?
 - Hvilke typer læringsaktiviteter har Statsforvalteren lagt til rette for i forbindelse med tilsynet?
4. I hvilken grad er veiledningsbehovet ivaretatt innen kommunal beredskapsplikt og helseberedskap?
5. I hvor mange kommuner har Statsforvalteren vært i møter med kommunens ledelse?

Statsforvalteren skal redegjøre for status på virkemiddelbruken overfor kommunene:

1. Hvilket kunnskapsgrunnlag er lagt til grunn for valg av virkemiddel tilpasset kommunens behov? Vi utarbeider **kommunetrapp på grunnlag av DSBs Kommuneundersøkelse og vår kjennskap til kommunen gjennom tidligere tilsyn, øvelser, kommunekjennskap mm.**
2. Antall gjennomførte øvelser med kriseorganisasjonen i kommunene. **Ingen de to siste to år. Målsettingen er at alle kommuner er øvd innen utgangen av 2022.**

3. For gjennomførte tilsyn:

Hvor mange tilsyn er gjennomført? **11**

Hva var tema for tilsynet? **Kommunal beredskapsplikt §§ 14 og 15 samt lov om helsemessig og sosial beredskap**

Var det fellestilsyn med helseberedskap eller rent tilsyn med kommunal beredskapsplikt? **Fellestilsyn**

Hva har Statsforvalteren lagt til grunn for å velge kommuner ut for risikobasert tilsyn? **Kommunetrappa, tidligere tilsyn, kommunebildet, kommunekjennskap, risiko for avvik.**

Hvilke typer læringsaktiviteter har Statsforvalteren lagt til rette for i forbindelse med tilsynet? **Prøver å følge opp kommuner med avvik med råd og veiledning, personlig kontakt og tema på kommunesamling.**

I hvilken grad er veiledningsbehovet ivaretatt innen kommunal beredskapsplikt og helseberedskap? **Pga. pandemistuasjonen vurderes veiledningsbehovet ivaretatt på et moderat nivå.**

I hvor mange kommuner har Statsforvalteren vært i møter med kommunens ledelse? **Det er gjennomført 12 kommunemøter hvor embetsledelsen og kommuneledelsen herunder formannskap har deltatt. Samfunnsikkerhet og beredskap samt pandemihåndtering at vært tema på alle møter. I tillegg har vi hatt jevnlig faste møter med kommunedirektører om pandemien, omlag 18-20 stk.**

FylkesROS (fra kapittel 7.3.4.5 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal redegjøre for status på fylkesROS og tilhørende oppfølgingsplan

SFTLs fylkesROS er fra 2019 og arbeidet med revisjon skal gjennomføres i 2022 herunder viderutvikling av ROS for sikkerhetspolitisk krise som ble lansert primo 2020. Oppfølgingsplanen ivaretas innenfor gjeldende ressurser og inn mellom pandemiarbeid med prioritert til det sivil-militære samarbeidet.

Status scenario fylkesROS (fra kapittel 7.3.4.6 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal redegjøre for status av scenario sikkerhetspolitisk krise/krig i fylkesROS.

SFTL tok i 2018 initiativet for å utarbeide en gradert ROS analyse i samarbeid med de tre mest sentrale kommunene i Trøndelag. Rapporten ble lansert primo 2020 og arbeidet med videreføring har delvis stanset opp men planlegges videreført i 2022 i sammenheng med revisjon av fylkesROS.

Gevinstrealisering: helhetlig og systematisk tilnærming i oppfølging av kommuner (fra kapittel 7.3.4.7 i TB)**Rapportere på**

Rapportering på tiltak i gevinstrealiseringsplanen: Redegjør kort for status på arbeidet med å tilrettelegge for enhetlig og systematisk tilnærming til samfunnsikkerhets- og beredskapsarbeidet i oppfølging av kommunene.

Samarbeidet mellom statsforvalterembetene i Trøndelag på beredskapsområdet har vært tett og nært siden første felles fylkesROS i 2003. Det jobbes systematisk med samfunnsikkerhetsarbeidet med utarbeidelse av kommunetrapp, dokumentasjon og registrering av ulike indikatorer vedr. kommunenes arbeid innen dette fagfeltet.

Gevinstrealisering: styrke samordningsrollen innen samfunnsikkerhetsarbeidet (fra kapittel 7.3.4.8 i TB)**Rapportere på**

Rapportering på tiltak i gevinstrealiseringsplanen: Redegjør kort for status på arbeidet med å tilrettelegge for felles tilnærming og systematisk oppfølging av regionale aktører.

Største utfordringen ved sammenslåingen er at det ble dobbelt opp av aktører som naturlig er en del av Fylkesberedskapsrådet. Dette på grunn av at ikke alle etater ikke er sammenslått. Fortsatt så er det mange representanter i rådet men digitaliseringen som har funnet sted under pandemien har gjort at dette fungerer utmerket og samarbeidet har fungert godt siden sammenslåingen av fylkene. Pandemien har gitt oss en del erfaringer som vil bli diskutert inngående på første fysiske møte etter pandemien.

Gevinstrealiseringsplanen: Tilsyn (fra kapittel 7.3.5.1 i TB)**Rapportere på**

I henhold til gevinstrealiseringsplanen, rapportere på effekten av tiltakene som er gjort for å øke kvaliteten og sikre lik praksis på tvers av statsforvalterne og hvilke grep som er tatt for å øke tilsynsaktiviteten

Tilsyn på beredkapsområdet gjennomføres med utgangspunkt i en ROS vurdering som gjennomføres forut for gjennomføringsåret. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag hadde før sammenslåingen gjennomført fellestilsyn med helse. Erfaringene fra disse ble tatt med inn i de nye embedet og videreutviklet til etter vår mening en god plan og gjennomføring av tilsyn med kommunal beredkapsplikt og helsemessig og sosial beredskap.

Gevinstrealiseringsplanen: Veiledning av kommunene (fra kapittel 7.3.5.2 i TB)

Rapportere på

I henhold til gevinstrealiseringsplanen, rapportere på effekten av tiltakene som er innført for å bedre veiledningen av kommunene og hvilke resultater tiltakene har ført til.

Veiledning av kommunene på samfunnsikkerhet og beredskap har vært god i begge fylker i lang tid. Sammenslåingen har medført til økt fagkompetansemiljø og robusthet på fagfeltet ved embedet. Kommunenes håndtering av pandemien gjennom kriseledelse, kommunikasjon, rapportering og deltakelse i ulike krisemøter viser at opplæring, øvelser og veiledning fra statsforvalteren har vært god.

Fremmede organismer (fra kapittel 7.3.5.3 i TB)

Rapportere på

Status på gjennomførte tiltak mot fremmede organismer

Det står vi skal rapportere på tilskuddsmidler i tabellen, men vi antar her at det er snakk om midler fra post 1420.21 da Statsforvalteren ikke er involvert i fordeling av tilskuddsmidler knyttet til fremmede organismer.

64 lokaliteter med hagelupin, parkslirekne med mer er erklært utryddet.

På Inntian er 80% av plantet sitkagran fjernet.

Fremmede organismer

Beskrivelse av tiltak (som meldt inn i ESS)	Oppfølging av overordnede kriterier	Art/artsgruppe	Type tiltak	Vurdering av gjennomført tiltak	Sum brukt
Bekjempelse av mink i Nærøysund kommune, utenfor, men i tilknytning til verneområder, for å holde innførselsområder tomme. Tjenestekjøpsavtale med Nærøysund kommune, som har avtale med Oppdretternes miljøservice	Tiltak til bekjempelse av fremmede organismer i områder med trua naturtyper, naturtyper som er viktige for trua arter og nær verneområder og: Samkjørte tiltak, for eksempel: tiltak som støtter oppunder arbeid i verneområder og vil bidra til å redusere spredning inn i verneområder	Mink	Bekjempelse	Godt, i forhold til den økonomiske rammen som var gitt, men det er dessverre mange områder å ta av. Arbeidet bør fortsette over mange år.	32 000
Bekjempelse av mink i Frøya kommune, utført av Mausund feltstasjon, i tilknytning til verneområder og i områder med arter sårbare for minkpredasjon	Tiltak til bekjempelse av fremmede organismer i områder med trua naturtyper, naturtyper som er viktige for trua arter og nær verneområder og: Samkjørte tiltak, for eksempel: tiltak som støtter oppunder arbeid i verneområder og vil bidra til å redusere spredning inn i verneområder	Mink	Bekjempelse	Har ikke mottatt endelig rapport	90 000
Overhead		Mink	Annet		44 000
Lønnsmidler, internt		Mink	Annet		31 999
Sluttfaktura Korstjøna, fremmede organismer ferskvann			Kartlegging		56 000
Bekjemping fremmede planter i samarbeid med fylkets kommuner i tråd med nasjonal tiltaksplan 2020 2025. Tiltak gjort i Frosta kommune (Karlsens Foto og Biotjenester).	Utvalgt kulturlandskap i jordbruket og lokaliteter med stor spredningsfare ble prioritert. Oppfølging av flere års arbeid med bekjempning.	Hagelupin, slirekne, skogskjegg, tromsøpalme	Bekjempelse	God effekt, men krever kontroll og ny etterbehandling. Det ble bekjempet 50 lokaliteter av fremmede planter. Kartla 4 nye lokaliteter. Mange av lokalitetene som er bekjempet er bekjempet over flere år og det er viktig at disse fortsatt følges opp slik at de fremmede plantene kan fjernes helt fra lokalitetene. Dette vil være samfunnsnyttig og kostnadseffektivt med tanke på at det er brukt en del midler tidligere år og det vil være samfunnsmessig lite kostnadseffektivt å avslutte bekjempingen halvveis i prosessen. Flere lokaliteter er allerede bekjempet ferdig. Et eksempel på dette er fortsatt bekjempelse av slirekne som i utgangspunktet ikke er høyt prioritert.	19 944
Bekjemping fremmede planter i samarbeid med fylkets kommuner i tråd med nasjonal tiltaksplan 2020 2025. Tiltak gjort i Grong kommune av Johanne og Jarle Fløan.	Holde i sjakk og hindre videre spredning. Tiltak i og i nærheten av naturreservat, samt ved verneområde. Oppfølging av flere års arbeid med bekjempning.	Hagelupin, kjempebjørnekjeks, tromsøpalme, kjempeslirekne	Bekjempelse	Behandlet ca 55 lokaliteter med slirekne. Etter flere års behandling, kommer det fortsatt opp slirekne på mange av områdene, men ant. spirer har minsket kraftig på de fleste omr. Også i år var det noen få nye områder. Slirekneplantene var helt borte på 24 tidligere behandlede områder. Et stort område ble behandlet for kjempebjørnekjeks og tromsøpalme. Tre områder ble behandlet for hagelupin. God effekt på de lokalitetene som er fulgt opp fra år til år. Utover sommeren blomstret lupin på mange områder som tidligere er blitt behandlet i 5-7 år. Behov for kontroll og videre oppfølging for å fortsette bekjempelse for å hindre oppblomstring og videre spredning på alle tidligere besøkte lokaliteter.	54 922

Bekjemping fremmede planter i samarbeid med fylkets kommuner i tråd med nasjonal tiltaksplan 2020 2025. Tiltak gjort i Høylandet kommune av Karl Brøndbo.	Kommunen prioriterte å bekjempe lupin i tettbygde strøk, ved vassdrag og kommunale veier. Oppfølging av flere års arbeid med bekjempning.	Hagelupin	Bekjempelse	Bekjemping er gjort ved kjente lokaliteter for å begrense spredning. God effekt, men krever videre oppfølging.	30 000
Bekjemping fremmede planter i samarbeid med fylkets kommuner i tråd med nasjonal tiltaksplan 2020 2025. Tiltak gjort i Indre Fosen kommune av Karlsens Foto og Biotjenester.	Fjordnære og lokaliteter med stor spredningsfare ble prioritert. Oppfølging av flere års arbeid med bekjempning.	Hagelupin, slirekne, kjempespringfrø, tromsøpalme	Bekjempelse	God effekt, men krever videre oppfølging. Det ble bekjempet 87 lokaliteter av fremmede planter, kartlagt 1 ny lokalitet (Hybridslirekne) og 20 lokaliteter ble erklært utryddet.	20 000
Bekjemping fremmede planter i samarbeid med fylkets kommuner i tråd med nasjonal tiltaksplan 2020 2025. Tiltak gjort i Levanger kommune av UTINA AS.	Områder nær verneområde samt lokaliteter med stor spredningsfare ble prioritert. Oppfølging av flere års arbeid med bekjempning.	Hagelupin, slirekne, kjempespringfrø	Bekjempelse	God effekt, men krever videre oppfølging. Det ble bekjempet 66 lokaliteter av fremmede planter og 4 lokaliteter ble erklært utryddet.	25 000
Bekjemping fremmede planter i samarbeid med fylkets kommuner i tråd med nasjonal tiltaksplan 2020 2025. Tiltak gjort i Malvik kommune.	Bekjempelsesområde er den sårbare naturtypen sanddynamark. Forebygge/begrense spredning. Mål om å fjerne forekomst lokalt.	Rynkerose (hagelupin, platanlønn, gullregn)	Bekjempelse	Vellykket fjerning, med positive konsekvenser for friluftsliv og naturtypen som kan utvikle seg uten konkurranse fra fremmede arter. Det er et behov for videre oppfølging av lokaliteten for å holde de fremmede artene unna.	20 000
Bekjemping fremmede planter i samarbeid med fylkets kommuner i tråd med nasjonal tiltaksplan 2020 2025. Tiltak gjort i Melhus kommune av Midtnorsk Naturundersøkelse AS.	"Bekjempelse av fremmedarter i truet natur, i nærheten av trua arter og naturtyper, eller der en forekomst truer verneformålet i et verneområde. Forebygge/begrense spredning. Mål om å fjerne forekomst lokalt."	Rynkerose	Bekjempelse	Vellykket fjerning av 6 lokaliteter som førte til kraftig tilbakegang av rynkerose. Det er et behov for videre oppfølging av lokaliteten for å holde de fremmede artene unna og hindre spredning.	20 000
Bekjemping fremmede planter i samarbeid med fylkets kommuner i tråd med nasjonal tiltaksplan 2020 2025. Tiltak gjort i Meråker kommune av UTINA AS.	Tiltakene er gjennomført i områder der artene er utbredt i mindre omfang og kan bekjempes helt, i områder inn mot verneområder der de truer verneverdiene, i og ved trua naturtyper og i og ved leveområder for trua arter. Oppfølging av flere års arbeid med bekjempning.	Hagelupin, slirekne, kjempespringfrø, tromsøpalme	Bekjempelse	Bekjempet 210 lokaliteter av fremmede planter. Kartla 16 nye lokasjoner. 64 lokasjoner erklært utryddet. God effekt av bekjemping, krever fortsatt oppfølging.	39 230
Bekjemping fremmede planter i samarbeid med fylkets kommuner i tråd med nasjonal tiltaksplan 2020 2025. Tiltak gjort i Namsos kommune av Bjarne Flasnes.	Tiltakene er gjennomført i områder der artene er utbredt i mindre omfang og kan bekjempes helt og i og ved trua naturtyper. Oppfølging av flere års arbeid med bekjempning.	Lupin, kjempebjørnekjeks, slirekne	Bekjempelse	God effektivitet, der en lokalitet er bekjempet og sju har blitt redusert. Det er et behov for videre oppfølging av lokaliteten for å holde de fremmede artene unna.	20 000
Bekjemping fremmede planter i samarbeid med fylkets kommuner i tråd med nasjonal tiltaksplan 2020 2025. Tiltak gjort i Orkland kommune av UTINA AS.	Tiltakene er gjennomført i områder der artene er utbredt i mindre omfang og kan bekjempes helt, i områder inn mot verneområder der de truer verneverdiene. Oppfølging av flere års arbeid med bekjempning.	Lupin	Bekjempelse	Bekjemping er gjort ved kjente lokaliteter for å begrense spredning. God effekt, men krever videre oppfølging.	11 550
Bekjemping fremmede planter i samarbeid med fylkets kommuner i tråd med nasjonal tiltaksplan 2020 2025. Tiltak gjort i Overhalla kommune av Bjarne Flasnes.	Tiltakene er gjennomført i områder der artene er utbredt i mindre omfang, mange lokaliteter i og nært kulturlandskapet. Oppfølging av flere års arbeid med bekjempning.	Kjempebjørnekjeks, slirekne, rødhyll, kjempespringfrø	Bekjempelse	Noe god effekt, men omfanget i kommunen anses så stor at utryddelse av lupin anses som umulig av kommunen selv. Slirekne og Kjempebjørnekjeks kan bekjempes men må overvåkes i mange år. Overvåkning og jevnlig behandling er påkrevd for ikke å få plantene tilbake i bekjempede områder.	20 000
Bekjemping fremmede planter i samarbeid med fylkets kommuner i tråd med nasjonal tiltaksplan 2020 2025. Tiltak gjort i Selbu kommune, bl.a. av Trøndelag trefelling AS.	Tiltakene er gjennomført i områder der artene er utbredt i mindre omfang og kan bekjempes helt og i områder inn mot verneområder der de truer verneverdiene. Oppfølging av flere års arbeid med bekjempning.	Kjempespringfrø, slirekne	Bekjempelse	Bekjemping gjort ved sju kjente lokaliteter. God effekt, men krever videre oppfølging.	35 000
Bekjemping fremmede planter i samarbeid med fylkets kommuner i tråd med nasjonal tiltaksplan 2020 2025. Tiltak gjort i Steinkjer kommune av Steinkjer kommuneskoger KF.	Oppfølging av flere års arbeid med bekjempning.	Slirekne	Bekjempelse	Bekjempelse av slirekne på bestander hvor bekjempelse var påbegynt. Viktig å fortsette bekjempelse da slirekne spres så det begynner å true infrastruktur på noen lokaliteter.	19 955
Bekjemping fremmede planter i samarbeid med fylkets kommuner i tråd med nasjonal tiltaksplan 2020 2025. Tiltak gjort i Trondheim kommune bl.a. av Hogst AS.	Tiltakene er gjennomført i områder der artene er utbredt i mindre omfang og kan bekjempes helt, i områder inn mot verneområder der de truer verneverdiene, i og ved trua naturtyper og i og ved leveområder for trua arter. Oppfølging av flere års arbeid med bekjempning.	Tropsøpalme, kjempebjørnekjeks, legepestrot, slirekne	Bekjempelse	Bekjemping på 19 lokaliteter med forskjellige metoder. Noe er effektivt (sprøyting) annet ikke like effektivt (nedkapping). Kommunen arbeider for å finne beste løsning for de enkelte lokaliteter, altså behov for videre oppfølging.	50 000
Bekjemping fremmede planter i samarbeid med fylkets kommuner i tråd med nasjonal tiltaksplan 2020 2025. Tiltak gjort i Verdal kommune av UTINA.	Bekjempelsesområde er den sårbare naturtypen flomskogmark. Forebygge/begrense spredning. Mål om å fjerne forekomst lokalt.	Lupin	Bekjempelse	Bekjempelse i ett område. God effekt, men krever flere års oppfølging.	20 000
Bekjemping fremmede planter i samarbeid med fylkets kommuner i tråd med nasjonal tiltaksplan 2020 2025. Tiltak gjort i Ørland kommune av bl.a. Landbruksjenester Fosen SA og Besøkssenter våtmark Ørland.	Tiltakene er gjennomført i områder der artene er utbredt i mindre omfang og kan bekjempes helt, i områder inn mot verneområder der de truer verneverdiene, i og ved trua naturtyper og i og ved leveområder for trua arter. Oppfølging av flere års arbeid med bekjempning.	Kjempebjørnekjeks (slirekne, rødhyll, springfrø)	Bekjempelse	10 lokaliteter bekjempet og 2-3 tidligere lokaliteter erklært utryddet. På noen av lokalitetene er det bare enkeltplanter igjen. Veldig god effekt. Videre oppfølging påkrevd	12 000

Lønnsmidler, internt		Fremmede plantearter	Annet		60 944
Overhead		Fremmede plantearter	Annet		140 000
Flytting av fisk fra Kindsetjønna til Stavsjoen 2021		Abbor	Bekjempelse		37 075
Bekjemping utenlandske treslag. Tiltak gjennomført i Ørland kommune og er oppfølging av pågående prosjekter. Fjerning av sitkagran ved Meithaugan på Tarva, utført av Landbruksjenester Fosen SA.	Tiltakene er gjennomført i områder inn mot verneområder der de truer verneverdiene, i og ved trua naturtyper og i og ved leveområder for trua arter. Tiltak ivaretar den trua naturtypen kystlynghei.	Sitkagran	Bekjempelse	God effekt, krever fortsatt oppfølging. Det er fortsatt noen småtrær igjen og tømmer fra hogd sitkagran må fraktes ut av område.	10 000
Bekjemping utenlandske treslag. Tiltakene ble gjennomført i Frøya kommune, og er oppfølging av pågående prosjekter. Hogst av sitkagran på Inntian, Frøya, oppdrag utført av Inntian velforening på vegne av kommunen.	Tiltakene er gjennomført i områder inn mot verneområder der de truer verneverdiene, i og ved trua naturtyper og i og ved leveområder for trua arter. Tiltak ivaretar den trua naturtypen kystlynghei. Kan utrykkes lokalt.	Sitkagran	Bekjempelse	God effekt. Ca 6000 trær har blitt plantet på Inntian og vi anslår nå at ca 80% fjernet. I utmarka er så å si alt fjernet. Rundt Grindfara er ca 70% fjernet. Fra lærerbolig og nedover er det meste fjernet. Gjenstående er bl.a. noe skog sørøst for Grindfara og fjerning av relativt unge trær mellom Grindfara og Grendehuset. Bør følges opp videre.	30 000
Bekjemping utenlandske treslag. Tiltakene ble gjennomført i Frøya kommune, og er oppfølging av pågående prosjekter. På Frøya går også prosjektet "Sitkagranprosjektet" som tar for seg evaluering av forprosjekt med maskinell hogst av sitkagran i området Flatval-Sistranda, hogst utført av Trønderskog AS på vegne av kommunen.	Tiltakene er gjennomført i områder inn mot verneområder der de truer verneverdiene, i og ved trua naturtyper og i og ved leveområder for trua arter. Tiltak ivaretar den trua naturtypen kystlynghei. Kan utrykkes lokalt.	Sitkagran	Bekjempelse	God effekt, men omfang krever videre oppfølging og bekjemping.	70 000
Lønnsmidler, internt		Utenlandske treslag	Annet		60 944
Overhead		Utenlandske treslag	Annet		80 000
Statsskog - overrøvkning kanadarøye - Rautjønna		Kanadarøye	Annet	Spredning hindret	26 400
Teknisk utstyr			Annet		16 000
Møter og administrasjon			Annet		52 615
					1 255 578

Truede arter (fra kapittel 7.3.5.4 i TB)

Rapportere på

Tiltak for å ta vare på truede arter og naturtyper.

For de artene som er prioritert for midler har vi et hevet kunnskapsgrunnlag og bedre oversikt over bestandsstatus. På sikt vil dette gi bedre mulighet til å iverksette konkrete og målrettede tiltak for å bedre situasjonen for disse artene og naturtypene.

Truede arter og naturtyper

Art/naturtype	Ref. nr.	Type tiltak	Omfang av tiltaket	Navn på område	Effekt av gjennomført tiltak	Sum
Elvemusling	21SF6065	Informasjon, samarbeidsforum, kartlegging, veiledning, databaser	Webinar i samarbeid med Miljødir, (270 påmeldte). Del 1 av veileder for flytting av elvemusling er ferdigstilt, del 2 er påbegynt. Drift av Margaritifora (NVE, Statens vegvesen, SF, Miljødir, NINA, Universitetet i Bergen), kartlegging med eDNA, drift av elvemuslingbasen.	Norge (eDNA utført i Innlandet, Telemark, Rogaland og Trøndelag)	Svært gode tilbakemeldinger etter webinar. Veileder er etterlengta, og god uttelling på eDNA. Samarbeidet i Margaritifora er godt. Elvemuslingbasen brukes mye.	266 000
Elvesandjeger/Stor elvebreddederkopp	20S0840C	Registreringer av elvesandjeger ved Gaula (Midtre Gauldal og Melhus) og Altaelva i Troms og Finnmark. Stor elvebreddederkopp ble kartlagt i Gaula, Orkla, utløpet av Stjørdalselva og utløpet av Nea, de tre sistnevnte for å følge opp tiltak og mulig utbygging (Nea). Ved Gaula var Gaulosen prioritert.	Registreringer og fjerning av vegetasjon	Midtre Gauldal, Melhus, Alta, Trondheim, Selbu, Stjørdal og Orkland kommuner	God, hevet kunnskapsgrunnlag.	190 000
Slåttemark og kystlynghei	21SF6065	Kartlegging og rekartlegging av slåttemark og kystlynghei. Utarbeiding og revidering av skjøtselsplaner.	Kartlagt 10,6 km2 natur og utarbeidet 8 skjøtselsplaner.	Heim, Indre Fosen, Malvik, Steinkjer, Ørland, Hitra, Midtre Gauldal og Leka kommuner	Effekten er god. Vi fikk evaluert skjøtselen på de lokalitetene som hadde en skjøtselsplan.	792 000
Svartkurle	21SF6065	Kartlegging, overvåking og skjøtsel	Mange kommuner, og mange lokaliteter.	Kartlegging og overvåking av svartkurle i kommune Tynset, Os, Tolga, Røros, Oppdal og Sør-Fron. Det er gjennomført skjøtsel i Røros.	God, hevet kunnskapsgrunnlag.	200 000
Trøndertorvmose	21SF6065	Kartlegging og overvåking	Re-analyse av 14 fastruter som ble etablert i 2016	Kommunene Steinkjer, Namsos, Grong, Overhalla, Høylandet og Snåsa	God, får en standardisert overvåking av en stor andel av de kjente lokalitetene.	130 000
Elfenbenslav	21SF6065	Kartlegging og overvåking	Avklare status for Kongsvold-lokaliteten, kartlegging ved Henfallet, Tydal og nykartlegging Drivdalen i Oppdal	Tydal og Oppdal kommuner	God, bedre kunnskapsgrunnlag	80 000
Taigabendellav	21SF6065	Kartlegging og overvåking	Nykartlegging og detaljkartlegging i utvalgte lokaliteter	Kommunene Røyrvik, Lierne, Snåsa, Verdal, Steinkjer, Meråker og Selbu	God, bedre kunnskapsgrunnlag	176 000
						1 834 000

Spesifikk omtale av arbeid med omstilling (fra kapittel 7.3.6.1.1 i TB)

Rapportere på

Spesifikk omtale av arbeid med innovasjons- og fornyingsprosjekter i kommunene. Kort om fordeling av skjønnsmidler til formålet, herunder rapportering i ISORD, og formidling av resultatene.

Omtale av virkninger og resultater av prosjektene.

Trøndelag ble tildelt 98 mill. kr av den fylkesvise skjønnsrammen til kommunene for 2021. Av dette ble 41,175 mill kr gitt som støtte til fornyings- og innovasjonsprosjekter. Vi mottok 67 prosjektsøknader innen fristen 1. september 2020, og tildelte midler til 38 prosjekter.

Våre avdelinger var involvert i vurderingen av søknader, hvor blant annet innovasjonsverdi, relevans/nytte, prosjekt kvalitet og overføringsverdi ble vektlagt. Vi har utarbeidet rutiner for hva som skal vektlegges i vurderingen.

Rapportering

Rapporteringsfristen for 2020-midlene, var 1. juni 2021. Vi mangler fortsatt rapportering fra to prosjekter, men for disse prosjektene er vi i dialog med kommunene, og vi forventer rapport innen 1. juni 2022. Vi har også signalisert at vi vil vurdere eventuell omdisponering av midler dersom prosjektene ikke gjennomføres.

Koronasituasjonen har på virket framdriften for flere prosjekter som fikk midler for 2021. Mange kommuner har bedt om at midler for 2021 overføres til 2022. Flertallet av prosjektene har gitt en underveisrapportering, og ikke en sluttrapportering.

Formidling av resultater

I samarbeid med Trøndelag fylkeskommune, KS og Forskningsrådet har vi arrangert to nettverksmøter om forskning og innovasjon i 2021. Ett av formålene med disse møtene/samlingene er å legge til rette for erfaringsdeling mellom kommuner. Flere prosjekter som har fått skjønnsmidler har har delt erfaringer på disse samlingene/møtene. Det ble gjennomført en fysisk samling i september 2021. I 2021 var de mindre deltakelse fra kommunene enn tidligere år, men antar at mye av dette skyldes koronasituasjonene.

Helse- og omsorgsavdelingen og Oppvekst- og velferdsavdelingen har arrangert digitale webinarer der vi orienterte om ulike tilskuddsordninger, inkludert prosjektskjønn. Også på disse webinarene, ble erfaringer fra enkeltprosjekter presentert.

Virkninger og resultater av prosjektene

Det krevende å vurdere virkninger og resultater av prosjekter. Vi vil likevel trekke fram noen generelle erfaringer vi har gjort.

Vi vurderer at prosjektskjønn kan ha verdi ut over det aktuelle prosjektet, ved at det gir nyttig erfaringer om hvordan man kan jobbe med fornying og innovasjon.

For å møte utfordringer som er gjennomgående for flere av kommunene i fylket, tildeler vi skjønnsmidler for å stimulere til fornyingsarbeid gjennom fellesløft for fylket. Tiltakene blir iverksatt på bakgrunn av innspill fra kommunene, KS og regional stat. For 2021 var hovedsatsningsområdene; Utsatte barn og unge 0-24, Innovasjon gjennom digitalisering og kompetanseløft gjennom nettverk.

Å tildele midler til felles tiltak, legger til rette for at alle kommunene blir med på fornyingsarbeid, og vi vurderer at dette gir ekstra effekt av midlene.

Prosjektet Barneløftet er ett eksempel på dette, og handlet om å forberede kommunene til innføring av barnevernsreformen fra 2022. Et annet eksempel er Helseplattformen, der Midt-Norge regional utprøvsarena for det nasjonale målbildet "Én innbygger - én journal".

Trondheim kommune har hvert år mange prosjekter som mottar prosjektskjønn. Mange har høy innovasjonsverdi ved de bidrar til nye måter å jobbe på for kommunesektoren.

Samtidig skal prosjektskjønn også kunne bidra til at kommuner som har lite erfaring med innovasjonsarbeid, får risikoavlastning gjennom tildeling av prosjektskjønn. I slike tilfeller kan skjønnsmidlene bidra til at den aktuelle kommunen prøver ut nye løsninger i egen kommune, selv om ideen/prosjektet er prøvd ut i andre i kommuner tidligere. For å stimulere til dette har vi sammen med våre fagavdelinger justert våre tildelingskriterier slik at vi i større grad kan tildele midler til små kommuner og der innovasjonsverdien handler om å utvikle noe nytt i egen kommune.

Det skal gis rapportering i tabell... (fra kapittel 7.3.6.2.1 i TB)

Rapportere på

Det skal gis rapportering i tabell som viser:

- Antall saker om lovlighetskontroll etter klage som det er truffet vedtak i for året, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige.
- Antall lovlighetskontroller som er foretatt etter initiativ av statsforvalteren, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige.

Antall saker om lovlighetskontroll etter klage som det er truffet vedtak i for året, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige.

12 saker om lovlighetskontroll er mottatt i 2021:

Opprettholdt: 9

Ulovlig: 3

Antall lovlighetskontroller som er foretatt etter initiativ av statsforvalteren, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige.

1 – kjent ulovlig

I tillegg til de 13 sakene som er behandlet nevnt ovenfor, så er det flere henvendelser i løpet av året omkring samme tema (lovlighetskontroll) som er blitt avvist av ulike grunner,

Kommunalrettslig lovlighetskontroll etter klage og eget initiativ

Type lovlighetskontroll	Vedtak opprettholdt	Ulovlig vedtak	Sum
Etter klage	9	3	12
På eget initiativ	0	1	1

Kortfattet omtale av... (fra kapittel 7.3.6.2.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal gi en kortfattet omtale av hvilke særlige kommunalrettslige tema de veileder kommunene om, og om eventuelle kommunalrettslige saker som har vært ressurskrevende/hatt mye oppmerksomhet hos statsforvalteren.

Spørsmål omkring habilitet i politiske organer er et tilbakevendende tema. Det samme er reglene om permisjon og fritak for politiske verv, herunder

reglene om suppleringsvalg. De nye reglene om interkommunalt samarbeid har også fått stor oppmerksomhet. Reglene for lovlighetskontroller er det også en del henvendelser på. Det samme gjelder tema kommunalt selvstyret - herunder fritt skjønn. Handteringen av interpellasjoner kan også være utfordrende for kommunene.

Kortfattet omtale i årsrapporten av bruken av interkommunalt samarbeid i fylket (fra kapittel 7.3.6.2.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal, på bakgrunn av egne erfaringer etter kontakt med kommunene, gi en kort omtale av omfanget av interkommunalt samarbeid i fylket, i hvilke former kommunene samarbeider, og hvilke tjenester det samarbeides om.

Statsforvalteren i Trøndelag fremla i januar 2021 en oppdatert oversikt over omfanget av det interkommunale samarbeidet i fylket. Det er NIVI-analyse som har foretatt kartleggingen og resultatet viser at det til sammen er nesten 300 formelle samarbeidsordninger i fylket. Kartleggingen er foretatt ut fra at vi ser det viktig å følge med i hvordan interkommunalt samarbeid utvikler seg i fylket og hvordan det formaliserte samarbeidet påvirker kompetanse og fagmiljøer

Trøndelag har til dels store forskjeller i vekst og utvikling i kommunene. Totalt 15 kommuner har et folketall under 3200 innbyggere. Det er derfor stort behov for samarbeid for å løse oppgaver. Samtidig står de fleste kommunene med flere like utfordringer. Endringer i demografi, økonomi og rekruttering er områder som utfordrer trønderkommunene fremover. Utfordringene kan løses i samarbeid mellom flere kommuner; enten via større kommuner eller langsiktig strategisk samarbeid.

Antallet samarbeidsordninger har gått ned med netto rundt 60 ordninger noe som skyldes gjennomført kommunesammenslåinger, oppgaveendringer og endringer i finansieringsordninger for interkommunale samarbeid.

Det er stor variasjon i tjenestestruktur og fagmiljøstørrelse. I Trøndelag fins det i dag 19 IKT-tjenester, 21 kommunale lønningskontor, 24 regnskapskontor, 32 planadministrasjoner, 34 landbrukskontorer, 15 legevakter, 21 kommuneoverleger, 19 barnevernstjenester, 22 PP-tjenester, 7 renovasjonsselskaper, og 22 brannvesen.

Selv om de fleste og tyngste kommunale oppgavene håndteres uten formelle samarbeid med andre, er det likevel viktige funksjoner som det samarbeides om, herunder felles legevakt, barnevern (inkl. vaktordninger), landbrukskontor, IKT og brannvesen. Dette er noe vi har sett viktigheten av under koronapandemien.

Funnene i rapporten er blitt presentert for kommunene som tema på konferanser, møter i de interkommunale politiske råd og i de ordinære kommunebesøk. Vi har her ønsket å stimulere til diskusjoner om behovet for en videreutvikling av det viktige interkommunale samarbeidet i fylket. De demografiske utfordringene fremover – med bl.a. flere eldre i forhold til den yrkesaktive befolkningen – gjelder alle kommuner, opplever vi stiller økt krav til kompetanse, rekruttering, fomying og omstilling.

I Trøndelag er det ved utgangen av året 7 interkommunale politiske råd. Dagens organisering innebærer at 8 av kommunene er dobbelmedlemmer i 2 interkommunale politiske råd. I de ordinære møter deltar vi her med observatører på lik linje med KS og Trøndelag fylkeskommune. For øvrig er det tett dialog med daglige ledere av de interkommunale politiske rådene og det avholdes her tre møter pr år.

Statsforvaltere som samordner statlig innsigelser (fra kapittel 7.3.6.3.1 i TB)

Rapportere på

Det skal rapporteres på statsforvalterens arbeid med samordning av statlige innsigelser, herunder i hvilken grad innsigelser blir løst gjennom dialog.

Det er i 2021 samordnet statlige innsigelser til 35 kommunale planer. Fordeling av innsigelser: Statens vegvesen med 12 innsigelser, NVE med 23 innsigelser, Bane NOR med 10 innsigelser, og Mattilsynet med 1 innsigelse. Ingen av innsigelsene som er fremmet av andre statlige etater er løst før oversendelse til kommunen. Det er ikke foretatt avskjæring 2021 av andre statlige etater. Statsforvalteren har fremmet innsigelser til 94 planer. I 2021 har statsforvalteren og andre statlige etater fremmet innsigelse til i alt 108 kommunale planer.

Samordning av statlige innsigelser

Etat	1. Antall planer der andre statlige etater har oversendt innsigelse til statsforvalteren	2. Antall planer der innsigelsene fra andre statlige etater er løst før de er fremmet for kommunen	3. Antall planer der innsigelsene fra andre statlige etater er avskåret av statsforvalteren	4. Antall planer med innsigelse fra statsforvalteren og andre statlige etater fremmet for kommunen
Antall planer totalt	35	0	0	108
Statsforvalteren				
Avinor	0	0	0	0
Biskopene	0	0	0	0
Direktoratet for mineralforvaltning	0	0	0	0
Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap	0	0	0	0
Fiskeridirektoratet	0	0	0	0
Forsvarsbygg	0	0	0	0
BaneNor	10	0	0	10
Kystverket	0	0	0	0
Luffartsilsynet	0	0	0	0
Mattilsynet	1	0	0	1
NVE	23	0	0	23
Oljedirektoratet	0	0	0	0
Politiet	0	0	0	0
Riksantikvaren				
Statens vegvesen	12	0	0	12
Statsbygg	0	0	0	0

Rapportering i SYSAM (fra kapittel 7.3.6.4.1 i TB)

Rapportere på

Alle statsforvalterne rapporterer byggesaker i SYSAM- ny rapporteringsløsning for statsforvalterne.

- Av årsrapporten skal det fremgå totalt antall behandlede byggesaker.
- Av årsrapporten skal det fremgå antall saker der klagen ble gitt medhold, helt eller delvis.
- Av årsrapporten skal det i tillegg fremgå antall saker som ikke ble avgjort innen 12 uker. Det skal vises hvor lang gjennomsnittlig overskridelse var i disse sakene. Overskridelse skal føres i antall dager.
- Av årsrapporten skal det i tillegg fremgå hvor mange saker det ble avtalt lengre frist enn angitt i saksbehandlingsforskriften jf. pbl. § 21-8 andre ledd, hvor mange "særlige tilfeller" klageinstansen selv forlenget fristen i, og hvor mange saker der fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse.

Vi har god kontroll på dette saksområdet. Vi har en gjennomsnittlig behandlingstid på 43 dager i 2021.

Se for øvrig tall i tabell.

Rapportering om byggesaker etter plan- og bygningsloven

Totalt antall behandlede saker	Antall saker gitt medhold	Antall saker ikke avgjort innen 12 uker	Gjennomsnitt dager ikke avgjort innen 12 uker	Antall saker gitt lengre frist	Antall særlige tilfeller klageinstansen selv forlenget	Antall saker fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse
323	95	16	14	0	4	0

Rapportering av plansaker i SYSAM (fra kapittel 7.3.6.5.1 i TB)

Rapportere på

Alle statsforvalterne rapporterer plansaker i SYSAM-ny rapporteringsløsning for statsforvalterne.

- Av årsrapporten for 2021 skal det fremgå totalt antall behandlede klager på reguleringsplaner og gjennomsnittlig saksbehandlingstid i antall dager. Det skal i tillegg fremgå antall saker der klagen ble gitt medhold, helt eller delvis.

Vi har god kontroll på dette saksområdet. Vi hadde en gjennomsnittlig behandlingstid på 58 dager på klagesaker reguleringsplaner.

Se for øvrig tall i tabell.

Rapportering om plansaker etter plan- og bygningsloven

Betegnelse på rapporteringskrav	
Antall behandlede klagesaker reguleringsplaner	51
Gjennomsnittlig behandlingstid i dager for klager på reguleringsplaner	58
Antall klagesaker om reguleringsplan som ikke er behandlet innen 12 uker	7
Antall klagesaker om reguleringsplan der klagen er gitt medhold helt eller delvis	7

Det skal rapporteres om lærlinger... (fra kapittel 7.3.6.6.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere på antall lærlinger i 2021. Det skal også fremgå innenfor hvilke fag.

Statsforvalteren i Trøndelag har ikke har lærling i 2021.

Gevinstrealisering på planområdet (fra kapittel 7.3.6.7.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal gi en kort, årlig samlet vurdering og rapportering i årsrapporten på egen ressursbruk knyttet til arbeid med og medvirkning i planprosesser (som formidling, høringsuttalelser, dialog og samordning av nasjonale og viktige regionale interesser). I tilknytning til rapporteringen på ressursbruk skal det også gis en vurdering av kvaliteten på arbeidet.

Etter sammenslåingen av embetene har planområdet fått ytterligere fokus. Det er foretatt noe spesialisering blant annet ved at dedikerte saksbehandlere har ansvar for byvekstkommunene eller for ulike tema som samferdsel. Alle avdelinger har egne planressurser som bidrar inn i planbehandlingen ved embetet. Totalt 6 avdelinger ved embetet medvirker i alle fasene ved planprosesser. Kvaliteten på arbeidet vurderes å være god.

Kartlegging av klager som fremmes av statsforvalteren som sektormyndighet (fra kapittel 7.3.6.8.1 i TB)**Rapportere på**

Det vises til oppdrag 3.1.1.1.14. Det skal gis en beskrivelse av status innen 1. april 2021.

Det vises til rapport som viser registrering av antall klager ble sendt til KMD våren 2021.

Statsforvalteren skal gi en kort omtale av embetets arbeid...(2) (fra kapittel 7.3.7.4 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal gi en omtale av statsforvalterens arbeid med veiledning og informasjon på universell utforming.

Veiledning og informasjon om universell utforming inngår i det løpende arbeidet innen folkehelse og alle plansaker på høring. I plansaksbehandlingen inngår vurderinger knyttet til universell utforming i våre høringsuttalelser i kommunale planstrategier, kommuneplaner og reguleringsplaner. I de tilfeller vi ser at universell utforming ikke er tilstrekkelig hensyntatt i reguleringsplaner har vi gitt faglige råd og benyttet innsigelser.

Den tverretattlige arbeidsgruppen «Trøndelag for alle» bestående av representanter fra Statsforvalter, Fylkeskommune, Husbanken, KS, NAV Hjelpemiddelsentral og brukerrepresentanter fra fylkets eldreråd og rådet for likestilling av mennesker med nedsatt funksjonsevne samarbeider om å fremme universell utforming og aldersvennlige samfunn i Trøndelag. Gruppen jobber ved å løfte frem områdene i fora de deltar, og arrangere fagsamlinger for kommunene. I 2021 har gruppen planlagt konferansen «Universell utforming og tilrettelegging av bolig» hvor ny handlingsplan for universell utforming, gode eksempler fra kommuner, prosjektarbeid, NAV hjelpemiddelsentral og Husbankens virkemidler var tema. På grunn av covid ble gjennomføring utsatt fra desember 2021 til februar 2022.

Statsforvalteren har i 2021 hatt særlig fokus på fremme kunnskap om sammenhengen i arbeidet med universell utforming, aldersvennlige lokalsamfunn, trygge oppvekstvilkår for barn og unge, folkehelse, boligsosiale forhold og SPR for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging.

Aldersvennlige samfunn, universell utforming og hvordan arealplanlegging er med på å legge grunnlaget for fremtidens bærekraftige tjenester har vært tema på internt planforum, regionalt planforum, plannettverk for kommunale planleggere og folkehelsenettverk i samarbeid med Fylkeskommunen og i samlinger for helseledere. Universell utforming er også fremhevet i dialogen med kommunene i arbeidet med reformen Leve hele livet.

Statsforvalteren skal gi en omtale av embetets arbeid med å fremme likestilling... (fra kapittel 7.3.7.5 i TB)**Rapportere på**

Nye regler om aktivitets- og redegjørelsesplikten på likestillingsområdet trådte i kraft 1.1.2020. I årsrapporten for 2021 skal det redegjøres for arbeidet for likestilling i tråd med il de nye kravene for redegjørelsesplikten, jf. økonomi- og virksomhetsinstruks pkt. 4.2.3 og pkt. 5.1.1.2, jf. likestillings- og diskrimineringsloven § 24 om offentlige myndigheters aktivitets- og redegjørelsesplikt samt §§ 26 og 26 a om arbeidsgivers aktivitets- og redegjørelsesplikt. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) har utarbeidet veiledning og maler for det aktive likestillingsarbeidet og maler for redegjørelse.

Lenke: [Aktivitets- og redegjørelsesplikten \(ARP\) \(bufdir.no\)](https://www.bufdir.no/aktivitets-og-redegjorelsesplikten-arp)

Likestilling og diskriminering

Embetet har en klar ambisjon og målsetting om at det skal være likestilling og at det ikke skal forekomme diskriminering. Målsetninger i lokallønnspolitikk og embetets strategiske plan synliggjør dette. Som det framkommer av tabeller i kapittel 2 er det i langt flere kvinner enn menn ansatt. Dette er ikke nytt og har vært gjeldende over flere år. Lønnskartleggingen som er gjennomført viser at kjønnsbalansen er ulik mellom avdelinger/seksjoner. Likedan mellom stillingsgrupper. Lønnsutvikling over tid og endring i oppgaver, ny kompetanse samt rekruttering kan utfordre målsettingen om lik lønn for likt arbeid. I de tilfeller det avdekkes blir dette brakt til forhandling etter HTA 2.5.3 pkt. 3. Gjennom 2021 er det et i ett tilfelle enighet i forhandling om lønnsendring etter denne bestemmelsen i HTA.

Det er gjennomført en ny kartleggingsrunde av lønn for alle medarbeidere. Denne gjennomgangen viser at lønnsforskjeller innenfor de ulike stillingskategorier, på den enkelte avdeling/seksjon har forklaring i andre forhold enn kjønn. Gjennomgangen viser at lønnsforskjeller kan forklares med formell kompetanse, realkompetanse og/eller betalingsvilje i markedet for etterspurt kompetanse.

Lønnspolitikken i embetet omhandler både rekruttering, utvikling og å beholde medarbeidere.

Ved rekruttering utlyses stillinger med lønnsvilkår som gjenspeiler lønnsnivået i embetet. Vi har tidligere gjort undersøkelser om lønnsnivå i «markedet» i vår region, som da viste at vi verken er lønnsledende eller lønner generelt lavt. Interessen for ledige stillinger framover blir interessant, og en generell justering i lønnsnivå må vurderes om det skulle bli liten søkermasse til ledige stillinger. Satsing på helsefremmede arbeid og ansattes muligheter for interessante arbeidsoppgaver og personlig utvikling har stor betydning for hvor attraktiv embetet blir som arbeidsplass, i tillegg til konkurransedyktige lønnsbetingelser.

Samarbeid med NAV- arbeidslivssenter

Det er i rapportenes pkt 4.2 redegjort for samarbeidet med Nav arbeidslivssenter som tiltak for arbeidet med embetet som helsefremmede arbeidsplass. I tillegg til intensjon om å sikre at embetet skal være en helsefremmede arbeidsplass for alle, har denne satsingen en også utgangspunkt i at det i medarbeiderundersøkelsen fra høsten 2019 der noen medarbeidere rapporterte å ha opplevd tilfeller av uønsket seksuell oppmerksomhet og trakassering. Det er 0-toleranse for trakassering i embetet, og flere tiltak er gjennomført i etterkant for å motvirke dette. Tiltakene som ble igangsatt har medført at det ikke er avdekket at det skal ha forkommet diskriminering på noen måte senere. Dessverre er medarbeiderundersøkelsen for alle statlige virksomheter blitt utsatt, til 2022, og vi mangler det sjekkpunktet for disse forholdene. Embetet har en målsetning om å ikke være diskriminerende over for fremmedkulturelle og personer med nedsatt funksjonsevne. Våre kontorlokaler skal gjenspeile dette og det tilrettelegges med nødvendige hjelpemidler når det er behov for dette.

Inkluderingsdugnaden.

Ansettelse 2021

Nyansettelser totalt (utlyste stillinger og administrative, faste og midlertidige) :38

Nyansatte i målgruppen: 2

Andel nyansatte med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en:

5,3%

I 2020 klarte ikke embete å innfri 5% målet, men det ble iverksatt flere tiltak for å få mer kunnskap om og fokus på dette arbeidet. I 2021 ble det utarbeidet en tiltaks- og handlingsplan for å styrke inkluderingen i embete. Embete oppnådde 5,3% for 2021 og det viser at det er gjort et betydelig arbeid på området som har gitt resultater.

Tiltak for å styrke inkluderingen:

Rekrutteringsprosessen.

Embete har endret ansettelsesrutinen og arbeidet med ansettelser innenfor inkluderingsdugnaden er gjort tydeligere. Ved rekrutteringsprosesser utarbeides jobbanalyser der det også må vurderes om arbeidstakere innenfor målgruppen vil være aktuell for stillingen. Deltakelse i traineeordningen skal også vurderes. Det ble i 2021 gitt opplæring i dette arbeidet til alle ledere i virksomheten.

I tillegg ble det presisert at kvalifiserte søkere innenfor målgruppen (og innvandrere) skal innkalles til intervju. Det er totalt gjennom året 456 søkere til utlyste stillinger der 20 søkere har oppgitt innvandrerbakgrunn og har oppgitt hull i CV. Av 16 søkere med oppgitt innvandrerbakgrunn er 4 kvalifisert og har vært innkalt til intervju.

Kompetanseheving, kultur og holdninger.

Inkluderingsdugnaden har vært på agenda i både arbeidsmiljøutvalget og i medbestemmelsesapparatet, i tillegg har HR medarbeidere deltatt på Webinar med denne tematikken.

Kurset Mangfoldsrekruttering er utsendt til alle ledere, tillitsvalgte i tilsetningsrådet og HR. Tema inkludering er ett av temaene i den årlige medarbeidersamtalen mellom embetsledelsen og direktørene.

Inkludering har vært på agendaen i to ledermøter i 2021. Kompetanseheving på området og handlingsplan for inkludering er utarbeidet og vedtatt.

Samarbeid med NAV.

I april 2021 ble det inngått en samarbeidsavtale mellom NAV-Trøndelag og Statsforvalteren i Trøndelag. Formålet med samarbeidsavtalen er å bidra til at embetet når 5% målet. Aktiv og tettere dialog mellom partene er gjennom dette formalisert, og avtalen er signert av statsforvalteren. Samarbeidet med NAV ivretas av HR, og det har medført at det er opprettet en arbeidspraksisavtale gjennom året der kandidaten ville kvalifisert under inkluderingsdugnaden ved en ansettelse. I tillegg bistår NAV med kandidatlistene når dette etterspørres i forbindelse med korte engasjementer.

Virksomheten har hatt to deltakere i arbeid som er en del av NAV-tiltaket varig tilrettelagt arbeid.

Rapportering saksbehandlingstid i skolemiljø saker (fra kapittel 7.3.8.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på gjennomsnittlig saksbehandlingstid i håndhevings sakene per 31.12. Dere skal kun rapportere på saker som gjelder brutt/ikke brutt aktivitetsplikt.

I 2021 har vi hatt en gjennomsnittlig saksbehandlingstid i håndhevings sakene på 75 dager (55 dager for saker mottatt og behandlet i 2021).

Vi hadde til sammenligning 90 dagers gjennomsnittlig saksbehandlingstid i 2019, og en nærmest halvering med 53 dager i 2020.

Det kan være mange årsaker til at vi i de to siste årene har hatt kortere behandlingstid, blant annet disse faktorene:

- Vi hadde færre saker i håndhevingsordningen i 2020 og 2021 enn i 2019.
- Vi har fast saksbehandler 2 i alle vedtak, noe som bidrar til effektivisering innad i skolemiljøteamet.
- Vi har i de to siste årene vært et stabilt team på mellom 10-12 saksbehandlere som jobber (blant annet) med skolemiljø saker. Vi har ikke hatt så mange utskiftninger i teamet som tidligere. Dette gjør at vi nå har et team med samlet god kompetanse, som etter hvert har fått bred erfaring i behandlingen av slike saker.
- Pandemien har i perioder gitt oss bedre arbeidsro, på grunn av tidvis færre nye meldinger og mer tid på (hjemme)kontoret. Vi fikk mer effektiv arbeidsro til saksbehandling.

Rapportering av tilsyn etter barnehageloven og opplæringsloven (fra kapittel 7.3.8.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal beskrive vurderingene som var avgjørende for valg av:

- a) tilsynsystema
- b) omfang
- c) skriftlig eller stedlig tilsyn
- d) tilsynsobjekt

På barnehageområdet har Statsforvalteren i Trøndelag gjennomført 4 tilsyn i 2021. Tema for tilsyn har vært Kommunens ansvar som barnehagemyndighet med fokus på godkjenning av familiebarnehager, opplysningsplikt til barneverntjenesten og veiledning og tilsyn. Tilsynsteamene og tilsynsobjektene er valgt med bakgrunn av en risiko- og sårbarhetsanalyse. Temaet godkjenning av familiebarnehager ble valgt etter resultatet i BASIL rapporteringen der vi ble kjent med at en av kommunene godkjenner familiebarnehager med unntak fra hovedreglene for godkjenning. Tilsynet var et skriftlig tilsyn. Opplysningsplikten til barneverntjenesten ble vurdert som et aktuelt tema, spesielt under pandemien der vi har hatt oppmerksomhet på sårbare barn og unge. Vi har også mottatt noen klagesaker på dette området. Tilsynsobjektene ble valgt ut på bakgrunn av en helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse der både vurderingene våre i tjenestebarmometeret og henvendelser ble hensyntatt. Tilsynene ble gjennomført digitalt (stedlig). Tilsyn med kommunens ansvar som barnehagemyndighet med fokus på tilsyn og veiledning ble vurdert som et aktuelt tema i den aktuelle kommunen på bakgrunn av at kommunen er relativt ny (sammenslått), myndigheten og kommuneledelsen er ny, kommunen samarbeider tett med andre kommuner i regionene, også i tilsynsarbeidet, slik at vi vurderte det som hensiktsmessig å bruke tilsyn som virkemiddel for å få mer kunnskap om hvordan kommunen utøver myndighetsoppgaver. Tilsynet ble gjennomført stedlig.

ROS analyse på opplæringsområdet er vesentlig kunnskap for vår samlede vurdering om sektor og ligger derfor til grunn for valg av tilsynsystema. Det arbeides systematisk med utvikling av tjenestebarmometer for alle områder hos Statsforvalteren i Trøndelag. Tjenestebarmometer gir også grunnlag for utarbeidelse av kommunebilder som brukes ved kommunebesøk. I ROS analyse inngår både statistiske data og vår kunnskap om kommunene ut fra blant annet veiledning, klagesaksbehandling, daglig kontakt med kommunene, saker fra håndhevingsordningen og klagesaksbehandling.

Våre risiko- og sårbarhetsvurderinger er basert på mange ulike indikatorer. Indikatorne som brukes i ROS-analysen hentes fra Analysebrett, Statistikkbanken, GSI, KOSTRA, rapporteringsportalen og ulike interne dokumenter som brukes i sektorovervåking. De ulike indikatorer sammenstilles og vektet. Det er viktig å nevne at statistiske data hentes for minst tre år. Alle indikatorne sammenlignes med nasjonalt gjennomsnitt og tildeles risikopoeng. I tillegg tar vi med oss bekymringsmeldinger fra sektor som grunnlag for vår kunnskap om kommunene.

Vi bruker trafikklysmodeell for alle kommuner i Trøndelag, dvs. alle kommuner får tildelt farge ut ifra resultatindikatorene i tjenestebarmetret. Når vi har identifisert de enkelte kommuner (røde og gule), begynner vi med neste trinn i vårt ROS-arbeid.

I neste trinnet velger vi riktig virkemiddel for de enkelte kommunene. Valg av virkemiddel er en viktig del av ROS-analysen som baserer seg på mange faktorer/indikatorer, både kvantitative og kvalitative. Vi gjør også en vurdering med utgangspunkt i hvilken kapasitet/kompetanse kommuner har i ulike situasjoner for at vi skal bruke det rette virkemidlet i møte med kommuner og skoler.

Parallelt med arbeid om utvelgelsen av kommuner, identifiserer vi også områder med særlige utfordringer i vårt fylke. Dette arbeidet hjelper oss når vi skal velge tilsynstema. For 2021 er det gjennomført tilsyn med følgende tema: skolemiljø, spesialundervisning, gratisprinsippet, lærekandidatordningen, særskilt språkopplæring for minoritetsspråklige elever og tidlig innsats. Det er også gjennomført to hendelsesbaserte tilsyn, og tilsynsteam i disse var spesialundervisning og opplæring for barn på barnevernsinstitusjoner.

Samlet er det gjennomført 17 tilsyn på opplæringsområdet. I vår samlede vurdering av omfang hadde vi planlagt det samme antallet tilsyn ut fra våre ROS-analyser og vurdering av kapasitet. I løpet av året ble ett tilsyn gjort om til et kommunebesøk med veiledning og drøfting ut fra at kommunen hadde hatt tilsyn på samme område for tre år siden, men da i fra en annen Statsforvalter. Kommunebesøket innbefattet veiledning på områder ut fra våre vurderinger av kommunens behov. Dette ble gjennomført med både kommune- og skoleansatte til stede. Vi fikk gode tilbakemeldinger på dette og har fått informasjon om at skolen jobber med oppfølging av området etter vårt besøk. Videre ble et annet tilsyn flyttet i tid pga. kapasitetsutfordringer. Det planlagte tilsynet blir gjennomført nå våren 2022.

I 2020 hadde vi en lignende situasjon hvor vi ikke gjennomførte et planlagt tilsyn med spesialundervisning pga. koronasituasjonen. Dette tilsynet ble gjennomført i løpet av 2021.

Av de gjennomførte tilsynene har ni vært skriftlige og åtte vært stedlige. I en situasjon hvor koronaen fortsatt har satt begrensninger for gjennomføring av ønsket aktivitet, har dette også påvirket tilsynsarbeidet. Skriftlige tilsyn har vært lettere å få gjennomført, men vi ser også at vi har gjennomført 8 av 9 planlagte stedlige tilsyn. De tilsynene som ble endret eller utsatt, er ivaretatt gjennom oppfølging av kommuner ved bruk av andre virkemidler som veiledning, kommunebesøk ol. Gjennom ROS-arbeidet for 2022 har vi også sett hen til den ene kommunen hvor vi ikke fikk gjennomført tilsyn i 2021. Denne kommunen er nå inne på vår oversikt over planlagte tilsyn for 2022.

Samtidig med at vi gjennomfører planlagte tilsyn med kommuner hvor det er avdekt risiko, ser vi også helt tydelig hensikten med å kunne gjennomføre hendelsesbaserte tilsyn. I løpet av ett år erfarer vi at det avdekkes nye risikoområder for enkeltkommuner hvor tilsyn er et godt egnet virkemiddel.

Valg av tilsynsobjekt skjer ut fra de tidligere omtalte ROS-vurderingene. Dette leder oss til både små, mellomstore og store kommuner. Vi har også gjennomført to tilsyn med fylkeskommunen. For tilsyn med gratisprinsippet har vi gjort et valg om å ha tilsyn med dette området i alle kommuner i fylket i løpet av en femårsperiode. Vi mottar mange spørsmål om dette fra foresatte og kommuner, gjennom vårt arbeid på dette området vil vi treffe alle skoler i fylket med spørsmål om håndtering av gratisprinsippet. Vi har også et ønske om å gjennomføre tilsyn med alle kommuner innen en viss tidsperiode. Vi erfarer at våre ROS-vurderinger går foran ønske om å gjennomføre tilsyn hos alle, og at vi mer utstrakt går inn i vurderinger av andre virkemidler for å øke vår kunnskap om alle kommuner.

Gjennom tilbakemeldinger vi får etter gjennomførte tilsyn, vurderer vi at vi på dette området har en god måloppnåelse.

Oppfølging av restrisiko (fra kapittel 7.3.8.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for hvordan de følger opp avdekket risiko som ikke er fulgt opp med tilsyn.

På barnehageområdet jobber vi systematisk med risiko- og sårbarhetsanalyser gjennom året. Til hjelp i risiko- og sårbarhetsanalysene vårt har vi tjenestebarmetret der vi fargesetter kommunene ut fra valgte kvalitative og kvantitative indikatorer, observasjonsskjema, BASIL-rapportering, klagesaker, henvendelser, og kjennskap til sektor gjennom møter og saker i media.

I forbindelse med virksomhetsplanleggingen legger vi risiko- og sårbarhetsanalyse til grunn for valg av innsatsområder og virkemidler. Avdekket risiko som ikke følges opp med tilsyn følges opp gjennom tema i møte med barnehagemyndighet/sector eller veiledning med den aktuelle myndighet. Et eksempel på dette er forvaltningsturnéen om barnehageloven § 37. I 2021 gjennomførte embetet 13 kommunebesøk og det ble utarbeidet kommunebilde i forbindelse med besøkene. Kommunebildet og kommunebesøkene gir mulighet til å løfte både sentrale områder og områder der vi vurderer at det er risiko for svikt i den enkelte kommune, og gir anledning til å ha dialog rundt disse områdene. I 2021 har blant annet tema som hvordan barnehagemyndigheten legger opp arbeidet med å veilede og påse barnehageeieres arbeid med det psykososiale barnehagemiljøet, pedagog- og bemanningsnorm og forholdet mellom antall timer gitt av spesialpedagog og assistent i vedtak om spesialpedagogisk hjelp blitt aktualisert.

Vi har i 2021 hatt tett oppfølging med de kommunene der det er avdekket lovbrudd etter tilsyn og der kommunene har brukt tid på å lukke avvikene. Også i 2021 har kommunen hatt behov for tett oppfølging i forbindelse med pandemien. Vi har gjennomført jevnlige (i perioder ukentlige) møter med barnehagemyndighetene der vi har veiledet om det til en hver tid gjeldende regelverk og signaler fra overordnede myndigheter. Spesielt har problemstillinger rundt åpningstid i barnehagene vært aktuelt, og vi har mottatt noen bekymringer fra foreldre.

Vi opplever å ha god dialog med myndighetene i de tilfeller vi får henvendelser fra foreldre som ikke er fornøyd med det barnehagetilbudet de mottar. I de fleste sakene innhenter vi informasjon fra myndigheten om hvordan saken jobbes med og vi tilbyr veiledning. Tilsyn i særlige tilfeller vurderes i disse

sakene.

Vi gjennomfører jevnlig stopp-punkt der vi evaluerer og korrigerer ved behov.

Vi erfarer at vi har god oversikt over risikobildet i de fleste kommunene, og at vi gjennom bruk av ulike virkemidler følger opp avdekket risiko.

På opplæring som omfatter både skole og integreringsområdet, ligger alltid vårt arbeid med ROS, tjenestebaremeter og sektorovervåkingen til grunn for valg av tiltak gjennom året. Det omfatter derfor arbeidet med tilsyn, men også alle andre oppdrag vi skal ivareta. Vår kjennskap til kommunene er grunnlaget for hvordan vi møter sektor, enten det gjelder enkelte enheter, skoler, kommuner og regioner/nettverk. Eller også for tiltak som settes i verk for hele fylket.

Gjennom arbeidet med kommunebilder og deltakelse på kommunebesøk vil alle kommuner med jevne mellomrom ha møter med Statsforvalteren hvor vi presenterer vårt bilde av kommunen på våre to områder. Vi erfarer at kommunen setter seg godt inn i kommunebildene og ønsker dialog om våre vurderinger sett opp mot egne vurderinger.

Knyttet til arbeidet med oppvekstreformen jobber vi for å møte kommuner på tvers av fagområder. Vi har prøvd ut dette for arbeidet innen barnehage, skole, barnevern og NAV/sosiale tjenester. Dette krever innsikt i hverandres fagområder og en vurdering av kommuner sitt ståsted på de ulike fagområdene. Her prioriterer vi å besøke kommuner som i følge trafikkllymodellen har utfordringer på flere av våre fagområder.

Videre har vi gjennom koronaperioden erfart at vi har færre samlinger for alle, og at vi heller utnytter muligheten for mer skreddersøm ut fra den enkelte kommune sine behov. Dette har vi møtt gjennom veiledning etter kommunenes egne tilbakemeldinger på ønskede tema og våre vurderinger av kommuners behov for en utvidet kompetanse. Vi har gjennomført webinarer og laget filmer med informasjon tilpasset blant annet elever som skal møtes oss i elevsamtaler gjennom håndhevingsordningen. Vi erfarer at dette bedrer kvaliteten på elevsamtalene. Vi får tilbakemeldinger på at webinarer og filmer som gjøres tilgjengelig på våre hjemmesider, er hensiktsmessige for sektor ut fra at de kan brukes når en personalgruppe har fellestid og mange kan delta i skolens interne kompetanseutvikling.

Vi prioriterer også å møte kommunene i regioner/kompetansenettverk, hvor vi peker på muligheten for kommunene å dra nytte av hverandres erfaringer og kunnskap for å øke egen kapasitet. I Trøndelag har vi en del små kommuner som vi med fordel mener kan bedre kapasitet gjennom et strukturert samarbeid. Dette er et område vi også ønsker å utfordre kommunene på mer framover i tid.

Det er fortsatt slik at sektor opplever behov for veiledning i enkeltsaker. Dette blir ofte synlig i skolemiljø saker, og vi møter kommuner og skoler hvis de melder et behov for det. Vi har også lagt oss på en praksis hvor vi ber om møte med skole og kommune hvis vi ser at en sak ikke løser seg innen rimelig tid, og at vi er inne i en vurdering av mulig tvangsmulkt. Selve tvangsmulkten er også et virkemiddel som vi i 2021 satte i verk for en kommune.

I 2021 har vi også benyttet oss av muligheten til å be om redegjørelse fra kommuner når vi vurderer at det kan være snakk om lovbrudd. En slik redegjørelse kan føre til at vi varsler tilsyn, eller at vi anser at vi har nok informasjon til å kunne avslutte våre undersøkelser.

Oppfølgingsordningen gir oss mulighet til å følge enkelte kommuner tettere enn andre. Kommunene rapporterer her om hvordan arbeidet sammen med Veilederlauget fungerer. Mange viser til at de går inn i en større vurdering av egne enheter for så å vurdere aktuelle tiltak. Vi er opptatt av å formidle at kommunene må se alle virkemidler i sammenheng, og at de må gjøre aktive valg på hva de skal jobbe med til enhver tid. I denne sammenhengen kan det dreie seg om å se Oppfølgingsordningen i sammenheng med andre satsinger som Dekom, Kompetanseløftet, Læringsmiljøprosjektet og tiltak knyttet til utsatte barn og unge samt mulige prosjekter de ønsker å søke skjønnsmidler på. Statsforvalteren i Trøndelag oppfordrer kommuner også de som ikke er i Oppfølgingsordningen til å se tiltak i sammenheng og heller gå dypere inn i det området de har behov for utvikling på, i stede for å gape over mange områder på samme tid.

Vi erfarer at mange kommuner gir positive tilbakemeldinger etter prosesser hvor vi har møtt de med ulike virkemidler.

Rapportering av antall klager på barnehage- og opplæringsområdet (fra kapittel 7.3.8.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall klager, type klager og resultatet av behandlingen på barnehage- og opplæringsområdet.

På barnehageområdet har vi hatt en økning i antall klagesaker fra 2020. 2020 utmerket seg som et år med få klager. Vi ser en økning i antall klager på vedtak om spesialpedagogisk hjelp. Dette er en av årsakene til at vi har valgt spesialpedagogisk hjelp som tema for tilsyn i 2022. Samlet sett ser vi at flere saker oppheves, dette gjelder særlig på det spesialpedagogiske området. I tillegg til sakene som kommer frem i tabellen under har vi behandlet klager etter barnehageloven §§ 19 og 36. Vi gjør oppmerksom på at deler av tabellen henviser til bestemmelsene i den tidligere utgaven av barnehageloven - det vil si at klagesakene vi har rapportert på §§ 19 e og 19 g er klage på vedtak fattet etter gjeldende §§ 35 og 37. Vi ber om at tabellen for 2022 blir oppdatert med henvisning til riktige bestemmelser ihht endringene i barnehageloven som trådte i kraft 1.1.2021.

På opplæringsområdet har vi noen færre klager i 2021 enn i 2020. De områdene vi har større endringer på fra 2020 til 2021, er for standpunktklager i fag, standpunktklager i orden og oppførsel, skoleskyss og skoleplass. Det er en økning i antall klager på standpunkt både for fag og orden og oppførsel. Den prosentvise fordelingen av saker som ikke får medhold og de som blir opphevet, har kun små endringer fra 2020 til 2021. Det er fortsatt ca 76 % av disse sakene som oppheves.

Hvis vi ser på den samlede klagebehandlingen, er de største endingene at prosentvis flere saker oppheves og at færre saker gis ikke medhold i 2021 enn i 2020. Andelen som får medhold i sine klager er omtrent uforandret. Den økende andelen av saker som oppheves, er i flere sammenhenger knyttet til at det ikke er gjort en barnets-beste-vurdering og videre at sakene ikke oppfyller lovkrav.

Vi kan også nevne at vi har stadig økning i antall elever i videregående opplæring som søker om fritak for vurdering med karakter i andre fremmedspråk. For 2021 har vi mottatt 64 søknader på dette området.

Klagebehandling - Barnehage (barnehageloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Barnehageloven § 10	0				
Barnehageloven § 16	0				
Forskrift om familiebarnehager § 7	0				
Forskrift om foreldrebetaling § 5	0				
Forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager	1	0	0	1	0
Forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager § 4	0				
Barnehageloven § 16 a	0				
Forskrift om regnskapsplikt for godkjente ikke-kommunale barnehager § 6	0				
Barnehageloven § 19 e	7	1	2	4	0
Barnehageloven § 19 g	1	0	0	1	0
Barnehageloven § 19 h	0				
	9	1	2	6	0

Klagebehandling - Frittstående grunnskoler (friskoleloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Inntak, § 3-1	2	0	1	1	0
	2	0	1	1	0

Klagebehandling - Frittstående videregående skoler (friskoleloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
	0	0	0	0	0

Klagebehandling - Grunnskolen (opplæringsloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Standpunkt i fag	113	0	25	88	0
Standpunkt i orden og oppførsel	7	0	4	3	0
Grunnskoleopplæring for voksne, § 4A-1	1	0	0	0	1
Spesialundervisning for voksne, § 4A-2	3	2	0	1	0
Spesialundervisning, § 5-1	12	2	2	8	0
Skyss, § 7-1	36	11	21	3	1
Skoleplassering, § 8-1	11	2	3	6	0
Sum	183	17	55	109	2

Klagebehandling - Videregående skoler (opplæringsloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Retten til ett/to ekstra år i vgo, § 3-1 femte ledd	2	0	2	0	0
	2	0	2	0	0

Kompetansetiltak på fagopplæringsområdet (fra kapittel 7.3.8.5 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for hvilke kompetansetiltak dere har gjennomført på fagopplæringsområdet, og hva dere har gjort for å øke regelverksetterlevelsen i sektor.

Statsforvalteren har gjennomført kompetanseheving internt i forhold til relevant regelverk. Både interne drøftinger, kurs og veiledning fra Udir, har vært sentralt her. Statsforvalteren har hatt mange dialogmøter med Trøndelag fylkeskommune knyttet til regelverk på fagopplæringsområdet, samt gjennomført tilsyn knyttet til lærekandidatenes rettigheter. Statsforvalteren har hatt møter med Elev- og læringsombudet, som er en viktig aktør for å bidra til at elever, læringer og lærekandidater sine rettigheter blir i varetatt.

Kompetanseutvikling for barnehager og skoler (fra kapittel 7.3.8.6 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre kort for status på arbeidet med kompetanseutvikling for barnehager og skoler i fylket, herunder vurdere hvordan barnehage- og skoleeiere sikrer at kompetansebehov er vurdert, og hvordan samarbeidsforum sikrer at tiltakene møter lokale behov og gjennomføres i partnerskap med UH. Statsforvalteren skal gi sin vurdering av hvordan kompetansemodellen på sikt kan bidra til å utjevne kvalitetsforskjeller mellom barnehager og skoler.

Statsforvalteren skal også rapportere i egne tabeller på deltakelse i kompetansetiltak i regional ordning for barnehager og desentralisert ordning for skole.

Barnehage

Det er ulikt hvordan barnehageeiere forstår og derav sikrer at kompetansebehov er vurdert. Dette handler om regelverketterlevelse og rolleforståelse av det å være barnehageeier. Vår modell i Trøndelag ved at eiere samarbeider i nettverk, gjør at det er utvalgte eiere som på vegne av nettverket gjennomfører/koordinerer samhandlingen med den enkelte UH institusjon. Flere av nettverkene har hatt fokus på å finne gode strukturer for hvordan de ulike barnehageeierne må samarbeide med UH for å inngå partnerskap som et av kriteriene for tildeling av tilskuddsmidler. I arbeidet med dette har nok prosessene med å sikre å vurdere lokale kompetansebehov blitt satt til side. Eiere som bidrar aktivt inn i prosessene med å utvikle felles kompetanseutviklingsplaner utvikler også sin egen rolle forståelse om ansvaret for ansattes kompetanseutvikling. Vi erfarer at dette gjenspeiler seg i arbeidet med behovsmeldinger og beslutningsgrunnlag.

Samarbeidsforum Rekom har i 2021 hatt en revisjonsprosess av langsiktig felles plan, som et tiltak for å sikre at kompetansenettverkene forstår og kan formidle kravet om retningslinjens kriterier for tildeling av tilskuddsmidler overfor barnehageeiere. Heriblant at tiltakene som blir igangsatt skal møte lokale behov og gjennomføres i partnerskap med UH. For å sikre at alle perspektiver ble omtalt i revisjonen deltok samarbeidsforums representanter fra både barnehagemyndighet, begge UHene, eiere representert ved PBL og Utdanningsforbundet. Statsforvalteren ledet arbeidet. Revisjonsprosessen har foregått over en periode med mellomarbeid. Arbeidsgruppen la fram revidert felles plan for samarbeidsforum i oktober for vedtak. Både kompetansenettverkene og UHene har formidlet at felles plan er blitt et godt utgangspunkt for partnerskapene i kompetansenettverkens videre arbeid. Spesielt nevnes betydningen av tydeliggjøringen av roller, ansvar, saksgang og kriter.

For å sikre det samiske perspektivet har samarbeidsforum arbeidet fram en strategi. Arbeidsgruppen som har arbeidet fram strategien har bestått av samarbeidsforumets representanter fra barnehagemyndighet, barnehageeiere, begge UHene og Sametinget. Statsforvalteren har ledet arbeidet.

Statsforvalteren vurderer at kompetansemodellen på sikt kan bidra til å utjevne kvalitetsforskjeller mellom barnehager. Viktig å merke seg at samskappingsprosesser er tidkrevende, det er behov for et «øvet blikk» for å holde rett kurs. Vi ser at det jevnlig skiftes ut representanter i både samarbeidsforum, hos UH og i de ti kompetansenettverkene. Nye deltagere har ikke den samme forståelsen for kompetansemodellen, for at utviklingen ikke skal «gå i stå» i det enkelte partnerskap når en av driverne bytter jobb, er statsforvalterens støtte og veiledning en sikring for å holde kompetansemodellen på rett kurs.

Samhandlingen som kompetansenettverkene har med Dronning Mauds Minne Høgskolen og Nord Universitet er viktig for å utvikle kjemeelementer i å forankre modellen om kollektiv kompetanseutvikling i barnehagene. Dette har tatt tid, vi har holdt på siden 2018, men nå erfarer vi at retningslinjen for tilskuddsordningen virker som et økonomisk insentiv og ser ut til å øke motivasjonen. Dette ser vi også henger sammen med presiseringer av barnehageeiers, barnehagelederens og pedagogiske lederes plikter og ansvar i lov om barnehager jf. psykososialt barnehagemiljø. Kompetansemodellen utfordrer barnehageeiere til å undersøke sin egen kunnskap om pedagogikk og lov og regelverk. Dette for å kunne forbedre sin egen kunnskap om regelverk og støtte barnehagelederne i å forbedre barnehagens pedagogiske praksis. Forskning viser at barnehageeieres styringsressurser har stor påvirkning for hvordan barnehagestyrer leder den enkelte barnehage (Holst, 2019). Hvordan barnehageeier forstår og formidler formålsparagrafen i sin styring har stor betydning for kvaliteten i den enkelte barnehage. Vi erfarer at regelverketterlevelse i tråd med barnehageloven er sammenhengende med de store forskjellene på hvordan kompetansenettverkene med barnehageeiere forstår og formidler kompetansemodellens måloppnåelse.

Skole

Status på arbeidet er kort og godt at vi er på rett vei, men at 2021 har vært et stoppunkt for å vurdere om eksisterende praksis er i tråd med de nye retningslinjene – og å harmonisere de tre ordningene best mulig. Nå blir jobben å holde fast – og fortsatt være årvåken for behov for støtte og videreutvikle ordningen slik at intensjonene blir oppfylt. Det er ikke nok at statlig politikk treffer, om den ikke støttes opp over lengre tid

Organiseringen av kompetanseutvikling i lokale ordninger fordrer en annen arkitektur enn vi tidligere har hatt. Arkitekturen strekker seg utover den enkelte skole og den enkelte kommune/fylkeskommune. Dette er et underkommunisert budskap. Vi har i de første årene med desentralisert modell sett at klare rolleforventninger og aktørbevissthet er helt sentralt for å lykkes. Med de nye retningslinjene, nye maler og felles nasjonal praksis omkring forvaltning og saksgang, har det tvunget seg fram revisjoner av veien som hittil er gått, og det har tvunget seg fram det skoleeierne opplever som mer byråkrati omkring ordningen. Dette skaper noe støt.

Vi ser også at kapasiteten i de regionale nettverkene utfordres gjennom at arbeidet lokalt skal koordineres, driftes og utvikles – ikke bare for den enkelte virksomhet og den enkelte eier, men for en hel region. Her har regionene ulik fartstid i å planlegge og gjennomføre tiltak for regionen. Vi ser også at det ligger noe ulik forståelse knyttet til om man planlegger for en region, eller som en region. Noe av det som var viktig fra statens side i omleggingen fra nasjonale kompetansetiltak, var å utjevne forskjeller ved at alle skoleeierne skulle støtte seg på arbeidet i regioner. Tanken er god. Nå ser vi imidlertid at det skapes forskjeller mellom regioner. Dette handler ikke bare om kvalitetsforskjeller i tiltak, men heller i hvilken styrke arkitekturen deres har, og den kompetansen og kapasiteten som finnes i det som utgjør arkitekturen. Her kan vi nevne: Hvor fruktbart er partnerskapet de har med UH; mestrer de til sammen samskapingen? Hvilken kompetanse og kapasitet utgjør eierne i regionen i fellesskap? Har de et sunt samarbeid med de tillitsvalgte, og hvordan involverer de den brede målgruppen? Har nettverket kapasitet til å se de ulike ordningene i sammenheng? Vi ser også at personene som er ansatt som koordinatører i nettverkene, kan utgjøre en viktig støtte for eierne og skolene dersom ressursen brukes riktig.

De nye retningslinjene gir rom for å bruke midler til koordinering – i begrenset omfang. Her antar vi at vi kommer til å se at nettverkene melder behov. Vi anerkjenner behovet, men bekymrer oss for at disse behovene vil komme i konflikt med at midlene er nødvendig til skole- og arbeidsplassbasert kompetanseutvikling. Vi forbereder oss på å ta disse diskusjonene i samarbeidsforum i fylket.

Det som imidlertid blir klarere og klarere for oss er hvordan arbeidet med den skolebaserte kompetanseutviklingen ikke kan ses på som et isolert tiltak. Gjennom forskning, og også gjennom kjennskap vi får i vårt daglige arbeid med sektor, ser vi betydningen av å innrette arbeid med kvalitetsutvikling mot hele verdikjeden. Vi trenger skoleeiere som tar det ansvaret skoleeier skal – og som støtter skolens arbeid med skoleutvikling. Vi trenger også

skoleledere som leder arbeidet med skolebasert kompetanseutvikling på egen skole. I Oslo Mets rapport – og da i de trønderske tallene, ser vi at skoleledere peker mot at skoleeiere ikke støtter arbeidet på skolene godt nok. Det er ett av de scorene som er lavest hos oss. Dette bekymrer oss, og det minner oss kraftig om at hele verdikjeden må aktiveres i en skoles utviklingsarbeid. Her må flere aktører trekke i samme retning. Vi må også huske at UH er tenkt som verdifulle partnere, men som ikke har ansvaret for verken drift eller utvikling i en skole. Skolen må derfor være godt skodd for å være lærende. I tillegg til at eier, ledelse og det lokale støttesystemet er viktig i utviklingsarbeid, ønsker vi også å fremheve betydningen av ressurslærere, lærerspesialister eller andre ansatte med nøkkelkompetanse. Slike ressurspersoner kan ta en viktig rolle i arbeidet.

Staten har et klart uttrykt mål om at kompetansemødelen, på sikt, skal bidra til å utjevne kvalitetsforskjeller mellom skoler. Statsforvalteren vil understreke Statens egen formulering «på sikt». Vår største utfordring knyttet til kompetanseutvikling, med det for øye, er mismatchen mellom statlige kvalitetssystemer og sektors kompetanse og kapasitet til å nyttiggjøre seg disse. Vi mener dette ikke kan løses med den kommunale strukturen som finnes i dag. Løsningen på dette ligger i samarbeid mellom kommuner, og i samarbeid mellom samarbeidende kommuner og UH. Kunnskap om eget ståsted må pares med kjennskap til hvor man kan «lære det» man ikke kan. Partnerskapstanken og interkommunalt samarbeid er, per dato, eneste farbare vei for å ivareta de statlige mål.

For Statsforvalteren, som regional samordner av statlig politikk, er det krevende at lærerutdanningene i liten grad er pålagt å samarbeide for å understøtte statlig politikk. Lærerutdanningens styringsdokumenter og interne strukturer, gjør det vanskelig å gi den felles kraft statlige aktører må ha, for å møte statlige mål. Vi opplever at lærerutdanningene/enkelt personer snakker direkte mot nasjonal politikk, og at det generelt er liten kjennskap til statlige satsinger og forventninger som ikke ligger i egne styringsdokumenter. Lærerutdanningene må forpliktes sterkere i ordningen. Strukturene i UH oppleves rigide. De synes godt rigget for å organisere kurs, videreutdanning og undervisning; de er mindre rigget for å være partnere gjennom alle fasene av skoleutvikling.

Kompetanseutvikling i barnehage - deltakelse på andre kompetansetiltak

	Antall deltakere fra kommunale barnehager	Antall deltakere fra private barnehager	Antall deltakere totalt
Fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget			0
Kompetansehevingstudier for assistenter og barne- og ungdomsarbeidere	10	0	10
Barnehagefaglig grunnkompetanse			0
Tilretteleggingsmidler for lokal prioritering	26	36	62
Totalt	36	36	72

15 deltagere ved ABLU (arbeidsplass basert barnehagelærerutdanning) med samisk profil og 47 deltagere ved deltid/desentralisert BLU (barnehagelærerutdanning) er tildelt lokal prioritering av tilretteleggingsmidler.

Kompetanseutvikling i barnehage - fordeling av midler til andre kompetansetiltak

	Beløp tildelt (kr)	% brukt på disse tiltakene av det totale beløpet som er tildelt for regional ordning
Fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget		
Kompetansehevingstudier for assistenter og barne- og ungdomsarbeidere	250 000	1
Barnehagefaglig grunnkompetanse		
Tilretteleggingsmidler for lokal prioritering	3 540 000	18
Totalt	3 790 000	19

Oppfølgingsordningen (fra kapittel 7.3.8.7 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal innhente informasjon om hvordan det spesialpedagogiske støttesystemet ble involvert i forfasen, og inkludert i valg av tiltak i oppfølgingsordningen. Statsforvalteren skal vurdere om tiltakene som er iverksatt bidrar til bedret læringsmiljø og læringsutbytte.

Det er *store variasjoner* mellom kommunene når det gjelder hvordan det spesialpedagogiske støttesystemet ble involvert i forfasen. Omtrent halvparten av kommunene har involvert PPT tett i arbeidet. Hos noen har PPT vært representert sammen med ledelsen/på kommunenivå for å sikre at arbeidet henger sammen med bedret læringsutbytte for alle elever; ikke bare de med vedtak om spesialundervisning. Tilbakemeldinger fra noen kommuner viser imidlertid at PPT ikke har kapasitet til å delta i denne type arbeid; særlig gjelder dette når PPT er organisert interkommunalt. Dersom de skal prioritere å delta på denne type arbeid i en kommune som er i oppfølgingsordningen, vil det gå på "bepostning" av tilbudet til de andre kommunene som de skal betjene.

Det har heller ikke vært like *relevant* å koble PPT på arbeidet i alle kommunene da utfordringer og tiltak ikke alltid er like relevante for dem. De fleste kommunene har signalisert behov for *prosessuell støtte* framfor igangsetting av nye tiltak. Ofte er det også behov for å *rydde* i alle tiltak og *prioritere* hva en skal satse på framover. Da kan det heller være aktuelt å koble på PPT på et senere tidspunkt/i gjennomføringsfasen. Vi ser imidlertid at kommunene kan ha mistet et viktig "blikk" i analysefasen ved at PPT ikke har vært koblet på med sin innsikt i skolene. Dette vil vi kommunisere tydeligere i det videre arbeidet.

Når det gjelder vurderingen av om tiltakene som er iverksatt i oppfølgingsordningen har bidratt til bedret læringsmiljø og læringsutbytte, er det foreløpig vanskelig å konkludere. Flere av kommunene måtte videreføre forfasen og analysearbeidet utover høsten 2021 da korona-situasjonen har vært krevende med hensyn til å holde ordinær drift. Dette varierer også svært mye fra kommune til kommune. Én kommune beskriver ordningen som en *gullkantet mulighet* der de har fått god hjelp til å analysere egne data samt gjennomføre målrettede tiltak som har ført til bedre læringsmiljø og ikke minst økt læringsutbytte. Andre kommuner strever fortsatt med å finne de riktige tiltakene.

Vi har vært opptatt av at kommunene *må velge tiltak etter egne utfordringer og behov*. I så måte gir den nye forfasen gode muligheter til å velge de riktige tiltakene. Av tiltak som kommunene har jobbet med, kan vi nevne områder som ledelse, strukturer, begynneropplæring og skolemiljø. Vi har pekt på viktigheten av at kommunene må se ting i sammenheng. Tiltak i oppfølgingsordningen må ikke bli parallelle tiltak til øvrig kompetanseutvikling i kommunene. Vår erfaring er at kommunene har lyktes noe ulikt i dette.

Trøndelag har valgt en løsning med lokalt veilederlag bestående av ansatte i UH og andre med skolefaglig erfaring og kompetanse. Et viktig formål med denne løsningen er at vi bygger videre på de etablerte strukturene og samarbeidet gjennom andre ordninger som eksempelvis DEKOM. Slik kan samarbeidet også bli videreført når de tre årene i oppfølgingsordningen er ferdig.

Vi opplever det imidlertid som en svikt i systemet at UH ikke har noe i sitt oppdrag om at de forventes å bidra i oppfølgingsordningen, mens det i oppdraget til Statsforvalteren forventes at vi etablerer veilederlag bestående av bl.a. fagpersoner fra UH. UH sier det er krevende med så stor uforutsigbarhet når det gjelder hvor omfattende arbeidet med OO er, og kommer til å være framover, da det til enhver tid varierer med antall kommuner i uttrekket.

Kompetanseløftet (fra kapittel 7.3.8.8 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for hvordan de har fulgt opp arbeidet med kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis i sitt fylke.

Statsforvalteren i Trøndelag startet arbeidet med Kompetanseløftet i 2020. For oss var det først viktig å gjøre ordningen kjent og forstått for målgruppen. Vi innledet samarbeid med Statped, og begynte planleggingen av den regionale oppstartskonferansen som fant sted i mars 2021.

Videre har vi jobbet med å berede grunnen for den nye ordningen, og det har vært viktig for oss å samordne oss internt; Rekom og Dekom. Vi har mye dialog med de regionale nettverkene, med PP-tjenestene, med UH og ikke minst med Statped. Det har vært viktig å skape forståelse for intensjonene i ordningen. I tillegg har det vært viktig å skape en bevissthet omkring hvordan nettverkene skulle organisere arbeidet lokalt.

I fellesskap med de to samarbeidsforumene; for Rekom og Dekom, er det også besluttet en modell for forvaltning av saker som inngår i Kompetanseløftet. I de sakene samles vi til et fellesforum. I begge samarbeidsfora har Statped fått fast plass, samt PPT-representanter fra ledernetverket. Som en konsekvens av den løypa vi har gått opp sammen med samarbeidsforum, har vi også arbeidet fram maler og revidert styringsdokumenter slik at Kompetanseløftet er inkludert.

Vi har tidligere beskrevet hvordan vi på bakgrunn av erfaringer fra arbeidet med Rekom og Dekom, så at det var behov for å støtte kompetansen innenfor analyse og vurdering. Inkluderingsanalysen ble valgt som verktøy til dette arbeidet. Dette er forankret i begge samarbeidsfora. Utviklingen av dette kompetansetiltaket har foregått i et samarbeid mellom Nord universitet, DMMH, NTNU, Statped, PPT og Statsforvalteren. Tre puljer er foreløpig planlagt, og pulje 1 vil fungere som en pilot i arbeidet.

Dette er et fellestiltak for hele Trøndelag, og vil ha en varighet på 2-3 år. Dette vil være ett spor som går parallelt med alt ordinært arbeid i tilskuddsordningen. Vi har tro på at dette kan understøtte arbeidet i hovedsporet; bedre og mer kunnskapsbaserte vurderinger, fruktbare refleksjoner gjennom et felles språk omkring inkluderende praksiser – og mer treffsikre kompetansetiltak i de langsiktige kompetanseutviklingsplanene. Vi ser fram til å følge med på dette arbeidet.

Gevinstrealisering på barnehage- og grunnsopplæringsområdet (fra kapittel 7.3.8.9 i TB)

Rapportere på

I henhold til gevinstrealiseringsplanen skal statsforvalteren redegjøre for realiseringen av gevinst på oppgavene informasjon- og veiledning, klagesaksbehandling og tilsyn. Statsforvalteren skal i tillegg tabellrapportere på ressursbruk og kvalitet for nevnte oppgaver.

Statsforvaltere i gamle Nord- og Sør-Trøndelag ble sammenslått fra 1.1.2018. I perioden før sammenslåingen ble noen stillinger satt i vakanse, og i perioden etter sammenslåingen ble det gradvis ansatt i tråd med tildelte stillingshjemler. I perioden fra 2018 og frem til i dag har Statsforvalteren fått flere oppdrag som medfører økt antall stillingshjemler, blant annet innenfor håndhevingsordningen.

Vi har organisert oss med en seksjon for barnehage og en for opplæring. Poengsummen i tabellen representerer et gjennomsnittlig vurdering av begge fagområdene, men jevnt over ligger vurderingene av kapasitet, tilgjengelighet, kompetanse, endringsdyktighet og rettssikkerhet i utføringen noe lavere for seksjon barnehage.

Vi har organisert store deler av arbeidet vårt i team. Teamene er ulik av størrelse, de skal ivareta ulike fagområder og vil derfor til en viss grad avspeile mengde saker på de ulike områdene. Vi har valgt at ingen skal arbeide kun med ett område. Samtidig har ansatte noe mulighet til å påvirke hvilke team de arbeider i. Dette sikrer at ansatte har kompetanse innenfor de teamene de er en del av. Vi er av den oppfatning at dette bidrar til et felles praksis og økt profesjonalitet i arbeidet.

Seksjonslederne fordeler oppgaver til team eller enkeltansatte i team og har også ansvar for å godkjenne saker. For teamet som jobber med håndhevingsordningen har vi nylig organisert arbeidet med en egen fagkoordinator skolemiljø. Her fordeler, følger opp og godkjenner fagkoordinator saker.

Klagesaksbehandling:

Vi har jobbet bevisst med å skape en enhetlig praksis etter sammenslåingen i 2018. Vi har fokus på at sektor skal erfare at vi er en enhet som vurderer likt selv om det er ulike saksbehandlere som ivaretar saker. For å oppnå dette har vi jobbet internt med rutiner og maler samt å ha et tolkningsfelleskap i teamene. Tolkingsfelleskapet skal ivareta lik skjønnsutøvelse.

Vi har valgt å sette sammen team som har ansatte fra begge de to gamle lokasjonene for å sikre et robust og kompetent fagmiljø. Det at vi er flere ansatte samlet, gjør at ansatte kan konsentrere seg om færre områder, mens vi som embete er sikret god fagkompetanse og er mindre sårbare enn tidligere.

Vi er også av den oppfatning at vårt arbeid er mer effektivt gjennom denne måten å organisere oppgaveporteføljene på.

For enkelte team er det i løpet av det siste året startet opp et arbeid med vedtaksbank. Dette skal også bidra til kvalitetssikring av saksbehandlingen.

Tilsyn:

Arbeidet med tilsyn er høyt prioritert og går på tvers av de ulike teamene. Det vil si at de som jobber med ulike fagområder, også gjennomfører tilsyn på disse områdene. Dette sikrer god kompetanse om regelverket i gjennomføringen av tilsynene, men også at vi får økt innsikt i arbeidet med de ulike områdene i sektor. Erfaringer fra tilsyn tas med inn i arbeidet med klagesaksbehandling og informasjon og veiledning. På opplæring har vi nylig etablert et eget team som har ansvar for å være pådrivere, organisere og kvalitetssikre arbeidet innen tilsyn. Dette teamet følger prosessen fra risiko- og sårbarhetsvurderinger, arbeidet med tilsynsplaner, fordeling av ansvar, sikring av kompetanse på tilsynsgjennomføring og oppfølging av arbeidet i løpet av året.

Arbeidet med tjenestebarmeter er godt etablert i Trøndelag. Vi utarbeider tre barometre og tre kommunebilder som forberedende dokumenter til kommunebesøk. Dette er innenfor barnehage, grunnskole og integrering og bosetting. Samlet sett gir arbeidet med ROS, tjenestebarmeter og kommunebilder oss en god innsikt i sektor og et godt grunnlag for valg av tilsynsobjekter.

De fleste ansatte deltar på tilsyn. Det betyr at vi må sikre at det er god kompetanse på tilsynsmetodikken. Etter som det de siste årene foruten pilotering av nye tilsynsystema, har vært få samlinger om temaet nasjonalt, legger vi til rette for at nye som skal inn i tilsynsarbeid alltid deltar i et første tilsyn sammen med erfarne tilsynsteam. Ved å delta i hele prosessen, bygges felles kompetanse på området. Selv om både sektor og vi har vært påvirket av pandemien i 2021, har vi gjennom å tilpasse metodikken ved stedlige tilsyn til for eksempel å ha intervju via teams, gjennomført et antall tilsyn ut fra det som var planlagt.

Gode tilbakemeldinger fra skoler og kommuner etter gjennomførte tilsyn, tilsier at vi har lyktes i å bygge opp et kompetent fagmiljø på dette området. I tillegg har embetet et tilsynsforum som er pådrivere for det samlede tilsynsarbeidet for embetet og for samordning med andre som fører tilsyn med kommunene. Dette bidrar til å sikre framdrift i arbeidet samlet sett.

Informasjon og veiledning:

Arbeidet med informasjon og veiledning er lagt til de teamene som arbeider med ulike fagområder. Dette sikrer en sammenheng mellom arbeidet med klagesaksbehandling, tilsyn og informasjon og veiledning. Vi erfarer at dette er effektivt og sikrer god kvalitet på veiledningen. Teamene har ansvar for å holde seg oppdatert på fagområdene og bidra til at seksjonene har tilstrekkelig informasjon for å se sammenhenger i vårt arbeid.

Vi har i 2021 hatt jevnlige møter med bamehagemyndighet og skoleeiere. Det har vært mye fokus på Covid-19, men også en mulighet til å gi informasjon om aktuelle saker. Disse møtene har vært gjennomført på teams, og dette har vi fått gode tilbakemeldinger på. Vi erfarer at vår kontakt med sektor er styrket gjennom pandemien, og at det er et ønske om å videreføre slike møter. Erfaringene med disse møtene, har ført til at vi gjennomfører langt flere veiledninger digitalt enn tidligere. Dette er effektivt både for oss og også for kommunene. Vi erfarer at det er en større etterspørsel etter veiledning enn tidligere, og vi jobber for å finne en balanse mellom det som gjennomføres stedlig og det som kan tas digitalt. Her har vi nok noe mer å hente på å effektivisere arbeidet på dette området. I løpet av pandemien har vi hatt langt færre stedlige samlingen enn tidligere. Vi har derimot gjort oss erfaringer med å veilede via teams eller ved produksjon av webinarer. Dette vil vi utforske videre for å sikre en mulig effektivisering av informasjonsarbeidet som kan bidra til bedre forståelse av regelverk og statlige satsinger i sektor.

Samlet vurderer vi at vi er et samordnet embetet på våre områder. Vi har jobbet for å ta ut effekten av det å være et sammenslått fylke, gjennom kvalitetssikring og effektivitet. Vi ser også at vi med våre to lokasjoner må ha tid til å være samlet for å sikre at vi er samordnet i vårt arbeid, at vi skaper et robust og kompetent fagmiljø samtidig som vi utvikler profesjonsfelleskapet.

Gevinstrealiseringen har gitt utslag i kvalitetsforbedringer, men i mindre grad i ressursbruk.

Gevinstrealisering: Ressursbruk og kvalitet på oppgaver knyttet til informasjon og veiledning, klagesaksbehandling og tilsyn

Betegnelsen på rapporteringskrav	Tilsyn	Klagesaksbehandling	Informasjon og veiledningsoppgaver
Antall årsverk benyttet til oppgaven	4,35	3,55	4,5
I hvilken grad vurderer statsforvalteren at oppgaven blir løst med tilstrekkelig kvalitet?	4	4	4
I hvilken grad har statsforvalteren tilstrekkelig kapasitet til å løse denne oppgaven?	3	3	3
I hvilken grad er statsforvalteren tilstrekkelig tilgjengelig for å løse denne oppgaven?	3	3	3
I hvilken grad har statsforvalteren tilstrekkelig kompetanse til å løse denne oppgaven?	4	3	3
I hvilken grad har statsforvalteren tilstrekkelig endringsdyktighet til å løse denne oppgaven?	4	4	4
I hvilken grad har statsforvalteren tilstrekkelig rettssikkerhet i utførelsen av denne oppgaven?	4	4	4
Dersom statsforvalteren har svart verdien 1 eller 2 på ett eller flere av spørsmålene over, ønsker vi å vite årsaken til dette			

I forbindelse med introduksjonsordning... (fra kapittel 7.3.8.10.1 i TB)

Rapportere på

I forbindelse med introduksjonsordning for nyankomne innvandrere (integreringsloven/introduksjonsloven) skal statsforvalteren rapportere på antall klagesaker, hva klagen gjelder og utfallet av klagen.

Statsforvalteren behandlet i 2021 8 klager på enkeltvedtak innenfor introduksjonsordningen. 2 av klagen gjaldt introduksjonsloven § 2 (rett til program), 2 gjaldt § 5 (utvidelse av program), 1 sak gjaldt § 7 (stans av program) og 2 klager gjaldt § 8 (rett til introduksjonsstønad). 1 klage ble oversendt kommunen til behandling, 3 av vedtakene ble opphevet og i 4 av klagesakene ble kommunens vedtak stadfestet av Statsforvalteren.

På området opplæring i norsk... (fra kapittel 7.3.8.10.2 i TB)**Rapportere på**

På området opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere (integreringsloven/introduksjonsloven) skal statsforvalteren oppgi antall klagesaker, hva klagen gjelder og utfallet av klagen.

Statsforvalteren i Trøndelag behandlet i 2021 4 klager på enkeltvedtak innenfor opplæringen i norsk og samfunnskunnskap og fattet vedtak i 3 av sakene. 1 klage gjaldt forskrift til introduksjonsloven § 4 (Fritak fra opplæring) og 2 klager forskriften § 17 (Fritak fra avsluttende prøver). 1 klage ble avvist og i 2 av sakene ble kommunens vedtak stadfestet av Statsforvalteren.

Statsforvalteren skal i årsrapporten... (fra kapittel 7.3.8.10.3 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal gjennomføre statsborgerseremonier for alle nye statsborgere i fylket som har fylt 12 år, samt medvirke til at andelen av nye statsborgere som deltar på seremoniene øker.

Statsforvalteren skal i årsrapporten rapportere på antall statsborgerseremonier som er avholdt, totalt antall utsendte invitasjoner til nye norske statsborgere og totalt antall nye statsborgere som har deltatt i statsborgerseremoniene i fylket.

På grunn av Covid-pandemien lot det seg ikke gjøre å gjennomføre fysiske seremonier. Embetet valgte derfor å sende ut en hilsen fra Statsforvalteren sammen med gaveboken: "Velkommen som ny statsborger". Vi sendte ut 1.556 hilsninger og gavebøker.

Statsforvalteren skal også rapportere på.... (fra kapittel 7.3.8.10.4 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal også rapportere på antall deltakere i opplæring norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere (også personer som ikke er omfattet av integreringsloven/introduksjonsloven). I tillegg skal statsforvalteren rapportere på antall årsverk i kommunene som gir opplæring i norsk og samfunnskunnskap iht. integreringsloven/introduksjonsloven.

Antallet deltakere i opplæring norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere var 1673 i 1. halvår og 1485 i 2. halvår 2021. Kommunene som gir opplæring i norsk og samfunnskunnskap etter introduksjonsloven/integreringsloven brukte i 1. halvår 149,7 årsverk på denne form for opplæring og 144,67 årsverk i 2. halvår. Opplysningene er også rapportert inn til HK-dir.

Bosetting av nyankomne flyktninger (fra kapittel 7.3.8.10.5 i TB)**Rapportere på**

Det vises til styringsparameter 3.3.3.2.1. Statsforvalteren skal kort redegjøre for samarbeid mellom stat, kommune og fylkeskommune om rask og treffsikker bosetting samt gi en vurdering av samarbeidet.

Statsforvalteren har jevnlig kontakt med både flyktningstjenester og voksenopplæring i kommunene gjennom veiledning, klagesaksbehandling og tilsyn. Vi bidrar også til kvalitetsutvikling gjennom to ledernetverk for tjenestene. Her formidler vi bl.a. sentrale føringer og oppdatert regelverksinformasjon og bidrar til erfaringsutveksling.

Statsforvalteren prioriterte i 2021 å bygge videre på det samarbeidet som ble startet i 2020 mellom aktører på integreringsfeltet i Trøndelag. Vi vurderer resultatene på dette området som svært gode, ettersom det ble skapt en arena på ledernivå for utveksling av gjensidig informasjon, samordning av tiltak rettet mot kommunene og samarbeid om aktuelle fellestiltak. Samarbeidsgruppen stod som arrangør for 5 webinarer som rettet seg mot NAV, flyktningstjenester og voksenopplæring i kommunene i fellesskap.

Samspeillet i samarbeidsgruppen og rundt webinarne som ble arrangert i fellesskap, bidro til informasjons- og erfaringsutveksling både på leder- og saksbehandlernivå mellom de fire involverte organisasjonene KS Trøndelag, Trøndelag fylkeskommune, NAV Trøndelag og Statsforvalteren i

Trøndelag. Det er utarbeidet mandat og årshjul for samarbeidet, slik at det foreligger et grunnlag for evaluering.

Rapporter på antall årsverk mm (fra kapittel 7.3.9.1 i TB)

Rapportere på

- Antall årsverk i landbruksforvaltningen i kommunene samlet per 31.12.2021, samt antall enheter/landbrukskontor i kommunene hos statsforvalteren.
- Antall årsverk i landbruksavdelingen og antall årsverk i avdeling eller seksjon for reindriftsforvaltning per 31.12.2021.
- Ressurser benyttet til planlegging og gjennomføring av kontrollplanen på landbruks- og reindriftsområdet.

Se tabell under.

Årsverk mm

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall
Antall årsverk i landbruksavdelingen hos SF per 31.12.2021.	30,5
Antall årsverk i avdeling eller seksjon for reindrift hos SF per 31.12.2021.	7,7
Antall årsverk brukt til kontroll hos SF i 2021 på landbruksområdet, jf. resultatmål pkt. 3.3.1.2.1.	3,0
Antall årsverk brukt til kontroll hos SF i 2021 på reindriftsområdet, jf. resultatmål pkt. 3.3.1.2.2.	0,1
Antall personer hos SF som har arbeidet med kontroll i 2021 på landbruksområdet, jf. resultatmål pkt 3.3.1.2.1	20,0
Antall personer hos SF som har arbeidet med kontroll i 2021 på reindriftsområdet, jf. resultatmål pkt 3.3.1.2.1.	2,0

Antall enheter/landbrukskontor i fylket: 34 Antall samlede årsverk i landbruksforvaltningen i kommunene: 90,85

Innenfor regionalt kartsamarbeid og arealressurskart. (fra kapittel 7.3.9.2 i TB)

Rapportere på

Innenfor regionalt kartsamarbeid og arealressurskart (AR5) skal det rapporteres i henhold til tabell:

- Antall kommuner i fylket som ikke har utarbeidet og/eller oppdatert rutinebeskrivelse for ajourhold av AR5.
- Antall kommuner i fylket som ikke har hatt periodisk ajourhold siste 5 år, og som ikke har planlagt ajourhold i gjeldende geodataplan.

Vi deltar i alle utvalg under Norge Digitalt i fylket. Stort fokus på at AR5 skal ajourføres hvert 4 - 7 år. Vi er aktiv bidragsyter i utarbeidelsen av fylkets geodataplan.

35 av 38 kommuner har gjennomført kontinuerlig ajourhold, enten via SFKB eller gamle rutiner. Frøya, Flatanger og Trondheim har ikke levert kontinuerlig ajourhold i 2021. Oversikt over skriftlige rutiner ble innhentet 1. halvår 21. Flere kommuner rapporterer i tillegg at rutiner er under utarbeidelse. Rutiner etterspørres i forvaltningskontroller.

Alle kommuner har hatt periodisk ajourhold eller har planlagt ajourhold i geodataplan.

Stort omfang av omløpsbilder vil medføre periodisk ajourhold i flertallet av fylkets kommuner de neste 3 årene.

Kartsamarbeid og arealressurskart

	Antall kommuner i fylket som ikke har utarbeidet og/eller oppdatert rutinebeskrivelse for ajourhold av AR5	Antall kommuner i fylket som ikke har hatt periodisk ajourhold siste 5 år, og som ikke har planlagt ajourhold i gjeldende geodataplan	Antall kommuner i fylket
AR5 tilstand	19	0	38

Tabellen reflekterer antall kommuner som har levert skriftlige rutiner for ajourhold av AR5. Oversikt over skriftlige rutiner ble innhentet tidlig i 1. halvår 21. Flere kommuner rapporterer i tillegg at rutiner er under utarbeidelse. Rutiner etterspørres i forvaltningskontroller. De fleste kommunene har rutiner for ajourholdet, men har ikke skriftliggjort de. Dette vises gjennom at 35 av 38 kommuner har gjennomført kontinuerlig ajourhold, enten via SFKB eller gamle rutiner i 2021 (Status NIBIO). Mengde ajourhold varierer mye, noe vi ser av årsoversikt over antall objektendringer pr kommune. Frøya, Flatanger og Trondheim har ikke levert kontinuerlig ajourhold i 2021. Alle kommuner har hatt periodisk ajourhold eller har planlagt ajourhold i geodataplan. Meget stort omfang av omløpsbilder vil medføre periodisk ajourhold i flertallet av fylkets kommuner de neste 3 årene.

Anmeldelse (fra kapittel 7.3.9.3 i TB)

Rapportere på

Rapportere om antall saker der anmeldelse er vurdert, antall saker som er anmeldt og hvilket regelverk sakene gjelder.

Ingen saker anmeldt/vurdert anmeldt.

Utteksling av informasjon - dyrevelferdssaker (fra kapittel 7.3.9.4 i TB)

Rapportere på

Gi en kort vurdering av hvordan rutiner for utveksling av informasjon mellom Mattilsynet og landbruksforvaltningen i saker om dyrevelferd fungerer.

I 2021 har vi fått tilsendt færre saker enn tidligere. Vi har fått 2 saker som ikke inngår i avtalen (3f og 3g), mens en sak (3c) fikk vi etter et oppfølgingsmøte med Mattilsynet. Saken kom veldig sent, det er uheldig - men kommunen rakk å ta inn vedtaket fra Mattilsynet i vurderingen av PT-søknaden fordi fristen ble forlenget for søknadsomgangen 2021. Det gjennomføres jevnlig møter med Mattilsynet. Men vi synes ikke vi får beskjed om pågående saker på et tidlig stadium, i tilstrekkelig grad. Saker som vi har fått tilsendt er gjennomgått, og det har vært møter med kommunene for å løfte kvaliteten på arbeidet.

Det er i 2021 tatt kontakt i ett tilfelle med Mattilsynet for å varsle om mulige kritikkverdige forhold ved et reingjerdeanlegg. SFTL opplever at Mattilsynet har noe redusert kunnskap og erfaring innen reindriftsfaget og dermed støtter de seg fullt og helt på statsforvalterens vurderinger.

Utteksling av informasjon om dyrevelferd

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall saker oversendt fra Mattilsynet	Herav antall saker der kommunen vurderer at foretaket ikke oppfyller vilkåret vanlig jordbruksproduksjon, § 2	Herav antall saker kommunen har avkortet, § 11 første ledd	Herav antall saker kommunen har utbetalt tilskudd som omsøkt
Saker som gjelder avtalens punkt 3 a (forbud mot hold av dyr)				
Saker som gjelder avtalens punkt 3 b (hel/delvis avvikling)				
Saker som gjelder avtalens punkt 3 c (kronisk dårlige dyrehold)	1	1	0	0
Saker som gjelder avtalens punkt 3 d (alvorlig vanskjøtsel av dyr)				
Saker som ikke er i tråd med rutinen punkt 3	2	0	0	2

For saker som ikke er i tråd med rutinen punkt 3: en sak gjelder 3f og en sak gjelder 3g

Rutineutveksling av informasjon mellom Mattilsynet og landbruksforvaltningen

Betegnelse på rapporteringskrav	Totalt antall møter	Herav antall møter samarbeidsavtalen var tema	Herav antall møter der pågående saker var tema	Herav antall møter der kontaktperson med ansvar for oppfølging av samarbeidsavtalen i Statsforvalteren møtte
Møter gjennomført med Mattilsynet	3	1	2	3

Avvikling av pelsdyrproduksjon (fra kapittel 7.3.9.5 i TB)

Rapportere på

Rapporter iht. tabell vedrørende vedtak knyttet til avvikling av pelsdyrproduksjon.

Vi mottok i 2021 totalt 22 søknader knyttet til avvikling av pelsdyrnæringen. Totalt utbetalte vi 15 648 642 kr fordelt på 13 søknader.

Vi har 6 søknader om kompensasjon etter avvikling som er under behandling, disse venter på den nye kompensasjonsordningen. Vi har også 2 rivingssøknader under behandling. Vi har i 2021 jobbet mye med å forberede riving og oppryddingsarbeidet sammen med NLR og Pelsdyravslaget.

Kompensasjon etter avvikling av pelsdyrhold

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Ubehandlete saker	Saker under behandling	Ferdig behandlet
Kompensasjon etter avvikling	19	0	6	13
Kompensasjon for kostnader til riving og opprydding	3	0	3	0
Kompensasjon for lavere årlig alderspensjon	0	0	0	0
Sum 1142.77 - Tilskudd til kompensasjon ved avvikling av pelsdyrhold	15 648 642	0	0	15 648 642

Reindriftsforvaltning (fra kapittel 7.3.9.6 i TB)

Rapportere på

Det skal rapporteres på:

- Gjennomførte møter i samarbeidsforumet med Sametinget og Norske Reindriftsamers Landsforbund
- Gjennomførte møter i beredskapsutvalgene for reindrift
- Status for prosjektet "Ut på vidda", herunder statsforvalterens arbeid med å promotere prosjektet.
- Antall reinbeitedistrikt som har oppdatert reindriftens arealbrukskart i løpet av året.

Det ble ikke gjennomført møter i samarbeidsutvalget mellom Sametinget og NRL i 2021 grunnet stort ønske om fysisk møte.

Beredskapsutvalgene har ikke vært samlet i 2021 men det har vært dialog mellom medlemmene ved flere anledninger.

Prosjektet "Ut på vidda": Statsforvalteren i Trøndelag har i år vært involvert i utvikling av ny nettside for prosjektet, i tett samarbeid med SF i Nordland, Troms- og Finnmark. Samarbeidet mellom de tre ansvarlige SF-ene fungerer godt. Utover våren vil det også bli avholdt en serie med nettseminarer for Ut på Vidda tilbydere. Nettseminarene tar for seg viktige hjelpemiddel for tilbyderne som f. eks riktig prising av tjenester osv. Nettseminarene arrangeres i fellesskap av de tre ovenfor nevnte Statsforvalterembetene. Nyheter om ting som skjer for Ut på Vidda tilbydere er med i reindriftsavdelingens nyhetsbrev.

Høsten 2021 var SFTLs kontaktperson for Ut på Vidda med prosjektleder rundt på studiebesøk hos etablerte/potensielle nye tilbydere i Trøndelag. "Turneen" avdekket et behov fra næringa selv, på en bredere forankring fra flere av fagavdelingene til SFTL som f. eks HEOM/OPPVE, samt en revidering av godkjenningsordninga for Ut på Vidda tilbyderne. De synes "avstanden" til prosjektleder og hovedveileder oppe i Finnmark blir for stor, og ønsker seg en veileder i "sitt eget" område. SFTL har tatt tak i tilbakemeldingene, og har tatt opp Ut på Vidda som sak i det tverrfaglige kompetansenettverket Sørsamisk forum. Kontaktpersoner fra både HEOM/OPPVE og LAND (med Inn på Tunet erfaring) er koblet på det videre arbeidet med revidering/forbedring av godkjenningsordninga. Dette både med tanke på å gjøre Ut på Vidda tilbyderne bedre rustet til å utvikle tjenester opp i mot barnevern, demensomsorg, barn i skolealder med behov for spesialtilpasset læringsopplegg, men også for å få bedre hjelp til å finne sitt marked for tjenestene. For å heve Sørsamisk forum, og dermed embetet sin kjennskap til og kompetanse på Ut på Vidda-prosjektet, er det i forumets handlingsplan for 2022, lagt inn en besøk hos Trøndelags eneste Ut på Vidda tilbyder.

SFTL har ikke lagt til rette for at distriktene kan ta i bruk løsningen med ajourhold av reindrifts arealbrukskart. SFTL mener det uavklarte problemstillinger knyttet til løsningen som må på plass først. Dette gjør at distriktene ikke har mulighet for å oppdatere arealbrukskartene, og ingen har oppdatert arealbrukskartet siste år.

Gevinstrealiseringsplan (fra kapittel 7.3.9.7 i TB)

Rapportere på

I gevinstrealiseringsplanen for LMD forventes det at sammenslåing av statsforvaltere skal gi økt kvalitet gjennom mer ensartet rådgivning, veiledning og forvaltningspraksis, og økt profesjonalisering og likebehandling innenfor områdene:

- Reindriftsloven
- Eiendomslovgivningen
- Husdyrkonsesjonsregelverket
- Kontroll og oppfølging av kommunenes forvaltning av produksjonstilskudd og avløsning til ferie og fritid, og regionale miljøtilskudd

Statsforvalteren bes redegjøre kort for status for hvordan gevinstrealiseringsplanen følges opp på LMDs område, herunder ev. utfordringer og risiko knyttet til realisering av gevinst innen hver av de fire fagområdene.

Sammenslåing av de to tidligere fylkesmannsembetene har ført til mer ensartet praksis etter jord- og konsesjonsloven (eiendomslovgivningen i landbruket) for et større geografisk område. Vi har i tillegg fått besparelser ved at kompetansehevende tilbud, kurs o.l., til kommunene tilbys digitalt framfor at man har utgifter til reise m.m. ved deltakelse på fysiske møter. Vi opplever også å ha større deltakelse på en del kurs når tilbudet er digitalt.

For reindriftsavdelingen, som har få ansatte, har sammenslåingen vært en klar fordel. Med flere ansatte blir bredden i kompetansen større, avdelingen blir mer robust til å håndtere arbeidstopper og mindre sårbar ved vakanser/arbeidsfravær. Avdelingen fikk også ansatt egen jurist (2/3 stillingsandel) i løpet av 2020. På flere områder har det vært behov for en harmonisering av praksis i arbeidet mellom de to tidligere embetene/avdelingene. Denne harmoniseringen, samt større bredde i kompetansen, forventes å gi bedre rettssikkerhet for reindriftsutøvere

Fjellandbruket (fra kapittel 7.3.9.9 i TB)

Rapportere på

Redegjør for i hvilken grad midlene til fjellandbruket har bidratt til å styrke grunnlaget for bærekraftig verdiskaping i fjellområdene innenfor tradisjonelt landbruk og bygdenæringer.

Statsforvalteren i Trøndelag har et koordinerende ansvar for forvaltning av midlene opp mot øvrige statsforvaltere, fylkeskommuner, næringsorganisasjoner og ev. andre aktører i de aktuelle områdene. Hovedvekten av prosjektene er flerårige, og i perioden 2019–2021 er det innvilget støtte til totalt 70 prosjekter, derav 28 prosjekter i 2021.

Innretning på og prioritering av midlene er tilpasset regionale behov og nedfelt i regionale næringsprogram i de fire fylkene. Midlene er gjort kjent gjennom statsforvalterens hjemmesider for tilskuddsutlysning med nyhetsvarsel. Det legges ellers til grunn at prosjektene skal bidra til positiv utvikling for et bærekraftig fjellandbruk og møte utfordringene på en god og framtidsrettet måte. I tillegg vektlegges å støtte prosjekter der kommunene er prosjekteier og som er utviklet i samarbeid med faglag og andre.

Effekt:

Midlene har bidratt i stor grad til å sette fokus på utnyttelse av lokale konkurranse, siden det her støttes prosjekter innen lokal mat, grønnsaksproduksjon i fjellområder, ville vekster, dokumentasjon av seterdrift, forsøk på spesielle grasarter, støtter prosjekter på mat- og opplevelser i fjellregionen, mobilisering for mer økologisk melkeproduksjon i fjellområdene for å nevne et lite utvalg.

Dette vil bli bedre belyst ved sluttrapporteringen av fjellandbruksprosjektet for perioden 2019 – 2022, også basert på kunnskapen fra Oxford Reasch.

Utfordring: Effekten av arbeidet må måles over tid, og det vil også være andre faktorer som påvirker slik som den generelle markedsutviklinga og lønnsomheten i landbruket generelt.

Rapportering for hvert fylke:

Innlandet:

I Innlandet er det innvilget tilskudd til et bredt spekter av prosjekter. Disse støtter opp om næringsutvikling av fjellandbruket, både innenfor tradisjonelle produksjoner og bygdenæringer/nye næringer der en bl.a. har fokus på god og bærekraftig ressursutnyttning. I innvilgningen legges det til grunn at prosjektene skal bidra til positiv utvikling av Fjellandbruket og møte utfordringene på en god og fremtidsrettet måte. Innlandet innvilget 7 søknader i 2021 – disse kommer i tillegg til 19 søknader som ble innvilget i 2019 og 2020.- altså totalt 26 prosjekter i Innlandet.

Oslo og Viken:

Oslo og Viken har innvilget seks søknader om tilskudd til ulike tiltak i fjellandbruket i 2021. Målsettingene med prosjektene er alt fra å øke kunnskapsgrunnlaget om klimatilpasning for landbruket med vekt på lokalt tilpassede tiltak med best mulig effekt, til økt verdiskaping i utnyttelsen av ville spiselige vekster i fjellkommuner og til «ulløftet». Sistnevnte ønsker å øke verdiskapingen av ullproduksjon og heve kvaliteten og kartlegge bruksområdene for ulla til de korthala sauerasene i Hallingdal.

Vestfold og Telemark:

Vestfold og Telemark har innvilget 7 prosjekter i 2021. Utmarksoppsyn i Vinje har gjennomført et år med mange aktiviteter. En god omdømmesak fra sesongen 2021 er at beiteprisen for 2021 fra Norsk Bonde- og Småbrukarlag ble tildelt Vinje kommune – blant annet på grunn av Utmarksoppsynet.

Økt verdiskaping gjennom markedsrettet fritidsfiske sier det av ulike grunner er utfordrende å få med grunneiere i prosjektet. I styringsgruppemøte 23. september 2021, ble det besluttet at prosjektet skulle snu fokus fra rettighetshavere til overnattingstilbydere i siste prosjektår.

Dyrking av bær og grønnsaker i fjellet i regi av NLR Østafjells har hatt utsettelse pga Corona, men gjennomfører nå flere webinarer inspirert av kolleger i andre fylker. Dette viser at koordineringen mellom fjellandbruksfylkene fungerer.

Trøndelag:

Trøndelag innvilget 7 søknader i 2021. Kommunene er hovedmålgruppe med fokus på kompetansebygging, omdømme, nettverk og rekruttering. Et nyskapende prosjekt som kom i gang i år var et rekrutterings – og kompetanseprosjekt for melkebruk og for mer økomek i Rørosregionen. Det er i tillegg gitt prosjektstøtte til 3 nasjonale/regionale prosjekt; seterkultur, kunnskap om sanking, bruk og forvaltning av ville nyttevekster, og støtte til prosjekter i regi Fjellnettverket.

Rapportering på kommunenes avvikshåndtering og avkorting (fra kapittel 7.3.9.10 i TB)

Rapportere på

Rapporter på kommunenes praktisering av avvikshåndtering og avkorting ved feilopplysninger i søknader om produksjons- og avløsertilskudd.

Avviksrapporten for hver kommune for søknadsomgangen 2020 har blitt gjennomgått og det er laget en kommunevis oversikt over antall søknader totalt, antall søknader med avkorting pga feilopplysninger, antall søknader med avkorting ift gjødslingsplan, antall søknader med avkorting ift plantevern og antall søknader som ikke er avkortet. Kommunenes praktisering av avkortingsbestemmelsene og saksbehandlers begrunnelser er gjennomgått og vurdert. 18 havnet i god/grønn, 10 havnet i middels/gul og 10 havnet i dårlig/rød.

Tiltak:

- resultatet er tatt inn i ROS-analysen for hvilke kommuner som skal plukkes ut til forvaltningskontroll
- gjennomført webinar 21.10.21 med tema: formålet med avkorting, aktsomhetsvurderinger og funn fra forvaltningskontroller
- for kommuner som var røde fra 2020 er avviksrapporten for 2021 gjennomgått og det er gjennomført møter med enkeltkommuner

Avkorting ved feilopplysninger

Betegnelse på rapporteringskrav	Totalt antall saker der kommunen har avkortet	Herav antall saker der kommunen har avkortet merutbetalingen	Herav antall saker der kommunen har avkortet mindre enn merutbetalingen	Herav antall saker der kommunen har avkortet mer enn merutbetalingen	Herav antall saker der kommunen ikke har avkortet
Foretak som har ført opp feilopplysninger for søknadsomgangen 2021 (som ville ført til en merutbetaling)	391	0	0	0	211

Det er fortsatt litt ulik praksis mellom kommunene når det gjelder avkorting, men vi ser fremgang og det har blitt mer likebehandling kommunen imellom. Avkortingsbeløpene er i tråd med retningslinjene gitt i rundskriv. Vurdering av vilkårene for avkorting har blitt bedre.

Konfliktforebyggende tiltak i forholdet mellom reindrift og annen berørt part (fra kapittel 7.3.9.11 i TB)**Rapportere på**

Rapportere på bruken av midlene til konfliktforebyggende tiltak i forholdet mellom reindrift og annen berørt part.

Rammer 2021

Statsforvalteren i Trøndelag, Landbruksavdelingen, har nasjonalt ansvar for å forvalte tilskuddsordningen for konfliktforebyggede tiltak mellom reindrift og landbruk, eller andre som er berørt.

Jf tildelingsbrevet til Statsforvalteren i Trøndelag for 2021 ble det avsatt 1,5 mill. kroner over kapittel 1150 post 50. og 1, 5 mill. kroner til ordningen over kapittel 1151 post 51., dvs til sammen 3 mill til ordningen for konfliktforebyggende tiltak mellom reindrift og annen berørt part for 2021.

I tillegg til tildelte midler for 2021 stod det igjen til sammen kr 6 873 702,- på rammen fra 2020 som ble overført til årets ramme. Samlet har vi derfor hatt kr 9 873 702,- til rådighet i 2021 til konfliktforebyggende tiltak mellom reindrift og øvrig part.

I tillegg kommer inndratte midler per 3.12.2021 på til sammen kr 1 970 034,- som legges til årets ramme for tilskudd 2021.

Forbruk 2021

Hovedmålet med de konfliktforebyggende tiltakene er å redusere konflikter mellom reindriften og øvrig landbruk. I tillegg omfatter ordningen konfliktforebyggende tiltak mellom by og rein.

I 2021 er det ikke omsøkt tiltak som omfatter konfliktforebyggende tiltak mellom by og rein.

Jf tildelingsbrevet kan inntil 100 000 kroner belastes ordningen til administrasjons- og gjennomføringskostnader fordelt med 50 000 kroner fra LUF og 50 000 kroner fra RUF.

Statsforvalteren i Trøndelag har benyttet seg av dette og har innvilget 100 000,- til administrasjon. Midlene er brukt til å dekke reiser og gjennomføring av møttingsmøter og diverse informasjonstiltak om ordningen.

Videre har vi behandlet 4 innkomne søknader om tilskudd til reinsgjerd. Alle søknadene er innvilget tilskudd. Samlet er det innvilget kr 1 433 313,- i 2021.

Store behov for tiltak - men ordningen blir dårlig utnyttet

Statsforvalteren i Trøndelag mottar ukentlige henvendelser fra Landbruket og reindriften om behov for konfliktforebyggende tiltak, særlig får vi henvendelser som gjelder rein som gjør skade på innmark. Det er stort behov for å få iverksatt tiltak. Men som oversikten viser, så får vi inn svært få søknader til behandling.

I møttingsmøter med reindriften og landbruket opplever vi at det er vanskelig å enes om gjerdetiltak som skal redusere konflikten mellom reindrift og landbruk/øvrig part fordi det er vanskelig å få på plass en avtale om vedlikehold av gjerdet. Ordningen forutsetter slik avtale jf § 2. Reinbeitedistriktene benytter store areal og har ikke ressurser til å ta på seg vedlikehold av alle gjerder rundt innmarksareal innenfor distriktsgrensen. Også mange gårdbrukere driver i dag langt større arealer enn tidligere, ofte er leide areal inkludert i drifta, og den enkelte gårdbruker kan i konfliktområder ha for mange gjerder å vedlikeholde enn hen greier med egne ressurser.

Erfaringene viser videre at det tar lang tid fra en har identifisert konfliktområdet til en har fått på plass en søknad om tilskudd til reinsgjerd. Gjerdetrase må planlegges, en må få på plass avtaler med grunneiere, det skal tegnes avtaler om vedlikehold av gjerdet og det kan være behov for høringer m.m. før søknad om tilskudd er klar for innsending. I mange tilfeller kan det derfor være stort behov å sette inn akutte tiltak i reindriften som kan gi en midlertidig løsning på problemet i påvente av en får ferdig søknaden. Dette kan være utvidet tilsyn og/eller flytting av rein, tilleggsføring o.l.

På bakgrunn av dette har Statsforvalteren i Trøndelag foreslått noen endringer i Forskrift om tilskudd til konfliktforebyggende tiltak i forholdet mellom reindrift og annen berørt part, slik at tilskudd til vedlikehold av gjerder og akutte tiltak i reindriften innlemmes i bestemmelsene.

Rapportering jord-, konsesjons- og odelslov (fra kapittel 7.3.9.12 i TB)**Rapportere på**

Rapportere i tabeller om saker statsforvalteren har behandlet etter jordloven, konsesjonsloven og odelsloven i 2021

Saker etter jord- og konsesjonslov - vedtak

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Endret	Stadfestet
Vedtak i klagesaker om omdisponering dyrka eller dyrkbar jord – jordloven § 9	2	0	2
Vedtak i klagesaker om deling – jordloven § 12	13	0	13
Vedtak i klagesaker om nydyrking - jordloven § 11 annet ledd (forskrift om nydyrking)	1	0	1
Vedtak i klagesaker om fritak fra driveplikten - jordloven § 8 a	0	0	0
Vedtak i klagesaker om pålegg ved brudd på driveplikten - jordloven § 8 tredje ledd	0	0	0
Vedtak i klagesaker om konsesjon – konsesjonsloven § 9	7	3	4
Vedtak i klagesaker om konsesjon for selskaper med begrenset ansvar – konsesjonsloven § 9	0		
Vedtak i klagesaker om konsesjon for erverv i nær familie – konsesjonsloven § 9 siste ledd	1	1	0
Vedtak i klagesaker om konsesjon i kommuner med forskrift om nedsatt konsesjonsgrense – konsesjonsloven § 7	0	0	0

Saker etter jord- og konsesjonslov - utfall av søknaden/saken

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Innvilget uten vilkår	Innvilget på vilkår	Avslått	Fritak	Pålegg gitt	Ingen pålegg	Merknad
Utfall av søknaden i klagesaker om omdisponering dyrka eller dyrkbar jord – jordloven § 9	2	1	0	1	0	0	0	Kommunens vedtak ble stadfestet. Innebar både tillatelse og avslag.
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om omdisponering – jordloven § 9	1	0	0	1	0	0	0	
Utfall av søknaden om deling i klagesaker – jordloven § 12	13	0	0	13	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om deling – jordloven §12	13	12	1	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om nydyrking - jordloven § 11 annet ledd	1	0	0	1	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om konsesjon - konsesjonsloven § 9	8	7	0	1	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon - konsesjonsloven § 9	7	3	1	3	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om konsesjon for selskaper med begrenset ansvar - konsesjonsloven § 9	0							
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon for selskaper med begrenset ansvar - konsesjonsloven § 9	0							
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om konsesjon for erverv i nær familie - konsesjonsloven § 9 siste ledd	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon for erverv i nær familie - konsesjonsloven § 9 siste ledd	1	1	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon i kommuner med forskrift om nedsatt konsesjonsgrense - konsesjonsloven § 7	0							
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om fritak fra driveplikten – jordloven § 8 a	0							
Utfall av søknaden i klagesaker om fritak fra driveplikten - jordloven § 8 a	0							
Utfall av søknaden i klagesaker om pålegg ved brudd på driveplikten – jordloven § 8 tredje ledd	0							
Utfall av saken i førsteinstansbehandling av saker om pålegg ved brudd på driveplikten – jordloven § 8 tredje ledd	0							

Saker etter jord- og konsesjonslov - omdisponering

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Dyrka areal (fulldyrka- og overfatedyrka jord og innmarksbeite) ant. da.	Dyrkbart areal (skog, myr, etc.) ant. da.
Bolig	0		
Hytte ol.	0		
Forretn., kontor, industri	0		
Off./priv. tjenesteyting	0		
Andre byggeområde	4		0
Skogplanting	0		
Samferd. og tekn. infrastruktur	0		
Grønnstruktur	0		
Golf	0		
Forsvaret	0		
Andre landbruksformål	0		
Bruk og vern av sjø og vassdrag	0		

Saker etter jord- og konsesjonslov - driftsenhet

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Driftsenhet	Ikke driftsenhet
Vedtak	5	5	0
Påklaget til Landbruksdirektoratet	0		

Saker etter jord- og konsesjonslov - omgjøring

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	§ 35 første ledd a) jf. annet ledd	§ 35 første ledd b) jf. annet ledd	§ 35 første ledd c) jf. annet ledd	§ 35 tredje ledd
Varsel om omgjøring av kommunale jordlovssaker – forvaltningsloven § 35	1	0	0	0	1
Varsel om omgjøring av kommunale konsesjonssaker – forvaltningsloven § 35	0				
Vedtak om omgjøring av kommunale jordlovssaker – forvaltningsloven § 35	0				
Vedtak om omgjøring av kommunale konsesjonssaker – forvaltningsloven § 35	2	0	0	0	2

- En sak gjaldt konsesjon til AS. Den er påklaget og oversendt til L.dir. - En sak gjaldt priskontroll etter konsesjonsloven § 9a.

Saker etter jord- og konsesjonslov - kontrollhjemmel

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Delingssak	Drivepliktsak	Omdisponeringssak	Konsesjonssak
Antall saker	12	5	0	0	7

Arbeidet for utsatte barn og unge (fra kapittel 7.3.10.1.1 i TB)**Rapportere på**

Vi viser til oppgave 5.2.2.1 Koordinert innsats for utsatte barn og unge og deres familier i VØI.

Statsforvalteren jobber strategisk og langsiktig for samordning av tjenestetilbudet til utsatte barn og unge og deres familier. Vi ber om en rapportering på effekten av tiltak som er gjennomført på dette området i 2021. Statsforvalteren skal gi en vurdering av resultatene av tiltakene, se hjelpetekst.

Statsforvalteren i Trøndelag jobber strategisk og langsiktig for bedre samordning av tjenestetilbudet til utsatte barn, unge og deres familier. Den nasjonale 0-24 satsingen ble avsluttet i 2020 og i 2021 har vi jobbet videre med å skape varige strukturer for arbeidet. Samtidig har vi fortsatt fokuset på utvalgte områder der vi mener samordning av tjenestetilbudet er spesielt viktig. (Rapporteringen må ses i sammenheng med rapporteringen under pkt. 3.2.1.1.1.1 og 3.2.1.1.1.2 da disse delvis er overlappende).

Vi organiserer arbeidet innenfor tre områder med underliggende tiltak:

1. Embetets egne ambisjoner, mål og tiltak

1.1 Etablere varige strukturer og forankring av arbeidet med utsatte barn, unge og deres familier barn og unges oppvekstvilkår i Trøndelag.

Dette har vi gjort gjennom blant annet arbeid med oppvekst- og velferdsavdelingens virksomhetsplan. Vi erfarer at dette arbeidet har hatt effekt da det bidrar til at vi i større grad ser sammenhengene mellom de ulike innsatsene vi har rettet mot målgruppen på tvers av fagområdene.

1.2 Internt arbeid med barnekonvensjonen.

Et mer målrettet arbeid med barnekonvensjonen i 2021 har bidratt til en mer tverrfaglig tilnærming i arbeidet med målgruppen internt på avdelingen og på tvers av avdelingene. Barnekonvensjonen kjenner i liten grad sektorinndelingen og fokuset på barns rettigheter som følger av konvensjonen er med på å styrke vårt felles mål om at barn og unge skal ha gode oppvekstvilkår.

1.3. Gode samarbeidsrutiner

Vi har videreført det tverrfaglige samarbeidet på tvers av fagområdene både internt på oppvekst- og velferdsavdelingen og på tvers av avdelingene (spesielt med helse- og omsorgsavdelingen og kommunal- og justisavdelingen). Samarbeidet har vært både på rettssikkerhetsområdet, rundt de tverrfaglige oppdragene og andre oppdrag der vi har vurdert det som hensiktsmessig og samhandle på tvers. Dette erfarer vi gir effekt fordi bruk av kompetanse på tvers av fagområdene gir bedre måloppnåelse i oppgaveløsningen vår. Eksempler på oppdrag det er etablert et tverrfaglig samarbeid rundt er å gjøre de voldsforebyggende verktøyene kjent, bidra til bedre samhandling innen psykisk helsestjeneste, i arbeidet med barn som pårørende, i det boligsosiale arbeidet, oppdraget med å gjøre CRPD kjent og utvikle opplæringsmateriale og oppvekstreformen (barnevernreformen). I 2021 har vi avsluttet prosjektet om skolemåltid og har arrangert en erfaringskonferanse.

Skal vi lykkes i målet om bedre tverrfaglige tjenester for utsatte barn, unge og deres familier må innsatsen internt i embetet være godt samordnet. Vi må ha et felles kunnskapsgrunnlag, kjennskap til hverandres oppdrag og innsatser og kunne bruke kompetansen på tvers av fagområdene. Gjennom både arbeidet på systemnivå og i de konkrete oppdragene erfarer vi at vi langt på vei lykkes med dette.

2. Arenaer for regionalt samarbeid i Trøndelag

Statsforvalteren i Trøndelag har i 2021 videreført arbeidet med å samordne de regionale aktørene som jobber på velferdsområdet. Dette gjør vi gjennom to regionale nettverk.

2.1 Kompetansesenternettverket

Nettverket består av RKBU, RVTS, KoRus, Statped (deltar ikke fra 2022), NAPHA, KBT, SIFER, KS, fylkeskommunen og Statsforvalteren. Nettverket møtes to ganger i året for informasjonsutveksling, strategisk planlegging av felles innsatser og. Det er i 2021 utarbeidet en samarbeidsrutine i tillegg til den eksisterende samarbeidsavtalen. Nettverket har nedsatt to arbeidsgrupper, en for rus og psykisk helse, voksne og en barn- og ungegruppe. Barn- og ungegruppen har blant annet utarbeidet en samlet oversikt over de ulike aktørenes innsatser, prosjekter og tilskudd i kommuner i Trøndelag. Videre har gruppen jobbet med å samordne felles oppdrag og satsinger.

2.2 Velferdsnettverket

Nettverket består av UDI, politiet, Kriminalomsorgen, Husbanken, NAV, fylkeskommunen, KS, Bufetat og Statsforvalteren. Nettverket møtes to ganger per år for informasjonsutveksling rundt strategier og innsatsområder, etablere et felles kunnskapsgrunnlag om utfordringsbildet i fylket og samordne felles oppdrag. I 2021 har nettverket hatt et spesielt fokus på felles innsats mot vold og overgrep og prosjektet "Trygge hjem Trøndelag" der målet er at alle barn skal få en god oppvekst i en stabil og god bosituasjon.

Vi erfarer at samordningsrollen til Statsforvalteren er viktig. Gjennom faste møtepunkter sikrer vi god kjennskap til velferdsaktørenes oppdrag og

innsatsområder. Vi har et felles kunnskapsgrunnlag om tilstanden i fylket, og vi kan identifisere områder der vi kan understøtte hverandres arbeid og på en god måte forankre innsatsområdene på tvers av regionale aktører. De aktørene vi samhandler med på regionalt nivå, både gjennom de formaliserte nettverkene og på andre områder, erfarer vi er viktige bidragsyttere slik at vi fremstår mer enhetlig overfor kommunene, er mer treffsikker på tiltakene som iverksettes og at bedre regional samordning bidrar til bedre kommunal samordning.

3. Tiltak for å styrke samordning av tjenestetilbudet til utsatte barn, unge og deres familier mellom sektorer og tjenester i kommunene

I 2021 har Statsforvaltere i Trøndelag blant annet iverksatt følgende tiltak:

3.1 Oppvekstreformen (barnevernreformen)

Det har vært gjennomført et omfattende arbeid for å spre kunnskap om reformen som trer i kraft 1. januar 2022. Reformen har en økonomisk konsekvens for kommunene, men samtidig har det vært viktig å skape en god forståelse for reformens intensjon. Vi har gjennomført møter/dialog om reformen på de fleste fagområdene på velferdsområdet og i felles møte på tvers av sektorene i kommunene. Gjennom dette arbeidet erfarer vi at oppvekstreformen er godt kjent på alle velferdsområdene i kommunene. Noen kommuner er godt i gang med å utarbeide en forebyggende plan og ser nytteverdien av å involvere alle fagområdene som jobber med barn, unge og familier i kommunen.

3.2 Skjønnsmidler og fellesløft

I 2021 har vi tildelt kr. 4 485 000,- til ulike prosjekt for å bedre tverrfaglig samordning av tjenestetilbudet til utsatte barn, unge og deres familier. Vi har i 2021 etablert nettverk der kommunene kan dele erfaringer og få faglig input. Prosjektlederne har fått tilbud om prosjektlederkurs. Vi har også arrangert samling for kommunene der de har fått informasjon om prosessen rundt søknad om prosjektskjønnsmidler, og nyttige tips til hvordan søknadsprosessen kan gjennomføres i egen kommune. Gjennom informasjonen vi får fra prosjektene, både i nettverksmøtene og i rapporteringene ser vi at midlene brukes i tråd med kriteriene og at prosjektene bidrar til bedre samordning av tjenestetilbudet til utsatte barn, unge og deres familier.

3.3 Implementering av nasjonal faglig retningslinje for tidlig oppdagelse av utsatte barn og unge

Retningslinjen har vært et gjennomgående tema i møte med sektor på velferdsområdet. Vi erfarer at kunnskap om retningslinje er til god hjelp for kommunene i sitt arbeid med å videreutvikle en robust samhandlingskultur.

3.4 Pilot for programfinansiering 0-24

I Pilot for programfinansiering 0-24 jobber pilotkommunene systematisk med å etablere system og tiltak som styrker samordning av tjenestetilbudet til utsatte barn, unge og familier. Statsforvaltere og den regionale ressursgruppa har etablert en tett dialog og oppfølging av pilotkommunene gjennom månedlige møter med prosjektlederne og større fagsamlinger med aktuelle ledere og medarbeidere i pilotkommunene. Selv om pandemien har medført noen forsinkelser, er kommunene godt i gang med utviklingsarbeidet og vi har store forventninger til resultatene av piloten. En viktig intensjon med piloten er å gi kommunene handlingsrom og større frihet til selv å bestemme innretningen på satsingene med utgangspunkt i lokale utfordringer og behov. Allerede nå ser vi at pilotkommunene i Trøndelag er i gang med å prøve ut svært forskjellige tverrsektorielle modeller og tiltak på ulike nivå i organisasjonen og sammen med ulike samarbeidspartnere (statlige, kommunale, frivillige organisasjoner og representanter for målgruppen). De positive effektene av piloten ser vi allerede, da denne måten å innrette den nasjonale tilskudsforvaltningen på har åpnet for innovative prosesser der noen av kommunene har utfordret både systemet og kulturen rundt tverrfaglig samhandling og måten innsatsene for utsatte barn, unge og deres familier er innrettet på. Tiltakene i piloten har i noen kommuner allerede har direkte effekt for målgruppen og beskrivelsene er svært konkret og rørende.

3.5 Samordnet innsats mot vold og overgrep mot barn og unge

I 2021 er det gjennomført dialogmøter med kommunene med oppdatering av status, avklaring av behov for videre bistand og kompetanseheving og erfaringsdeling rundt de voldsforebyggende verktøyene «Jeg vet» og «Snakke sammen». I mai 2021 arrangerte vi en konferanse i samarbeid med SF i Nordland og SF i Troms og Finnmark med tema forebygging av vold og overgrep mot barn og unge - en oppfølging av fjorårets konferanse hvor verktøyene ble presentert. Her presenterte FAFO følgeevalueringen av «Jeg vet» og «Snakke sammen». RVTS-Midt har gjennomført kompetansehevingsrekker til Trondheim, Nærøysund og Læringsverkstedet. RVTS-Midt har gjennomført kurslederkurs og nettverkssamlinger for kursledere i «Snakke sammen». Verktøyene er også gjort kjent til studenter ved NTNU, politikontaktene i Trøndelag og ansatte i tannhelsestjenesten. Fylkeskommunen og tannhelsestjenesten har gitt tilbakemelding på at de har satt pris på samarbeidet med statsforvalteren på dette viktige området.

Snakke sammen ble pilotert i de samiske forvaltningskommunene Røyrvik, Snåsa og Røros høsten 2021.

Vi erfarer at arbeidet med å gjøre de voldsforebyggende verktøyene kjent på tvers av fagområdene i kommunene medfører at det jobbes systematisk med temaet forebygging av vold og overgrep mot barn og unge både i barnehager og skoler i Trøndelag. I dette har samarbeidet med RVTS vært avgjørende for resultatet.

3.5 Medvirke på andre satsingsområder

Statsforvalteren i Trøndelag er samarbeidspart i KS sitt ABSOLUTT-program. Utviklingsprogrammet ABSOLUTT skal gi kommunene og fylkeskommunene økt forståelse og kunnskap om deres ansvar for barnehage, skole og oppvekst. ABSOLUTT i Trøndelag bygger på bærekraftsmålene, 0-24-satsingen og barns medvirkning. 15 kommuner deltar med politisk og administrativ toppledelse samt representanter fra ulike sektorer og barn- og ungerepresentanter.

Statsforvalteren i Trøndelag bidrar også som samarbeidspart i Program for folkehelse (i regi av fylkeskommunen) og BTI/BTS (KoRus).

Vi erfarer at Statsforvalterens deltakelse i slike store fylkesvise satsinger er ønsket, både fordi vi har god oversikt over tilstanden i fylket og kan bidra til å

se ulike satsinger i sammenheng.

Målbare resultat

Vi erfarer at fokus over tid har bidratt til at et godt samordnet tjenestetilbud til utsatte barn, unge og deres familier er noe kommunene er svært opptatt av. Dette ser vi blant annet gjennom at 23 kommuner nå er BTI/BTS kommuner. Hensikten med BTI-modellen er å kvalitetssikre helhetlig og koordinert innsats uten at det blir brudd i oppfølgingen. BTI bidrar til tidlig innsats, samordning og medvirkning, og kan bidra til å rette opp svikt i samhandling mellom tjenester både på lokalt, regionalt og statlig nivå. 9 kommuner deltar i Tidlig inn som er et tilbud om opplæring i gode verktøy og metoder innen tidlig intervensjon der det blant annet gis opplæring knyttet til tverrsektoriell samhandling i oppfølgingen – begge disse i regi av KoRus. 15 kommuner deltar i KS sitt oppvekstprogram ABSOLUTT der 0-24 er en av grunnpilarene i programmet, og .34 av kommunene i Trøndelag deltar i Program for folkehelse der viktige mål er på hindre utenforskap ved å fremme tilhørighet, deltakelse og aktivitet i lokalsamfunnet. 4 kommuner deltar i Pilot for programfinansiering 0-24. Vi ser en økning i prosjektskjønnsmidler der det tverrfaglige perspektivet er tydeliggjort. I 2021 har kommunene gått sammen om å søke skjønnsmidler for 2022 til fellesløftet "Ungt Utenforskap".

Oppsummert

Vi erfarer at god intern og regional koordinering og samhandling der vi har fokus på det felles utfordringsbildet, og på hvordan de ulike tiltakene understøtter hverandre gir resultater. Kjennskap til hva kommunene lykkes med og hva som er utfordrende er viktig. Gjennom tett oppfølging og målrettede tiltak vurderer vi at vi er på god vei når det gjelder å være en pådriver for tverrsektorielt samarbeid og samordning av tjenestene til utsatte barn og unge og deres familier, internt i kommunen, mellom kommuner og mellom kommune og regionalt nivå, slik at kommunene ivaretar sitt helhetlige ansvar for utsatte barn og unge.

Forbedringspotensial

Vi ønsker å forbedre oss på intern forankring og i enda større grad se de ulike oppdragene og innsatsene i sammenheng, og jobber med å etablere en varig struktur for dette. Det er krevende å sikre at innsatsene får effekt slik at det enkelte barn, ungdom og familie opplever et mer samordnet tjenestetilbud og erfarer at hjelpen blir satt inn tidlig nok.

Det todeltede målet i rovviltpolitikken (fra kapittel 7.3.10.2.1 i TB)

Rapportere på

Rapporter på status i forvaltningen av det todeltede målet for rovviltpolitikken, både på landbruks- og reindriftsområdet

Statsforvalteren i Trøndelag har høy beredskap gjennom året med en bemannet vakttelefon som har faste åpningstider. De aller fleste søknader om skadefelling behandles meget raskt. Soneinndelingen i beiteprioriterte og rovviltprioriterte områder brukes aktivt i forvaltningen, særlig når det gjelder gaupe, jerv og ulv. For bjørn viser vi til redegjørelse lenger ned. Det finnes likevel flere beiteprioriterte områder med høye tap av både sau og tamrein til rovvilt.

Bjørn:

Bestandsmålet for bjørn i region 6 er beregnet til 3 (2,9) ynglinger og måltallet er på 3 ynglinger. Vi har store utfordringer med å forvalte den todeltede målsetningen i randsonene til forvaltningsområdet for bjørn i Trøndelag.

I region 6 ble bestandsmålet for bjørn oppnådd for første gang i 2021. For å kunne nå bestandsmålet for bjørn for kommende år anser vi det som avgjørende å bevare de binnene vi har i regionen. Det er flere binner som er registrert både innenfor og utenfor forvaltningsområdet. Kun 4 binner er aldri registrert utenfor. Dette gjør forvaltning av bjørn i randsonen rundt forvaltningsområdet i region 6 til en vanskelig oppgave. Det er brukt mye ressurser på søknader om skadefelling, økt tilsyn og forsterket elektronisk overvåkning i randsoneområdene rundt forvaltningsområdet for bjørn. Konfliktnivået rundt bjørn i 2021 var høyt.

For områdene lenger unna forvaltningsområdet er det i 2021 kun registrert hannbjørmer som gjør skade, her har det blitt gitt skadefelling og uttakene har vært effektiv.

Jerv:

Trøndelag har nå i flere år ligget langt over bestandsmålet for jerv, og det er satt høye kvoter for lisensfelling av jerv, men på tross av nye og bedre jaktmetoder så har det også i 2021 vist seg å være vanskelig å ta ut dyr i deler av beiteprioriterte områder gjennom ordinær jakt. Ekstraordinære uttak av jerv gjennom SNO er derfor fortsatt et viktig tiltak i beiteprioriterte områder i Trøndelag for å ivareta den todeltede målsetningen i rovviltpolitikken. Mangelen på veterinæravtale for immobilisering av jerv (ekstraordinære uttak av enkeltindivider etter 15. feb) er noe statsforvalteren oppfatter at skaper konflikt.

Ekstraordinære uttak bør prioriteres i beiteprioriterte områder inkludert i kalvingsområder for tamrein. Tapstrenden på tamrein er stigende i Trøndelag, og gaupe og jerv oppgis som hovedskadevoldere.

Utvalgte kulturlandskap og verdensarvområdene (fra kapittel 7.3.10.2.2 i TB)

Rapportere på

Rapporter på status for forvaltningen av ordningene Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvområdene Vegaøyen og Vestnorsk fjordlandskap, både på landbruks- og miljøområdet.

Statsforvalteren mener at tilskudd til utvalgte kulturlandskap bidrar til at natur og kulturmiljøverdier blir tatt vare på og forbedra. Mange områder er restaurert og blir vedlikeholdt. Tiltakene er med på å styrke og sikre jordbruksdrift i områdene. Alle områdene gjør tiltak som fremmer landbruksbasert næringsutvikling. Reiseliv er satsing i flere områder.

Vi mener kulturlandskapsverdiene i områdene er klart styrka på grunn av satsinga. Mange kulturminner og naturtyper er ivarettatt og synliggjort.

Ei aktiv jordbruksdrift er forutsetning for at satsinga skal lykkes, i våre områder ei drift med husdyr. Vi ser med bekymring at husdyrholdet ofte opphører ved generasjonsskifte. Årsakene til dette kan være flere; manglende interesse, husdyrhold er arbeidskrevende og vanskelig å kombinere med anna arbeid, investeringsbehov og generelt for dårlig økonomi. Dersom husdyrholdet forsvinner blir det vanskelig å ivareta verdiene i områdene.

Det positive i områdene er at iveren er stor for å ivareta kvalitetene de har. Det ser og ut til at de stadig verdsetter høyere kvalitetene de har.

Statsforvalteren er godt fornøyd med arbeidet kommunene har gjort med overtagelsen av forvaltninga av ordninga. De aller fleste har fått på plass ei god forvaltning. Alle områdene har samarbeidsgrupper der regional myndighet på landbruk, naturmangfold og kulturminner/miljø (fylkeskommunen) er med. Regional myndighet har årlig koordinerende møte og statsforvalteren arrangerer årlig forvaltningsmøte med kommunene. I tillegg arrangerer Statsforvalteren årlig regionsamling i ett av områdene. På denne samlinga møter grunneiere, kommunal forvaltning og regional forvaltning. Målet med samlingene er å få faglig påfyll, inspirasjon og sosialt fellesskap.

Kommunene har meldt tilbake til statsforvaltninga misnøye med at de ikke får dekket forvaltningskostnadene. Midler som ble fristilt da ordninga ble overført fra statsforvalteren til kommunene burde vært fordelt på de kommunene som har utvalgte kulturlandskap, ikke på alle kommuner.

Kommunestruktur (fra kapittel 7.3.10.3.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalterne skal rapportere om eventuelle prosesser i kommunene der kommunesammenslåing har vært vurdert, og om hvordan det er blitt jobbet for å utfordre kommunene til dette.

Trøndelag er et fylke hvor det under kommunereformen ble etablert forholdsvis mange nye kommuner. Hele 19 kommuner ble til 9 nye kommuner fra 2020. I tillegg ble Indre Fosen etablert som ny kommune fra 2018 (Tidligere Rissa og Leksvik kommune).

I Trøndelag har det i 2021 ikke vært de store diskusjoner eller prosesser rundt ytterligere sammenslåinger. En årsak til dette kan være at den pågående koronaepidemien har vanskeliggjort de nødvendige politiske prosesser.

Statsforvalteren har via sine konferanser (Arena Trøndelag), møter i regionråd og kommunebesøk stilt spørsmål om dagens organisering er hensiktsmessig ut fra kommunenes roller og utfordringsbilder fremover. Det er særlig de demografiske utfordringer, som utfordrer alle kommuner, mens ujevn befolkningsutvikling reiser spørsmål om bærekraftige samfunn og utviklingsdyktige kommuner i hele fylket. Spørsmålene er stilt med utgangspunkt i den gjennomførte kartleggingen av det interkommunale samarbeidet som fins i Trøndelag (fremlagt februar 2021) og det fremtidsbilde som er blitt skissert der.

Statsforvalteren i Trøndelag har over flere år benyttet kommunebilder som dialoggrunnlag i sine møter med kommunene. Kommunebildene gjengir embedets «bilde» og inntrykk av kommunen, både av kommunen som helhet og av enkelttjenester og forvaltningsområder. Gjennom disse bildene har det vært et ønske om å få til en mer utviklingsrettet dialog med kommunene. Samtidig bidra til at statsforvalternes virkemidler kan brukes og tilpasses til det beste for kommunene og deres innbyggere. Bildene kan bli justert i etterkant av besøket, basert på dialogen med kommunen.

Det har de siste årene vært jobbet med å utvikle digitale kommunebilder og statsforvalteren i Trøndelag har her bidratt som faglig leverandør til dette nasjonale prosjektet. Embedet er også produktansvarlig for dette verktøyet i samarbeid med et brukerforum hvor alle embeder deltar.

3.4 Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk

Driftsåret 2021 har vært nok et år som er preget av covid-19, og det har påvirket aktivitetsnivå.

Gjennom året så har flere fysiske samlinger og reiser blitt flyttet på i håp om å få gjennomført når samfunnet har åpnet. Noen av de fysiske samlingene er gjennomført i løpet av høsten, men dessverre har også aktiviteter blitt avlyst eller blitt utsatt til 2022. Vi har derfor ytterligere reduserte møte – og reisekostnader i 2021.

Vi har også i 2021 hatt høye utgifter knyttet til beredskapsvaktordninger, samt høye kostnader knyttet til flytting og etablering i nye lokaler på hhv Røros og Trondheim. De ble høyere enn forutsett. Vi har fått avlevert noe fra gammelt arkiv i 2021 som totalt sett er en stor utgiftspost. I uttak av overhead har vi

en vesentlig nedgang fra 2020 som skyldes justerte rammer på flere tildelinger i 2021, lavere fellesutgifter på husleien i fra 2020 demper heldigvis denne merutgiften.

Ny intern budsjettmodell ble innført fra 2021 som en følge av den nye sentrale budsjettfordelingsmodellen, det har også påvirket året en del.

Det er gjort en god jobb på avdelingsnivå for å tilpasse seg reduserte tildelinger og et lavere kostnadsnivå. Det er utarbeidet flerårige tiltaksplaner, som er blitt målt og evaluert gjennom året. Avdelingene er utfordret til å tenke enda mer på tvers av avdelingene med tanke på samhandling. Ved fratredelser er det oppfordret til å tenke gjennom om oppgavene kan løses på en annen måte, fratrådte stillinger har ikke automatisk blitt erstattet, de som er blitt erstattet er nøye vurdert etter behov.

Vi ser i ettertid at vi har tatt god lærdom av den nødvendige digitaliseringen som ble fremtvunget i 2020 med nedstenging av samfunnet, som førte til blant annet hjemmekontor, og flere digitale møte- og treffpunkt. Det har gjort at vi har tilpasset oss et lavere nivå på møte- og reisekostnadene. Vi mener vi er på god vei til og lykkes med jobben å tilnærme oss reduserte tildelinger, men ser at det tar tid. Mindreforbruk fra 2020 har heldigvis dempet noe av effekten av den nye modellen.

I tillegg til driftskapitlet har vi mange ansatte som er lønnet på prosjektmidler. For eksempel er vergemål fortsatt finansiert på fagkapittel.

Særskilte forhold er kommentert nedenfor.

Drift kap.0525:

KD: En økning på området. Økning på lønnskostnader, skyldes helårsvirkning etter omorganiseringen i 2020, og reduserte tildelinger på fagmidler.

BLD: Området har en nedgang. Lavere lønnskostnader, ansatte belastet prosjektmidler.

JD: Området har en nedgang. Lavere lønnskostnad, midlertidig ansettelse ikke videreført og en langtidssykemelding hvor det ikke er satt inn vikar. Lavere driftskostnader, samlinger ikke gjennomført i 2021.

KMD: Området har en økning. Reduserte tildelinger på arbeid med byvekstavtaler og samordning statlige innsigelser som har ført til at lønnskostnadene har økt.

ASD: Området har en nedgang. Økte tildelinger og ny tildeling på fagmidler som har gitt lavere lønnskostnader på egen drift

HOD: Område har en økning. Økte utgifter til beredskapsvaktordning. Overførte midler fra Statsforvalteren i Oslo og Viken for å bistå de med restanser, som har gitt økte lønnskostnader. Helårsvirkning på vakante stillinger fra 2020, og de langtidssykemeldingene fra 2020 er tilbake i jobb.

Fagdepartement, lønnskonto 5000-5420, unntatt kap. 052521:

LMD: Området har en økning. Det skyldes en økning i tildelingen til reintelling, som ble flyttet til vinteren 2021. Det ble besluttet tvangstelling, som vi sto ansvarlig for. Den ble veldig ressurskrevende som medførte til overtidsarbeid og det måtte leies inn eksternt hjelp.

KD: Området har en nedgang. Redusert tildelinger som medførte vi måtte ta en høyere lønnskostnad på egen drift, jfr. kommentar på egen drift, kappost 052501. En ytterligere forklaring er at antallet sensorer oppnevnt av SFTL gikk noe ned fra 2020 til 2021.

BLD: Området har en økning. Økte tildelinger og ny tildeling til «stilling rekruttere fosterhjem». Det er lagt ned en økt arbeidsinnsats på fagmidler i 2021, hvorav oppfølging av opptrappingsplan mot vold og overgrep har blitt høyt prioritert, det er jobbet mer tverrfaglig som har vært ressurskrevende.

KMD: Området har en nedgang. Lavere tildelinger til arbeid med byvekstavtaler og samordning statlige innsigelser som har ført til at lønnskostnaden er redusert sees opp mot økningen på område på kappost 052501/egen drift.

ASD: Området har en økning. Økningen sees i sammenheng med nedgangen på egne midler kappost 052501. Ny tildeling til felles arene for dialog mellom kommuner, NAV, fylke og Statsforvalter, har også en økt lønnsbelastningen til lederutviklingsprogrammet for NAV ledere (LUP).

HOD: Området har en økning. Økte lønnskostnader og tildelinger til oppfølging Turnuskandidatkurs, også økning i utbetalinger til medlemmer i Kontrollkomisjonene som skyldes økning i klagesaker og organisatoriske endringer.

Andre: Området har en liten økning. Økt tildeling og lønnskostnader til implementering av FN konvensjonen

Ressursrapportering

Departement	Kapittel 0525, 2021	Fagdep. 2021	Kapittel 0525, 2020	Fagdep. 2020
Arbeids- og sosialdepartementet	2 167	5 570	3 500	4 267
Barne- og familiedepartementet	9 475	1 491	10 265	820
Helse- og omsorgsdepartementet	32 550	15 159	31 003	12 912
Justis- og beredskapsdepartementet	8 324	17 479	8 802	17 861
Klima- og miljødepartementet	26 560	9 407	26 930	9 820
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	57 042	1 411	56 482	1 616
Kunnskapsdepartementet	16 964	8 513	16 006	8 985
Landbruks- og matdepartementet	34 221	1 315	33 235	1 033
Andre	45	302	37	130
Sum	187 348	60 647	186 260	57 444

Tallene stemmer med regnskapet. Drift kap.0525 er summen av kap.052501+kap.352502. Fagdep. er lønnskonto 5000-5899 på alle fagkapitler (endret spenn fra 2021), unntatt kap.0525.

3.5 Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat

Samlet sett mener vi Statsforvalteren i Trøndelag leverer gode tjenester til oppdragsgivere og innbyggere innenfor de økonomiske rammene vi har til rådighet.

Ny budsjettfordelingsmodell stiller embete ovenfor omstillingsutfordringer, større på enkeltområder som f.eks. helseområdet enn andre, men de fleste avdelinger blir berørt. Vi har jobbet målbevisst over år med å effektivisere driften for å tilpasse oss trangere økonomiske rammer. 2022 er første år med full modelleffekt for alle embeter og det er viktig at det evalueres om ønsket effekt er oppnådd for departementene.

Statsforvalteren i Trøndelag leverer et styrt mindreforbruk i 2022 på ca. 8.2 millioner. Vi har god økonomistyring og liten differanse mellom forventet mindreforbruk pr. 31.08 og endelig regnskapsresultat. Mindreforbruket er vår buffer for å sikre omstillingskravene med naturlig avgang.

Også 2022 ble et år preget av pandemi med periodevis utstrakt bruk av hjemmekontor, digitale møter og redusert reiseaktivitet. På tross av disse rammebetingelsene har embete levert godt på samfunnsoppdrag og har på de fleste saksområder god kontroll på restansene.

Se også statsforvalterens beretning kap.1 og øvrig redegjørelse i årsrapporten. For embetets regnskapsresultat for alle kapitler og poster viser vi til årsregnskapet kapittel 6.

3.6 Andre forhold**Kongelige besøk**

I 2021 hadde vi 3 besøk fra Kongefamilien i Trøndelag herunder et Statsbesøk den 11.11 med det Nederlandske kongeparet ledsaget av Kronprinsparet som besøkte Powerhouse, SINTEF, NTNU og Nidarosdomen.

Ellers åpnet Dronning Sonja kulturhuset «Kjøpmannsgata Ung Kunst» den 19.11 og Kronprins Haakon besøkte Studentersamfundet og la ned grunnsteinen til det nye tilbygget der den 21.10.

Saksbehandling i ordens- og medaljesaker:

Statsforvalteren har mottatt og behandlet 20 søknader om Kongens fortjenstmedalje i 2021.

4 Styring og kontroll hos statsforvalteren

4.1 Redegjørelse for vesentlige forhold hos statsforvalterens planlegging, gjennomføring og oppfølging

Vi mener våre rutiner for styring og kontroll er godt tilpasset den risiko og vesentlighet vi potensielt kan utsettes for.

Risikostyring er en integrert del av embetets system for virksomhetsstyring.

Våre viktigste styringsverktøy er tildelingsbrevet, virksomhets- og økonomiinstruksen, og strategisk plan som operasjonaliseres i avdelingsvise virksomhetsplaner for hvert enkelt driftsår.

Embetet har opprettet et eget embetsovergrepene Kvalitetsforum, med representanter fra alle avdelinger som ledes av assisterende Statsforvalter.

Statsforvalteren i Trøndelag legger DFØ's verktøy og maler, sammen med kvalitetssystemet Risk Manager, til grunn for vårt arbeid med internkontroll

Kvalitetsforum skal bidra til å samordne arbeidet med internkontroll i avdelingene. Kvalitetsforum skal fungere som en støtte for embetsledelsens arbeid på området og koordineres av Organisasjons- og utviklingsavdelingen (ORGU).

Forumet skal være en arena for erfarings- og informasjonsutveksling og bidra til lik praksis og kvalitetssikring i fagavdelingene. Dette kan blant annet omfatte gjennomgang av retningslinjer og rutiner, i tillegg til kompetanseheving og faglig påfyll.

Embetet har rammefordelt det meste av budsjettet til resultatansvarlige avdelingsdirektører.

Statsforvalteren har mål- og resultatstyring som grunnleggende styringsprinsipp.

De viktigste styringsverktøyene er det årlige tildelingsbrevet, sammen med VØI og operasjonaliseringen av dette i virksomhetsplanene i embetet med rapporteringspunkt i henhold til embetets årshjul.

Risikovurderinger er aktuelt i forbindelse med mottak av foreløpig tildelingsbrev og fremover i prosessen fram mot et ferdig budsjett. Utover dette tas det løpende ved behov, når endringer oppstår, eller ved indikasjoner på utfordringer. Avdelingene har et ansvar for løpende å rapportere til ledelsen om eventuelle avvik i forhold til måloppnåelsen.

4.1.1 Statsforvalterens risikostyring

Statsforvalteren i Trøndelag har et årshjul for styring og rapportering der avdelingene tertialvis rapporterer på økonomi, sykefravær, turn-over, restansesituasjonen, evt avvik i forhold til VP og tildelingsbrev/VØI, evt. risiko og tiltak for å minimere dette samt status i forhold til bruken av Risk Manager.

Assisterende Statsforvalter har tertialvis en gjennomgang av tertialrapportering med avdelingenes ledergrupper. I tillegg gjennomgås tertialrapportene i ledergruppen. Fokus på disse gjennomgangene er bl.a. å identifisere hvor det er risiko for at vi ikke når de mål vi selv har satt oss og de krav/forventninger som ligger til oss gjennom Tildelingsbrev og VØI.

Avviksrapporter fra Risk Manager gjennomgås i ledergruppen. HMS-avvik gjennomgås også i AMU.

4.1.2 Statsforvalterens internkontroll, herunder iverksatte tiltak

Vår internkontroll bygger på Reglement og bestemmelser for økonomistyring i staten, eForvaltningsforskriften § 15 og på Forskrift for systematisk helse-, miljø, og sikkerhetsarbeid i virksomheter

Vårt internkontrollsystem videreutvikles av Kvalitetsforum blant annet gjennom bruk av RiskManager. Alle dokumenter og rutiner for embetets styring og kontroll legges inn fortløpende, og prosessene skal styres gjennom Risk Manager.

Det utarbeides økonomirapporter for avdelingene hver enkelt måned. Det utarbeides tilsvarende totalrapporter for hele embetet, som behandles i ledermøtet som tertial-rapporter. Her følges avdelingene opp ved utkwittering av disse rapportene. I tillegg gjennomføres det styrings- og dialogmøter mellom ledelsen og avdelingsleder minst 2 ganger i året. Embetets prioriteringer forankres i disse møtene.

Kvalitetsforum som samordner arbeidet med internkontroll i embete, har avholdt 5 møter i 2021. De har i 2021 bl.a. jobbet med et embetsinternt kurs i internkontroll. Statsforvalteren i Trøndelag søkte og fikk 100 000,- av de tariffavsatte midlene til å utvikle dette og det ble i 2021 inngått avtale med Veritas. På grunn av pandemien blir oppstart av denne skoleringen utsatt til 2022. De har jobbet frem et overordnet styringsdokument for internkontroll som ble behandlet i ledermøte samt kurset ledere og redaktører i Risk-Manager.

Også i 2021 har koronapandemien tatt periodevis mye fokus.

Vi har jevnlig hatt vårt eget smittevernglement opp til vurdering i ledermøte og justert tiltaksnivået ut fra smittesituasjonen i fylket. Vi har også i 2021 justert kontinuitetsplanene for å redusere konsekvensene av evt. fravær. Vi gjennomførte i april en egen arbeidsmiljøundersøkelse for å ta temperaturen på organisasjonen etter nok en periode på hjemmekontor. Den ga jevnt over god score på tilfredshet med bl.a. informasjon, lederoppfølging e o.a. Med bakgrunn i de gode erfaringene med delvis hjemmekontor endret embete i 2021 hjemmekontorpolicen slik at alle som har oppgaver som egner seg, kan jobbe inntil 2 dager i uke fra hjemmekontor.

Koronasituasjonen har også i 2021 utfordret embetet på oppgaveløsningen. Det har utfordret fagavdelingene på alternative måter å gjennomføre aktivitet på og digitale kanaler har erstattet både møter, samlinger og tilsyn. Vi er derfor godt fornøyd med at vi på flere viktige områder i tildelingsbrev og VØI har vi bygget ned restanser i løpet av 2021.

4.1.3 Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen hos statsforvalteren

Statsforvalteren i Trøndelag har fremdeles en lav turn-over. Vi har en økning i turn-over fra 2% turn-over i 2020 til 2.9% turn-over i 21.

2021 har også vært preget av koronasituasjonen med tidvis 100% hjemmekontor som smitteverntiltak og redusert reisevirksomhet. På tross av vi etter hvert har fått stor digital kompetanse, er det ikke alle typer interne/eksterne møter som egner seg like godt for teams. På slutten av 2021 har også en økende smitte både på egne ansatte og familien til ansatte medført periodevis redusert kapasitet.

Ny budsjettfordelingsmodell har for embete samlet sett ført til et nedtrekk på nesten 12 millioner i tillegg til kumulativ effekt av ABE-Reformen. Finansieringsmodellen for embete har gjort omstillingsutfordringene større for enkelte avdelinger enn andre. I Trøndelag er det særlig Helse- og omsorg, klima- og miljø samt Kommunal- og justisavdelingen som har fått de største omstillingsutfordringene som en følge av modellen. Vi er nå tredje året inn i ny finansieringsmodell og vi tenker det er viktig at KDD tar initiativ til en evaluering av om den har gitt de effekter som var ønsket når modellen ble innført.

Et gjennomgående trekk i de fleste embeter er at ny budsjettfordelingsmodell medfører redusert bevilgning på HOD/Helsetilsynsområdet. Også hos oss må vi ned i bemanning her for å tilpasse oss. Vi ser at det på helseområdet er et gap mellom de krav og forventninger som stilles til oss i forhold til bl.a. tilsynsaktivitet og saksbehandlingstid og de ressurser som stilles til rådighet. På noen områder har saksmengden og kompleksiteten økt betraktelig over år. Statsforvalteren har også viktige politikkformidlings- og utviklingsoppdrag samt en omfattende tilskuddsportefølje. Vi effektiviserer dette arbeidet så godt vi kan gjennom omfattende samarbeid med andre aktører, men ser at Statsforvalteren med den posisjonen vi har, kunne ha utrettet mye mer.

Ny budsjettfinansieringsmodell gir hos oss også konsekvenser for antall årsverk på klima og miljøområdet. Ved utgangen av 2022 er det lagt opp til en nedjustering av antall ansatte på KLMI med 1,5 årsverk. I 2021 ble naturmangfoldarbeidet knyttet til faste oppgaver for Statsforvalteren redusert med 7,8 månedensverk. Nasjonalparkstyret for Blåfjella, Skjækerfjella og Lierne har samtidig spilt inn behov for ytterligere en forvalter. Utgifter til arbeidet med nasjonalparkene er høyere enn tildelte midler. I tillegg er antallet nasjonalparkforvaltere såpass høyt at det er behov for midler til en personalleder for nasjonalparkgruppen, som per i dag følges opp av avdelingsdirektør. Vi jobber aktivt med å bygge gruppen av nasjonalparkforvaltere sammen slik at de har hjelp i hverandre. I 2021 har lengre sykmelding vært en utfordring i en av nasjonalparkområdene og problemstillingen har økt ytterligere i ett område til ved slutten av året. Vi mener sykmeldinger i nasjonalparkgruppa bør løses forvalterne i mellom eventuelt kunne en eksterne vikarordning være aktuelt. Vi har meldt inn behov for å føre driftsutgifter til forvalterne på eget resultatområde. Dette for en mer presis rapportering og planlegging. Det er nødvendig for oss å ha bedre oversikt over hvilke ressurser vi har tilgjengelig for å løse eget oppdrag og hvor store ressurser som løser styrenes oppdrag.

Sommeren 2021 erfarte vi et svært stort antall plan og disp saker. Muligens er dette en koronaeffekt. Sammen med sykmelding på området måtte vi sette inn strakstiltak og leie inn en midlertidig ressurs for å avhjelpe situasjonen. Vi er spent på hva som vil skje i 2022 på området.

Selv om turn-over samlet sett er lav er det enkeltavdelinger som utfordres. Reindriftsavdelinga hos oss har i 2021 hatt utskifte av nær halvparten av arbeidsstokken og redusert antall stillinger. Man har som en følge av bl.a. dette ikke funnet å prioritere reindriftskonferanse eller andre samlinger med utøverne. Det ble gjennomført svært nyttige og relevante dagsmøter med sjetandelseierene for slaktning i høst. Fra i sommer har avdelingen sendt ut et nyhetsbrev hver måned til næringa og forvaltninga i Trøndelag. Informasjonsbehovet er stort og slike informasjonsskriv og digitale møter vil bli videreført i 2022.

Selv om vi fremdeles rekrutterer godt til de fleste stillinger er det et par områder vi ser utfordringer. På juristsiden har vi utfordringer med rekruttering, spesielt på Steinkjer. På helseområdet ser at vi de siste årene har fått færre søkere enn tidligere på stillingene våre og at vi ved nyttilsetninger må gå høyere opp i lønnsstilbud enn det som var planlagt. Vi klarer heller ikke å konkurrere på lønn når ansatte får tilbud om alternative stillinger. Mange av oppgavene i en helse- og omsorgsavdeling er svært avhengig av medisinsk faglig kompetanse og Statsforvalteren har heller ikke budsjettmessig rom for å ansette det nødvendige antallet leger.

Vi er opptatt av å utvikle kompetansen hos våre ansatte. Pandemien har medført et kvantesprang i digital kompetanse hos ansatte, som vi er opptatt av medfører ny og tids- og miljøbesparende praksis etter pandemien. Vi utviklet i 2020 en kompetansestrategi der hver avdeling laget en kompetanseplan for 2021 basert på SWOT – metodikk for å møte fremtidens behov for kompetanse. I tillegg er det i 2021 gjennomført en del kompetansetiltak på embetsnivå innenfor tema som FN's bærekraftsmål, Risk – Manager, GIS, konflikthåndtering o.a.

Embetet har utarbeidet en kompetansestrategi. Den inneholder tiltak som: Statsforvalterskolen, som en del av onboardingrutinen, opplæring i digitale verktøy, lederopplæring og kompetanseplaner for den enkelte avdeling og embetsovergripende kompetansetiltak. Statsforvalterskolen omfatter orientering om Statsforvalterens samfunnsrolle og orientering om diverse funksjoner i embete. SFTL har også tatt i bruk kurs- og kompetanseportalen (DFØ) for utrulling av kurs og for å få en oversikt over den ansattes kompetanseutvikling. Dessverre fungerer ikke rapporteringsmodulen i Kurs – og kompetanseportalen til DFØ, slik at vi får fulgt opp på nyansatte faktisk tar de kursene som vi forventer. Dette håper vi blir løst snarest. Hensikten med statsforvalterskolen er å sikre at ansatte har en viss basiskompetanse både om sentrale lover i staten, hva det betyr å være statsansatt samt en viss institusjonell kompetanse om Statsforvalterens rolle og funksjon.

4.1.4 Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)

Embetet har relativt få eiendeler. Alle kontorlokaler vi disponerer er leide og alt IKT-utstyr ble overtatt av Fylkesmennenes Fellesadministrasjon fra 1.01.2019.

Fagavdelingene har oversikt over eget utstyr for bruk i arbeidet utenfor embetet.

Reindriftsavdelingen disponerer bl.a. 1 ATV med henger, 4 snøscootere, 4 bilhengere, 9 tilsynshytter/brakkor med innbo og løsøre, samt generelt feltutstyr.

4.1.5 Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet

Riksrevisjonen:

Riksrevisjonen hadde ingen merknader til regnskapsrevisjonen for 2021, og heller ingen særskilte merknader knyttet til interimrevisjonen av regnskapet og rutinene høsten 2021. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert, og revisjonsrapporten er forventet å foreligge i løpet av 2.kvartal 2022.

Informasjonssikkerhet:

Statsforvalteren i Trøndelag har et eget Sikkerhetsutvalg som har som sitt mandat å arbeide for sikkerhetsmessige forbedringer samt redusere faren for sikkerhetsbrudd. Dette gjelder både den fysiske sikkerheten og informasjonssikkerheten. Utvalget har brukt litt tid i 2021 for å finne ut av på hvilke områder vi kan tilby noen merverdi. Spesielt på informasjonssikkerhetsområde er det flere aktører som har delansvar inn i dette som STAF og det rådgivende fagutvalget for informasjonssikkerhet der alle embeter er representert.

Sikkerhetsutvalget har invitert inn aktuelle bidragsyttere på saker. Vi har møtet med Christina Stenberg Kanestrøm fra Statsforvalteren i Agder for å få innspill på aktuelle saker og gripe fatt i. Vi har hatt møte med Kjetil Helberg som er informasjonssikkerhetsleder i STAF både for en gjennomgang av status på informasjonssikkerhetsområde, utfordringer og mulige tiltak. Utvalget har også invitert inn lokal GDPR kontakt Jon Erik Finstad for en gjennomgang av «Protokoll for behandling av personopplysninger».

Utvalget har i tillegg gjennomført følgende aktiviteter i 2021 knyttet til informasjonssikkerhet:

- Lagt ut nyhetssak om og lenket til E-læringskurset «grunnleggende IKT og Informasjonssikkerhet» som alle ansatte ble påmeldt.
- Laget en egen Kahoot om informasjonssikkerhet som er sendt til lederne med oppfordring til å gjennomføre i egen avdeling.
- Laget en artikkel om råd for å ivareta taushetsplikt og informasjonssikkerhet på hjemmekontoret.
- Laget en artikkel om råd og veiledning i forhold til flytting av personsensitive data til skytjenester.
- Med god hjelp av kommunikasjon fått laget en video og en 2 siders «brosjyre» kalt «Hva er informasjonssikkerhet» og publisert denne på intranettet.
- Promotert nasjonal sikkerhetsmåned og E-læringskurset «En trygg digital hverdag». Vi gjennomført benchmarking underveis og informerte avdelingene underveis i håp om å trigge deltakelse gjennom å trigge konkurranseinstinktet.

Sikkerhetsutvalget skal gjennomføre den kartleggingen av sikkerhetskultur som er utviklet av fagutvalget for informasjonssikkerhet i 22. Denne vil danne grunnlag for videre tiltaksplan.

4.2 Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende

Embetet er nå vel etablert etter å ha gjort unna fjerde driftsår etter sammenslåingen av de tidligere embetene i nord og sørfylket. Styringsdokumenter som ble framforhandlet ved sammenslåingen har vært opp til evaluering og det er framforhandlet enighet om ny livsfasepolitikk og lønnspolitikk.

Medbestemmelse er i tråd med tilpasningsavtalen som ble framforhandlet i 2018. Denne har ikke vært til evaluering, da det vil bli naturlig å gjøre den gjennomgangen når ny hovedavtale for staten foreligger, som nå er signalisert i løpet av dette året. Medbestemmelsen for året er evaluert jf føringer i tilpasningsavtale og det er noe ulikt antall medbestemmelsesmøter på avdelingsnivå. På embetsnivå har det vært flere møter enn hva som er fastsatt i tilpasningsavtalen

Livsfasepolitikk.

Embets livsfasepolitikk ble evaluert gjennom en partssammensatt gruppe, og det er framforhandlet et endret livsfasepolitisk dokument. Overordnet avspeiler livsfasepolitikken likeverd for alle medarbeidere i alle livsfaser. Det er også et viktig prinsipp at det er fokus på læring og utvikling gjennom hele yrkeslivet for alle medarbeidere. Den nye livsfasepolitikken tydeliggjør utfordringer for medarbeidere i småbarnsalder gjennom at det er innført rett til å benytte velferdspermisjoner med lønn for pass av egne barn når barnehager og skolefritidsordning holder stengt på grunn av planleggingsdager.

Embetet har i tillegg til sentralt avtalte fridager med lønn for seniorer hatt en lokal avtale om ytterligere seniordager. IA- avtalens mål om at så mange som mulig kan arbeide så lenge som mulig er hensyntatt. Antall lokale seniordager er ikke endret i ny livsfasepolitikk men innslagspunktet er noe forskjøvet.

Lønnspolitikk

Hovedtariffavtalen i staten forutsetter lokal lønnspolitikk. Denne er evaluert og på bakgrunn av det er det framforhandlet ny avtale med noen endringer i løpet av 2021. Det er videre ført som et viktig prinsipp i den lokale lønnspolitikken at den ikke skal være diskriminerende, og at det er lik lønn for likt arbeid som gjelder. Videre at lønnspolitikken skal bidra til at det ikke oppstår utilsiktede lønnsforskjeller.

Hjemmekontor

Pandemien har gitt embetet nye erfaringer med arbeid fra hjemmekontor. Embetet har siden oppstarten i 2018 hatt bruk av hjemmekontor som en mulighet. Den har vært innrettet mot medarbeidere i spesielle situasjoner og gjerne som et tilretteleggings tiltak for en periode når det har vært nødvendig og hensiktsmessig av helsemessige eller sosiale årsaker. Perioden vi har bak oss har utfordret tanken om at nye arbeidsformer og måter å organisere for oppgaveløsning kan være hensiktsmessig. Det har medført at det etter en prosess med partsinvolvering er innført en ny policy, da med mulighet for at alle ansatte i embetet kan inngå avtale om arbeid fra hjemmekontor i inntil to dager per uke i gjennomsnitt. Det ligger noen føringer knyttet til arbeidsoppgavens art og muligheter for at fysisk arbeidsmiljø kan ivaretas på hjemmekontoret. Ordningen er innført som en prøveordning ut 2022. Det for å ta en evaluering for å sikre at ordningen ikke får utilsiktede følger for oppgaveløsning og arbeidsmiljø.

HMS-arbeid og arbeidsmiljø.

Embetet har i 2021 gjennomført 6 møter i arbeidsmiljøutvalget (AMU). Bedriftshelsetjenesten (BHT) deltar i AMU-møtene. AMU vedtok mål og handlingsplan for HMS-arbeidet for 2021, med definerte tiltak og plan for oppfølging. AMU har forbedret sin årsrapport. Den gir nå en bedre oversikt over utvalgets arbeid innenfor områdene: HMS-regler og system, organisasjonsutvikling, verneombudsordningen og div andre saker.

Det har vært et aktivt samarbeid med BHT. Bla. har de gjennomført kurs i konflikthåndtering for våre ansatte. Med større bruk av hjemmekontor også i 2021, og tettere oppfølging av de ansatte, har BHT bidratt med digitale konsultasjoner om ergonomiske forhold, felles «trim-kvarter», tips og råd om aktive pauser.

Det er i 2021 gjennomført punktvis målinger av inneklima / temperatur, støy og lys der det er meldt behov for dette. Nødvendige tiltak for forbedring er utført der det har vært grunnlag for det. De ansatte med arbeidsplass i nye lokaler har fått tilbud om ergonomisk gjennomgang av sin arbeidsplass.

Både i 2020 og i 2021 ble det gjennomført medarbeiderundersøkelse for å få en tilbakemelding fra de ansatte vedrørende arbeidsmiljøet i pandemiperioden.

SFTL skal være en helsefremmende arbeidsplass som jobber aktivt med ulike sider av arbeidsmiljøet. En av tiltakene er å jobbe forebyggende med sykefravær og ha gode rutiner når sykefravær oppstår. Embete har i 2021 utarbeidet ny rutine for sykefraværsoppfølging. Hensikten er å sikre god oppfølging, bedre tilrettelegging, bevisstgjøring av arbeidstakers- og arbeidsgivers plikter når sykefravær oppstår, aktuelle tiltak og samarbeidspartnere underveis. Det har vært samarbeid med både BHT og NAV Arbeidslivssenter ved enkelte langvarige sykefravær. Tiltaket ekspertbistand fra NAV har i noen tilfeller vært et virkemiddel.

Embetet jobber aktivt for å være en attraktiv og helsefremmende arbeidsplass. Det har i 2020 og i 2021 vært en prosess sammen med NAV Arbeidslivssenter. Aktuelle tema for et bedre arbeidsmiljø ble tilpasset den enkelte avdeling underveis og det er gjennomført 3 – 4 samlinger i hver avdeling. Arbeidet har vært godt forankra både i ledergruppen, hos verneombudene og i AMU. Resultat av arbeidet er aktuelle områder å jobbe videre med, også i forhold til tema på vernerunde.

Vernerunden i 2021 ble gjennomført med digitalt spørreskjema. I tillegg kunne de som ønsket det be om en samtale med verneombud og/eller leder. Tema i denne vernerunden var ergonomi og det psykososiale arbeidsmiljøet. Resultat fra medarbeiderundersøkelsen og prosessen med NAV Arbeidslivssenter om helsefremmende arbeidsmiljø, var grunnlag for valg av tema. Nødvendige tiltak etter vernerunden blir gjennomført i 2022.

5 Vurdering av framtidsutsikter

5.1 Forhold i og utenfor statsforvalteren som kan påvirke statsforvalterens evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt

Utfordringsbildet til kommunene, og hvordan kommunene innretter seg for å sikre innbyggere likeverdige tjenester og ivareta oppgaver og roller som både myndighetsutøver og samfunnsutvikler vil påvirke Statsforvalterens oppgaver. Noen av utfordringene kommunene står overfor er knyttet til demografi, både med aldring, men også med ujevn befolkningsutvikling. Dette kan reise spørsmål om bærekraftige samfunn og utviklingsdyktige kommuner. Mangel på kompetanse og arbeidskraft i flere sektorer er en realitet. Kommunene står overfor store velferdspolitiske utfordringer knyttet til bl.a. barn og unge og i helsesektoren.

Statsforvalteren har gjennomført en kartlegging av det interkommunale samarbeidet i fylket. Dette viser at de aller fleste kommunene har behov for samarbeid for å løse oppgavene sine, både som tjenesteprodusent og samfunnsutvikler, og dermed ikke ivaretar generalistkommunerollen fullt ut. Statsforvalteren registrerer også at flere kommuner har økonomiske utfordringer, blant annet som følge av demografiendringer, og at det er krevende prosesser for kommunene å endre på tjenestestrukturer. Ulike inntektsnivå kan gi kommuner ulike forutsetninger for å håndtere endringer i forventninger og tjenestebehov knyttet til demografi.

Det vil være sentralt at embetet kan understøtte kommunene i deres behov for innovasjon og fornying.

Statsforvalteren registrerer også at det fortsatt er stor forskjell mellom kommunene i fylket med hensyn på hvor godt plan- og bygningsloven (PBL), prosesser og saksbehandling på planområdet håndteres. For noen kommuner handler dette om manglende kompetanse og kapasitet, og i noen tilfeller en manglende forståelse av prosessene som følger av plan- og bygningsloven på planområdet.

For helse- og omsorgsavdelingen er den største utfordringen knyttet til framtidig budsjett. Både SFTL og de andre Statsforvalterne har vansker med å klare oppdragene fra Helse- og omsorgsdepartementet med nåværende bemanning. Dette går særlig ut over kapasitet til å gjennomføre planlagte tilsyn og forlenget saksbehandlingstid på klage- og tilsynssaker.

Vi er også bekymret for vår evne til å rekruttere gode medarbeidere. Vi ser færre søknader på utlyste stillinger og ved enkelte anledninger har vi hatt kun 1 eller ingen kvalifiserte søkere. Vi er i ferd med å få en generell redusert tilgang til arbeidskraft og Statsforvalteren er blitt mindre konkurransedyktig på lønn i forhold til kommuner, helseforetak og andre virksomheter.

Stort investeringsbehov kombinert med betydelig kostnadsvekst i jordbruket har vært en stor utfordring over tid, og spesielt det siste året. Dette påvirker muligheten for å nå målene om en variert bruksstruktur og landbruk over hele landet. Statsforvalteren vurderer at det framover er stor fare for betydelig reduksjon i antall aktive jordbruksforetak og spesielt for små og mellomstore melkebruk. Trøndelag har vært et av de største pelsdyrfylkene. Forbudet mot hold av pelsdyr medfører avvikling av pelsdyrforetakene. Arbeidet med kompensasjonsordningen for pelsdyroppdretterne vil i en periode gi Statsforvalteren vesentlig merarbeid som starter så fort ordningen blir endelig vedtatt.

Klimaendringene vil få økende betydning for landbruk, forvaltning og virkemidler. Det vil bli økt fokus på både klimatilpassing, og reduserte klimagassutslipp fra landbruket. Vi vil oftere få år med stor avlingsskade grunnet klima. Statsforvalteren må ha beredskap for å håndtere slike utfordringer. Mulighetene for økt binding i grønne planter og i jord forventes også å få økt fokus framover. Spesielt ser vi at skog framheves. Dette gir muligheter for næringa framover. Store samferdselsprosjekter med E6 gjennom fylket vil få store negative konsekvenser for muligheten til å nå målene om jordvern. Betydelige arealer vil bli nedbygd som følge av dette.

Reindrifta merker et større press på arealer og naturressursene som igjen fører til flere og større interessekonflikter. Konsekvensene av uhensiktsmessige distriktsgrenser og at rein trekker utenfor lovlige områder, forsterkes med økte inngrep i eksisterende beitearealer. Klimaendringer bidrar også til behov for endrede driftsformer og endringer i infrastrukturen. I sum krever disse endringene mye ressurser fra næringsaktørene som påvirker statsforvalterens evne til å løse våre samfunnsoppdrag innen feltet.

Reindriftsloven krever store ressurser, noe som går på bekostning av de andre oppdragene vi er satt til å løse. Forhåpentligvis vil en revidering av reindriftsloven bidra i riktig retning.

I fjoråret tilbakemelding på årsrapporten ble det satt søkelys på viktigheten av god dialog mellom Ldir og SFTL om kontrolliltakene på reindriftsområdet. Dette er fulgt opp for ei større reinteilling og tellerapport er oversendt i høst Ldir. Vi har ikke fått tilbakemelding på den pr i dag.

Statsforvalteren i Trøndelag har heller ikke i 2021 prioritert arbeidet med å tilrettelegge for at alle distrikter har god nok eller oppdatert distriktplan. LMD viser til at det gjøres et arbeide for å lage maler for distriktplaner i 2021 og at det vil lette arbeidet. Denne veilederen venter vi fortsatt på og det er derfor ikke hensiktsmessig å starte arbeidet med å bistå med revidering av eksisterende distriktplaner før veilederen er ferdigstilt. Det ene distriktet som ikke har godkjent distriktplan, har vi tett oppfølging med i tidlig 2022 og vi har god tro på at distriktet kan få godkjent en plan på sikt.

Også kommunenes ansvar når det gjelder forpliktelser overfor den sørsamiske reindrifta og kulturen, er det statsforvalteren som i mange sammenhenger må følge opp. Den nye samiske konsultasjonsplikten blir i varierende grad oppfylt i kommunene.

Vi er i en fase der vi skal nedbemanne på grunn av ny budsjettmodell. Å løse oppdraget på klima- og miljøområdet på en tilfredsstillende måte fremover vil bli krevende. På dette tidspunktet er arbeidet med klima og tilsyn på forurensingsområdet særlig berørt. Fagmidler styrer hvilke oppgaver som får prioritert og løst. En tiltaksplan for å løse utfordringene er utarbeidet der vi jobber med en justering av oppgavefordeling og prioritering av ressurser. Effektivisering for å få gjort mer for mindre er en del av tiltaksarbeidet. Her vil utvikling av digitalt verktøy for håndtering av tilskuddssøknader være viktig og noe som vi ser frem til. I tillegg vil det være vesentlig at gebyrordningen blir gjort gjeldende til bruk ved egenkontrollrapporter.

Vegetasjonen langs vassdrag har stor betydning for økosystemet i og langs vassdraget. Kantvegetasjonens betydning gjenspeiles i et omfattende regelverk som setter rammer for tiltak. De mest sentrale lovene er vannressursloven, landbrukslovgivningen og plan- og bygningsloven. Disse lovene har imidlertid ulik innretning og forvaltes av ulike etater. NVE er en viktig samarbeidspartner og manglende ambisjon knyttet til bruk av vannressursloven er en utfordring. Vi vil ta initiativ ovenfor Miljødirektoratet, NVE og Landbruksdirektoratet for å få en avklaring om hvordan lovverk, myndighetsforhold og tilskuddsordninger skal håndheves for å ivareta kantvegetasjonen etter hensikten i vannressursloven § 11.

Ansvarsdelingen mellom SF og NVE når det gjelder tiltak i vassdrag, har stor betydning for SF sin oppgaveløsning. Det er et stort antall enkeltsaker som omhandler fysiske tiltak i vassdrag. Det er i slike saker dialog med NVE mht konsesjonsplikt. NVE sin terskel for konsesjonsbehandling er avgjørende for SF sitt saksomfang av vassdragssaker.

Kommunenes praksis mht. dispensasjoner fra planer, har også betydning for saksvolumet til SF. Dispensasjonsadgangen i plan- og bygningsloven benyttes i for stor grad i Trøndelag. Dette påvirker omfanget av saker som SF får på høring.

2021 har hatt mye digitalisert aktivitet, hvor pandemien har åpnet nye muligheter og satt fart i utviklingen av digitale samhandlingsformer. Dette oppleves som veldig bra, både for forvaltningen selv og for mange borgere. Vi ser imidlertid også utfordringer med den digitale utviklingen i samfunnet mer generelt, hvor det for ulike grupper ikke bare gir positive effekter. Dette omhandler barn/unge og digital hjemmeundervisning, sårbare brukergrupper i NAV, barnevern m.fl. Det er viktig at denne digitale utviklingen IKKE fører til at vi mister muligheter for fysisk oppføring og kontakt for de som trenger det aller mest.

5.2 Konsekvenser for statsforvalterens evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt

Samfunnssikkerhets- og beredskapsseksjonen har i 2021 i hovedsak arbeidet med håndtering og driften av beredskapsarbeidet knyttet til pandemien. Embetet har gjort mange verdifulle erfaringer i 2020 som i stor grad er videreført i 2021. Dette betyr at embetet har hatt kriseorganisasjon iht. planverket gjennom hele året hvor alle avdelinger bidrar med ressurser og kompetanse innen sine fagfelt. Beredskapsnivået har vært hevet og justert ned når smittesituasjonen har vært positiv som f.eks. sommeren og starten på høsten 2021. Vaktberedskapen har ikke blitt kompensert fra overordnede myndighet. Økte kostnader i forbindelse med vaktberedskap 24/7 har blitt dekket innenfor eget budsjett. Det har medført mindre aktiviteter på andre områder.

Statsforvalteren i Trøndelag har høy legitimitet både i forhold til befolkning og samarbeidspartnere. En manglende evne til å følge opp oppdragene på en kvalitativt god måte vil true legitimiteten og igjen øke utfordringene med å rekruttere. Vi oppfatter at Statsforvalteren i dag har en viktig oppgave i å bidra til utviklingen av helse- og omsorgstjenestene i tråd med statlig politikk. Sammen med rettsikkerhetsarbeidet bidrar dette til økt kvalitet og pasientsikkerhet i tjenestene. Selv om tjenestene for det meste har hatt en positiv utvikling når det gjelder profesjonalitet og internkontroll, opplever vi gang på gang at Statsforvalteren gjennom dialog og tilsyn bidrar til forbedring.

Statsforvalterens evne til å nå de overordna målene i landbruks- og reindriftspolitikken vil ble vesentlig påvirka av næringsas økonomiske rammevilkår og av klimaendringene. Dersom rammevilkårene blir mer krevende, svekker det også vår evne til å nå de landbruks- og reindriftspolitiske målene. Statsforvalteren mener imidlertid vi fortsatt vil ha en god utvikling i arbeidet med en effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning, men her er vi også avhengig av at kommunene prioriterer ressurser til dette arbeidet, siden de er førstelinje i hoveddelen av vårt saksområde.

Samfunnsoppdraget på reindriftsområdet er avhengig av god og tillitsvekkende dialog med også enkeltutøvere, fylkeskommunal forvaltning, Sametinget og andre relevante samarbeidspartnere. Med reduserte ressurser som gir reduksjon i fysiske møter og redusert reisevirksomhet, fører det lett til negativ påvirkning på vårt samfunnsoppdrag. Å drive veiledning, rådgivning av enkeltaktører samtidig som vi skal følge opp med tilsyn og kontroll er avhengig av tilstrekkelige ressurser.

Overordnet på reindriftsområdet er det i hovedsak utenforliggende årsaker til at fastsatte mål og resultater ikke oppnås. Flere av områdene kan embetet bidra til endringer gjennom påvirkning av politiske organer og myndigheter, dette gjelder økende roviltutfordringer og økende arealtap for beitenæringene i fylket.

Videre effektivisering av tilskuddssystemet ESS er avgjørende for å opprettholde denne oppgaveløsningen på miljøområdet innenfor dagens kvalitet.

En vedvarende krevende ressursituasjon kan bidra til at SF sin kjennskap til Trøndelag reduseres, ved at den økonomiske situasjonen medfører at det skjæres ned på befaringer i fylket. Befaringer er viktige for å ha kjennskap og lokalkunnskap om miljø i Trøndelag, og er noe som er avgjørende i SF sin skjønnsutøvelse.

6 Årsregnskap

[Årsregnskap for Trøndelag.pdf](#)